0022022

GENEALOGICAL SOCIETY
OF THE CHURCH OF JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY SAINTS

TEMES VÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

Irta

Lendvai Miklós

Kiadja

A Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum-társulat.

II. KÖTET.

Budapest, 1899

Budapesti Hirlap nyomdája.

Előszó

a második kötethez.

Öt éve immár, hogy a *Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum-társulat* megtisztelő megbízása folytán e mű megírását megkezdtem.

Az ezredéves ünnep esztendejében, 1896 elején megjelent a mű első kötete és most átadom a nyilvánosságnak a második kötetet, melyet a jövő évben követni fog a harmadik.

A mű eredetileg két, 20—20 nyomtatott ívre terjedő kötetre volt tervezve. De az anyag bőségénél fogva egy ívvel túl kellett terjeszkednem már az első kötetben is, mely a vármegye visszaállítása előtt (1779.) szerepelt családokat és a birtokviszonyokat ismertette. A jelen második kötet terjedelme is három ívvel nagyobb a tervezettnél; pedig csupán a felét ismertethetem benne ama családoknak, melyek a vármegye visszaállítása óta Temes vármegyében szerepeltek, laktak vagy birtokoltak.

Remélem, hogy azok, kiknek számára e mű készült, meg fogják bocsátani késedelmes megjelenését, a minek oka főképp abban rejlik, hogy a vártnál sokkal több fáradtságomba és utánjárásomba került az adatok felkutatása és összegyüjtése. Főtörekvésem oda irányult, hogy lehetőleg megszerezzek minden adatot, mely az egyes családokat illetőleg egyáltalán megszerezhető; továbbá, hogy teljesen hiteles és megbízható adatok kerüljenek a műbe.

Nehány nevesebb és tekintélyesebb családnak kisebb tér jut, mint egyik-másik kevésbbé ismertnek és tekintélyesnek. Ennek oka nem részrehajló szándékban, hanem abban keresendő, hogy egyes családokról több érdekes adatnak jutottam birtokába. És mivel meg volt bennem a becsületes szándék, az őszinte buzgalom, hogy *minden* adatnak birtokába jussak, remélem, hogy senki sem fogja felületességnek, könnyelműségnek vagy rosszakaratnak betudni azokat a gyarlóságokat, a melyek nélkül emberi mű el nem lehet.

*

E kötethez huszonöt családi színezett címer van mellékelve: a sédeni Ambrózy báró, varadiai Baich báró, micsinyei és beniczei Beniczky, bethleni Bethlen gróf, erzsébetvári Csiki, seprősi Czárán, hannseni Deschan, cserneki és tarkeői Dessewffy (két címer), buziási Eisenstädter, Emanuel, keresztesi Frummer (Szende), aranyi és szent-gerlistyei Gerliczy báró, görgői Görgey, módosi Gyuritsko, nagyjeszeni Jeszenszky, Koppauer, remetei Kőszeghy, Kovács, krivinai Lonovics, vizmai Lukács, Markovich, felső-kubini Mesko, murányi Murányi és földeáki Návay családok címerei.

A következő kötethez mellékelve lesznek: a germáni Constantinovics, Demkó-Belanszky, gyarmathai Derera, cserneki és tarkeői Dessewffy gróf, Endrédy, Fischer, dézsánfalvi Gyika, losonczi Gyürky gróf, tordai Igaz, monostori Izdenczy báró, szolsiczai Jovannovich, gaádi Kayser, Kormos, asgúthi Körtvélyessy, Lászlóffy, almánfalvi Niamessny, rudnai Nicolics báró, csicséri Ormós, nagy és kissemlaki Osztoics, ozori és kohanóczi Ottlik, furluki Palikucsevny, kis-jeszeni Paulovics, Potier de Pottere, vágszerdahelyi Prepeliczay, brinski Rajacsich báró, Szájbély, Szentgyörgyi, laczunási Sztojánovics báró, ivanóczi Szuló, Timáry, Tötössy, zelenkai Zselénszki gróf családok színezett címere, továbbá a II. Endre király által az Ottlik-család részére 1232-ben kiadott adománylevélnek és a Kormos-családra vonatkozó egyik régi diplomának hű másolatai.

*

Amint a műből látható, abban a többek közt, mintegy ötven család van ismertetve, olyan, a melyről Nagy Iván jeles alapvető munkája egyáltalán nem, vagy csak röviden, pár sorban emlékezik meg és húsz címeres nemeslevél van leírva, olyan, mely a *Királyi Könyvek*-be nincs bejegyezve. A műben említett valamennyi nemes- vagy adománylevelet részint eredetben, részint hiteles másolatban láttam, s velem együtt látta *Jelinek* Miksa, Temes vámegye kitünő levéltárnoka, ki a latin nyelven szerkesztett diplomák pontos, hű fordításával és a színezett címerek művészi másolásával jeles szolgálatokat tett e műnek.

*

Végül elmulaszthatlan kötelességet teljesítek, midőn ezúttal is legbensőbb és leghálásabb köszönetemet fejezem ki *Deschán* Achill úrnak, a *Délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-társulat* elnökének, ki az összes adatokat felülvizsgálta, útbaigazításaival sokszor új nyomra vezetett és nem egy téves adatot helyreigazított.

Temesvárott, 1899. évi október hó.

Lendvai Miklós.

Abrahamovich. Abrahamovich Timót, a bánáti határőrvidéki ezrednél szolgált őrnagy, a törökök és a francziák ellen folytatott háborukban tanusított vitézségeért, a nejétől, szül. Athanasievits Maczenától származott gyermekeivel, Miksával és Márthával együtt, I. Ferencz királynak Bécsben 1826. évi november hó 24-ikén kelt diplomájával nemesíttetett. A czímeres nemesi levél Temes vármegyének 1827. évi szeptember hó 25-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[1] A diplomából kitűnik, hogy Timót atyja, Miksa, százados volt a gradiskai határőr-ezrednél. — E család Temes vármegyében nem szerepelt és nem birtokolt.

Czímer a diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. vörös mezőben jobbra fordult, ballábán álló daru; 2. és 3-ik kék mezőben két keresztbe tett arany markolatu kard; 4. vörös mezőben három vízszint fektetett gerenda, a szinük nincs leirva. — Sisakdísz: jobbra fordult koronázott, kinövekvő arany oroszlán, előlábait ragadozásra kinyujtva. — Takarók: ezüst-vörös és ezüst-kék.

Adelberg. L. Nemeshegyi alatt.

Ágoston. Ágoston Lajos a vármegye visszaállítása után, 1779-ben volt az első főügyésze Temes vármegyének. Húsz éven át, 1799-ig viselte e tisztséget, de nem megszakítás nélkül. II. József császár idejében ugyanis azért, mert nem tudott németül, alügyészszé degradálták.[2] 1790-ben azonban újra visszanyerte főügyészi hivatalát, melyet 1799-ben bekövetkezett haláláig ellátott. Özvegye szül. Somogyi Katalin, végrendeletét 1816-ban 818. sz. a. hirdették ki a vármegyénél. E végrendeletből kitűnik, hogy Ágoston Lajos Zala vármegyéből származott és onnan kapta nemesi bizonyságlevelét, mely azonban Temes vármegyében nem hirdettetett ki. Ágostonnak háza volt Temesvárott, a Józsefvárosban. Özvegye nővére volt Somogyi Antal jászkun-kapitánynak és leánya Somogyi Antalnak. Házasságukból a következő gyermekek származtak: László († 1830. előtt), a kinek a neje volt Szakáts Anna; Lajos († 1830), Erzsébet férj. Tormássy Jánosné, Teréz férj. Kotsváryné, Judith, Katalin.[3] E család nem lakik többé vármegyénkben.

Ágotha. Ágotha Antal fibisi jegyző és Ágotha Pál vármegyei irnok, Temes vármegyének 1836. évi junius hó 27-én tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, a székelyudvarhelyi szék által 1836. évi április hó 20-án kiállított nemességi bizonyságlevél alapján.[4] Pál utóbb megyei esküdt volt Temesvárott, Antal pedig kamarai irnok Mehalán.[5] E család nem lakik többé vármegyénkben.

[1] Jkv. 1827. évi 2548. sz. Nagy Iván és Siebmacher nem emlékeznek meg e családról. Illéssy és Pettkó a *Királyi Könyvek*-ben hibásan közlik az e családra vonatkozó kivonatot.

[2] Jkv. 1787. évi 2494. sz. — [3] Jkv. 1816. évi 816., 1826. évi 2160., 1830. évi 2483. és 2484 1834. évi 2750. sz.

[4] Jkv. 1836. évi 1673. sz. — [5] L. Voksoló nemesek lajstroma 1838. és 1841.

Aigner. Aigner Károly nagyjécsai (Torontálm.) jegyző Temes vármegyének 1843. márcz. 16-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét a Pozsony vármegyétől 1839. február 4-én kapott bizonyságlevél alapján.[1] E bizonyságlevél szerint III. Ferdinánd király Aigner Andrást a Bécsben 1656. nov. 20-án kelt czímeres levéllel nemesítette;[2] Károly atyja, Mihály pozsonyi lakos, nagyatyja András, ős-atyja Ferencz volt. Ugyanezen Károly 1861. évben csakovai járási számvevővé választatott, de tisztségét nem fogadta el.[3] Nagy Iván[4] szerint Károly gyermekei voltak: Lajos, Gyula, Vilma, Berta, Tili, György, Kornélia, Sándor. — E család nem lakik többé vármegyénkben.

Alexievics. Alexievics Dániel Krajna kerületi adóbiztos, valamint a nejétől: Oberknesu Stanko Karapancsa Katalintól született gyermekei: Miklós, Mihály, Péter, György és Erzsébet, II. Lipót királynak Bécsben 1791. évi február hó 10-én kelt diplomájával nemesíttettek. A nemesi oklevél Krassó-Szörény vármegyében az 1791. évi május hó 30-án tartott közgyűlésen, Temes vármegyében pedig, Miklós, Mihály és Péter kérelmére 1813. évi 338. sz. a. lett kihirdetve.

A voksoló nemesekről vezetett lajstromokban 1832-ben Alexievics Péter mint verseczi kereskedő van felvéve; 1838-ban fel van véve Dániel nevü 20 éves fia is. 1841-ben is mindkettő fel van véve. 1823-ban özv. Alexievicsné szül. Neszits Perszida, pert folytatott Alexievics Péterrel.[5] 1831-ben A. Péter verseczi nemest kihallgatják: testvére volt-e a Negotinban 1820-ban elhunyt Miklós.[6] 1845-ben Alexievics Demeter határőrvidéki ezredbeli kadét kérte nemességének elismerését, azon az alapon, hogy ő A. Miklós fia. Minthogy állítását keresztlevéllel nem támogatta, kérelmével elutasíttatott.[7]

A család *czímere* a diploma szövege szerint: Vágott pajzs; felső osztályában két részre hasítva. A jobboldali aranymezőben kifeszített szárnyu és körmü, jobbra fordított fekete sas; a baloldali kékmezőben arany nap, alatta szarvával fölfelé fordított ezüst hold. A pajzs alsó vörös részében két ezüst, hullámos gerenda; a közepén ék formáju ezüst mezőben, zöld pázsiton ágaskodó pej paripa.[8] A pajzs szélén mindhárom oldalon dülények (rhombusok) felváltva. Sisak-dísz: két kifeszített sas-szárny közt, melyeknek jobboldala arany-fekete, baloldala vörös-ezüst színü — a pajzsbeli ló, kinövekedve. Sisak-takarók: jobboldalon arany-fekete, baloldalon ezüs-vörös.

Almásy (zsadányi és török-szentmiklósi, gróf és nemes). E régi nemes családnak több tagja előkelő szerepet vitt Temes vármegyében. Almásy *Ignácz* gróf, v. b. t. tanácsos, 1812-től 1829-ig Temes vármegye főispánja és temesi gróf volt. Egyik fia, *Alajos* és ennek fiai: *Kálmán* és *Dénes* a harminczas években többnyire Buziáson laktak és gyakran részt vettek a vármegye közgyűlésein. — A család nemesi ágából *Jenő* 1819-ben szolgabíró volt Temes vármegyében, 1820-ban Krassó vármegye főjegyzője lett, 1825-ben tartományi albiztos Temesvárott, 1828-tól 1843-ig tartományi főbiztos volt Temesvárott; 1843-ban kir. tanácsos és a bölcsészet tanára lett. 1846. évi deczember hó 18-án hunyt el Gyöngyösön 47 éves korában. *János* 1841. évi julius hó 3-án 600.000 p. frton megvette Nagyfalut és Székesutot vejétől, gróf Szapáry Ferencztől. E két uradalom azonban már 1845. évben vétel útján br. Sina György tulajdonába ment át.

Ignácz, temesi gróf és főispán, a család ma is élő ifjabb grófi ágának megalapítója volt. Szül. 1751. jan. 15., megh. 1840. szept. 24. Mária-Enczersdorfban. 1773. Jász-Kun alkapitány, 1779. főkapitány, 1785. a kir. táblánál ülnök, cs. kir. tanácsos és

[1] Jkv. 1843. évi 1171. — [2] A „Királyi könyvek"-ben nem fordul elő. — [3] Jkv. 1861. évi 4. és 5. sz. — [4] Pótkötet: 10. l.

[5] Temes vármegye levéltára 1823. évi 1174. sz. — [6] U. o. 1831. évi 1408. sz. — [7] U. o. 1845. évi 2985. sz. — [8] Siebmacher tévesen állítja, hogy a ló ezüstszínü.

kamarás, utóbb a Szt. István-rendnek közép-keresztese, a kanczelláriánál tanácsos, barsi főispán, v. b. t. tanácsos, 1812. szeptember 1-jén Temes vármegye főispánja és temesi gróf, 1820. alkanczellár volt. 1829. jul. 24-én vált meg a temesi főispánságtól, 80 éves korában; 1839-ben az I. oszt. vaskoronarendet kapta.

Közben I. Ferencz királynak Párisban 1815. augusztus 11-én kelt oklevelével kapta a grófságot, *sarkadi* előnévvel.

A *grófi czímer* az oklevél szerint: kék mezőben két, ékbe futó arany gerenda, melyeknek külső felén egy-egy ezüst egyszarvu fut fölfelé; a gerendák alatt koronás zöld hármas halmon kiterjesztett szárnyu fehér galamb, csőrében zöld pálmaágat tartva. Sisakdíszről és takarókról az oklevélben nincs említés. Pajzstartók: két ezüst egyszarvu.

Almásy Ignácz gróf leszármazóit a következő nemzedékrend tünteti föl:

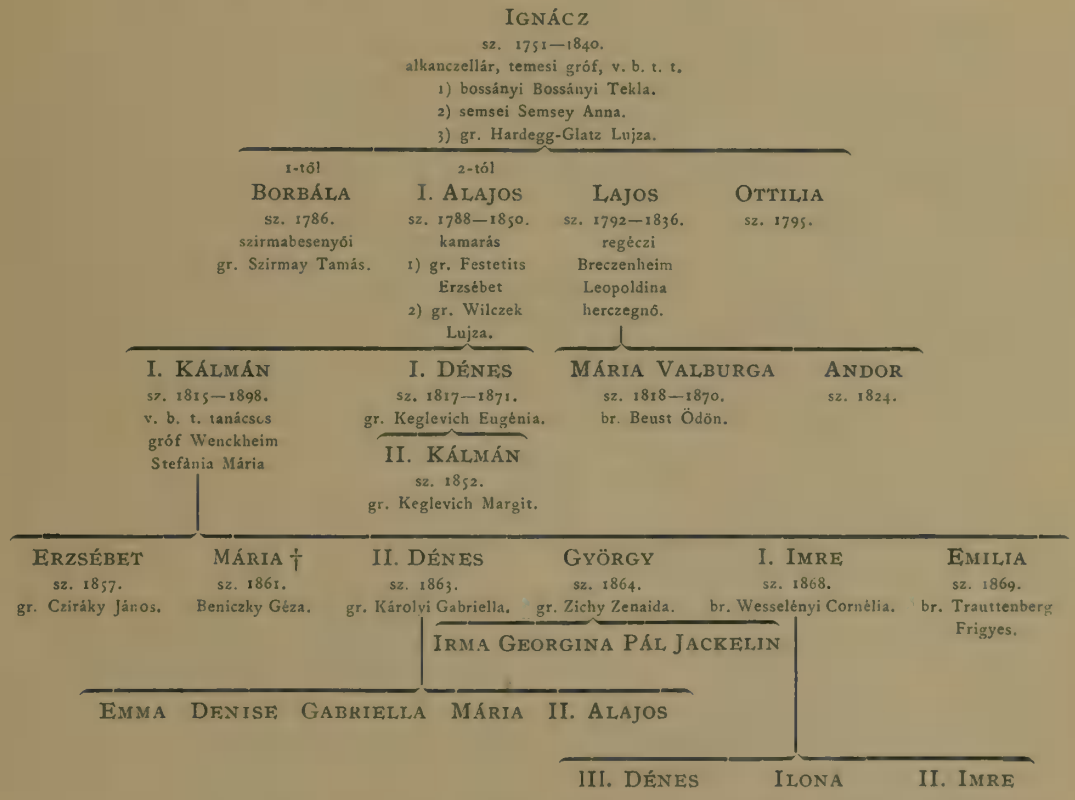

Források: Temes vm. levlt.: 1829. évi 1825., 1838. évi 203., 1841. évi 2108., 1843. évi 1025. sz. — Nagy Iván: I. 19—23. Pótk. 14—16. — Bogma, I. 39—41. — Magyar Nemzetségi Zsebkönyv: I. 17—20 és 225. — Karácsonyi: Békés vm. tört. III., 168. — Illéssy-Pettkó: A királyi könyvek, 15. — Márki: Arad tört. II. 657—658.

Althann gróf. Althann Mihály János gróf 1786-ban megvette Girodát, Gyarmathát és Szinerszeget, továbbá Mély-Nádas és Remete egy részét, de e nagy kiterjedésü uradalmakat csak rövid ideig bírta, mert 1790-ben már eladta remetei Kőszeghy Jánosnak.[1] Úgy látszik, hogy Mély-Nádasnak csak egy részét adta el 1790-ben, mert 1796-ban Mély-Nádas másik részét eladta Tormássy Antalnak, ki a vételárból 20.000 frtot törlesztett, 20.000 frtról pedig 1811. jun. 18. kötelezvényt állított ki a gróf özvegye, szül. Doria Johanna javára.[2] 1830-ban a gróf fia, Mihály József a 20.000 frt miatt perben állott a Tormássyakkal.[3]

[1] Bogma I, 47 és eredeti oklevél Deschán Achill birtokában. — [2] Temes vm. lvltra: 1827. év 2570. sz. — [3] U. o. 1830. évi 1249. sz.

Ambrózy (sédeni) báró és nemes. Régi, előkelő család, melynek egyik ága e század elején a huszas években telepedett le vármegyénkben és azóta mindig kiváló szerepet vitt közéletünkben.

1822-ben telepedett le Temes vármegyében sédeni Ambrózy György lieblingi jegyző, ki az 1822. évi szeptember hó 16-án tartott közgyűlésen hirdettette ki nemességét, Árva vármegyének 1822. évi augusztus 22-én kelt nemességi bizonyságlevele alapján.[1] A bizonyságlevélből kitűnik, hogy atyja György, anyja Borsitzky Ilona volt; e Györgynek atyja ismét György, ezé pedig János volt, a ki fia a nemességszerző Jánosnak. Ambrózy György lieblingi jegyző 1828. évi november hó 19-én hunyt el; a nejével szül. Stehlin Katalinnal kötött házassága gyermektelen maradt.[2]

Pár évvel később, 1825-ben sédeni Ambrózy Lajos, a család bárói ágának megalapítója, Remete földesuraként említtetik közgyűlési jegyzőkönyveinkben.[3] A család utóbb a Gyürky-féle gyarmathai és blazsovai (balázsfalvi) birtokok, majd később Bázos tulajdonába jutott.

A család Vas vármegyéből ered. II. Mátyás király, Bécsben 1610. julius 14-én kelt címeres levéllel[4] nemesítette sédeni Ambrózy Gergelyt, ennek testvéreit: Jánost, Balázst és Bálintot, valamint édes anyját: Fábján Katalint és nővérét Margitot.[5] A négy testvér közül János lett az Árvamegyébe és onnan utóbb Nógrád és Temes vármegyébe szakadt ágnak törzse.

Ambrózy Lajos (szül. 1778. szeptember 16., megh. 1830. decz. 20.), cs. kir. kamarás, m. kir. helytartósági tanácsos, Nógrád vármegye volt másod-alispánja, nejétől: losonczi Gyürky Erzsébettől (sz. 1779., megh. 1843. aug. 18. Kürtösön, Nógrádmegye) született fiai, u. m. Lajos 1838-ban, István és György temesmegyei táblabírák 1845-ben bárói rangra emeltetvén, az alábbi három ágat alapították:

Első ág.

† *Lajos*, szül. 1803 ~~január 3.~~ február; mint Nógrád vármegye tisztb. aljegyzője kezdte meg a közszolgálatot; rövid idő mulva udvari kanczelláriai gyakornok, 1830-ban Temes vármegye tisztb. főszolgabírája,[6] 1832-ben valóságos főszolgabírája, 1835-ben másodalispánja, 1837-ben cs. kir. kamarás, 1841-ben temesi kamarai igazgató, 1844-ben udvari tanácsos, 1845-ben Temes vármegye főispáni helytartója, 1849-ben a bánáti vármegyék főbiztosa, utóbb soproni cs. kir. helytartósági főnök, 1858—1860. a Bach-minisztérium osztályfőnöke, a Szt. István-rend kis-keresztese, v. b. t. tanácsos lett. Meghalt 1890. évi junius hó 1-jén Remetén, 88 éves korában. Neje szirmabesenyői Szirmay Teréz meghalt 1857. decz. 16. Sopronban.

Gyermekeik:

1. † *Mária-Ludovika* (Lujza), a bajor nemes Terézia világi hölgy-intézet tisztb. tagja, meghalt 1895. augusztus 2. Remetén.

2. † *Erzsébet* szül. 1830., megh. 1866. okt. 20. Remetén; férje br. Radossevich Tivadar cs. kir. őrnagy. Esküvő: 1849.

3. † *Lajos* szül. 1831., megh. 1892. cs. kir. kamarás és alezredes, 1865—68. országgyűlési képviselő, a magyar főrendiház tagja; neje monyoró-keréki gr. Erdődy Ágota Mária Gobertina szül. 1839. jul. 18. Esküvő: 1868. jun. 1. Vörösvárott, Vasm.

Gyermekeik:

a) *István*, a főrendiház tagja; neje gr. Migazzy Antónia; gyermekei: Mária † és Ágota; lakhelye: Malonya, Bars vm.

b) *Teréz.*

[1] Jkv. 1822. évi 2731. sz. — [2] Jkv. 1824. évi 1110., 1828. évi 3018. és 1829. évi 204. sz. — [3] Jkv. 1825. évi 1968. sz. — [4] Nagy Iván (Pótkötet, 21) a diploma keltét julius 15-re teszi. — [5] Balogh: Vas vármegye nemes családjai 167. l. — [6] Jkv. 1830. évi 882. sz.

4. † *Gyula* sz. 1832. Remetén, megh. 1896. nov. 15. Remetén, 1861-ben Temesm. tb. főjegyzője, cs. kir. kamarás és százados szolg. kiv., a magyar főrendiház tagja; neje br. Ambrózy Mária sz. 1841., megh. 1875. jun. 20. Hietzingben. Esküvő: 1867. febr. 26. Bécs.

Gyermekeik:

a) *Lajos* cs. és kir. kamarás, követségi attasé Washingtonban;

b) *Mária*, férje cserneki és tarkeői gróf Dessewffy Aladár;

c) *Georgina*;

d) *Gyula* cs. kir. kamarás, lakhelye: Remete, Temes vm.

Második ág.

† *István*, meghalt 1854. decz. 15.; temesmegyei volt táblabíró. Blazsován, a mai Balázsfalván a harminczas években valóságos minta-gazdaságot rendezett be. Vizi malmot épített, melynek csatornája 28.000 frtba került. Ezenkivül mezőgazdasági szeszgyárat állított fel, mely az elsők egyike volt az országban és nagyszabásu marhahizlalóval volt összekötve; Gyarmathán részbirtoka volt. Neje br. Pidoll Amália, (szül. 1815. decz. 12.) quintenbachi br. Pidoll Károly cs. kir. udvari tanácsos leánya. Esküvő 1834. jul. 15. Az özvegy 1864. jun 12. férjhez ment Mikulás János lovag cs. kir. miniszteri tanácsoshoz, ki 1884. decz. 10. meghalt.

Gyermekeik:

1. † Károly, szül. 1836. 1861-ben Temes vm. tb. aljegyzője.[1] Neje: Vuchetich Emilia, azelőtt férj. Hollóssy Józsefné, cseneji Vuchetich György és neje Dertz Terézia leánya, esk. 1866. nov. 15. Temesvárott.

2. † Mária.

3. † Stefánia, férj. br. Salvadory Istvánné.

Harmadik ág.

† *György*, szül. 1807 október 26. Nagy-Kürtösön, Nógrádmegyében, meghalt 1867. junius 5. Bagolyvárott, Vasvárm.; cs. és kir. kamarás, 1838. Temes vármegye maros-melléki járásának főszolgabírája, 1841. lemond, 1844. Temes vármegye követe az országgyűlésen, 1845—1848. Temes vármegye másod-alispánja.[2] Az 1835-iki osztáskor részbirtokot kapott Gyarmathán és Remetén; 1853-ban Ausztriában megvette Vilcsek gróftól a walkersdorfi uradalmat. Részbirtoka volt továbbá Baraczházán és Csenén. Neje borosjenői Muslay Izabella, cs. és kir. csillagkeresztes hölgy. Esküvő: 1837.

Gyermekeik:

1. *Béla*, szül. 1839. Temesvárott, cs. és kir. kamarás és százados szolg. k.; 1873 óta a bánsági ág. ev. egyház felügyelője, 1874-ben megalapította a temesmegyei gazdasági egyesületet, melynek most is elnöke; 1875-ben részt vett a Délmagyarországi méhészeti egyesület megalapításában, utóbb, 1876-ban ezen egyesület elnökévé lett megválasztva, de nem fogadta el a tisztséget, 1878-ban az országos méhész-egyesület tisztb. elnökévé választotta; 1880-ban a „Magyar Méh“ szerkesztője, 1882-ben vörös-kereszt-egyleti megbizott és 1884-ben főmegbizott lett, mely minőségében a szerb-bolgár hadjárat színhelyére kivitt egy hadegészségi oszlopot; 1887—1896 a lippai választó kerület országgyűlési képviselője; 1896-ban a milléniumi hódoló díszfelvonuláson Temes vármegye bandériumának vezetője. A Ferencz József-rend közép-, a Lipót-rend lovagkeresztjének és a III. oszt. vaskorona-rendnek tulajdonosa. Irt számos méhészeti szakmunkát; legjelentékenyebb ezek között „A méh“, mely 1896-ban jelent meg.[3] — 1889-ben örökbe

[1] Jkv, 1861. évi 8. sz. — [2] Jkv. 1838. évi 3246, 1845. évi 4249., 1848. évi 1203. sz. — [3] L. önéletrajzát „A méh“ cz. művének 383—389. lapjain.

fogadta *Vetter* Andort és Ő Felsége az Ambrózy család nevét, előnevét, bárói rangját és czimerét az örökbe fogadott fiura kegyelemből átruházta.[1] Lakhelye: Gyarmatha, Temes vm.

2. † *Gizella*, szül. 1840; férje virzsoloji *Rupprecht* Frigyes, cs. és kir. tábornok †.

3. † *Mária*, szül. 1841., megh. 1875. jul. 20. Hietzingben; férje br. *Ambrózy* Gyula (l. az első ágnál) cs. és kir. kamarás.

Megjegyzendő itten, hogy Ambrózy Lajos helytartósági tanácsosnak a bárói rangra emelt három fián kivül volt még egy leánya, *Janka,* férj. Majthényi Antalné, a ki 1822. jan. 6. meghalt.

A bárói diplomák közül a sédeni Ambrózy Lajos és nejétől, szirma-besenyői Szirmay Teréziától szül. gyermekei: Lajos, Gyula, Mária-Ludovika és Erzsébet részére V. Ferdinánd király által Bécsben 1838. évi április hó 27-én kiadott bárói diploma Temes vármegyének 1839. évi január hó 14-én tartott közgyűlésén hirdettetett ki.[2] Az ugyancsak V. Ferdinánd király által Bécsben 1845. évi április hó 10-én sédeni Ambrózy István és nejétől, quintenbachi báró Pidoll Amáliától szül. Károly, Mária és Stefánia, valamint sédeni Ambrózy György és nejétől, borosjenői Muslay Izabellától szül. Béla, Gizella és Mária gyermekei részéről kiadott bárói diploma Temes vármegyének 1845. évi augusztus hó 25-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[3]

A *bárói czímer* az 1845-iki oklevél *magyar* szövege szerint: „Egy szélent osztott (vágott) álló vitéz-vért, felső veres osztályában tátott torku, kivetett veres nyelvű, hátraemelt kétágú farkú és jobb markában csapásra mért arany markolatú, kivont kardot villogtató, emelkedő ezüst oroszlánnal;[4] alsó kék osztályában pedig kiterjesztett szárnyú, szétvetett lábú, kinyújtott veresnyelvű és balra tekintő, levegőben lebegő aranysassal. A vérten felül bárói párta van. Őrökül a vértet mindkét felül hátulsó lábakon álló természetes színű két oroszlán gyámolítja első lábaival, fejöket a vérttől félrehajtva."

A család *nemesi* ősi czímere ugyanaz, mint a bárói czímer, a „bárói párta" és a vért-őrök nélkül. Ebben azonban az oroszlán aranyszínű, emelkedő, kétágú farkú. A sisak feletti koronán két kiterjesztett sasszárny között a vértbeli arany oroszlán.[5]

Források: Ambrózy György lieblingi jegyző végrendelete Temes vármegye levéltárában. — Br. Ambrózy György és István végrendeletei u. o. — Ormós Zsigmond gyászjelentés- és esketési jelentésgyüjteménye muzeumunk levéltárában. — Nagy Iván I. 32—33 és pótköt. 21—23. — Bogma: I. 64. — Magyar Nemz. Zsebk. 293—294. — Balogh. Vas vm. nemes családjai 4 és 168, ki azonban a II. Mátyás által a sédeni Ambrózyaknak adományozott czímert — nyilván tévesen — így irja le: „Keresztben ketté osztott hadi vért. A felső fekete, az alsó fehér. A felsőre repülő sas ereszkedik le és a talajt érinti; az alsóban növő kettősfarku arany oroszlán, mely első ballábát ragadozásra nyujtja, a jobbal kardot emel. Sisakdísz: Két sasszárny (jobbról ezüst-vörös, balról fekete-arany) között a vértbeli növő oroszlán. Foszladék: j. arany-fekete, b. ezüst-vörös." — E leirást azért tartom tévesnek, mert az 1845-iki bárói diploma szerint „az ősi nemesi czímer megerősíttetik és vért-őrökkel kiegészíttetik," a bárói diplomában foglalt leirás pedig sokban eltér Balogh leirásától. — Wertheimer Ede: Báró Ambrózy Lajos kiadatlan emlékirataiból (Budapesti Szemle, 1898. julius, 1—46.)

Andreánszky. Andreánszky Miksa temesvári kincst. ügyész Temes vármegyének 1844. évi szeptember hó 11-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Liptó vármegyének 1834. évi április hó 4-én kiállított nemességi bizonyságlevele alapján.[6] Andreánszky Miksa atyja: Ignácz, ungvári tiszttartó, nagyatyja Pál volt. — E család az ötvenes évek óta nem lakik többé vármegyénkben.

[1] Temes vm. főisp. irattára 1889. évi 1359. Belügymin. 1889. évi 67961. sz. — [2] Jkv. 1839. évi 75. sz. — [3] Jkv. 1845. évi 4000. és 4001. sz. — [4] Az 1838-iki latin oklevél szerint egész, ágaskodó oroszlán, egy farkkal. — [4] Nagy Iván I, 33.

[6] Jkv. 1844. évi 3439. sz.

Andreovits. Andreovits Mihály e század elején megvette a Temes vármegyében fekvő petrovoszellói (jelenleg Temes-Péterfalva) nemesi birtokot. I. Ferencz király a Bécsben 1804. évi november hó 15-én kiadott czímeres nemes levéllel nemesítette nevezett Andreovits Mihályt és a nejétől, Rakits Mártától született János, Erzsébet és Mária gyermekeit. A nemesi diploma, — melynek eredetije jelenleg Andreovits Mária férj Millutinovits Tivadar br. altábornagy unokájának, a Germánon lakó özv. Sztojanovits Mladen br. szül. Millutinovits Constance bárónőnek birtokában van — ismeretlen okból nem hirdettetett ki Temes vármegyében, bár a család e század elejétől a hatvanas évekig bírta Petrovoszellót, nálunk nemesi jogokat gyakorolt, tagjai a voksoló nemesekről vezetett lajstromokba föl voltak véve és egyik tagja, György a harminczas és negyvenes években esküdt, utóbb szolgabiró volt. A család kihalt.

Nemzedékrendje a következő: [1]

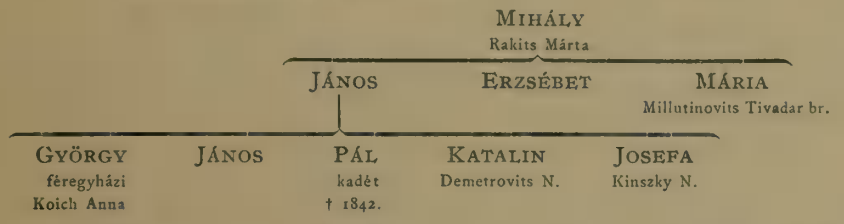

A család *czímere* a diploma szerint: Vágott pajzs; a felső arany mezőben emelkedő, kiterjesztett szárnyu, vörös nyelvü, jobbra néző fekete sas; az alsó kék mezőben három ezüst rózsa. Sisakdísz: jobbra fordult, vörös nyelvü, visszanéző ezüst egyszarvú, kinőve. Takarók: aranyfekete és ezüstkék.[2]

Antal. Antal András nemességét kihirdettette Temes vármegyében az 1791. évi május hó 16-án tartott közgyűlésen a Vas vármegye által 1790. decz. 16. Szombathelyen kiállított nemesi bizonyságlevél alapján.[3] E család már a jelen század eleje óta nem szerepel vármegyénkben.

Ányos. Ányos Antal ujaradi urad. ispán Temes vármegyének 1835. évi márczius hó 23-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Békés vármegyének 1829. évi április hó 9-én kelt nemesi bizonyságlevele alapján. E bizonyságlevél Arad vármegyének 1822. évi junius hó 17-én és Sopron vármegyének 1818. évi április hó 20-án kelt bizonyságleveleire támaszkodik.[4] Ez utóbbi bizonyságlevelekből kitűnik, hogy Antal atyja Gáspár, nagyatyja Ferencz volt. Ugyancsak Ányos Antal mint ivándai tiszttartó 1845. évben folyamodott a vármegyéhez, hogy fiai: Sándor újaradi urad. ispán és József rudnai jegyzői írnok a vármegyebeli nemesek lajstromába bevezettessenek. A vármegye az 1845. évi augusztus hó 23-án tartott közgyűlésén 3952. sz. a. hozott határozatával a kérelmet teljesítette. A két fiú közül József utóbb megyei csendbiztos volt és 1867-ben lemondott állásáról.[5] Sándor esküdt, majd szolgabiró és kir. járásbiró volt;[6] a családja által kiadott gyászjelentés szerint mint nyug. járásbiró 1892. évi május hó 20-án húnyt el Lippán, 72 éves korában. Gyászjelentését kiadták: özvegye szül. Wagner Izabella; gyermekei: Emil és neje szül. Lopkovits Popper Vilma, Gábor és neje szül. Gantner Irma, Vilma férj. Goldis Lászlóné és Margit; unokái: Ányos Géza, Elemér, Márta, Elza, Frida és Olga. — A gyászjelentésben a család előnevéül „fajszi" van kitüntetve.

[1] Temes vm. levéltára: 1824. évi 3033, 1823. évi 3176, 1829. évi 2023, 1835. évi 3400, 1835. évi 3421, 1836. évi 784, 1838. évi 103, 1838. évi 281, 1842. évi 362, 1843. évi 4480, 1846. évi 3886. sz. — [2] Nagy Iván (I, 42) egy másik A. család czímerét közli, a mely Temesmegyében nem birtokolt.

[3] Jkv. 1791. pag. 237, 362. sz.

[4] Jkv. 1835. évi 993. sz. — [5] Jkv. 1867. évi 9. sz. — [6] Jkv. 1867. évi 7. és 14., 1868. 31. sz.

Appel báró. Nem magyar család, de annyiféle kötelék fűzi hazánkhoz és különösen Temes vármegyéhez, hogy bizvást mondhatjuk a miénknek is. *Appel* János br., lovassági tábornok, Bosznia és Herczegovina parancsnokló tábornoka és országos kormányának főnöke, ugyanis kisfaludi (Temes vm.) földbirtokos; Temes vármegyében, Temes-Rékason nősült, nőül véve egy fenkölt szellemü magyar hölgyet, asguthi Körtvélyessy János temesvári háztulajdonos és főtörvényszéki bíró leányát, Johannát, rétháti Kövér Vincze özvegyét. Ezenfölül 1881-ben mint temesvári katonai parancsnok tette felejthetetlenné nevét Temesvárott. Atyja, Appel József lovag altábornagy, Bács-Bodrog és Torontál vármegyék táblabírája volt; nagyatyja, Ferencz Miklós, mint főhadi biztos az erdélyi főhadi kormánynál szolgált és Nagy-Szebenben hunyt el.

Büszkék vagyunk rá, hogy Appel János bárót és családját a miénknek vallhatjuk. És hogy szívvel-lélekkel a miénk, megmutatta azzal a jóindulatu érdeklődéssel is, melyet e mű iránt ismételten tanusított.

Appel báró nagy jelentőségét mi sem jellemzi jobban, mint az a legfelsőbb kézirat, mely 1895. évi márczius hó 15-én jelent meg a hadsereg rendeleti lapjában és mely szó szerint így hangzik:

Kedves Appel báró, lovassági tábornok!

Midőn jónak láttam a hadsereg-főfelügyelők intézményét létesíteni, ***mindenekelőtt*** önnek ez állásra való kiváló alkalmasságára gondoltam.

De meg kellett fontolnom, mily rendkívüli érdemeket szerzett ön már *jelenlegi hatáskörében,* melyekhez hasonlóan értékes szolgálatokat várhatok ott még öntől.

Magasabb tekintetek indítanak tehát arra, hogy el ne vonjam önt ezen fontos föladatoktól, melyek önre, mint Bosznia és Herczegovina parancsnokló tábornokára és az országos kormány fejére várnak.

E részben meg vagyok győződve sokszor kipróbált odaadásáról és elismerésteljes hajlandósággal kifejezem önnek legjobb kívánságaimat.

Bécs, 1895. márczius 14.

Ferencz József, s. k.

A legfőbb hadúrnak e kézirata a közvetlen érdekelt körökön túl is föltünést keltett, mert ez a legfényesebb kitüntetés az illetőre nézve. Rendkívüli elismerés rejlik e legfelsőbb kéziratban a jeles hadvezér tevékenysége iránt. Appel János br. 1883 óta az okkupált tartományok kormányának a feje és egyszersmind a XV. hadtest parancsnoka. Jeles katona, e mellett kiváló államférfiú és öntudatos, erős támasza annak a politikának, mely a lakosság anyagi és kulturális gyors fejlődésén munkál sikeresen.

Az Appel-család Bécsből származik. Appel Lőrincz és ennek fia, György a 16-ik században bécsi háztulajdonosok voltak. György fiát, Hanuss Györgyöt (szül. Bécs 1635., megh. 1683. szept. 13. a Bécs előtt a törökök ellen vivott csatában) III. Ferdinand a Regensburgban 1654. évi február hó 28-án kelt czímeres levéllel emelte nemesi rangra. György neje magyar leány volt: Thury János bécsvárosi építőmester leánya Katalin, a kivel 1659-ben lépett házasságra.

György fia volt: ***Hanuss-Ferdinánd*** bécsvárosi tanácsos, a nagy- és szentháromság-udvar örököse; szül. 1667., megh. 1715. Bécs. Esküvő: 1689. Maegerle János Márton városi tanácsnok leányával, Évával.

Hauuss-Ferdinánd, fiai: ***József-Antal,*** a cistercita-rend szerzetese, szül. 1691. megh. 1758. Bécs; *Simon-Ádám* az alsó-ausztriai kormány tisztje, szül. 1703., megh. 1738. Bécs. Esküvő: 1723. Chronsot Anna Katalinnal.

Simon-Ádám fiai: *Ferdinand* a jezsuita-rend szerzetese, a rend osztrák tartományi prokurátora, szül. 1729., megh. 1792; *János-Károly-József*, cs. kir. udvari hadi titkár, szül. 1727., megh. 1788. Bécs, esk. 1752. Gabler Mihály János városi tanácsnok leányával, Anna-Máriával; *Miklós*, a cs. kir. udvari és állami iroda titkára, szül. 1730, megh. 1799. Ez utóbbinak két fia volt: *József*, cs. kir. udvari kamarai biztos, stb és *Ferencz*, cs. és kir. udvari kamarai pénztárnok, kik gyermektelenül hunytak el.

János-Károly-Józsefnek, Simon-Ádám második fiának egy fia volt: *Ferencz-Miklós*, cs. és kir. főhadi biztos, az erdélyi főhadi kormány előadója, szül. 1757. Bécs, megh. 1822. Nagy-Szeben. Esk. 1784. nemes Crusen János Jakab cs. kir. tanácsos leányával, Eleonorával.

Ferencz-Miklósnak három fia volt: *Keresztély*, a ki bárói rangra, *József*, a ki lovagi rangra emeltetett és *Lajos*, a ki az „Edler" melléknevet kapta. *Keresztély* báró, cs. kir. lovassági tábornok volt; 1850—51. a III. hadsereg parancsnoka és Magyarország parancsnokló tábornoka, a Szt-István-rend nagykeresztese, stb. Szül. 1787. Beszterczebánya, megh. 1854. Grácz. Esküvő: 1846. Karánsebesen, Appel József lovag tábornok leányával, Olgával. Osztrák bárói rangra emeltetett Bécs 1834. február 4. Fia: *Keresztély* báró, vezérkari százados, szül. 1847. megh. 1884. esk. 1870. nemes Mosing József ezredes leányával, Máriával. — *József* lovag, cs. kir. altábornagy, Bács-Bodrog és Torontál vármegyék táblabirája, szül. Grácz 1785., meghalt Görz 1855. Esküvő: Lemberg 1822. dobrziczi Rzikovszky Nep. János báró, cs. és kir. kerül. kapitány leányával, Francziska Romanaval. Az osztrák lovagrendbe emeltetett: Bécs, 1846. jan. 31. — *Lajos*, cs. kir. altábornagy, szül. Nagy-Szeben 1809., meghalt 1875; Bécs, 1848. márcz. 15. az „Edler" kitüntetést kapta nemességéhez; ez utóbbinak fia: *Mihály*, vezérkari őrnagy, szül. Bécs 1856.

József lovagnak négy fia volt: *József* báró, cs. kir. altábornagy, szül. 1823., meghalt 1888-ban. Osztrák bárói rangra emeltetett Bécs, 1884. évi márczius 23.; *Nep. János* báró, cs. és kir. lovassági tábornok, v. b. t. tanácsos, stb. 1881. temesvári és 1882. nagy-szebeni katonai parancsnok, 1883 óta serajevói vezénylő tábornok és az okkupált tartományok kormányának feje, szül. Sikerevci 1826, neje: asguthi Körtvélyessy Johanna, özvegyült rétháti Kövérné, 1896. junius hó 2. meghalt Serajevóban és örök nyugalomra helyeztetett Kisfaludon. Osztrák bárói rangra emeltetett Bécs, 1860. ápr. 13. *Keresztély* lovag, vezérkari százados, szül. 1831. megh. 1859. junius 24. a francziák elleni solferinói csatában. *Ferdinánd* lovag, cs. és kir. ezredes, szül. Pétervár 1832., megh. Esztergom 1884., mint a 26. gyalogezred parancsnoka.

János báró, lovassági tábornok fia: *Jenő János*, cs. és kir. huszárkapitány sz. k., szül. Prága 1857., esk. az aradmegyei Paulison 1882, Mattencloit Ferdinánd Gottfried báró, cs. kir. huszárkapitány és aradmegyei nagybirtokos leányával, Eugeniával. Gyermekeik: *János* és *Jenő*.

A *bárói czimer* leirása: Hasított pajzs. Jobbról jobb harántos ezüst pólya fölött vörös mezőben egy jobbra fordított nyitott sisak, a pólya alatti kék mezőben párhuzamosan a pólyával, egymásfölé rakott három, hat sugarú aranycsillag; balról kék mezőben jobbra fordított, könyöklő pánczélos kar, markában három vasbuzogányt tartva. A pajzs fölött bárói korona. Két sisak. Sisakdíszek: jobboldali sisakon egy balra fordult, kinövekvő ezüst oroszlán, jobb lábával természetes színü granátalmát tart, két zöld levéllel, bal lábát ragadozásra nyujtja; a baloldali sisakon a pajzsbeli kar a buzogányokkal. Takarók: ezüst-vörös és arany-vörös.

Argyelan alias Antal máskép Roska. L. Roska-családot.

Arizi. Arizi Pál temes-topolyai rizstermelő, neje Haslinger Anna, leánya Katalin és unokatestvére Károly, a rizstermelés meghonosítása körül szerzett érdemeiért, I. Ferencz király által Bécsben 1801. évi október hó 23-án kiadott diplomával nemesíttetett. E nemesi oklevél Temes vármegyének 1802. márcz. 30-án tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[1]

E család tagjai közül *Károly* a harminczas években alügyésze, 1841—49-ig főügyésze volt Temes vármegyének; *Lipót* 1848-ban hadi főadószedőnek választatott.[2] Az előbb említett Károly az ötvenes években cs. kir. főtörvényszéki ülnök volt és mint dettai postamester hunt el 1870. jan. 24-én Dettán.

A család nemzedékrendje ez:

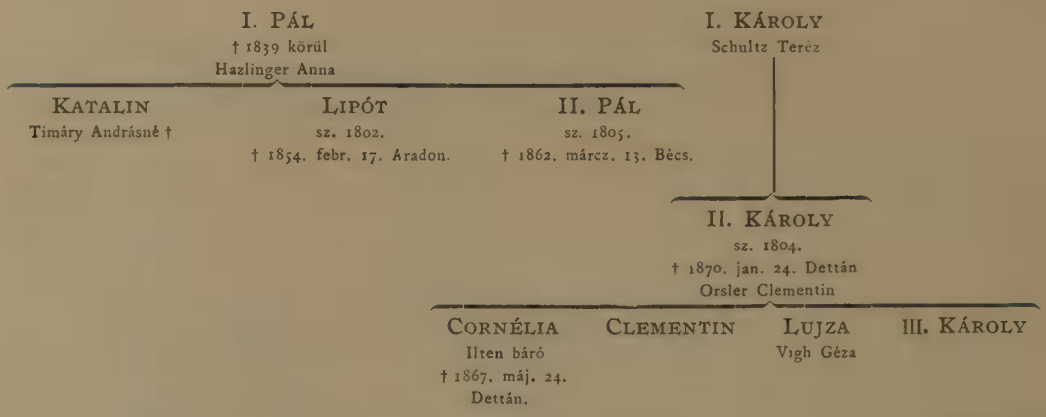

A nemzedékrendben említett III. Károly jelenleg pénzügyigazgatósági számvizsgáló Tordán. — A család e század közepéig birta a topolyai rizstelepet.[3]

A család *czímere* a diploma szövege szerint: Alulról jövő ékkel három udvarra osztott pajzs; jobbról és balról kék mezőben egymás felé fordított, vörös nyelvét kiöltő és ágaskodó arany egyszarvu.[4] Az ékben ezüst mezőben vízben áztatott három sor rizs; e fölött egy hat sugaru kék csillag. — Sisakdísz: kékbe öltözött, arany zsinóros arany övü, prémes kalpagu kinövekvő magyar vitéz, jobbjában arany markolatú kardot tart, balkezét csípőjére támasztja. Takarók: aranykék és ezüstkék.

Arsits. Arsits Sebők, Arad város polgármestere és neje Czinczich Eustachia I. Ferencz király által 1814. évi márczius hó 28-án nemesíttetett. Érdekes ez oklevél keltezése, amely így hangzik: „Kelt udvarunknál, a jelenleg Franciaországban levő kanczelláriális osztály által 1814. évi márczius hó 28-án.“ A diploma szerint Arsits Sebők Arad városánál húsz éven át viselt közhivatalt; előbb tanácsnok, azután kapitány, majd polgármester volt. Az 1797-iki árvíz alkalmával 60 lakóházat mentett meg az elpusztulástól. A tanügy előmozdítása érdekében házát átengedte a gör. kel. román tanítóképezdének és 24 hold földet adott a tanítók segélyezésére. A diploma kihirdettetett Arad megyének 1814. évi deczember hó 5-én és Temes megyének 1815. évi május hó 8-án tartott közgyűlésén.[5] — E család nem lakott és nem szepelt vármegyénkben.

Czímer a diploma szerint: Hasított pajzs. A jobboldali aranymezőben zöld pázsiton álló, fölrepülésre készülő, mellén hat sugaru aranycsillaggal diszített, balra fordított fekete sas; a baloldali kék mezőben zöld pázsitoon ágaskdó, vörös nyelvét

[1] 1802. évi 408 kgy. — [2] 1848. évi 1213 kgy. — [3] L. a nemzedékrendre és a birtokviszonyokra nézve Temes vm. közgyül. jkvében: 1836. évi 1394, 1848. évi 1267, 1829. évi 2296, 1830. évi 274, 1830. évi 2668 számokat. — [4] Siebmacher tévesen írja az egyszarvút fehérnek.

[5] Jkv. 1815. évi 559. sz. Nagy Iván és Siebmacher e családot nem említik.

kiöltő, jobbra fordított arany oroszlán, jobb elő-körmében papirtekercset tartva. Sisakdísz: kékbe öltözött könyöklő kar, markában zöld ágat jobb felé tartva. Sisak-takarók: jobbról arany-fekete, balról arany-kék.

Árvay másképp Nagy. Árvay másképp Nagy János fiai, János, József, Mihály, György és András helvét hitvallásu nemesek még a harminczas évek elején letelepedtek Temes vármegye Szinerszeg községébe, hol utódaik mint földmivelők ma is élnek. Az 1835. évi márczius 23-án tartott közgyülésen még nem ismerték el nemességüket, mert a bemutatott okiratokat nem találták elegendőknek annak igazolására.[1] Az 1842. évi márczius hó 18-án tartott közgyülésen utóbb kihirdették Árvay másképp Nagy János, József, György és András, valamint az időközben elhunyt Mihály özvegyének nemességét.[2] Árvay Mihály nem halt meg természetes módon. Az Árvay-testvérek 1841. évi október hó 11-én Lugosról Szinerszegre utaztak, miközben találkoztak több huszártiszttel. A sáros úton nem akartak kitérni sem a huszárok, sem az Árvay-nemesek. A huszárok kardot húztak, az Árvayak leszállottak kocsijukról és a lőcsökkel védekeztek. Természetesen az Árvayak húzták a rövidebbet; a huszárok lekaszabolták Árvay Mihályt, ki szörnyet halt és megsebesitették Józsefet és Györgyöt, annak testvéreit. Épp akkor gyülésezett a vármegye, mely azonnal vizsgálatot követelt a katonai hatóságtól, mire a bánsági főhadi kormány vegyes vizsgálóbizottságot küldött ki.[3] A vizsgálat során kitünt, hogy a huszárok vezetői Móricz nassaui herczeg, főhadnagy és Schönborn Ede báró, alhadnagy voltak. A vármegye ennek folytán felírt a királyhoz azok megbüntetése végett; egyszersmind kérte, hogy a magyar ezredekhez magyar tisztek alkalmaztassanak. A vármegye ugyanakkor körlevelet intézett az összes vármegyékhez, hogy iktassák be ezt a kívánságot a követek utasításaiba.[4] A vármegye feliratára azonban legfelsőbb helyről nem jött válasz és mivel időközben Móricz nassaui herceg kapitánynyá lépett elő, a vármegye 1842-ben újból felírt a királyhoz, kérve, hogy büntesse meg a kihágókat.[5] A helytartótanács 1843. évi 12073. sz. a. értesitette a vármegyét, hogy Móricz nassaui herczeg és Schönborn báró alhadnagy négy heti fogsággal lettek megbüntetve; a herczeg továbbá 1000 frt segélyt adott Árvay Mihály özvegyének. A vármegye keveselte a büntetést és harmadszor is felírt a királyhoz, követeit pedig utasította, hogy az ügyet az országgyülés elé vigyék.[6]

A nemesség kihirdetés alkalmával bemutatott okiratok szerint a család leszármazottja azon Árvay másképp Nagy Györgynek, kit I. Lipót király a Pozsonyban 1659. évi szeptember hó 10-ről keltezett armalissal nemesitett. A czímeres nemesi levél 1661. évi január 26-án hirdettetett ki Sáros-vármegyének Eperjesen tartott közgyülésén, utóbb Borsodvármegyében 1780. évi márczius 10-én, Gömör- és Kishontvármegyékben 1829. évi szeptember hó 23-án. Gömör és Kishontvármegyék rendjei az 1841. évi október hó 13-án kiállított nemesi bizonyságlevélben igazolják, hogy Árvay másképp Nagy János előbb Nógrádvármegyében lakott,..innen losonczi Gyürky Pál birtokára, a hevesmegyei Iványi pusztára, majd losonczi Gyürky Pál szinerszegi birtokára költözött. Fiai voltak: János, József, Mihály, György és András. — Borsodvármegyének 1780. évi május hó 30-án kelt bizonyságlevele szerint Árvay Nagy János fia volt Árvay Nagy Mihály miskolczi lakosnak; ez utóbbinak atyja, Mihály, a zemplénmegyei Mád községből szakadt Miskolczra. Az előbb emlitett Mihály nagyatyja András volt, a ki két fiút hagyott hátra: Andrást és Mihályt. András Zádorfalván (Gömörmegye), Mihály pedig Miskolczon telepedett meg. A család nemessége kétségbe vonatván, József nádor

[1] Jkv. 1835. évi 958. sz. — [2] Jkv. 1842. évi 1063. sz. — [3] Jkv. 1841. évi 3377 és 3457 sz. [4] Jkv. 1841. évi 4015. sz. — [5] Jkv. 1842. évi 1981. sz. — [6] Jkv. 1843. évi 2210. sz.

1829. évi julius hó 28-ról Hajnikról keltezett rendeletében meghagyta Gömör- és Kishontvármegyének, hogy Árvay másképp Nagy János nemességét elismerje.

A család nemzedék-rendje, az okiratilag ismert Andrástól kezdve, a következő:[1]

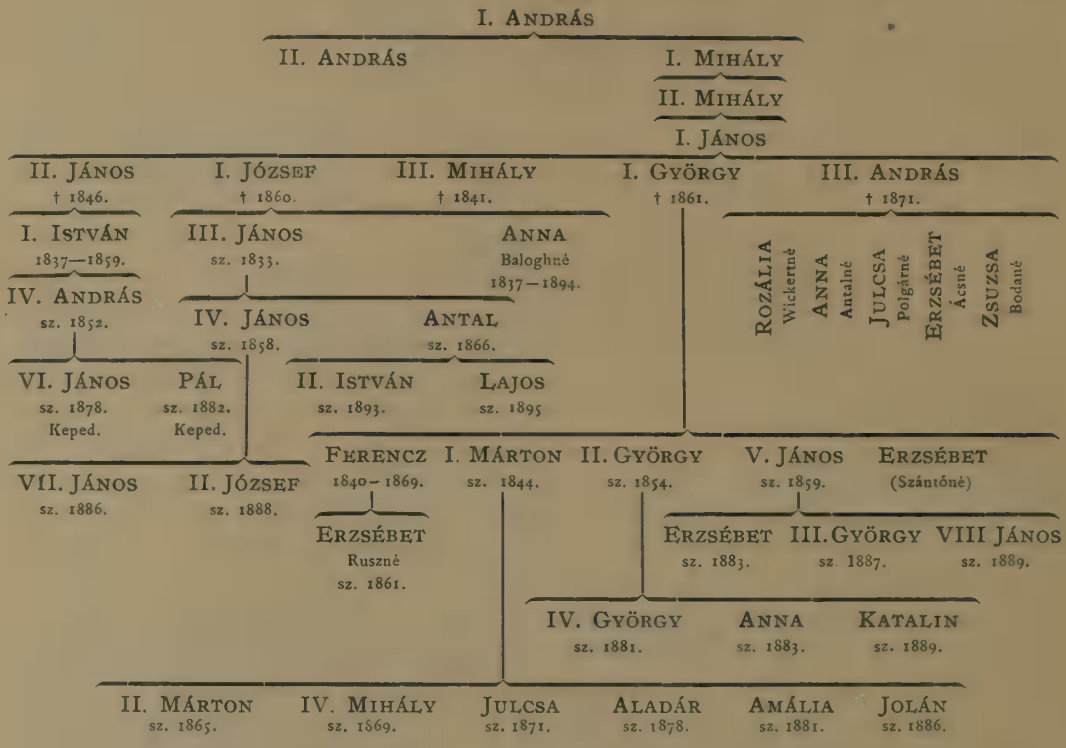

Asbóth. (Régebben *A'sbóth* és ebből az egyik ágnál *Ásbóth.*)

Ágostai evangélikus és katholikus. Vas- és Sopronmegyéből a dunántúli részekben elterjedt család, mely később Borsodban (Gesztely), Háromszéken (Zágon és Léczfalva) és Nógrádban (Videfalva) is szerzett nemesi birtokot

A család, mely 1679-ben nyert honfiúsítást[2] és melyet *Básthy* úgy említ, mint „*Több nevezetes jó tulajdonságok miatt hiresedett név hazánkban*,“(„Magyarok Emléke“ 1836. I. 305. l.) *Angolországból* veszi eredetét, a honnan ős, a családi hagyomány szerint *Godefroy* (s innen a Godofréd név ismétlődése a családban), protestáns vitéz, a XVI. század második felében jött Magyarországba, midőn itten a félhold elleni harczra a kereszténység minden részéből sereglettek össze katholikus és protestáns harczosok a kereszténység zászlaja alatt. Magyarországon megnősülvén, úgy látszik, Vasmegyében telepedett meg. A vasmegyei Hegyfalván született *János*, az első, a kit hazai történelmi okmányaink említenek.

Ezen I. *János* tanulmányainak végzése után, szemben a nyomással, melynek a protestánsok akkor ki voltak téve, eleintén udvari szolgálatban keresett védelmet és gróf *Draskovics* Miklós országbírónak tanácsosa, *Faludi* Miklós, az előtt vasmegyei alispán mellett, mint „amanuensis“ kezdte pályáját.

Buzgó protestáns létére azonban csakhamar elhagyta az udvari szolgálatot és tudományszomjától indítva Németországba, a protestáns tudományos mozgalmak központjára ment, hogy a *Jénai* egyetemen hallgassa az ottani híres hittudorokat. Midőn

[1] Stoisich Balázs szinerszegi körjegyző adatai alapján összeállítva.

[2] Nagy Iván, Pótlék-kötet.

innen a hazába visszatért és *Thököly Imre* fölemelte a vallásszabadság zászlaját, ő is csatlakozott a mozgalomhoz, melyet úgy karddal, mint lelkes szónoklataival szolgálva, sokoldalú képességeivel annyira magára vonta a fejedelem figyelmét, hogy állandóan maga mellett alkalmazta. 1683-ban jun. 20-án Wagner Márton bártfai superintendens által felavatva, mint „conciniator aulicus“ követte *Thökölyt* Kara-Mustrapha táborába Bécsnek falai alá, végig buzdítva szónoklatával a magyar fölkelő hadakat.[1] Szombathely égésénél leugrik a bástyáról és megmenti Pilarik István szepesi szül. ottani evang. lelkész életét.

Gyermeke, úgy látszik, három maradt, legalább annyiról szólnak okmányszerü följegyzések a következő nemzedékben. Mindhármat ismét a Dunántúl, de most már Sopronmegyében találjuk, a hol *János* is végnapjaira megvonúlhatott. Ezek közül a legidősebb, *Gergely,* már különben is 1688 óta a sopronmegyei Nemes-Kéren nemesi kurián élve és Sopronmegye közönsége által, az idegen eredetű, de már rég meghonosodott család nemes származása révén, a megye nemesei sorába iktatva, utóbb a magyar nemességbe való fölvételért, illetve a magyar nemesség adományozásáért a Felséghez is folyamodik, a mint erről még szó lesz. Az ifjabb, *II. János*, kit 1695-ben mint nemes-kéri, 1701—1704-ben mint nemes-csóoi protestáns lelkészt találunk. Neje *Kövesdy Klára*, kitől három gyermeke volt: *Ádám* sz. 1690 aug. 12. tudós iró, ki latin nyelven adta ki a nemz. múzeumban is meglevő munkáját: „De *B. Lackneri* in propaganda religione et literis provehendis zelo habita. (B. domini Christ. Lachneri vitae curriculum. Ratisbonae. 1714. a IV. Dissertatió.)[2] *Mihály*, szül. 1695. *Mária*, szül. 1697. — Végre *Gergely* és ezen II. *János* nővére lehetett *Katalin*, ki a férje *Fodor Jánosnak* 1716-ban adományozott nemes levélben névszerint említve van.[3] *János*, illetve *Ádám* és *Mihály* nevű fiainak további maradékáról semmi említés sem található; az imént nevezett *Gergely*, nemes-kéri birtokos, lett a család fenntartója, ki annak a magyar nemességbe való fölvételt is szerzé. Eziránti folyamodványa,[4] melyet 1715-ben intézett *III. Károly* királyhoz, fölsorolja, hogy 1688 óta nemcsak nemesi curián él, hanem Sopronmegye által nemesei közé számíttatik és nemesi jogait gyakorolja, valamint, hogy Magyarország szent koronájának különböző helyeken és időkben hű szolgálatokat teljesített. Ezen adatokat magán a folyamodvány hátlapján megerősítik gróf *Petheő* Mihály József Zemplénmegye főispánja és gróf *Nádasdy* Pál. A folyamodványt, mint a rá vezetett jegyzék mutatja, gróf *Illésházy* Miklós kanczellár 1715. máj. 7-én mutatta be Laxenburgban ajánlólag a Felségnek, a ki is ugyancsak Laxenburgban máj. 13-án kelt és „függő nagyobb titkos pecsétünkkel, mellyel mint Magyarország királya élünk, megerősített“ diplomájával „egyrészt“ — úgymond — „némely híveinknek a mi Felségünk előtt tett abbeli alázatos kérelmére, másrészt megtekintvén és figyelembe vévén a mi hivünknek, *Asbóth Gergelynek* hűségét és abbeli hű szolgálatait, melyeket ugyanő először is *Magyarországunk szent koronájának* és dicsőséges eleinknek s a mi felséges Házunknak, valamint a mi Felségünknek is már különböző helyeken és időkben és alkalmakkor *hűségesen és állhatalosan* teljesített és végrehajtott“, *Asbóth Gergelyt*, valamint feleségét, *Koronkay Erzsébetet* és *István, György, Mihály, János* és *Benedek* nevű fiait, „említett Magyarországunk és a hozzákapcsolt részek igazi, ősi és kétségtelen nemeseinek körébe és számába véltük számítandóknak, bevezetendőknek és beirandóknak. Beleegyezvén és *biztos tudomásunkból* és elhatározott szándékunkból megengedvén, hogy ők mostantól fogva a jövendő és örök időkben mindazon kegyekkel, kiváltságokkal és mentességekkel, melyekkel említett Magyarországunk s a hozzákapcsolt részek *többi igaz, ősi* és kétségtelen nemesei eddig bármi módon jog szerint vagy régi szokásból éltek és örvendtek, élnek és örvendenek, élhessenek, használhassák és örvendhessenek s képesek legyenek erre s

[1] Lásd *Haan*, „Jena Hungarica.“ *Klein*, Nachrichten I. 128, 285. — [2] Lásd: Tud. Gyüjt. 1818. III. 102. M. Tört. Tár. IX. 216. — Színnyei, Magyar Írók. I. 267. — [3] Liber Regius. — [4] A családi levéltárban.

az ő mindkét nemű összes örököseik és maradékaik képesek legyenek erre és ezt tehessék.“ Melyek után következik a mellékleten látható czímer részletes leírása illetve megállapitása: „Tudniillik álló égszinkék harczi pajzson, alját zöld mező foglalván el, közepében bíborszínű ruhába öltözött, zöld övvel övezett vitéz balkezét oldalára támasztani, jobbjában meztelen kardot forgatni és tőle hátrahelyezett levágott búzakévét, tündöklő hold és két fénylő csillag s mintegy a kard hegyéből kirepülő fekete sasfiók közt egyenesen állani s a pajzs jobb széle felé fordúlva látszik. Végül a pajzson nyugvó rostélyos vagyis nyilt sisak, mely az alsóhoz hasonló vitézt tartó arany koronával van ékesítve. A sisak tetejéről itt ezüst-vörös, ott arany-kék sisakfedő omolván le.“ E czímerrel pedig „Magyarországunk és a hozzákapcsolt részek többi igaz, ősi és kétségtelen nemesei szokása szerint“ — — „bárhol csatákban, küzdelmekben, ütközetekben, kopjatörésekben, fegyverjátékban“ stb. „a valódi igazi, valóságos és kétségtelen nemesség czímén, a melylyel őket bármily állású, rangú, méltóságú, tisztességű és előkelőségű minden embertől akarjuk és parancsoljuk, hogy kitüntetteknek és feldíszítetteknek neveztessenek, állíttassanak, tartassanak és becsültessenek, hordhassák és viselhessék s örökre élhessenek vele, élvezhessék és örvendjenek neki s képesek legyenek arra s mindkét nemű összes örököseik.“ A diploma befejezése az akkori méltóságok szokott felsorolásával a következő: „Kelt a mi őszintén kedvelt hivünk, tekintetes és nagyságos illésházi gróf *Illésházy Miklós*, Trencsén örökös ura, s az ugyanazon nevü, valamint Liptómegyék örökös főispánja, valóságos belső titkos tanácsosunk s magyarországi udvari kanczellárunk kezével, laxemburgi várunkban, május hó tizenharmadik napján, az úrnak ezerhétszáztizenötödik, a mi királyságaink, a rómainak negyedik, a spanyoloknak tizenkettedik, a magyarnak, a csehnek s a többinek pedig ötödik évében. Főtisztelendő, fenséges és Krisztusban tisztelendő atyák *Keresztély Ágost szászországi herczeg*, a római szentegyház bibornokpapja, az esztergomi egyházmetropolita és gróf *Csáky Imre*, a kanonilag egyesített kalocsai és bácsi egyházak érsekurai, *Erdődy* László a nyitrai, *Eszterházy* Imre barát a zágrábi, a fentemlített *Keresztély Ágost* a győri és *Csáky Imre* a váradi egyházak kormányzói, gróf *Nesselrodt* Ferenc Vilmos a pécsi, gróf *Wolkra* Ottó ker. János a veszprémi, *Patachich* György a boszniai, gróf *Kollonich* Zsigmond a váczi, gróf *Nádasdy* László barát a csanádi, gróf *Rátkay* Ádám Benedek a segniai és modrusi vagyis korbáviai, *Gillányi* György a tinnini, *Mártonffy* György az erdélyi egyházaknak, *Pongrácz* Imre a pháraínak választott és *Bakics* Péter a szeréminek választott püspökei Isten egyházát szerencsésen kormányozván. Továbbá tekintetes ée nagyságos erdődi gróf *Pálffy* Miklós, aranygyapjas vitéz, a kúnok főkapitánya, említett Magyarországunk nádora, csábrági gróf *Koháry* István országbiránk, erdődi gróf *Pálffy* János, említett Dalmát,- Horvát- és Szlavonországaink bánja, keresztszegi gróf *Csáky* Zsigmond magyarországi főtárnok, czobor-szentmihályi gróf *Czobor* Márk főajtónálló mester, méltóságos római szent birodalmi herczeg galanthai *Eszterházy* Mihály főudvarmester, német-ujvári *Batthyány* Ferencz főpohárnok, ipolykéri gróf *Kéri* János fölovász, trakostyáni gróf *Draskovich* János főkamarás, vásonkeöi *Zichy* Péter gróf főasztalnok mesternek s nevezett erdődi *Pálffy* Miklós gróf s mások, igen sokan lévén még, kik gyakran említett Magyarországunk főispánságait és tisztségeit bírják. Carolus m. p. Gróf Illésházy Miklós m. p. Somogyi Ferencz m. p. Beadatott a nemeskéri birtokon Sopronmegye közgyűlésén és ünnepélyesen kihirdettetett *Zeke* István megyei esküdt jegyző által 1715. junius 28-án.

Ezen *Gergely* említett fiai közül *István* magtalanúl hal el. *György*, a család főágának alapítója † 1721-ben Sopronban. Neje *Cornides*-leány Késmárkról. *II. Mihály* a csatatéren a törökök ellen esik el. III. *János* említtetik mint II. Rákóczy Ferencz

híve; *Básthy* és utána *Nagy* Iván e fejedelem udvari papjának mondja, mivel azonban Rákóczy katholikus volt, nyilván Thököly hívével, I. Jánossal való összetévesztés forog fenn. Hasonlólag téves *Básthy* azon adata, mintha nagyatyja lett volna a későbbi *János Godofrédnek*, a ki *Györgynek* volt unokája. Végre *Benedek* Fehérmegyében szerez nemesi birtokot, a hol 1752 deczember 7-én közgyűlésileg kihirdetteti nemességét. Maradékáról, valamint *János* nevű testvérbátyjáéról közelebbi adatok hiányzanak. De miután utóbb úgy Fehérben, mint a szomszéd megyékben elszaporodott nemesi közbirtokosok élnek a család nevén, hihetőleg ő lehetett ezeknek őse. Ide tartózhatnak különben a *nemes-kéri* anyakönyvekben található *A'sbóth János* és *Antal Katalin* fia *Mihály*, szül. 1735-ben Pór-Ladányban; *Benedek* és *Dormány Judith* fia *Mihály* sz. 1744-ben Pór-Ladányban; végre *Mihály* és *Somogyi Julinka* fia *János*, sz. 1781-ben Zsédenben, kiknek úgy leszármazásáról, mint maradékáról adatok nem találhatók.

Gergely második fiától, *Györgytől* származnak a következő ágak, melyeknek számos tagja kitünt békében és hadban, mint hadvezér és diplomata, mint író és tudós, az egyház, a politika és a közigazgatás terén.

A) Hegyfalvi és Nemes-Kéri főág.

IV. János (Györgynek fia) született 1693. jun. 24. Sopron sz. kir. városa belső tanácsának tagja. Nőül veszi 1725-ben özv. *Unger* sz. *Rabacher Erzsébetet*, a pozsonyi híres hitszónok leányát († 1729. ápr. 8.) kitől két gyermeke: 1. *Zsuzsana Klára*, szül. 1726. április 15-én és 2. *János Teophil* szül. 1728. április 12-én, zsenge korukban halnak el. Második neje *Tábor Erzsébet*, kit 1731-ben vett el. III. János † 1751, deczember[1] 18-án; második neje † 1799. jan. 22. kilenczven éves korában.

IV. János további gyermekei (második házasságából):

3. *János Vilmos* 1733 ad. 1. † 1736 szept. 7.

4. *János Godofréd* 1735 nov. 7. A tudománynak szentelte magát. A soproni lyceum végzése után 23 éves korában sub-rektora lesz ezen intézetnek. Ezen állását elhagyja 1760-ban, hogy a *Tübingai* egyetemen tovább képezze magát. Itten *Ress, Cotta, Sartori*, a híres tudósok legbuzgóbb hallgatóinak egyike volt. Visszatérve conrektora lett a soproni lyceumnak 1764—66-ig, hol egyúttal a rhetorikát tanítja. Innen Nemes-Csó, 1783-ban *Kőszeg* és még ugyanez évben *Sopron* sz. kir. városának ev. községe hívta meg lelkipásztorának. Több alkalmi szónoklata jelent meg nyomtatásban, Neje Krueg Judita. János Godofréd † 1784 május 1.[2]

5. *Rozina Katalin* 1738. aug. 19. † 1773 okt. 20.

6. *János Mihály* 1740 okt. 2. Sopron sz. kir. városa belső tanácsának tagja, az „egyszarvúhoz“ című családi ház birtokosa. Neje Kleinroth Regina, kit 1782. febr. 5-én vett el. † 1813. jul. 21. Neje † 1821. jan. 1-én 65 évvel. (Lsd, a köv. soproni ágnál.)

7. *Mária Erzsébet* 1742. okt. 27. † 1781, okt. 23.

8. *V. János* 1745 jul. 12. † 1779 okt. 11.

A fentemlített János Godofréd és Krueg Judita gyermekei:

1. *VI. János*, gesztelyi (Borsodm.) birtokos, a tiszai korona-kerület kormányzója, a bács-szerémi ág. ev. főesperesség főfelügyelője, Sopron-, Zala- és Bács-Bodroghmegyék táblabirája, a Göttingai tudományos társaság és a Szilézia-Morvaországi gazdasági egyesület tagja. Szül. Nemes-Csoón 1768. decz. 13-án. Még soproni tanulókorában

[1] Jóllehet a sopronmegyei 1756-iki nemesség-vizsgálat alkalmával még föl van sorolva.

[2] Lsd. *Almanach v. Ungarn* 1778. 74. l. — *Tudom. Gyüjtem.* 1818. VI. 107. — *Kis János* Emlékezései. I. 58. 63. *Müllner* Soproni ev. főtanoda 78. 82. Lsd. *Básthy* „Magyarok Emléke“ I. 305. — *Kőszeg és Vidéke* 1884. 6. sz. — *Szinnyei* Magyar Írók. I. 267.

jelent meg ugyanott több kisebb költeménye nyomtatásban. Sopronból 1788-ban Németországba a Göttingai egyetemre ment. Itten nagyszámu tudós gyülekezet előtt 1791. jan. 4. tartott latin szónoklati versenyen az első díjat nyerte és *György* angol király által a király arczképét viselő aranyéremmel lett kitüntetve. Szónoklata nyomtatásban is megjelent: „De Interpretatione librorum sacrarum, ad communia alios quoque Scriptares interpretandi principia revocata.“ Ugyanaz évben *Lőcsére*, 1716-ban pedig *Késmárkra* hivatott mint tanár és a legkülönbözőbb tantárgyakat adta elé. Messze terjedt hírénél fogva hozzáfordúlt gróf *Festetics György*, midőn 1804-ben a keszthelyi *Georgicon*-t alapította, ez első gazdasági tanintézet szervezése végett, mint az „Esméretek Tára“ mondja: „az egész ország nagy hasznára.“ 1806-ban, mint „jurium et banorum director“ átvette a roppant kiterjedésű Festetics-uradalmak igazgatását, tovább vezetve emellett a „Georgicon“ fölötti főfelügyeletet is. Ez időben kezdeményezte gróf Festetics György és Zalamegye felvilágosodott közönségének támogatásával a himlőoltás behozatalát Magyarországon. 1818-ban a kir. udvari kamara által, mint ülnök meghivatott a tiszai korona-kerület kormányzóságához, 1820-ban kormányzójává neveztetett ki. Ez állásában meghalt Zomborban, 1823. jun. 19-én. Több latin alkalmi beszéde megjelent nyomtatásban, tudományos értekezései külföldi folyóiratokban. Nemességét 1816-ban Sopronmegyében publikáltatta. Még Késmárkon 1797-ben nőül vette *Tátray* Illés gesztelyi birtokos és *Cornides* Mária Anna ugyancsak *Mária Anna* nevű leányát, (sz. 1780. † 1842 jan. 4.) kivel a borsodmegyei gesztelyi birtokot is örökölte. Tudományos kéziratait a *Nemzeti Muzeum* őrzi.[1]

2. *Zsuzsanna*, férj. Németh.

3. *András*, sz. 1771-ben. (Lásd a következő „Mellékág“-nál.)

4. *Erzsébet*, férje *Artner Samu* soproni főkapitány és a polgári őrség ezredese, (Artner Lipót tábornok fia, az ismert német költőnő bátyja.)

5. *Godofréd*, sz. 1779. (Lásd a következő „léczfalvi“ ágnál.)

6. *Dorottya*, férje *Fabricius* soproni polgármester.

7. *Lipót Samu* sz. 1784. márcz. † mint gyermek.

A fentemlített *VI. János* gesztelyi birtokos és tiszai koronakerületi kormányzó és neje *Tátray* Mária Anna gyermekei:

1. *Teréz*, sz. 1789-ben. Férje *Krajner Imre* zalamegyei fakosdi birtokos, a M. Tud. Akadémia tagja.

2. II. *Gergely* (János), sz. 1801-ben Bács-Bodrogmegye aljegyzője. †. 1821.

3. *Lajos* (János) honvédtábornok, a 48—49-iki hadjáratban a II. hadtest és a tartalékhad parancsnoka, a nemzeti katonai rendnek kis- és középkeresztese, a M. Tud. Akadémia tagja, számos hazai törvényhatóságnak tiszteleti tagja. Szül. Keszthelyen, 1803. jun. 20. Első tanulmányait Sopronban végezte, a honnan 1816-ban a bécs-ujhelyi katonai mérnöki akadémiába, és ennek kitüntetéssel való elvégzése után 1821-ben, mint hadnagy a hg. Sachsen vértes-ezredbe lépett. Több éven át, mint gróf *Alberti* altbn. és báró *Kresz* tbk. hadsegéde, mint másodkapitány két éven át az ezred-equitatió parancsnokaként működött. 1843-ban lóról való súlyos bukás folytán ideigl. nyugdíjba lépett és 1844. szeptember 1-én nőül vette unokatestvérét, *Asbóth András* és *Mihalkovits* Aloysia leányát, *Flóra Aloysiát*. A családi boldogság és krassómegyei szatumíki gazdaságának köréből az 1848-iki események szólították a tettek terére. Midőn az ország déli részeivel együtt Krassómegye is fenyegetve volt a betörő szerbek által, a

[1] Lásd: *Horányi* Nova Memoria. — *Allg. Liter. Ztg.* 1802. Intellig. Nr. 1. — *Zeitschrift* v und *für Ungarn.* I. 141. 212, 248. 407. II. 102. III. 227. 379. — *Wallaszky.* Conspectus 397. — *Tudom. Gyüjtem.* 1823. II. 4. — Gemeinnützige Blätter. 1823. 26. 88. — *Közh. Esméretek Tára.* I. 428. — *Bárthy* Magyarok emléke. I. — *Kis János* Emlékezései. I. 61. — Egyetem. M. Encyclop. IV. 988. — Kőszeg és vidéke 1881., 20. sz., 1884., 6. sz. — *Szinnyey*, Magyar Irók. I. 268.

magyar hadügyminiszter előterjesztésére a *főherczeg-nádor* által *V. Ferdinánd* király nevében 1848. jun. 18-án őrnagygyá előléptetése mellett az *oraviczai bányakerület* parancsnokává neveztetett ki, megbizatván egyben a megyei nemzetőrség szervezésével, melyen kivül vezetése alá rendeltetett a temesvári cs. és kir. hadparancsnokságtól a Rukowina-gyalogezred 2 osztálya és egy tüzér-üteg 3 ágyúval. Három csatában szétugrasztotta és a határon visszavetette *Knyizsanin* szerb csapatait: aug. 21-én *Uj-Moldován*, 24-én *Ó-Moldován*, 27-én *Jám*-nál.

Innen arra a hírre, hogy a II. Román-Bánáti határőr-ezred határőrei az időközben fölbujtogatott román tömegekkel a bányavárosok felé indúltak, azoknak védelmére sietett. A határőrök és az ezrekre menő fölkelő tömeg *Raxokrak* cs. kir. őrnagy vezetése alatt nov. 15-én *Német-Bogsánt*, decz. 11-én *Resicza-Bányát* támadták meg és mind a két helyen nagy veszteséggel visszaverettek. Miután a debreczeni kormány az erők összpontosítása végett elhatározta a bánságnak feladását, *Asbóth Lajos* alezredessé előléptetése mellett a debreczeni térparancsnokságnak a viszonyok mellett nagyfontosságu állására hivatott és ezen állásában 1849. január 15-én a honvédelmi bizottság rendeletére a kir. hadügyminiszter által *Debreczen* katonai parancsnokává neveztetett. Mint ilyen biztos kézzel pontos rendet hozott a kormány, az országgyűlés, menekülők és hadszerek által túlzsufolt város zavarába. Ezen feladatának befejezése után még ugyanazon hónak 26-án ujra az ellenség elé állíttatott azon föladattal, hogy a szervezésben levő tartalék-hadtestet *Répássy* tábornoktól vegye át, a szervezést, fegyverzést, ruházást és begyakorlást teljes erővel siettesse és ezen szervezésben lévő csapataival egyúttal a Tisza-vonalat Tisza-Füredtől Tokajig gróf *Schlick* altábornagy ellen védelmezze. Miután ezen föladatának az 1849. febr. 3-iki poroszlói győzelemben megfelelt, saját kérelmére márczius 11-én a főhadsereghez helyeztetett át mint a 12-ik hadosztály parancsnoka. A főhadseregnek *Görgey* vezérsége alatti előnyomulásában 1849. áprilisában *Szolnoktól Budapestig* annak balszárnyát vezette és többrendbeli fényes és sikeres haditette után, Monor megrohanása április 8-án, a rákosi földerítő csatározások április 11-én, 16-án és 21-én, személyes vitézségéért *Görgey* által a csatatéren a nemzeti katonai érdemrenddel díszíttetett föl. Április 19-én ezredessé neveztetett. Buda bevétele után (máj. 21.), a hol már a II. hadtest élén a várkapu megrohanását vezette, az elsők egyike hatolt a várba, a súlyosan megsebesült parancsnokot, *Hentzi* tábornokot elfogta és a legyőzött ellenfél iránti lovagiassággal gondozásáról intézkedett, — a közép-kereszttel lett kitüntetve és egyúttal kineveztetett a II. hadtest parancsnokává. Ennek élén vett részt a Vágmenti offensiv hadműveletekben és jun. 1-én a kormányzó rendeletére *Görgey*, mint hadügyminiszter és fővezér által tábornokká neveztetett ki. A vett rendeletek alapján, melyek az I. és a III. hadtest által való támogatást egyben kilátásba helyezték, saját hadtestével megtámadta a túlerőben levő ellenfélt jun. 16-án *Zsigárd*-nál és 20-án *Pered*-nél. Jóllehet a kilátásba helyezett támogatás e napon sem jelent meg, heves s véres és mindkét részről szívós harcz után sikerült *Pered* elfoglalásával b. *Wolgemuth* tábornok hadseregét visszavonulásra kényszeríteni, de csak miután a már kétszer visszavetett honvédeket a magyar vezér a 63-ik zászlóalj élén, ennek zászlaját saját kezébe ragadva, személyesen vezette harmadik, győzelmes rohamra.

Ez volt a magyarok utolsó győzelme a Bécs felé nyomulásban.

E döntő roham pillanatában jelent meg a csatatéren *Görgey*. A II. és III. hadtest parancsnokait még aznap elmozdította parancsnokságukból, az előbbit, mert a támogatás bevárása nélkül a túlerőben levő ellenséget megtámadta és megverte, az utóbbit, mert a II. hadtest támogatását elmulasztotta. Emlékirataiban *Görgey* azt mondja, hogy Asbóth csak akkor koczkáztathatta volna önálló eljárását, ha összes csapatai

hasonló önbizalommal és bravourral lettek volna áthatva, mint *Asbóth* maga. De a napnak sikere a csapatok mellett bizonyított és *Asbóthnak* a naphoz kötött előnyomulási parancsa volt. Igaz, hogy a következő napon a II. hadtest nem harczolhatott hasonló bravourral. Nemcsak vezérétől, de majdnem összes főbb parancsnokaitól meg volt fosztva: értesülve a vezérletben történt változásról, még az éj folytán beadták lemondásukat. A 21-én megújított ütközet, melyben már egyesítve harczolt az I., II. és III. hadtest *Görgey* személyes vezérsége alatt, az ekkor már orosz csapatokkal is megerősített császári hadsereg győzelmével végződött és a Bécsnek irányuló előnyomulásnak véget vetett. 22-én a II. hadtest összes tisztjei föliratot intéztek volt parancsnokukhoz, melyben „odaadó hálájuk, bámulatuk és határtalan nagyrabecsülésüket" fejezték ki neki. *Asbóth* tábornok az országos kormánytól megbizatott a Szegednél szervezésben levő tartalék-hadsereg szervezésével, de ezt márt csak kereteiben vezethette a világosi fegyverletételhez. A cs. kir. haditörvényszék Aradon 1849. nov. 9-én kötél általi halálra itélte, mely itélet kegyelem útján 18 évi várfogságra vasban lett átváltoztatva. 1849 aug. 25-étől 1856 jul. 18-áig volt fogva az aradi kazamatákban. Az 1861-ben mutatkozó forrongás idején a bécsi kormány minden indokolás és itélet nélkül a csehországi theresienstadti várban febr. 14-től máj. 25-ig újra fogságba helyezte.

Elfogatása ellen tiltakozó határozatok és föliratokkal léptek föl a törvényhatóságok, kiszabadulása alkalmából lelkes ovácziókkal fogadta az egész ország, számos megye és város megválasztotta törvényhatósági képviselővé. Az *Almássy*-féle 1864-iki összeesküvés által ő volt kiszemelve a tervezett fölkelés katonai vezetésére. Erre nézve a tőle kért katonai véleményt is kidolgozta a nélkül, hogy magában az összeesküvésben különben részt vett volna, mondván, hogy ő katona, ahhoz nem ért, de ha harczra kerül a dolog, fegyverre kész. Az összeesküvőkkel együtt elfogva, márcz. 18-ától több hónapig volt a budapesti Károly-kaszárnyában és a Ludoviceumban vizsgálati fogság alatt. Jul. 12-én szabadon bocsájtatott, miután a küszöbön levő politikai fordulattal az egész pernek elejtése és a részesek megkegyelmezése, még *Pálffy* Mór akkori helytartó kezdeményezésére, már el volt határozva. De *Pálffy* gróf különben is igyekezett fiatalkori barátjának és tiszttársának fogságát lehetőleg enyhíteni.

A beállott politikai fordulat után kizárólag kedvencz haditudományainak élt. Csak 1870-ben arra az esetre, ha a monarchia is bevonatnék a háborúba, felajánlotta szolgálatát a honvédfőparancsnok rendelkezésére. *József* főherczeg *Alcsúth*-ról aug. 20-án kelt levéllel a legkegyesebben fejezte ki örömét az ajánlat fölött.

Több röpiratán és számos kisebb dolgozatán kívül *Asbóth Lajos* tábornok a következő fontosabb hadtudományi munkákat bocsájtotta közre: „*Emlékiratok*" 2 köt. II. kiadás. Pest, Heckenast 1863. — „*A hadvezér*" A hadtudomány alapvonalai. 2 köt. II. kiadás. Pest, Heckenast, 1869. — „Az amerikai polgárháboru. Pest, Légrády, 1874.

A Magyar Tud. Akadémia 1863-ban tagjává választotta. † 1882. május 6.[1]

4. *Sarolta*, sz. 1805. † mint gyermek.

5. *VII. János*, sz. 1806. † mint gyermek.

6. *Mária*, férj. *Benedicty* sz. 1808. † 1860. Késmárkon.

7. *VIII. János* osztályfőnök az első magyar fel. miniszteriumban. Született 1809. decz. 20. Jogi tanulmányainak befejezése után atyjának nyomán a gazdaságnak szentelte magát és e téren csakhamar oly tekintélyre emelkedett, hogy 1839-ben, huszon-

[1] Lásd *Magyar Hirlap* 1849. 11. sz. (Haditörvényszéki itélet.) *Honvédek könyve.* Uj folyam. 106. l. *Ország tükre* 1863. 31. sz. arczkép. — *Pesti Napló* 1863. 274. sz. — *Szinnyey* Repertoriuma Tört. I. II. — *Figyelő.* XIII. 79. — *M. Tud. Akad.* Értesítő. XVI. XVII. — *Nemzet,* 1883. 57. sz. — *Szinnyey* Magyar Írók. I. 272.

kilencz éves korában *Eszterházy Pál* herczeg uradalmi prefectusává nevezte. Ezen állásában egyik főtényező volt az „Országos Gazdasági Egyesület“ alapításában. Az első magyar miniszterium szervezésekor mint osztályfőnök a földmivelési ügyek élére állíttatott. A földtehermentesítési munkálatok nagyrészt az ő alkotását képezik. Még 1834-ben nőül vette *Glatz* budapesti ev. consistoriális tanácsos Mathilda leányát. A magyar ügy bukása után visszavonúlt a magánéletbe és miután még az aradi fogságban levő benső barátja, *Zselenszky* gróf uj-aradi uradalmainak rendezésében közreműködött, meghalt *Pankotán* 1857-ben.

8. *Sándor* (János) tábornok, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, *Temesmegye táblabírája*. Szül. 1810. decz. 11-én Keszthelyen. Késmárkon és Selmeczen végezve tanulmányait, rövid időre mint hadapród egyik vértes-ezredbe lépett. Megragadva a mozgalomtól, melyet gróf *Széchenyi István* a nagyszabásu műszaki alkotások terén ekkor kezdeményezett, az akkori tétlen katonai szolgálatot csakhamar elhagyta és mérnöki szigorlatot téve, gróf *Széchenyi István* oldalán résztvett az al-dunai Széchenyi-út, majd a budapesti lánczhíd tervezésében. Már 1836-ban, 25 éves korában gróf *Széchenyi* által a Maros igazgató hajózási mérnökévé, 1844-ben a temesi bánság épitészeti igazgatójává neveztetett ki. Ezen állásában a szabályozás és csatornázás terén fényes eredménynyel működött és egyúttal kiváló részt vett Temesvár és Temesmegye minden hazafias mozgalmában és a megye közönsége által tb. táblabírájává választatott, miután már az 1841. decz. 17-iki közgyűlési határozattal a megye nemeseinek lajstromába volt iktatva. *Kossuth Lajos* egyik levelében további működéséről következőleg nyilatkozik: „Midőn a körülmények nemzetünket fegyverre szólították függetlenségének, jogainak és szabadságának védelmére, *Asbóth Sándor* hazafias odaadással cserélte föl szép állását az egyszerü harczos kardjával és bátran, rendületlenül és híven végig harczolva, saját érdeme által emelkedett kapitánynyá, őrnagygyá, alezredessé. Különösen kitüntette magát a *tomasováczi,* kápolnai, kövesdi és nagysarlói ütközetekben és Komáromnál. Személyes bátorságért nyerte a III. oszt. katonai érdemrendet. Elkészítette a temesvári vár tervrajzát, mely akkor az ellenség kezében volt és ezen terv szolgált az ostrom alapjául. Tomasováczná hét óra alatt az ellenség tüzében hidat vert a Temesen, *Lévánál* egy éj alatt minden előkészület nélkül ugyanezt tette, mi által lehetővé vált a nagy-sarlói győzelem. A kápolnai ütközet előtt Bobda, Szarvaskő és Tisza-Füreднél végezte az erődítési munkálatokat. Ezen érdemek folytán Komárom igazgató hadmérnökévé szemeltetett ki, én pedig kineveztem vezérhadsegédemmé államtanácsosi rangban és azon megbízással, hogy ha a minisztertanácsban személyesen elnököltem, ő működött mint a katonai ügyek előadója. Ezen magas és fontos bizalmi állásban a végső pillanatig változatlan buzgalommal és odaadással teljesítette kötelességeit. Törökországban és kis-ázsiai internálásom megpróbáltatásai alatt őrködött személyem fölött, megingathatlan ragaszkodásban életem e legszomorúbb napjaiban is.“

A menekülés alatt ő őrködött a magyar szent korona fölött, mely Kossuthtal együtt *Lugoson* az *Asbóth*-házban éjjelezett. Ő ásta el a szent koronát Orsovánál, unokatestvére, *Asbóth Adolf* őrnagy segédletével és ő vette fel a helyszíni tervrajzot.

Az emigráczióval Éjszak-Amerikába menekülve, annak ügyeit mint Kossuth megbizottja éveken át vezette, ezek közt a „Hungarian Fund“ ügyét is[1], egyúttal mint mérnök keresve kenyerét. A polgár-háború kitörésekor az általa szervezett ezred élén az éjszaki seregbe lépett, melynek főparancsnoka, *Fremont* tábornok őt csakhamar dandár-tábornokká és vezérkari főnökévé nevezte ki. *Fremont* visszalépése utan *Curtis* tábornok alatt mint hadosztály-tábornok vezérelt egy hadosztályt a nyugaton, a hol

[1] Lásd: „1848—1866, A kényuralom ellenes mozgalmak történetéhez“ czimü munkát.

különösen a *Pea-Ridge* melletti ütközetben tüntette ki magát. Jobb karjának súlyos megsebesülése folytán azonban 1863. februárig szolgálatképtelenné vált. Ez év augusztus havában *Florida*-állam katonai parancsnoka lett *Fort-Pickers* főhadiszállással. 1864-ben a *Marianna* melletti ütközetben újra súlyosan megsebesült, balkarját két helyen zúzták össze a golyók, egy harmadik golyó a bal-pofacsonton át fejébe hatolt. Ezen súlyos sebek folytán 1865-ben végkép kilépett a katonai szolgálatból. 1866-ban az Egyesült-Államok meghatalmazott minisztere lett a La-Plata államaknál. Útját *Párison* át vette, hogy *Garibaldi* hírneves sebésze, *Nelaton* által operáltassa magát. A fejében levő golyót eltávolítani azonban nem sikerült. Ezzel halt meg, miután 1868-ban még Montevideoban is mint rendkívüli követ meghatalmaztatott, *Buenos-Ayresben* 1869. jan. 21-én. A következő napon lefolyt temetésnél az összes középületek, hadihajók és ütegek gyászlobogót vontak föl, a koporsót a köztársaság elnöke, a kormány, a diplomácziai testület, a hadsereg főparancsnoka és a helyben levő összes csapatok követték negyedóránként megújuló ágyúszó mellett. A franczia követ és a miniszterelnök mondottak gyászbeszédet. A holttestet az Egyesült-Államok Washingtonba szállították, a hol el van temetve. „Asbóth tábornok — mondja nekrológjában a New-York Herald — eredeti ember, de mindig udvarias gentleman, kitünő lovas-tábornok volt és rövid diplomáciai pályáján magas képességeket tanusított.“ Kormány, főparancsnokság, az alatta szolgált tisztek és csapatok számos okmányban fejezték ki elismerésüket, bizalmukat és ragaszkodásukat az odaadásért, bátorságért és mindenkor sikeres és fényes szolgálatokért, melyekkel kivált a Missisipi-hadsereg 2-ik hadosztályának élén és mint *Florida* államának katonai kormányzója tűnt ki. Miután első sebesülése után ismét tettleges szolgálatba lépett, régi csapatai kérelmezték, hogy ismét alatta szolgálhassanak, „kihez kapcsolva vannak a fényes dél-nyugati hadjárat emlékei és számos véres csatája, valamint azon tudat által, hogy soha bátrabb és képesebb vezért nem követhetnek“.

9. *Ilona,* sz. 1813. † 1833.

10. *Tivadar,* sz. 1815. † 1819.

Ezen ághoz tartoznak még *Lajos* és VIII. *János* leszármazói. *Lajos* és neje szül. *Asbóth Flóra* gyermekei:

1. X. *János* (Kereszt. Kristóf) videfalvi birtokos, külügyminiszteri osztálytanácsos, országgyülési képviselő, a Magyar Tud. Akadémia tagja. Szül. Szatumikon (Krassómegye) 1845. jun. 7-én. Szülei vérrokoni házassági akadálya alóli felmentés folytán kivánt reverzális alapján anyjának r. kath. vallásában kereszteltetett meg. Irodalmi művei közül »*Bosznia és Herczegovina*« czímü nagy munkája németre és angolra is le lett fordítva. Külügyi szolgálata alatt több magas rendjellel lett kitüntetve. A földrajzi és a néprajzi társulatok választmányi tagja. 1885. febr. 14-én nőül vette *Spillmann* Kristóf Othmár alsó-ausztriai nagybirtokos *Hedwig* leányát, sz. 1858. augusztus 13-án.[1]

2. *Ilona* (Aloysia Flóra), sz. 1846. máj. 3. Özvegy *Kiss Miksáné.*

3. *Kristóf* (János), sz. 1848. márcz. 15. † 1861. márcz. 3.

4. *Flóra* (Aloysia), szül. 1854. jan. 8. Férje *Hadzsy Emil* m. kir. hajózási főfelügyelő.

VIII. *János* és *Glatz Mathilda* gyermekei:

1. *Ilona* férj. *Preuschen Adalbert* (Bingen, Poroszország.) Szül. 1836. okt. 18.

2. *Kamilla.* Szül. 1838. febr. 19.

3. *Alida,* férje Schuster tanár. Szül. 1846. nov. 12.

[1] Lásd *Figyelő,* I., IV., VI., VIII., X., XI. — *Kákay* Aranyos Nr. 3. Még újabb Fény- és Árnyképek. — *Szinnyey* Repertoriuma. Tört. I. — *Magyar Plutarch,* Győr, 1880. Arczkép. — *Sarkady Elemér.* Az Asbóth-Zichy-ügy. — A kir. József-műegyetem Bp. 1883. — *Szinnyey* Magyar Írók, I. 270. — *A Parlament.* 1895. Arczkép.

4. *Gizella.* Szül. 1848 május 17.

5. *Mathilda.* Szül. 1849 julius 20.

6. *Oszkár* bölcsészettudor, a budapesti m. kir. tudomány-egyetemen a szláv nyelvészet és irodalom tanára, a Magyar Tud. Akadémia tagja. Több nyelvészeti munkát publikált. Szül. 1852 augusztus 10.

7. *Emil* miniszteri tanácsos, műegyetemi tanár, a F. J. R. lovagja. Technikai tanulmányainak Zürichben befejezése után mint tanár a rigai egyetemre (Oroszország) és onnan a budapesti egyetemre hivatott. Szül. 1854 május 23.

B) Hegyfalvi és Nemeskéri mellék (ifjabb) ág.

(Ásbóth-nak írja magát.)

Ezen ágnak alapítója *János Godofréd* és *Krueg Judita* második fia, a már elébb említett

András, szül. 1771. jan. 8. Jogot végzett Jénában és Göttingában és az ügyvédi censura után *Czindery,* a hires ellenzéki somogyi alispán mellett mint jurátus a pozsonyi országgyűlésen volt. Később herczeg *Metternich* magyarországi (*Temes-* és *Krassó*-megyei) uradalmainak kormányzását vette át. Ezen működésében hozta be a bánsági megyékben a szilvatermelést. 1820-ban a maga és fiai nemességét *Temes*-megyében, 1819-ben Sopronban publicáltatta. 1824. a cs. és kir. udvari haditanács (Hofkriegsrath) által mezőhegyesi gazdasági igazgatóvá neveztetett. *Temes-*, *Krassó-*, *Csanád-* és *Arad*-megyék táblabirája, a bécsi gazdasági társulat és több németországi tudós társaság tagja volt. † 1832. decz. 29-én. Neje, kit 1800. okt. 6-án vett el Budán, *Mihálkovics János,* m. kir. helytart. udv. tan. leánya, *Aloysia,* (sz. 1781. aug. 23., † 1840.)

Gyermekei:

1. *Aloysia,* sz. 1801. nov. 8., † 1867. máj. 13. Férje *Jakabffy Kristóf,* Krassómegye első alispánja, kir. tanácsos, Temesmegye táblabirája.

2. *Mór,* sz. 1804. okt. 20-án. Krassómegye főszolgabirája, 1848. nemzetőrtiszt. Mint ilyen, később *Temesvártt* fogva volt. † 1877. febr. 26. Neje zsittini *Schmidt Vilma.*

3. *Vilma.* Férje tauczi *Kovács Károly,* aradmegyei birtokos, Krassómegye főszolgabirája. Szül. 1810 nov. 19. † 1871 szept. 18.

4. *Adolf,* honvédőrnagy, szül. 1805-ben Sáron, Hevesmegyében. Jogi tanúlmányainak befejezése után 1825-ben, mint hadapród az 5-ik (Schneller) Chevaux-Leger-ezredbe lépett, 1847. nyugalomba ment. 1848-ban mint őrnagy a magyar hadseregbe lépett és a lovasság szervezésénél szerzett érdemeket. *Kossúth*-tal Törökországba menekülve, *Asbóth Sándorral* közreműködött a szent korona elásásánál. 1850-ben visszatérve, az aradi haditörvényszék halálra, kegyelem útján hat évi börtönre itélte. Fogsága alatt a szent korona holléte iránt faggatták, 200,000 forintnyi jutalommal és azzal biztatva, hogy a kormány már úgyis a rejtekhely nyomában van. Száraz modorában minden faggatásra az volt a válasza, hogy ha a kormány a koronának úgy is nyomában van, tartsa meg a pénzt, melyre neki szüksége nincs. Végre *Hauslab* altbn. közbelépésére, kinek felhívására tért volt vissza több társával, négy hó múlva szabadon bocsájtatott. Első házasságban, 1842-ben Grinzingben nőül vette *Ratschitzburg* Ferencz lovag, alsó-ausztriai nagybirtokos és Landstand és neje *báró Bernkopp* leányát, *Vilmát.* († 1844.); második házasságban 1847-ben *Heuffel Clementinát.*

5. *Albert,* battonyai birtokos, Csanádmegye táblabirája. Szül. 1811. jun. 24-én. Nőül vette Kreissler Jozefint (1844. jan. 20.) Meghalt 1859. szept. 30.

6. *Flóra,* (Joanna Friderica) sz. 1812. decz. 6. Férje *Asbóth Lajos* tábornok. † Kolozsvártt 1876. nov. 8-án.

7. *László.* Szül. . . . . † . . . .

Ezen ághoz tartoznak, az itt említett *Mór, Adolf* és *Albert* leszármazói.

Mór és Zsittini *Schmidt Vilma* gyermekei:

1. *Cornélia*, sz. 1835. márcz. 10. † 1869. decz. 12. Férje csik-szent-imrei és csatószegi *Győrffy József.*

2. *Ilma*, sz. 1836. † mint gyermek.

3. II. *Mór*, sz. 1837-ben. Neje Hoffman Mária.

4. *Géza*, sz. 1839. jan. 4. † —

5. *Vilma*, sz. 1840. † mint gyermek.

6. *Ilona*, sz. 1842. máj, 22. Férje vecseházi *Leitner Emil*, krassóm. birtokos, árvaszéki ülnök.

7. *Natalie*, sz. 1844. † mint gyermek.

8. *Andorin*, sz. 1845. febr. 28. Férje *Tóthvárady István* krassóm. főügyész.

9. *Ödön*, sz. 1847. † mint gyermek.

10. *Irma*, sz. 1848. † mint gyermek.

11. *Aranka*, sz. 1850. ápr. 4. Férje *Milovszky* cs. és kir. kapitány.

12. *Aladár*, sz. 1853. okt. 6. krassóm. árvaszéki elnök. Neje Scheindt Ida. Esküvő: 1885. Lugoson. (Gyermekeik: Leona és Eszter.)

13. *Elma*, sz. 1856. † mint gyermek.

14. *Jenő*, sz. 1858. márcz. 29.

Adolf és *Heuffel Clementin* gyermekei:

1. *Janka*, szül. 1858. Férje *Podhrádszky Kornél* krassó-szörénymegyei főszolgabíró.

Albert és *Kreissler Jozefin* gyermekei:

1. *Hermin*, sz. 1844. okt. 19. Férje *Mogyoróssy* Elek.

2. II. *Gusztáv*, sz. 1848. máj. 8.

3. III. *Albert*, sz. 1850. jun. 16.

4. *Kálmán*, sz. 1852. febr. 12.

5. *Andor*, sz. 1854. márcz. 14.

6. III. *Sándor*, sz. 1856. márcz. 7. † 1857 okt. 17.

C) Léczfalvi ág.

Ezen ágnak őse *János Godofréd* és *Krueg Judita* harmadik fia, a már említett *Godofréd*, kinek egyik fia „léczfalvi" előnévvel osztrák lovagi rangra emeltetett. Maga *Godofréd* szül. 1779-ben és jogi tanulmányainak befejezése és az ügyvédi censura után a kir. táblánál kezdte pályáját, mint jurátus. Majd a kamaralisztikai tanulmányoknak szentelve magát, ezeket a keszthelyi „Georgikon"-ban és a bécsi egyetemen folytatta. A cs. kir. udvari hadi tanács szolgálatába lépve, előbb a bábolnai uradalom igazgatójává, majd 1819-ben a bukovinai (radautzi) nagy kiterjedésü uradalmak kormányzójává neveztetett. Ezen állásában ő alapította meg az egész koronatartomány gazdasági emelkedését. 1835—37-ig egyúttal mint a földadó-szabályozási tartományi bizottság elnöke is müködött. A földmívelési irodalomban, gazd. eszközök és gépek tökéletesítésében is jelentékeny tevékenységet fejtett ki. Több megye táblabírája és több tudós társaság tagja volt. Nemességét 1819-ben Sopronmegyében publikáltatta. † 1838. máj. 10. Neje *báró Schweighardt* Luiza († 1827), a regensburgi csatatéren 1809-ben elesett *báró Schweighardt* őrnagy leánya volt. Második neje *Miazga Paulina. Gyermekei* első házasságából:

1. *Henrik Ferdinánd* vérteskapitány a gr. Hardegg vértesezredben. Szül. 1805. Krassómegye táblabírája. † Brassóban 1872. ápr. 23-án. 1842-ben nőül vette *bajsai Vojnits Angelicát.*

2. *I. Sándor* sz. 1806. † 1808.

3. *Sarolta* sz. 1809. Férje *Jaeger* Frigyes bábolnai igazgató. Sarolta † 1876. január 28.

4. *I. Gusztáv* sz. 1807. † 1813.

5. *IX. János* sz. 1811. † 1826.

6. *Luiza* sz. 1813. † 1814.

7. *II. Albert*, léczfalvi és zágoni birtokos (Háromszék), cs. kir. őrnagy, szül. 1814. Mint a III. oszt. vaskorona-rend lovagja, melyet személyes bátorságáért a csatatéren nyert *léczfalvi* előnévvel ausztriai örökös lovagi rangra emeltetett 1875. jun. 20-iki diplomával. Ez alkalommal a czímer-bővítés a változatlan ősi czímer-pajzsra helyezett második sisakból áll; a jobb sisakon ezüst sasszárnyak közt az ősi sisakdísz (a fegyveres harczos,) a másodikon egy-egy gránáttal ékesített aranyszárnyak közt kettős ormozatu szürke torony két lőréssel. — 1829-ben mint hadapród a 41-ik gyalogezredbe lépve, 1848-ban mint a 63-ik gyalogezred főhadnagya, báró *Puchner* altábornagy, erdélyi hadparancsnok parancsőrtisztje volt. Az 1844. febr. 9-iki *piskii* véres ütközetben mint századparancsnok a hídnak megrohanásában és a császáriak visszavonulásának fedezésénél kitüntette magát úgy, hogy báró *Puchner* altábornagy által a csatatéren nyilvános dícséretet nyert, miután a felbomlott rendnek helyreállítása neki volt köszönhető, ki két zászlóaljat megállásra és ellentállásra birt. A részben lebontott híd megrohanásánál századából két tiszten kívül 12 halottat és 17 sebesültet vesztett és miután csekély csapatával a balpartra átnyomult, tarthatatlan helyzetéből nyakig a jégtől borított vízben vonúlt vissza övéihez.[1] Febr. 16-án II., jun. 1-én I. oszt. kapitánynyá neveztetvén, ujra és ismételve kitüntette magát *Gyula-Fehérvár* védelménél, hol a szept. 5-iki várparancsnoki rendelet Asbóth százados csapatát elitecsapatnak mondja, mely mindig első küldetik a tűzbe.[2] 1844. decz. 2-án a vaskoronarenddel lett kitüntetve, melyhez később a hadiékítményt nyerte. 1853-ban ismét a gyulafehérvári várban lévén helyőrségen, az ott levő polititikai foglyok sorsán tőle telhetőleg enyhíteni igyekezett úgy, hogy az akkor fogva volt honvédtisztektől évek múlva is kapott köszönő leveleket. Ugyanezen szellemben működött később az aradi várban, a hol akkor unokatestvére, *Asbóth Lajos tábornok* is fogva volt, kivel, — a helyőrségi tiszt a fogolylyal, — a legbensőbb rokoni viszonyt ápolta. 1855. máj. 10-én őrnagygyá lett előmozdítva és ez év junius havában nyugalomba lépve, Háromszéken és Küküllő-megyében levő birtokaira vonúlt vissza. Első neje *léczfalvi Gyárfás Zsuzsanna* (nőül vette 1851., † 1861. jul. 29.) Gyárfás Pál nagybirtokos leánya. Második neje *Fabricius* Lujza, Fabricius János cs. és kir. kerületi biztos leánya volt (elvette 1863. okt. 2. † 1874. okt. 23. Brassóban.) Ő maga meghalt 1886-ban ugyancsak Brassóban.

8. *Ede* honvédőrnagy, szül. Eperjesen 1815. Jogi tanulmányait a lembergi egyetemen végezve, mint hadapród katonai szolgálatba állt, melyből azonban mint hadnagy 1843-ban kilépett, miután több évig Bécsben a pótlovazási vezérfelügyelőségnél mint hadsegéd szolgált. *Temesvártt* rokonai közelében élve, 1848-ban a főherczeg-nádor által főhadnagygyá neveztetett és a 24-ik önkéntes zászlóaljban *Kiss Ernő* és *Damjanich* alatt a bánsági hadjáratban harczolt. 1849 februárjában Erdélybe vezényeltetvén, részt vett a *piskii* csatában, a hol elébb említett testvér-bátyjával találta magát szemben. E csata után kapitánynyá előléptetve, később mint őrnagy a vezérkarhoz osztatott. A világosi fegyverletétel után elébb a pesti Uj-Épületben, majd az aradi várban volt fogva, míg 1851-ben megkegyelmeztetett. 1854-ben nőül vette *báró Rudnyánszky Karolát* († 1861. ápr. 5. Aradon) 1854-ben újra elfogva, Pesten majd Bécsben egy évig fogva tartatott. Meghalt 1896. évi márczius hó 25-én Budapesten.

[1] Lásd Nalig, „Geschichte des Rgts. B. Bianchi.“ — [2] Lásd Graf Türkheim: „Licht- und Schattenbilder aus dem Soldatenleben.“ Prag, 1867.

9. *József*, sz. 1817. Bábolnán. Mint hadapród a hadseregbe lépve, 1844-ben a Parma-ezredben hadnagygyá és hadsegéddé neveztetett, 1848—49-ben 17 csatában vett részt, kitüntette magát 1849. jun. 16-án Zsigárdnál, a hol gránátos zászlóalját rohamra vezette *Asbóth Lajos* tábornok csapatai ellen és jun. 21-én a *peredi* ütközet második napján. Később mint az aradi vár helyőrségi tisztje, ujra találkozott a fogoly honvédtábornokkal, kihez ő vezette gyászoló nejét és gyermekeit. A család tagjai ismételve találkozva a csatatéren, mint katona mindegyik híven teljesítette kötelességét, a rokonai szeretet, a törekvés egymáson segíteni a bajban, változatlan maradt. A hadjárat után a csatatéren ismételve tanusított személyes bátorságáért a tiszti érdemkeresztet a hadi díszítménynyel kapta. Mint félig rokkant nyugalomba lépve, 1859-ben az olasz hadjáratban ismét részt vett és ennek fáradalmai folytán 1860 máj. 1-jén meghalt. 1850-ben nőül vette *löwenmuthi Leo Malvinát.*

10. II. *Gadofréd* szül. és † 1819.

11. *Ilona*, sz. 1820. † Kolozsvártt 1851. márcz. 29. Férje *Moiseovitz Antal* cs. kir. bíró.

12. *Vilmos*, szül. 1821. † 1877. márcz. 7. A gácsországi Stanislauban 1847-ben nőül vette *Tacher de la Pagerie Emiliát,* Tacher de la Pagerie János leányát, a ki fia volt *Josefin* császárné (I. *Napoleon* neje) édes atyja testvéröcscsének, ki a forradalom alatt Oroszországba emigrált.

13. *Henriette* sz. 1822. Férje *Böhm Miklós* törzsorvos.

14. *II. Lajos* sz. 1827-ben Radautzon. Mint hadapród 1843-ban a 15-ik gyal. ezredbe lépve, 1848-ban hadnagy lett. A dunai fejedelemségek occupatiója alatt 1855-56-ban csapatparancsnok volt a „*Taurus*“ nevü hadihajón, melynek tengerész-parancsnoka a későbbi hírneves *Tegetthof* admirális volt. 1863-ban mint kapitány nyugalomba vonulva, 1873-ban az ausztriai cs. kir. landwehrbe lépett és ugyanaz év decz. 6-án mint zászlóaljparancsnok meghalt Komottauban. 1863-ban nőül vette sógora, *Böhm Károly* égeri (csehországi) birtokos *Franczíska* leányát.

I. Godofréd további gyermekei *Miazga Paulinával* való második házasságából:

15. *Paulina* szül. 1829. Férje *gróf Lichtenberg-Schneeberg-Mordaxt Xavér.*

16. *Ottó* sz. 1837. † 1850.

Ugyanezen ághoz tartoznak az itt említett *Henrik Ferdinánd*, *II. Albert*, *Ede*, *József*, *Vilmos* és *II. Lajos* következő leszármazói:

Henrik Ferdinánd és bajsai *Vojnits Angelika* gyermekei:

1. *Luiza* (Etelka) sz. 1845. ápr. 7.

2. *III. Lajos* (Frigyes) sz. 1846. aug. 26. Radautzban. A bécsujhelyi katonai akadémiában nevelve, az 55. számu gyalogezredben mint hadnagy 1866-ban harczolt *Nachod*, *Skalitz* és *Königrätz* alatt, hol jobb lábán súlyosan megsebesült. 1877-ben főhadnagygyá, 1880-ban kapitánynyá előléptetve, mint félig rokkant békeszolgálatra alkalmaztatott.

3. *Mária* (Johanna) szül. 1847.

II. Albert és *Gyárfás Zsuzsánna* gyermekei:

1. *Jozefin* (Luiza) sz. 1855. aug. 9.

2. *Sarolta* sz. 1858. jan. 2. † decz. 10.

3. *Béla* (Gábor) sz. 1860. márczius 24.

4. *Pál* sz. és † 1861.

Ugyannak második házasságából *Fabricius Luizától* való gyermekei:

5. *Félix* sz. és † 1864.

6. *Róbert* sz. és † 1865.

7. *Bertha* sz. 1868.

8. *Luiza* sz. 1869.
9. *Olga* sz. 1870.
10. *Dóra* sz. 1873. † 1874.

Ede és báró *Rudnyánszky Karola* gyermekei:

1. *Elemér*, sz. 1856. † 1865.

József és *löwenmuthi Leo Malvina* gyermekei:

1. *III. József*, sz. 1850. Cs. és kir. kapitány.
2. *Stefánia*, sz. 1852. decz. 26.
3. *Malvina*, sz. 1856. † 1858.
4. *Roderik*, sz. 1859. nov. 29. Cs. és kir. főhadnagy.

Vilmos és *Tacher de la Pogerie Emilia* gyermekei:

1. *Helén*, sz. 1848.

II. Lajos és *Böhm Franczíska* gyermekei:

1. *IV. Albert*, sz. 1864. Cs. és kir. főhadnagy.
2. *IV. Károly*, sz. 1866. Cs. és kir. főhadnagy.
3. *Sarolta*, sz. 1871.

D. Soproni ág.

Ezen ágnak őse *IV. Jánosnak* és *Tábor Erzsébetnek* fia *I. János Mihály* (Lásd a hegyfalvi és nemeskéri főágnál.) Ezen

I. János Mihály és *Kleinroth Regina* gyermekei:

1. *I. Károly*, sz. 1782. nov. 18. Cs. és kir. őrnagy a Frimont-huszárezrednél, a nápolyi kir. Szt-Januárius-rend lovagja. A Napoleon elleni hadjáratokban harczolt. † 1844.
2. *Erzsébet*, (Krisztina) sz. 1784. márcz. 29. † 1809. febr. 17.
3. *Gottlieb*, sz. 1786. † 1786.
4. *Sarolta*, sz. 1789. † 1858.
5. *II János Mihály*, sz. 1791. ápr. 7. Az országos épitkezési igazgatóság főnöke Kassán. Első neje *Jaszeniczky Vilma*, második neje *Hauszer Anna* † 1872.

Ezen *II. János Mihály* gyermekei első házasságából:

1. *II. Vilmos*, sz. 1830-ban Máramaros-Szigeten. Jogi tanulmányait megszakítván a forradalom, mint önkéntes a honvédtüzérséghez ment. Eleintén b. Pöltenberg tábornok alatt szolgált. Részt vett *Görgey* hires visszavonulásában a bányavárosokon át. A győri ütközetben az oroszok ellen mint tüzérhadnagy vett részt. A világosi fegyverletétel híre *Szegeden* érte, a hol az *Asbóth Lajos* tábornok által vezényelt tartalékseregnél állt. 1848 aug. havában rejtekutakon szüleihez bujdosott, 1850. januárjában besoroztatott a Nassau-gyalogezredhez. Hogy ezen elviselhetetlennek látszó sorstól meneküljön, oly szereket használt, melyek egészségét aláásták és miután egy évet a katonai kórházban töltött, a szolgálatból elbocsájtatott. 1851-ben a bécsi polytechnikumra ment. Technikai tanulmányait fényes sikerrel végezve, ez idő alatt egyúttal elsajátította az angol, francia, olasz, orosz és perzsa nyelveket is, és azután a bécsi egyetemen újra fölvette jogi tanulmányait. Ez alatt ismerkedett meg a nagy *Széchenyi István* gróffal, a ki a döblingi tébolydában Bécs mellett élt. Élénk szelleme, sokoldalú ismeretei, rendkívüli sakkjátéka annyira érdekelték a nagy grófot, hogy legbizalmasabb körébe, mindennapos társaságába vonta. *Széchenyinél* ismerkedett meg *Zichy* gróffal, a ki mint *Miksa* főherczeg polgári adlátusa az olasz tartományok kormányzásában, fölszólította, hogy mint kormánytitkár menjen vele Velencébe. Az előnyös ajánlatot Széchenyi Istvánhoz való személyes ragaszkodásból és politikai meggyőződésénél fogva sem fogadta el. Midőn a döblingi katasztrófa bekövetkezett, ő is előbb búskomorságba, majd gyógyíthatlan üldözési mániába esett.[1] Könyvtárából bástya-falakat emelt maga körül, melyekből kijönni nem

[1] Lásd *Kecskeméthy Aurél* iratát a döblingi katasztrófáról.

akart. Így élt még három évig atyjánál Eperjesen, atyján és Emma nővérén kívül senkivel sem érintkezve. † 1863-ban szintén egyik áldozata az akkori politikai viszonyoknak.

2. *II. Károly* sz. 1831. M. kir. pénzügyi tanácsos. Neje *Asztalos Anna*. † 1890.

3. *II. József* sz. 1833-ban. † néhány nap múlva, anyjával együtt.

II. János Mihály további gyermekei második házasságából:

4. *Emma* sz. 1839.

5. *Viktor* sz. 1841. † 1846.

6. *II. Ede* sz. 1844. Cs. kir. hadnagy. † 1878.

Ide tartoznak még az itt említett *II. Károly* és *Asztalos Anna* gyermekei:

1. *Arthur* sz. 1856. M. kir. állami tisztviselő.
2. *III. Károly* 1858 † 1875.
3. *IV. Sándor* 1860. Tanár.
4. *Emma* 1862 † 1862.
5. *II. Géza* 1863 † 1876.
6. *III. Mihály*. 1865.
7. *III. Ede*. 1867.
8. *Ilona*. 1870.

A nemzedékrendet *I. Jánostól* fogva a következő táblázatok mutatják:

I. TÁBLA.

Hegyfalvi és nemeskéri főág.

I. JÁNOS
(hegyfalvi.)
Thököly Imre fejedelem híve
1683-ban Bécs ostrománál.

I. GERGELY
1688-ban nemeskéri birtokos
Koronkay Erzsébet

II. JÁNOS
1690-ben nemeskéri ev. lelkész
Kövesdy Klára.

KATALIN
Fodor János
lib. reg. 1716.

ÁDÁM
sz. 1690.
tudós iró

I. MIHÁLY
sz. 1695.

MÁRIA
sz. 1697.

ISTVÁN

GYÖRGY
Cornides?

IV. JÁNOS
sz. 1693. † 1751.
1. Rabacher Erzsébet
2. Tábor Erzsébet.

II. MIHÁLY
elesik a török ellen

III. JÁNOS
Rákóczy híve.

BENEDEK
1725. Fehérmegyében birt. szer. és publ.

(a Dunántul elszaporodott maradékról közelebbi adatok nincsenek.)

ZSUZSANNA

KLÁRA

JÁNOS THEOPIL

JÁNOS VILMOS

JÁNOS GODOFRÉD
sz. 1735.
Soproni ev. lelkész.
Krueg Judita

ROZINA

KATALIN

JÁNOS MIHÁLY
sz. 1740.
Lásd a IV. Táblán.

MÁRIA ERZSÉBET

V. JÁNOS

VI. JÁNOS
sz. 1768.
gesztelyi birt. A tiszai korona-ker. korm.
Tátray Mária Anna.

ZSUZSANNA

ANDRÁS
sz. 1771.
Temesm. táblabiró
Lásd a II. táblán.

ERZSÉBET
Artner Samu.

GODOFRÉD
Lásd a III. táblán.

DOROTTYA
Fabricius soproni polgármester.

LIPÓT SAMU

TERÉZ
Krajner Imre
fakosdi birtokos.

II. GERGELY
Bácsm. aljegyző
sz. 1801 † 1821.

I. LAJOS (JÁNOS)
sz. 1803 † 1882.
1848. tábornok.
Asbóth Flóra

SAROLTA

VII. JÁNOS
sz. 1806.
† m. gyermek.

MÁRIA
Benedicty N.

VIII. JÁNOS
sz. 1809.
Oszt. főnök az 1848. minisztériumban.
Glatz Mathilda.

II. SÁNDOR
sz. 1810.
Tábornok, rendk. követ és megh. miniszter.
Temesm. táblabirája.

ILONA

TIVADAR

X. JÁNOS
r. kath.
videfalvi birt.
orsz. képviselő.
Spillmann Hedvig.

ILONA
Kiss Miksa

KRISTÓF †
r. kath.

FLÓRA
Hadzsy Emil

ILONA
Preuschen Ad.
Bingen, Poroszország.

KAMILLA

ALIDA
Schuster N.

GIZELLA

MATHILDA

OSZKÁR
A M. Tud. Akad. tagja.

EMIL
műegyet. tanár
min. tanácsos.

II. TÁBLA.

Hegyfalvi és Nemes-Kéri mellék-(ifjabb) ág.

ANDRÁS
ki az I. táblán. Temesmegye táblabírája. A cs. kir. haditanács mezőhegyesi igazgatója. Szül. 1771.
Mihalkovics Aloyzia

- **ALOYZIA** — Jakabffy Kristóf krassói alispán
- **I. MÓR** — zsittini Schmidt Vilma; mint 1848-iki nemzetőr-tiszt Temesvárt fogva volt
- **VILMA** — Kovács Károly tauczi birt. főszolgabíró
- **ADOLF** — 1848-ban honv. őrnagy; 1. Radschitzburg Vilma; 2. Heuffel Clementina
  - 2-tól **JANKA** — Podhradszky Cornél Krassóm. főszolgb.
- **I. ALBERT** — battonyai birt. Kreissler Jozefin
- **FLÓRA** — Asbóth Lajos tábornok

- **HERMIN** — Mogyoróssy Elek
- **II. GUSZTÁV**
- **III. ALBERT**
- **KÁLMÁN**
- **ANDOR**
- **III. SÁNDOR**

- **CORNÉLIA** † — szt.-imrei és csatószegi Győrffy Imre
- **ILMA** †
- **II. MÓR** — Hoffmann Mária
- **I. GÉZA** †
- **VILMA** †
- **ILONA** — vecseházi Leitner Emil vecseh. birt.
- **NATÁLIA** †
- **ANDORIN** — Tóthvárady István Krassóm. főügyész
- **ÖDÖN** †
- **IRMA** †
- **ARANKA** — Milovszky György cs. kir. kapitány
- **ALADÁR** — Krassóm. árvaszéki elnök; Scheindt Irén
  - **LEONA**
  - **ESZTER**
- **ELMA** †
- **JENŐ** — bankhiv.

III. TÁBLA.

Léczfalvi ág.

GODOFRÉD
ki az I. táblán. A cs. kir. haditanács bukovinai kormányzója. Szül. 1779.
1. báró Schweighardt Luiza
2. Miazga Paulin.

- 1-től **HENRIK FERDINÁND** — vértes kapitány; bajsai Vojnics Angelica
  - **LUIZA**
  - **III. LAJOS** — cs. kir. kapitány (r. kath.)
  - **MÁRIA**
- **I. SÁNDOR**
- **SAROLTA** — Jaeger Frigyes bábolnai igazg.
- **I. GUSZTÁV**
- **IX. JÁNOS**
- **LUIZA**
- **II. ALBERT** — cs. kir. őrnagy léczfalvi lovag; 1. Gyárfás Zsuzsa; 2. Fabricius Luiza
  - **1-től JOZEFIN**
  - **SAROLTA** †
  - **BÉLA** — léczfalvi és zágoni birt.
  - **PÁL** †
- **I. EDE** — honvédőrnagy báró Rudnyánszky Karola
  - **ELEMÉR** †
- **I. JÓZSEF** — cs. kir. kapitány löwenmuthi Leo Malvin
  - **III. JÓZSEF** — cs. kir. főhadn. (r. kath.)
  - **STEFÁNIA**
  - **MALVIN**
  - **RODRIK** — cs. kir. főhadn. (r. kath.)
- **II. GODOFRÉD**
- **ILONA** — Moiseovitz Antal
- **I. VILMOS** — Tacher de la Pagerie Helén
  - **HELÉN**
- **HENRIETTE** — Böhm Miklós
- **II. LAJOS** — cs. kir. kapit. Böhm Franczizka
  - **IV. ALBERT** — cs. kir. főhadnagy (r. kath.)
  - **IV. KÁROLY** — cs. kir. főhadnagy (r. kath.)
- **2-tól PAULINA** — gr. Lichtenberg-Schneeberg-Mordaxt Xavér
- **OTTÓ**
  - **SAROLTA**
  - **2-tól FÉLIX** †
  - **RÓBERT** †
  - **BERTHA**
  - **LUIZA**
  - **OLGA**
  - **DÓRA**

IV. TÁBLA.

Soproni ág.

JÁNOS MIHÁLY
szül. 1740.
Kleinrath Regina.

I. KÁROLY huszár-őrnagy a Napoleoni hadjáratokban. A szt.-Januarius-rend lovagja.

ERZSÉBET

GOTTLIEB

SAROLTA

II. JÁNOS MIHÁLY sz. 1791. orsz. épitkezési igazgató. 1. Jaszeniczky Vilma. 2. Hauszer Anna.

1-től II. VILMOS 1848. honvédtiszt.

II. KÁROLY pénzügyi tanácsos. Asztalos Anna

II. JÓZSEF

2-tól EMMA

VIKTOR

II. EDE

ARTHUR államhiv.

III. KÁROLY †

IV. SÁNDOR tanár.

EMMA †

II. GÉZA †

III. MIHÁLY

III. EDE

ILONA

Asztry (sósdiai). Asztry Simon 1828-ban megvette Sósdiát;[1] 1837-ben azonban már nem élt; özvegye és fia ekkor kérte a sósdiai birtok összeírását és felbecsültetését.[2] V. Ferdinánd király a Bécsben 1840. évi április hó 30-án kiadott címeres levéllel Asztry Zsigmondnak nejével: szül. Csoly Krisztinával nemzett gyermekeit: Györgyöt és Zsófiát nemesi rangra emelte és nekik a „sósdiai" előnevet adományozta. A diploma szerint Sósdia (most Soósd) temesmegyei kincstári birtok Asztry Simonnak adományoztatott, de mielőtt a királyi megerősítés leérkezett volna, Asztry Simon meghalt; ennek folytán a jelzett kincstári birtok 64,158 forint 40 krajczár lefizetése mellett átruháztatott özvegyére és gyermekeire. A diploma kihirdettetett Temes vármegyének 1840. évi április hó 30-án tartott közgyűlésén.[3] A család nagyon rövid ideig birta még Sósdiát. 1843-ban Asztry György és neje szül. germáni Constantinovics Ilona, valamint anyja, özv. Asztry Simonné szül. Csoly Krisztina a birtok felét eladták Lo-Presty Lajos báró özvegyének 105,000 frtért.[4] 1846-ban ugyanazok a birtok másik felét is eladták Lo-Presty báró özvegyének; a vételár ekkor a 76,760 forint 40 krajczár adósság elvállalásából állott, ezenkívül Lo-Presty báróné köteles volt a család három tagjának, az özvegynek és két gyermekének évenként és egyenként 666 forint 40 krajczár életjáradékot fizetni.[5] — Asztry Simon leánya: Zsófia, (sz. 1821., megh. 1883. aug. 12. Gleichenberg) komoristyei Despinits János neje volt. A család kihalt.

A család *czímere* a diploma szerint: A pajzs kék mezejében a tenger hullámaiból kiemelkedő, természetes színű szikla csúcsán ülő, repülésre készülő, kiterjesztett szárnyú és a pajzs jobb sarkából felkelő napnak fordított fekete sas. Sisakdísz: két kiterjesztett fekete sasszárny. Takaró: mindkét oldalon aranykék.

Athanasievich (valiapaji). Athanasievich János krassóvármegyei esküdt Temesvármegyénél az 1832. évi április hó 9-én tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét, Krassóvármegyének 1832. évi január hó 9-én kelt nemesi bizonyságlevele alapján.[6] E bizonyságlevél szerint János, fia annak az Athanasievich Jeftának, a kit I. Ferencz király a Bécsben 1792. évi julius 26-án kelt diplomával nemesi rangra emelt. A közgyűlési jegyzőkönyvbe vezetett diploma szerint nemesíttettek: Athanasievich Jefta ujvidéki tanácsnok és nejétől Jankovich Pellagiától származott gyermekei: Tivadar, Eufemia, Katalin, Alka (Alexandra), Makréna, Anna. A család I. Ferencz királynak Bécsben 1809. évi április hó 28-án kelt adománylevelével kapta utóbb Valiapaj krassómegyei helységet és a „valiapaji" előnevet. Csupán egy tagja volt temesmegyei: Johanna férj varadiai Baich Athanaszné.

[1] Jkv. 1828. évi 2162. sz. — [2] Jkv. 1837. évi 3825. sz. — [3] Jkv. 1840. évi 2356. sz. — [4] Jkv. 1843. évi 3418. sz. — [5] Jkv. 1846. évi 3756. sz. — [6] Jkv. 1832. évi 674. sz.

A család *czímere* a diploma szerint: A pajzsot egy balról jobbra haránt-fekvésü és hat sugaru három aranycsillaggal díszített kék pólya két részre osztja. A felső aranymezőben egy jobbra néző, kiterjesztett szárnyu fekete sas; az alsó vörösmezőben sziklás három halmon egy jobbra vágtató fehér pegazus. Sisakdísz: Kinövekvő arany oroszlán, első jobb lábában aranymarkolatu kardot tartva. Takarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Atkáry. Atkáry Pál csakovai vaskereskedő 1828-ban panaszt emelt a vármegyénél, hogy nemesi szabadsága ellenére Grulich tiszttartó magánkövetelések miatt zár alá vette a boltját. A vármegye e miatt vizsgálatot rendelt.[1] Az Atkáry-család azonban a megyebeli nemesek lajstromában nem fordul elő. A panaszos Atkáry Pál neje Olf Erzsébet volt.[2]

Atyimov. L. Joanovits alatt.

Atzél (borosjenői), báró és nemes. Ősrégi család, melyet több kapocs fűz Temes vármegyéhez. A család most élő nemesi és bárói ágának megalapítója, *István* ugyanis Temes vármegye visszaállíttatása után, 1779-től 1785-ig első főjegyzője volt a vármegyének. Közben 1782-ben királyi adományba kapta a temesmegyei Német-Sághot, a miért 19,473 forintot és utóbb, 1783-ban 3485 forint 31 krajczárt fizetett. A család most is birja Német-Sághot és ez időszerint az egyetlen család Temesben, mely férfiágon birja a mult században szerzett ősi jószágot. István 1786-ban vált meg Temes vármegyétől, amidőn a kir. itélőtáblánál előadó tanácsos lett. Ezután fokról-fokra emelkedett; 1791-ben nádori itélőmester, azután a Szent István-rend kiskeresztese, 1808-ban kir. személynök, v. b. t. tanácsos, alkanczellár lett. A Bécsben 1803. évi jul. 1-én kelt legfelsőbb elhatározással kapta Borosjenőt és a „borosjenői" előnevet. 1803. aug. 9—11. vette birtokba az aradvármegyei sikulai, apatelki, gyarmatai és borosjenői, s 1808. jul. 4—6. a gurbai, összesen mintegy 90,000 holdas uradalmat. Meghalt 1815 jul. 2. Borosjenőn.

Leszármazottjait a következő nemzedékrend tünteti fel:

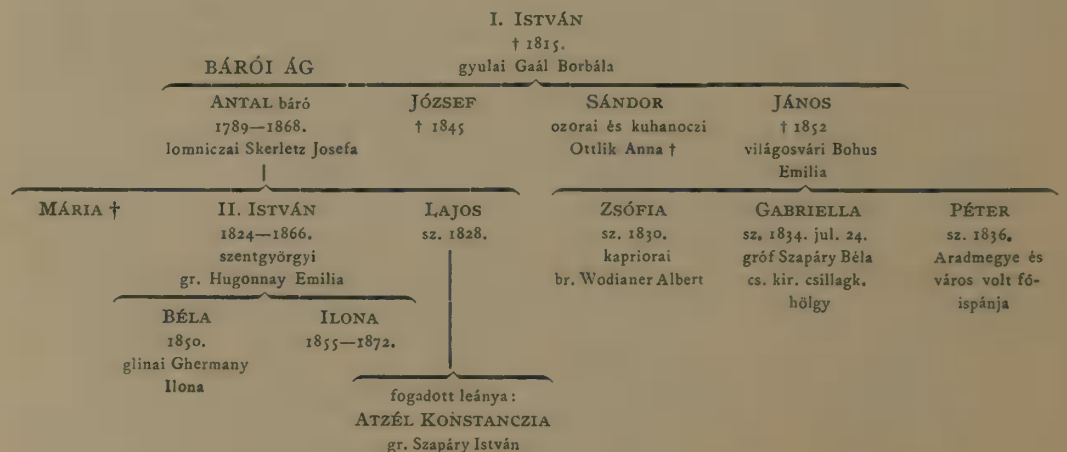

I. István fiai közül *Antal* (szül. 1789 jul. 21. Budán, megh. 1868 május 13. Bécsben) a huszas években Temes vármegye táblabirája volt; 1828-ban meg akarták választani a vármegye másod-alispánjának, de nem vállalta el a hivatalt. Az 1832-iki tisztujításon a másod-alispáni állásra megejtett szavazásnál kisebbségben maradván, a vármegye közügyeiben többé nem vett részt. Arad vármegye még ugyanazon évben

[1] Jkv. 1828. évi 3187. sz. — [2] U. o. 1828. évi 3247. sz.

követté választotta az országgyűlésre; 1836-ban Békés vm. főispáni helytartója, 1837-ben udvari tanácsos, 1841-ben Csongrád vm. főispáni helyettese, 1842-ben Torna és 1845-ben Csongrád vármegye főispánja lett. 1857. évi márczius hó 27-én kelt legf. elhatározással osztrák *bárói* rangot nyert. (Az oklevél kelte 1857. szept. 25. Bécs); fiának, báró Atzél *Lajosnak,* a temesmegyei németsághi uradalom jelenlegi birtokosának osztrák bárósága 1875. okt. 5. Schönbrunnban kelt legf. elhatározással Magyarországra kiterjesztetett, illetőleg neki a magyar bárói méltóság adományoztatott.

A most említett Lajos — ki a főrendiháznak a census alapján tagja — testvére: *II. István* (szül. 1824. megh. 1866 máj. 29. Budán) szentgyörgyi gr. Hugonnay Emiliával 1848-ban kötött házasságából származik Béla (szül. 1850. Borosjenőn, neje glinai Ghermany György, román bojár és szenátor leánya Ilona, kivel 1874 okt. 25. lépett házasságra Pesten) cs. és kir. kamarás, volt országgy. képviselő, a budapesti park-klub megteremtője.

I. István többi fiai: *József,* a ki huszárkapitány volt († 1845.), *Sándor* 1834—1838. Arad vm. másod-alispánja és *János* 1849-52 Arad vm. csász. biztosa. — János fia *Péter* (szül. 1836 febr. 17. Aradon), 1867—94 közt Arad polgármestere, díszpolgára, ismételten országgy. képviselője, a vármegye és város főispánja, kinek neve összeforrt Arad legujabb történetével. Uradalmait 1879-ben eladta. A család róm. kath. vallásu.

A bárói czímer: Négyelt pajzs, szívpajzszsal; ebben: kék mezőben zöld alapon álló természetes színü daru, csőrében a markolat fölött, élével lefelé fordított arany markolatu görbe kardot tart. A nagy pajzs: 1. és 4. ezüst mezőben zöld alapon fehér kövekből rakott négyszögletes vár, melynek negyedik oldala sánczkarókból (pallissádok) áll, elől kapuval és három saroktoronynyal. Sisakdísz: a darú, csőrében természetes színü patkót tart. Takaró: ezüst-kék és ezüst-vörös.

A nemesi czímer: A pajzs kék mezejében zöld alapon álló természetes színü daru, csőrében a markolat fölött élével lefelé fordított arany markolatu görbe kardot tart. Sisakdísz: a daru, csőrében természetes színü patkót tart. Takaró: ezüst-kék és ezüst-vörös.

Források: Temes-vármegye voksoló nemeseinek lajstroma: 1832, 1838, 1841. — Temes vármegye levélt. 1828. évi 1856, 1832. évi 3462, 1838. évi 3246. sz. — Ormós gyász-jel. gyüjtem. a Délm. tört. és rég. múzeumban. — Nagy Iván: I. 5—6 és pótköt. 9. — Siebmacher I. 3. — Magyar Nemz. zsebkönyv 226, 298—299 és 484. — Bogma: I. 119. — Illéssy-Pettkó: A királyi könyvek: 13. — Márky: Arad-vármegye és Arad város monographiája II. 631 és 659. — Somogyi: Magyarorsz. Főispánjainak Albuma 43, 114, 143. — Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák története. I. 465, 466.

Avakumovics. Avakumovics Pál aradi görög nem egyesült püspök, valamint testvérei: István, a gergetegi zárda főapátja, János, a kikindai kerület főbirája, György szentendrei tanácsnok és Lázár szentendrei polgár, az utóbbi kettő kereskedő; továbbá György neje Martinovics Zsófia, gyermekei: Avakum, Dávid, Serapion, Péter és Glikeria; végre Lázár neje Zucsay Julianna és fia János a II. Lipót király által Prágában 1791. évi szeptember hó 15-én kiadott diplomával nemesíttettek. A diploma kihirdettetett Arad vármegyénél az 1792. évi márczius hó 26-án, Pest-Pilis-Solt vármegyénél az 1792. évi május hó 18-án, Temes vármegyénél az 1820. évi november hó 20-án tartott közgyűlésen.[1]

Az ekként nemesítettek közül *Pál* 1739. évi nov. 7-én szül. Szt-Endrén; aradi esperes, később a karlóczai érsekségben főesperes, majd a Temesmegyében fekvő bezdini zárda főapátja volt. 1790-ben aradi görög nem egyesült püspök lett és 1815 évi április 13-án elhunyt.[2] — *István* elvégezve a jogot, iktató lett a kir. itélőtáblánál; majd zárdába lépett, előbb esperes, aztán főesperes lett, később a gergetegi zárda főapátja. 1804-ben temesvári görög nem egyesült püspök lett, 1807-ben valóságos belső titkos

[1] Jkv. 1820. évi 2849 sz. — [2] Bogma: I. 129.

tanácsos, 1808-ban jelen volt az országgyűlésen, 1812-ben a Ludovicára 500 frtot adott. 1817. évi március hó 26-án kelt végrendelete Temes vármegyénél 1822-ben hirdettetett ki.[1] Meghalt 1822. évi julius hó 7-én Temesvárott. — *János* N.-Becskereken ügyvédeskedett, aztán püspöki ügyész, később a kikindai kerület főbirája.

A család *czímere* a diploma szerint: Vágott pajzs. A felső aranymezőben jobbra fordult, kifeszített szárnyu fekete sas, jobb lába körmeivel aranymarkolatu egyenes kardot, ballába körmeivel zöld pálma-ágat tartva. Az alsó mező két részre hasítva. A jobb, veres osztályban ágaskodó arany oroszlán és ezzel szemközt a bal, kék osztályban ezüst egyszarvu, mindkettő előlábukkal együttesen arany koronát tartva. Sisakdísz: a pajzsbeli sas kinövekedve. Takaró: arany-fekete és ezüst-vörös.

Babos (sárfalvai). Sárfalvai Babos Imre, verseczi sóhivatali pénztárnok, valamint fiai: Mihály, bulcsi kamarai ispán és József, facseti kamarai tisztségi gyakornok Temes vármegyének 1831. május 16. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Krassó vármegyének 1831. május 3. kelt bizonyságlevele alapján.[2] A bemutatott keresztlevelekből kitűnik, hogy Mihály 1801. márcz. 29. és József 1804. febr. 1. Bulcson született. A család róm. kath. vallásu. — Babos Imre utóbb táblabíró lett és még a negyvenes években is Verseczen lakott. E család Temes vármegyében nem szerepelt.

Bachó (dezséri). E régi, előkelő családból — melynek egyik őse Mihály, másképp Dragon 1480-ban trencséni ispán (comes) magát trencsénmegyei ősi birtokáról Dezér-ről írta[3] — Temes vármegyében egyedül dezséri Bachó *János* szerepelt. Bachó János 1770. a pozsonyi, majd a pécsi ker. főtartományi biztosa, 1776. Horvátországban az urbarium rendezésére kiküldött királyi biztos,[4] 1785—1790. Temes, Torontál, Krassó és Bács vármegyék főispáni helytartója, 1789-ben kir. biztosa, 1790—1802. Krassó vármegye főispánja. Még mint főispáni helytartó val. belső titkos tanácsossá lett; 1790., 1791., 1792. 1796. években jelen volt az országgyűlésen. — Mária Terézia királynő Bécsben, 1778-ban kelt adománylevél szerint *„hü és jelentékeny“* szolgálataiért Bachó Jánosnak a trencsénmegyei Piecho nevü uradalmat adományozta, mely a Jezsuita-rendtől lett bevonva. Az 1811-ben Piechón kelt eredeti osztálylevél szerint[5] az 1810-ben elhúnyt Bachó János után Trencsénmegyében maradt: 1. piechoi, 2. kamencsáni, 3. bolcsai és 4. dezséri uradalmakon osztozkodtak az örökhagyónak nagy- és kisjeszeni Jeszenszky Amáliával való első házasságából leszármazó gyermekei:

1. Bachó József.
2. Krisztina, gyulai Gaál Mihály neje.[6]
3. Klára Hermann Sámuel ezredes neje.
4. Harmadik leányának, Bachó Judithának, remetei Kőszeghy János temesvármegyei alispán nejének leánya: Kőszeghy Juditha, férjezett hannseni Deschán Zsigmondné.

Az említett piechoi uradalmon kivül — a családi hagyomány szerint — e szavakkal: „Hat er seine Sachen gut fertig, wird er königlich belohnt werden“, Mária Terézia királynő B.-nak egy audienczián ujabb jutalmazást helyezett kilátásba. De mikor a „gut fertig“ után újból fölment Bécsbe, a nagy királynőt a ravatalon találta. — Az akkori életmódot jellemzi a családban megmaradt amaz adoma is, hogy mikor Bachó János unokáját, Deschán Zsigmondnét jött egyízben látogatásával „megtisztelni“ Temesvárra,

[1] Jkv. 1822. évi 1733.
[2] Jkv. 1831. évi 1080.
[3] Lehoczky: Stemmatogr. II., 18. — [4] II. József császár által 1785. márcz. 18-án B. János főispáni helytartó kinevezésére vonatkozólag Temes-, Torontál- és Bács vármegyékhez intézett leiratból. — [5] Jelenleg Deschán Achill birtokában. — [6] Jkv. 1835. évi 2540.

megütközött azon, hogy csak 12 fogás került ebédnél az asztalra és mikor arról értesült, hogy éppen az ő tiszteletére van ennyi, mert rendesen még kevesebb szokott lenni, az akkori „bánáti“ társalgási nyelven, e szavakra fakadt: „Armes Kind, euch muss es wirklich recht schlecht gehen.“

Bachó János főispáni, illetve főispáni helytartói és kir. biztosi működése idején több községet telepített Krassó, Temes, Torontál- és Bácsmegyékben. Temesben *Bachóvár* viseli nevét (a buziási járásban),[1] melynek népe a telepítéskor tiszta magyar volt, azóta azonban teljesen németté vált; csak nehány magyar családnév maradt meg eredetiségében, de ezek viselői sem értik többé a magyar szót. — Bachó János arczképe Krassó, most Krassó-Szörény vármegye székhelyén, Lugoson a vármegyeház gyűlési nagytermét és Temesvárott a vármegyeház gyűlési kistermét díszíti.

Bada (bodófalvi). Bada János csakovai lakos Temes vármegyének 1823. szept. 10. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét,[2] mely alkalommal bemutatta Turócz vármegye 1822. jun. 17. kelt bizonyságlevelét, mely szerint atyja bodófalvi Bada Gábor volt. Bada János 1832-ben még Csakován lakott, az 1838. és 1841. évi voksoló nemesek közt azonban már nem fordul elő. E család tagjai közül senkisem lakik Temes vármegyében. — Nagy Iván és Siebmacher nem emlékeznek meg e családról; ismertetik ugyan a bodófalvi Bodó-családot, mely szintén Turócz vármegyei eredetű, de ez más család.

Baich (varadiai) nemes és báró. A Baich-család Törökországból származik, honnan a mult század közepe táján előbb a határőrvidéken, majd a Szerémségben telepedett le. A család utóbb két ágra szakadt. Az egyik ág Mitroviczára, a másik Zimonyra költözött. A mitroviczai Baichok közül II. Lipót király (Bécs, 1791. jul. 25.) nemesi rangra emelte Baich János mitroviczai kereskedőt és nejétől, Gligori Rózától származott gyermekeit: Tódort, Demetert, Lukácsot, Pált, Miklóst és Katalint, a törökök elleni háborúban szerzett kiváló érdemeiért.[3]

A Baich-családnak Zimonyba költözött ágából származik a később Temesmegyébe, Varadiára települt Baich Tódor, Baich Athanáz fia. Baich Tódor 1832-ben vette meg Varadiát a kincstártól. Veje volt I. Obrenovics Milosnak, a szerbiai Obrenovics-dinasztia megalapítójának, a mennyiben nőül vette annak legidősebb leányát, Obrenovics Petriát, kinek huga rudnai Nicolics János neje lett. Mikor III. Obrenovics Mihály szerb fejedelmet 1868-ban Topcsiderben meggyilkolták, jelentékeny magánvagyona — leszármazók hiányában — két nővérére és azokról a varadiai Baich- és a rudnai Nicolics-családra szállt.[4]

Baich Tódort utóbb I. Ferencz József (Bécs, 1857 május 7.) nemesi rangra emelte; fiát, Milost pedig 1882-ben osztrák bárói rangra. A Bécsben, 1891. évi deczember hó 10-én kelt diplomával varadiai báró Baich Milos orsz. képviselő, valamint unokaöcscsei: varadiai Baich Milán és varadiai Baich Iván a magyar bárói méltóságot kapták.[5] Ő Felsége utóbb, Bécsben 1895. évi november hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával varadiai báró Baich Milosnak és törvényes fiutódainak, az örökös főrendiházi tagság jogát adományozta és ezen örökös főrendiházi tagsági jogot unokaöcscseire, varadiai báró Baich Milánra és varadiai báró Baich Iványra, valamint ezek törvényes fiutódaira is kiterjesztette.

[1] Szentkláray Jenő: A csanádegyházmegyei plébániák tört. I., 273.

[2] Jkv. 1823. évi 2585.

[3] Orsz. Lev. udv. kancel. osztálya 1791. évi 9362. — [4] Varadia története. Irta: Milleker Bódog. Tört. és rég. Ért. 1889. évf. 155. — A varadiai Baichok, Turcsányi László czikke a „Délvidék“ 1897. évi 38. számában. — Baich Milos bárónak 1896. aug. 12. kelt levele. — [5] Temes várm. levélt. 1897. évi 5879.

A varadiai Baich-család megalapítójának, Tódornak, Obrenovics Petria herczegnővel (meghalt 1871. febr. 4. Nápolyban, 62 éves korában) kötött házasságából, a leszármazók ezek:

I. † *Lázár,* nőtlenül elhunyt.

II. † *Milos,* szül. 1827 febr. 17. Zimonyban, meghalt 1897. aug. 12. Aussee-ban; főrendiházi tag, a moraviczai kerület volt országgyűlési képviselője, a II. oszt. vaskorona rend tulajdonosa, stb. Neje: Haris Katalin, megh. 1870. okt. 26., 26 éves korában Pisában.

Gyermekei:

1. † *Erzsébet,* zsenge korában elhunyt.

2. † *Mihály,* szül. 1868. jun. 2. Varadián, megh. 1890. aug. 29. Gleichenbergben.

III. † *Athanáz,* szül. 1828. Zimonyban, meghalt 1876. nov. 5. Bécsben. Neje: valeapaji Athanasievics Johanna.

Gyermekei:

1. *Lyubicza,* férje: br. Trauttenberg Henrik.

2. *Mária,* férje: vizeki Tallián Béla volt főispán, jelenleg országgyűlési képviselő, esk: 1885. ápr. 18. Budapest.

3. *Milán,* főrendiházi tag, neje: viszági Patyánszky Margit, viszági Patyánszky István és kádári br. Duka Mária leánya, esk.: 1882. május 22. Szatumik.

Gyermekei:

a) Péter.

b) Mihály.

c) Jeanette Mária.

4. *Iván,* szül. 1863. jul. 26. Varadián, bocsári és tiszahegyesi nagybirtokos, főrendiházi tag, neje: thorotzkói Thorotzkay Eszter grófnő (ev. reform.), thorotzkói gróf Thorotzkay Miklós és báró Bruckenthal Arpadina leánya, esk. 1888. márcz. 28. Kolozsvár.

IV. † *Jevrem,* nőtlenül meghalt.

V. † *Katalin,* fiatal korában elhunyt.

A család gör. kel. szerb vallásu.

A *czímer* az 1891. évi decz. 10. kelt diploma szerint: „Egy álló, hosszában jobb arany és bal kék mezőre felezett vitéz-vért, melynek talapzatából kiemelkedő zöld hármas hegy közép-csúcsán barna fészekben ülő, három fiókját önvérével tápláló, tárt szárnyu, fehér pelikán látható. A vérten bárói korona és ezen nyílt lovagsisak nyugszik, kék-arany sisaktakarókkal. A sisak koronájából arany csőrében vörös keresztet tartó, tárt szárnyú, fehér sas nő ki. A vért mindkét oldalán bronzszínü lombozaton lefelé fordított, vörös nyelvü griff áll, előkarmaival a vértet tartván. A lombozatokat alant összekötő kék szalagon arany betükkel e jelmondat van írva: „honeste et diuturne."

Baiersdorf (erdősi). I. Ferencz József király 1884. évi szeptember 30. nemesi rangra emelte, az „erdősi" előnév adományozása mellett, Baiersdorf Adolf temesmegyei földbirtokost és nagyiparost, s általa hites nejétől, szül. Biach Helénától származó Emil és Károly nevü fiait, valamint Ida nevü leányát. A Budapestről, 1884. decz. 4. keltezett nemesi diplomában — mely Temes vármegyének 1885. évi május hó 11-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve[1] — említtetik, hogy Baiersdorf Adolf érdemeket szerzett az erdő- és faipar terén; a kihasznosításul neki átadott kincstári és közalapítványi erdők okszerü kiaknázása és ipartelepek fölállítása által nemcsak a kincstári jöve-

[1] Jkv. 1885. évi 267.

delmet emelte, hanem az alkalmazott munkások jólétét is megalapította; a bécsi 1873. és a párisi 1878-iki világkiállításokon mint kiállító és mint a magyar állam erdészeti kiállítási bizottságának tagja üdvös tevékenységet fejtett ki, mely közhasznu működéseért a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta.

Erdősi Baiersdorf Adolf 1890. febr. 24. Bécsben 64 éves korában meghalt. Leszármazói:

1. *Emil,* jogtudor, soósdi (Temes vm.) nagybirtokos, neje: Wolf Regina, esk. Bécs, 1891. nov. 1.

2. *Károly*, nagykereskedő és gyáros, neje: Redlich Klára, gyermekei: *a)* Erna, *b)* Ilona, *c)* Margit.

3. *Ida,* férje: dr. Mittler Alfréd, bécsi ügyvéd, községi tanácsos.

A család izrael. vallásu.

Czímere a diploma szövege szerint: „Álló kék vitézvért, melynek mezejében a talapzat széléből emelkedő arany hármas hegyen arany tölgyfa fölfelé nő ki és ennek két főága ívalakban szétterjedvén, közepén arany himporral es zöld levelek hegyeivel díszített ezüst rózsát környeznek. A vért felső szélén koronázott nyilt lovagsisak nyugszik, melyről jobbra és balra kék-arany sisaktakarók függenek alá; a sisak koronájából arany tölgyfa-ág három levéllel s azok között két makkal, nyúlik fel két elefánt-ormány közé foglalva, a mely elefántormányok alsó része kék, felső része arany. A vért alatt kék szalag vonul körül, melyen arany nagybetükkel e jelmondat van írva: „Nec timide, nec tumide."

Baillet de Latour. L. Latour alatt.

Bajcsy (geczelfalvi). Bajcsy Sándor nyug. cs. és kir. kapitány, folyai lakós Temesvármegyének 1828. decz. 29. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Árva vármegyének 1828. aug. 4. kelt bizonyságlevele alapján. [1] Bajcsy a Klaniczay-árvák folyai jószágának kezelője volt, de csak rövid ideig, mert 1834. évben már nem élt. Özvegye, szül. Mayer Karolina gyermektelenül maradt vissza.[2] Azóta e családból más tagok nem telepedtek le a vármegyében.

Balás (sipeki). E régi, ma is számos vármegyében virágzó családból *István* 1779—1786. Temes vármegye másodalispánja volt. Nejétől: Klobusiczky Juliától, Klobusiczky Péter kalocsai érsek testvér-hugától származott gyermekei:

I. *Antal,* a ki Temes vármegyében főszolgabíró, majd 1798—1806. táblabíró és főjegyző, 1802. orsz. követ, 1825-ben rövid ideig helyettes alispán[3] volt; nemességét az 1806. évi május hó 16-án tartott közgyűlésen hirdettette ki az atyja, István részére Nógrád vármegye által kiállított nemesi bizonyságlevél alapján.[4] Tormássy Juliával kötött házassága gyermektelen maradván, 1836-ban bekövetkezett halála után vingai birtokát — mely jelenleg Kálitz Béla nyug. miniszteri tanácsos tulajdona — fitestvérei örökölték.[5]

II. *István,* Temes vármegye táblabirája, Nógrád vármegye szolgabirája és utóbb főjegyzője, megh. 1849. Sipeken; neje: bonyhádi Perczel Mária. Gyermekei:

1. *Manó,* megyei esküdt, ki a negyvenes években Vingán lakott, szül. 1811., megh. 1856. neje: Jekelfalussy Margit.

2. *Izabella,* szül. 1813. megh. 1865. Tersztyánszky Zsigmondné;

3. *Antal,* szül. 1823. volt országgyűlési képviselő, lakik Sipeken, Nógrád vm., neje: szentimrei Károlyi Irén, szentimrei Károlyi János, Nógrád vm. alispánjának leánya, esk. 1862. Gyermekeik:

[1] Jkv. 1828. évi 3264. — [2] Jkv. 1834. évi 83.

[3] Jkv. 1825. évi 1772. — [4] Jkv. 1806. évi 641. — [5] Jkv. 1836. évi 2948. és 1838. évi 1247. Végrendelete a vármegye levéltárában.

a) Barnabás, Nógrád vm. szolgabirája, szül. 1864; *b) Irén,* szül. 1867., férje: Harmos Gábor, bíró a m. kir. közigazgatási bíróságnál.

III. József, Temes vármegyei táblabíró, 1838—41 a temesi kamarai administratio ülnöke, megh. 1850 körül; neje: gyulai Gaál Anna, gyulai Gaál Mihály és dezséri Bachó Krisztina leánya.[4] Gyermekei:

1. *Tini,* Farkas N. somogymegyei nagybirtokos neje;

2. *Ede,* a pesti váltó főtörvényszék volt jegyzője, neje: Forinyák N. Gyermeke:

a) Béla, fogalmazó az igazságügy-miniszteriumban; neje: Degen N., Degen Gusztáv országgyül. képviselő leánya.

IV. *Julia,* férjezett okányi Szlávy Györgyné, meghalt 1836 előtt;

V. *Teréz,* férjezett Becsky Antalné;

VI. *Sarolta,* férjezett Nagy Györgyné, meghalt 1836 előtt.

István temesi alispánnak valószínűleg testvérbátyja volt *Ferencz,* Nógrád vármegye tiszti főügyésze, a Balassa báró-család és több uradalom jogtanácsosa, a ki 1741-ben építtette a sipeki Balás-család patronatusához tartozó r. kath. templomot és magtalanul elhunyt.

István temesi alispánnak rokona volt: *István,* kinek három fia: *Imre, Sándor* és *József* leszármazói ma is élnek.

1. *Imre* fia, *János,* cs. és kir. kamarás, huszárkapitány, a ki Galiciában nőül vette gr. Trembinszka Angelikát és vele nagy birtokot örökölt Laskyban, több gyárral. Nem lévén gyermeke, 1823-ban adoptálta testvéröcscse, *Károly* egyik fiát, *Lászlót.* László utóbb visszatért Magyarországba és Csegén (Biharm.) gazdálkodott. László fia: *Vilibald,* szül. 1826. Laskyban, megh. 1889. Neje: Jankovich Ilona, Jankovich Antal, cs. és kir. kamarás, gömörmegyei adminisztrátor leánya. Fia, *László,* szül. 1860. birtokos Mátra-Szőllősön, neje: Farkas Sarolta, gömöri Farkas Ábrahám leánya. Az előbb említett Károlynak fiai voltak még: Imre, Ágost, György. *Imre,* cs. és kir. százados volt. *Ágost* kincstári tisztviselő és 1849-ben kormánybiztos volt, megh. 1860.; neje Lánczy Mária, gyermekei: Gizella. férj. Puky Gyuláné, a debreczeni m. kir. itélőtábla nyug. elnökének neje és Mária férj. Dobozy Pálné, lakik Hidas-Németin (Abauj-Tornam.)

2. *Sándor,* kincst. ügyésznek három fia volt: *a) Adalbert,* szül. 1808., meghalt 1856., 1839-ben Temes vármegye táblabirájává neveztetett ki,[2] Aradon lakott és több előkelő uradalom ügyésze volt, első neje: Friebeisz-leány, gyermektelen, második neje Kormuth Borbála; *b) Zsigmond,* szül. 1810., megh. 1886 körül Bécsben, az oraviczai bányák volt főigazgatója; *c) Márton,* a Vásza-ezredben szolgált, 1848-ban átlépett a honvédséghez és mint őrnagy vett részt a temesvári csatában, hol elfogták, Aradra hurczolták, hol sokáig várfogságban volt; kiszabadulva Bécsben, később Aradon lakott, hol 1882-ben gyermektelenül meghalt. — Adalbert, neje volt: remetei és poganyesdi Kormuth Borbála; fiai: *a) Máté,* szül. 1840. Aradon, esk. 1877., neje seprősi Czárán Sarolta; volt szolgabiró, később járásbíró, azután orsz. képv., jelenleg tizenhárom év óta törvényszéki elnök Deésen, egy leánya van: Rosina; *b) Vincze,* szül. 1842. Aradon, r. kath. plébános, lakik Szászkabányán. — *Zsigmond* fiai: *a) Árpád,* szül. 1840. Oraviczán, kir. tanácsos, a magyar-óvári gazdasági akadémia igazgatója, a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa, neje cserszegi Csesznák Olga, esk. 1874., gyermekei: Mária, szül. 1876. nov. 24. Keszthelyen, Béla, szül. 1882. jan. 4. Keszthelyen, Zsigmond, szül. 1885. decz. 15. Magyar-Óvár; *b) Béla,* szül. 1852. Oraviczán, m. kir. erdőmester.

3. *Józsefnek* két fia volt: Ferencz és Károly. *Ferencz* házassága Plachy N-el magtalan maradt. *Károly* (neje Siposs N.) fiai: *János* becskei (Nógrádm.) földbirtokos,

[1] Jkv. 1835. 2540. — [2] Jkv. 1839. évi 1458.

szül. 1853 jul. 3. és *Lajos*, a váczi püspök oldalkanonokja és irodaigazgatója, szül. 1855 aug. 20. Becskén. János neje: Striz N., fia: *József*.

A mult században élt még egy harmadik *István*, a kinek neje Tihanyi Apollonia volt. Ennek fia: *Ignácz* 1807-ben nőül vette Ebeczky Évát; gyermekeik voltak: *Lajos* (neje Diószeghy Nina), *Gyula* (neje Voxith Horváth N.), *Borbála*, férj. hihalmi Harmos Lajosné, *Eufemia*, férj. Zubovich Istvánné.

Nógrádmegyében laknak továbbá *János* leszármazói. János fia volt: *István* (szül. 1805) és ennek fia *István* (szül. 1825.). Az utóbb említett Istvánnak Odry Terézzel kötött házasságából született: *József* ügyvéd, ki számos előkelő uradalom képviselője, a nógrád-honti ügyvédi kamara elnöke; neje tótlipcsei Pajor N., Pajor István kir. tanácsos leánya; gyermekei: *Károly*, szül. 1876, *Kornél* szül. 1878 és *Lenke*. Józsefnek nővére, *Teréz*, a ki rokonához, sipeki Balás *Ferencz*-hez, Miklós fiához ment nőül. Ferencz jelenleg nyugalm. főszolgabíró Nógrádban. Atyjának, *Miklós*-nak, Lászlóffy Terézzel kötött házasságából származtak még: *Imre*, szül. 1840., ügyvéd Váczon és *Izabella*. Lászlóffy Teréz férje elhunyta után férje öcscséhez, *Antal*-hoz ment nőül; e házasságból származtak: *Gyula*, szüll 1854. m. kir. honvédszázados és *Mari*, Vörös Ferencz váczi tanár neje.

A sipeki Balás-család egyik ága Torontál vármegyében is letelepedett. Ez ág feje sipeki Balás *Frigyes*, volt országgyülési képviselő, Torontál vármegye volt szolgabirája és tb. főjegyzője, a „Torontál“ volt szerkesztője, a ki 1879 jul. 18-án 46 éves korában meghalt Elleméren; Lászlóffy Máriával kötött házasságából származott gyermekei: *a) Iván*, német-eleméri földbirtokos és *b) Irma*, férj. Jekelfalussy Zoltánné. *Iván* neje: koronghi Koronghy Erna (szül. 1874. szept. 26.); gyermekei: *a) Blanka*, *b) Iván*, *c) Dóra*.

Balás István temesi alispán rövid ideig birta a temesmegyei Altringent, melyet 1872-ben vett meg a kincstártól 8479 frt 40 kron. Mint Balás Antal volt orsz. képviselő, sipeki földbirtokos közli velem, a birtokában levő eredeti czímeres levél szerint a család 1635-ben kapta nemességét, Balás Gergely kérelmére.

Balásy (bethlenfalvi). Balásy Sándor vármegyei irodavezető, Temes vármegyének 1816. jun. 19. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Székely-Udvarhely vármegyének 1816. jan. 16-án kelt bizonyságlevele alapján.[1] Ebből kitűnik, hogy atyja János volt és Bethlenfalváról származott, a régi székely nemesek közül. Balásy Sándor Temes vármegyében 1818. esküdt, 1828—41. szolgabíró volt; neje Paulányi Ágnes.[2] E család a negyvenes évek óta nem lakik vármegyénkben.

Bálint (csucsi). Csucsi Bálint Tamás lippai lakos Temes vármegyének 1828. jul. 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1824. nov. 29. kelt bizonyságlevele alapján.[3] E szerint Apaffy Mihály erdélyi fejedelem 1682. jun. 2. nemesítette csucsi Bálint Jánost és e czímeres levél kihirdettetett Hunyad vármegyének 1690. febr. 26. tartott közgyűlésén. A család Erdélyből a 18-ik században előbb Zarándmegyébe, utóbb Arad vármegyébe, Kovaszinczra származott. I. Ferencz király 1823. decz. 27. kelt elhatározásával megerősítette a család nemességét. A család gör. kel. vallásu. Bálint Tamás lippai lakos Jakabnak volt a fia, ez pedig Opriánnak. Lippán lakott még 1841-ben is. Kivüle e században születtek még: Mihály fia: Mihály (szül. 1822.); István fiai: Szavu (1819.) és György (1823.); Tamás fia: György (1808.); Miklós fiai: Nyika (1807.) és Tódor (1810.). Temes vármegyében Bálint Tamáson kívül nem szerepelt más e családból.

Balya máskép **Ballya.** Balya máskép Ballya István-Ignácz temesmegyei termesztményi biztos Temes vármegyének 1824. aug. 2. tartott közgyűlésén kihirdettette

[1] Jkv. 1816. évi 1053. — [2] Jkv. 1823. évi 228, 1828. évi 2496, 1836. évi 779.

[3] Jkv. 1828. évi 1901.

nemességét,[1] mely alkalommal bemutatta Pest-Pilis- és Solt vármegyének 1822. jun. 7. kelt bizonyságlevelét. Ebből kitűnik, hogy István-Ignácz atyja, István, váczi tanácsnok; István atyja, Márton, váczi püspöki urad. erdőispán volt. E Márton atyja: János, I. Lipót király által 1688. jan 30. nemesíttetett; a czímeres levél kihirdettetett Pest vármegye 1748. aug. 12. közgyűlésén.

István-Ignácz Váczról elköltözve, Zádorlakon és utóbb Uj-Aradon jegyző volt; később, 1819-ben, Gyarmathán a vármegye termesztményi biztosa. Meghalt: 1840. márcz. 15.; ekkor fiát, Imre tb. esküdtet nevezték ki helyére termesztményi biztosnak.[2] István-Ignácz özvegye: Kmellinger Teréz volt.[3] — E család az ötvenes évek óta nem lakik Temesmegyében.

Banovics. Banovics Sándor-József-Márton rékasi kincst. ügyészségi írnok, Temes vármegyének 1848 ápr. 7. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Borsod vármegyének 1836 aug. 27. kelt bizonyságlevelével.[4] E bizonyságlevél Sopron vármegyének 1804 márcz. 7-én kelt bizonyságlevele alapján állíttatott ki, melyben említtetik, hogy III. Ferdinánd király (Bécs, 1649. okt. 12) nemesítette Banovics Ferenczet és ennek Péter, György, Miklós, János és Pál nevü fiait. A Temes vármegyébe származott Sándor atyja: Pál-András, a miskolczi sóhivatal ellenőr-mázsamestere, nagyatyja: András pedig a tiszáninneni kerületi tábla birája volt. Banovics Sándor utóbb Szörény vármegye főjegyzője és alispán-helyettese lett. Fiai közül: *Sándor*, Temesvár szab. kir. város aljegyzője és *Elek*, a temesvármegyei árvaszék iktatója.

Barabás. Barabás István temesvári ügyvéd, Temes vármegyének 1842 márcz. 12. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Veszprémvármegyének 1835 jun. 22. kiadott bizonyságlevele alapján.[5] E bizonyságlevélből kitűnik, hogy Barabás József és László már 1749-ben Veszprém vármegyétől nemesi bizonyságlevelet kaptak. László fiai voltak: Károly, László és József; ez utóbbinak fia Antal, ki Nemes-Csoóban (Vas várm.) lakott. Antal gyermekei: István, volt vasmegyei szolgabíró, utóbb temesvári ügyvéd, Antal, Pál, Dániel, Karolin. — Az ötvenes évek óta e család nem lakik Temes vármegyében.

Bárány (debreczeni). Debreczeni Bárány Antal és Ágoston Temes-vármegyének 1828 jul. 14., debreczeni Bárány János és testvére, József ügyvéd, táblabíró, Temes vármegyének 1832. ápr. 9., debreczeni Bárány József Temes vármegyének 1833 decz. 9. tartott közgyűlésein kihirdettették nemességüket.[6] A kihirdetés alapjául Borsod vármegyének 1815. febr. 15., 1818. aug. 6., 1824. május 28. és 1826. febr. 14. kelt bizonyságlevelei szolgáltak. Ezek szerint a család első ősét, Mihályt, III. Ferdinánd király 1656. febr. 7. nemesítette. Biharmegye kétségbe vonván Bárány János miskolczi lakos nemességét, II. József császár Bécsben 1789. ápr. 6. kelt elhatározásával megerősítette Bárány János nemességét. János testvérei voltak: Márton, András és Mihály. Leszármazóik ezek:

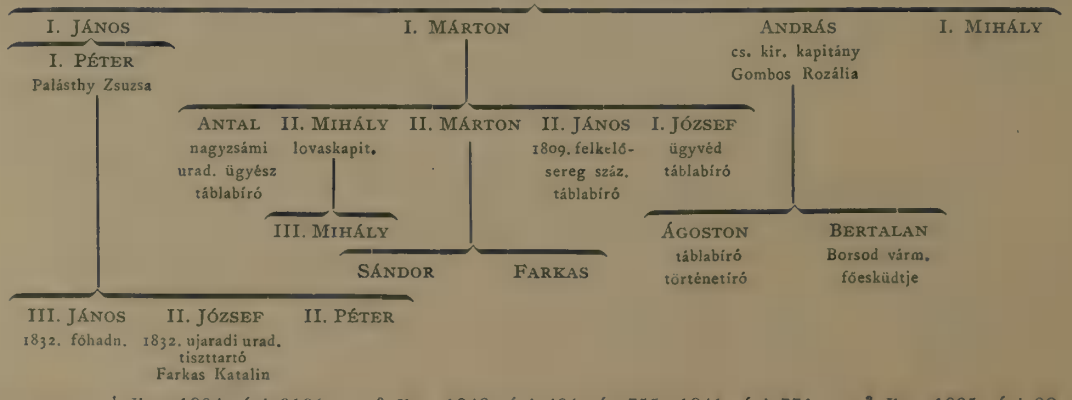

[1] Jkv. 1824. évi 2196. — [2] Jkv. 1840. évi 496. és 755, 1841. évi 771. — [3] Jkv. 1835. évi 29, 1840. évi 695. — [4] Jkv. 1848. évi 1274. — [5] Jkv. 1842. évi 776. [6] — Jkv. 1828. évi 1894, 1832. évi 819, 1833. évi 3190.

A család legkiválóbb tagja volt: *Agoston*, a magyar tudományos akadémia tagja, a ki 1829-ben Temes vármegye táblabirájának neveztetett ki.[1] 1821-ben ügyvédi vizsgát tett, azután unokabátyja, Antal, nagy-zsámi uradalmi ügyész oldalán müködött egy ideig, majd Torontál vármegyénél szolgált mint aljegyző és utóbb levéltárnok. Közben számos történeti értekezést írt az akkori tudományos folyóiratokba és a negyvenes években kiadta két alapvető jeles munkáját: „Torontálmegye hajdan és most“ és „Temes vármegye emléke.“ Temes vármegyében táblabírói tisztséget viseltek továbbá: *Antal*, a ki 1825—1841. a nagy-zsámi urad. ügyésze volt, *I. József*, ügyvéd és *II. János*, a ki 1809-ben százados volt Borsod vármegye nemesi felkelő seregében és utóbb Temesvárott telepedett le. — *II. József*-nek, a ki 1832-ben rövid ideig urad. tiszttartó volt Uj-Aradon, 1848-ban Vingán 3 egész telke, 3 házhelye és pótkertje volt.[2] — E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Bárdy. Bárdy Imre és János, Temes vármegyének 1831 jun. 16. tartott közgyülésén kihirdettették nemességüket, Trencsén vármegyének 1830. decz. 13. kelt bizonyságlevele alapján.[3] Az általuk bemutatott iratokból kitünik, hogy atyjuk, János tornyai, utóbb világosi urad. tiszt volt, anyjuk Pivoda Mária; e Jánosnak három fia volt: János, szül. 1792 jun. 30. Tornyán; Károly, szül. 1795 ápr. 8. Tornyán; Imre, szül. 1797. aug. 27. Világoson. A nálunk kihirdetett Imre aradi gyógyszerész volt; testvére, János mészárosmester Vingán lakott, hol 1847 aug. 30. elhunyt. Csupán leány maradt utána: Anna, férj. Balintov Jánosné.[4]

Baross (bellusi). Baross Ferencz Temes vármegyének 1804 máj. 28-án tartott közgyülésében kihirdettette nemességét, Bács-Bodrog vármegyének 1803 febr. 28. kelt bizonyságlevele alapján, melyben benfoglaltatik Trencsén vármegyének 1784 aug. 12. Ferencz édesatyja, György részére kiállított nemesi bizonyságlevele.[5] E bizonyságlevelek szerint a család Trencsén vármegyei eredetü és Pruzsinán ősi birtokkal bir.

Baross Ferencz Temes vármegyénél 1802. mint írnok kezdte meg a közszolgálatot; 1804. esküdt, 1809. szolgabíró, 1813. főszolgabíró, 1817. táblabíró, 1820. másod-alispán lett és 1828-ban ujra megválasztották másod-alispánnak.[6] Közben 1826 máj. 22. követté választották Muslay alispán helyére, ki e tisztségről lemondott.[7] 1829 szept. 19. halt meg 52 éves korában.[8] Nejétől, szül. Nyéky Boristól származott gyermekei: *Károly*, szül. 1811. 1829-ben tb. aljegyzővé neveztetett és 1832-ben kihirdették ügyvédi diplomáját, de már 1834-ben meghalt;[9] *László*, a ki mint nyug. plébános és aranymisés áldozó pap Szegeden 1892 jul. 24. meghalt;[10] *Sándor*, a ki 1847. évben csanádmegyei alügyész volt és Temes vármegyétől nemesi bizonyságlevelet kapott;[11] *Béla*, a ki 1841-ben urad. ispán volt Csakován;[12] *Mari*, a ki 1833-ban hajadon volt.[13] — E családból származik bellusi Baross Gábor, a legnagyobb magyar államférfiak egyike, volt kereskedelemügyi m. kir. miniszter, a Temesvárott 1891-ben rendezett délmagyarországi kiállítás védnöke, a ki 1848 jun. 4. Pruzsinán született és 1892 május 9. Budapesten elhunyt. Atyja: Antal, kir. járásbíró, anyja szentmiklósi és óvári Pongrácz Natália; testvérei: Mária férj. Kovácsné és Jusztin, Trencsén vármegye alispánja. Nejétől, Sipeky Karolinától szütetett gyermekei: Gábor és Katalin.[14]

[1] Jkv. 1829. évi 2277. — [2] Jkv. 1848. évi 1160.

[3] Jkv. 1831. évi 1236. — [4] Jkv. 1848. évi 909.

[5] Jkv. 1804. évi 299. — [6] Bogma: I., 292. — [7] Jkv. 1826. évi 1063. — [8] Jkv. 1829. évi 2290. — [9] Jkv. 1823. évi 2494, 1829 évi 2277., 1832. évi 751. — [10] Gyászjel. gyüjt. múzeumunk levéltárában. — [11] Jkv. 1847. évi 739. — [12] Voksoló nemesek lajstroma. 1841-ről. — [13] Zsolnay Jozefa végrend. Temes vm. levéltárában. — [14] Petrovics László: Bellusi Baross Gábor élete. Kis-Szeben, 1892.

Bartók (mártonfalvi). Bartók Imre Temes vármegyének 1844. márcz. 23. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Szatmár vármegyének 1833 decz. 9. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E bizonyságlevélből kitűnik, hogy Imre atyja, Ferencz, táblabíró és Felső-Bánya város tanácsosa volt; Ferencz fiai Imrén kívül még: József, Vilmos és Ferencz, neje: Sendlein Vilma. Imre 1819 szept. 13. szül. Felső-Bányán, helvét hitvallásu. E család jelenleg nem lakik Temes vármegyében.

Baszarába (párosi). Baszarába Péter, baraczházi lakos, szolgabírói írnok, Temes vármegyének 1841 jul. 1. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Hunyad vármegyének 1838 okt. 31. kelt bizonyságlevele alapján.[2] A család származási helye: Páros (Hunyadm.). II. József császár Bécsben 1784 nov. 16. kelt diplomájával megerősítette Baszarába alias Párossy de Páros János nemességét. Nagy Iván és Siebmacher e családot nem említik. — Baszarába *Péter* utóbb nagyköveresi körjegyző volt; nejétől, Makky Évától származott fia, *Elek*, szül. 1844. márcz. 11. Nagy-Köveresen. *Elek*, 1865—68. gyiroki, 1868—1889. nagyköveresi jegyző, neje Ádám Erzsébet; gyermekei: *Ilona*. szül. 1867., férj. Cserna Jánosné, *Ida*, szül. 1875., férj. Olchváry Györgyné, *Dezső*, szül. 1878. és *Géza*, szül. 1881. — A család gör. kath. vallásu.

Bátky. Bátky Károly hodonyi tiszttartó Temes vármegyének 1838. ápr. 5. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Sopron vármegyének 1826. jan. 23. kelt bizonyságlevele alapján.[3] Ebből kitűnik, hogy atyja, János Sopronban lakott, hol Komárom vármegyének 1806. jul. 17. kelt bizonyságlevele alapján ismertetett el nemesnek. — Bátky Károly 1844-ben elköltözött Temes vármegyéből és 1844. szept. 11. nemesi bizonyságlevelet kapott.[4]

Batthyány gróf (németujvári). Gróf Batthyány Zsigmond a nyolczvanas években közalapítv. urad. főtiszt volt Buziáson. Szül. 1827.; neje gr. Erdődy Johanna Nep. Mária Gobertina csillagk. hölgy (szül. 1835. nov. 24.), esküvő 1853. decz. 23. — Gyermekeik: 1. *István*, sz. 1854. szept. 27., megh. 1883. okt. 22. Temesvárott; neje: tornyai Schossberger Ilona, esküvő 1883. okt. 15. Tarna-Mérán (Hevesm.). második férje: Offermann N., esk. 1885.; 2. *Zsigmond*, szül. 1856. okt 29.; 3. *Tivadar*, szül. 1859. febr. 23. neje gr. Batthyány Olga Ludovika, esk. 1886. decz. 6.; 4. *Ernesztina*, sz. 1863. aug. 1.; 5. *Augusta*, szül. 1864. nov. 2.; 6. *Vilmos*, sz. 1866. szept. 4.; 7. *Béla*, szül. 1871. ápr. 22.; 8. *Tamás*, sz. 1875. márcz. 8.[5]

Bécsi (paráczi). Bécsi Gedeon dr., a temesvár-városi közkórház igazgató-főorvosa, a Ferencz József-rend lovagja és általa hites nejétől, született lugosi Fodor Herminától származó Dezső és Gedeon nevü fiai I. Ferencz József király által (Bécs, 1885. február 17.) nemesíttetett. A czímeres levél kihirdettetett Temes vármegyének 1886. évi október hó 4-én tartott közgyűlésén.[6] A diplomában ki van emelve, hogy Ő Felsége „figyelembe vette azon érdemeket, melyeket Bécsi Gedeon dr. a közügyek és kiválólag a közegészségügy terén tanusított hasznos működése által szerzett; különösen pedig azt, hogy ő több mint két évtized óta Temesvár szab. kir. város közszolgálatában állván, ezen idő alatt mint tisztviselő és mint gyakorló orvos lankadatlan buzgalommal működött és önfeláldozó, lelkiismeretes szolgálatai által a közegészségügyet hathatósan mozdította elő; végre azt is, hogy ő, mint e város jeles polgára, a közművelődés és

[1] Jkv. 1844. évi 1112.
[2] Jkv. 1841. évi 1962.
[3] Jkv. 1838. évi 1224. — [4] 1844. évi 3420.
[5] Magyar nemz. zsebk. I. 36.
[6] Jkv. 1886. évi 2309.

népoktatás terén is üdvös tevékenységet és elismerésre méltó áldozatkészséget tanusított, ezenfelül pedig jeles magaviseletével is a köztiszteletet vívta ki."

Paráczi Bécsi *Gedeon* dr. helv. hitv.; szül: Fülöpszálláson (Pest várm.) 1830. szept. 4., meghalt 1899. jan. 5. Temesvárott, eltemettetett Paráczon. Neje: lugosi Fodor Hermina (r. kath.) lugosi Fodor Péter és Igaz Terézia leánya, esk: 1861. szept. 15. Saágh (Temes vm.). Gyermekei:

1. *Dezső*, szül. 1864. márcz. 5. Temesvár, r. kath. v. Neje: Méray Margit.
2. *Gedeon*, szül. 1868. jan. 3. Temesvár, r. kath. vallásu.

Bécsi Gedeon dr. egyik köztiszteletben állott tagja volt a temesvári orvosi karnak és a temesvári társadalomnak. Elnöke volt a „Délmagyarországi természettudományi társulat" orvos-gyógyszerészi szakosztályának és a temesmegyei 1848—49-iki honvédegyletnek, főgondnoka a temesvári ev. reform. egyháznak, tiszteletbeli vagy választmányi tagja számos temesvári hazafias és kulturális egyesületnek. — Családja Paráczon (Temes vm.) 400 holdas birtokkal bír.

A család *czímere* a diploma szövege szerint: „Egy álló vitézvért keresztben átvágva, felső ezüst és alsó kék mezőkre osztva; a felső mezőn félszögösen jobbra széles vörös vonal huzódik át, melyen zöld-arany színü kígyó által körülkerített barna Aeskulap-bot fekszik; az alsó mező talapzatából két arany csillagtól kisért szögletes arany tér hegye emelkedik fel, melyben zöld hármas hegyen természetes színü bagoly ül. A vért felső főszélén koronázott nyilt lovagsisak nyugszik, melyről jobbra vörös-ezüst, balra kék-arany sisaktakarók díszesen függenek alá; a sisak koronájából vörös nyelvü aranyoroszlán nő ki, mely jobb előmarkában meztelen kardot villogtat, bal markában pedig maga előtt égő fáklyát egyenesen tart. A vért alatt kék szalag vonul körül, melyen nagy betükkel e jelmondat van irva: „Nunquam retrorsum."

Bede máskép **Bethe** (baróthi). Baróthi Bede máskép Bethe Antal giládi közalapítv. urad. ispán Temes vármegyének 1835. decz. 14. tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Torontál vármegyének 1829. junius 10. és Sepsi, Kézdi, Orbai és Miklósvári egyesült székeknek 1829. febr. 18. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E régi nemes családról nem emlékezik meg sem Nagy Iván, sem Siebmacher. Okiratilag kimutatható leszármazási rendje ez:

MÁTYÁS
Fogarassy Helén

FERENCZ
szül. 1767. ápr. 1. Baróth.
Keserü Mária

ANTAL
szül. 1802. julius 14. Baróth.
Meghalt 1885. február 19. Arad.
Klapka Franciska

LUJZA	GYULA	KÁLMÁN
Vicha Alajos	szül. 1837. március 25. Gilád megh. 1889. október 27. Temesvár, Prepeliczay Róza	DEZSŐ

ANDORIN — ZOLTÁN — ILONA
cs. és kir. hadnagy

Bede Mátyás és Ferencz a marosvásárhelyi kir. itélőtábla által 1793. márcz. 14. valóságos, kétségtelen nemeseknek itéltettek. Ferencz fia, a nálunk kihirdetett Antal, 1885-ben mint nyug. közalapítv. tiszttartó, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa halt meg. Antal fia: Gyula, Temesvárott évek során át kir. ügyész, vármegyei törvényhatósági biz. tag, a jogász-egylet elnöke, a „Délmagyarorsz. tisztviselők önsegélyző egyesületé"-nek igazgatója volt.

[1] Jkv. 1835. évi 3268.

A család által használt *czímer*: a pajzs kék mezejében, zöld alapon balról jobb felé vágtató lovas harczos, kivont kardja hegyén török fej. Sisakdísz: kétfarku arany oroszlán, jobb első lábával kivont görbe kardot tartva. Takarók: kék-sárga és vörös-ezüst.

Bedekovich (komori) nemes és báró. E családból komori Bedekovich Tamás Temesvárott 1824—1834. temesi kir. kamarai igazgató (administrator) és udvari tanácsos volt. — Báró Bedekovich Móricz 1837. Temes vármegye tb. aljegyzőjévé kineveztetett, de még ugyanazon évben meghalt. Móricz fia volt János bárónak és nejének, gróf Stockhammer Vilmának.[1] E család tagjai közül mások nem szerepeltek megyénkben. Kihirdetve a család nem volt.

Beger. L. Kudriczy alatt.

Belanszky máskép **Demko.** L. Demko alatt.

Beliczay. Beliczay József biharmegyei táblabíró és fia: József, Temes vármegyének 1831. febr. 7. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket.[2] Krassó vármegyének ez alkalommal bemutatott és 1830. ápr. 19. kelt bizonyságlevele szerint e család I. Lipót király idejében nemesi rangra emeltetett és 1755-ben királyi adományt kapott Kis-Szántó biharmegyei községre. A folyamodók leszármazási rendje ez:

I. JÓZSEF
1783—86. Bihar vármegye alispánja
1786—89. Arad vármegye alispánja
† 1789. julius 12. Aradon
szentmiklósi és óvári Pongrácz Klára

II. JÓZSEF	MIKSA	JÁNOS	FERENC	ROZÁLIA
Bihar vármegye főszolg. Bihar vármegye táblab.				Szent-Iványi Benedek

III. JÓZSEF

E család tagjai nem laktak és nem szerepeltek Temes vármegyében.

Bellay. Tessényi János vármegyei aljegyző 1828-ban a családi iratai közt megtalálta a Bellay- és Szunyogh-családokat illető eredeti nemeslevelet. Temes vármegye erről értesítette a többi vármegyét és mivel a jogosult tulajdonos nem jelentkezett, elrendelte annak a levéltárba leendő elhelyeztetését.[3] A jelenleg is a vármegye levéltárában őrzött eredeti czímeres levelet I. Lipót király adta ki, Bécs 1690. jun. 10. kelettel Bellay János, neje: Prunay Erzsébet, mostohagyermekei: Szunyogh István, Szunyogh Katalin és Grabics Anna részére. A nemeslevél kihirdettetett: Győr vármegyében 1691. nov. 22., Vas vármegyében 1697. febr. 21. — A *czímer* a diploma szerint: A pajzs kék mezejében, zöld alapon álló, kiterjesztett szárnyu, jobbra fordult fehér galamb, csőrében zöld ágat tart. Sisakdísz: fészkében ülő, kiterjesztett szárnyu gödény (pelikán), melle vérével három fiókját táplálja. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

E két család sohasem lakott Temes vármegyében. Bellay családjáról sem Nagy Iván, sem Siebmacher nem tesz említést. A királyi könyvekbe e nemesítés nem jegyeztetett be.

Belliczay. Belliczay Sándor Temes vármegyének 1820. márcz. 20. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét.[4] A kihirdetés alapjául szolgáltak: Nyitra vármegyének 1776. szept. 13., Bars vármegyének 1777. jan. 17., Csongrád vármegyének 1777. febr. 25. és 1784. decz. 14., Arad vármegyének 1794. jan. 31. és Torontál vármegyének 1804, aug. 27. kelt bizonyságlevelei, melyek szerint a család Nyitra vármegyei eredetü és folyamodónak leszármazási rendje ez:

[1] Jkv. 1825. évi 75, 1837. évi 518. — Karácsonyi: Békésvárm. tört. III, 171.
[2] Jkv. 1831. évi 235. — [3] Jkv. 1828. évi 2491. — [4] Jkv. 1820. évi 575.

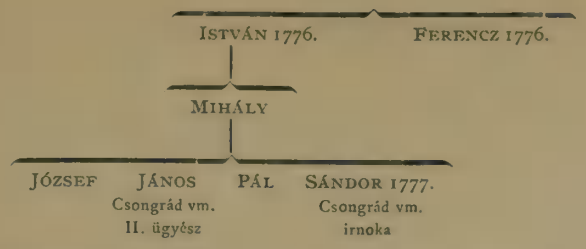

E család tagjai sohasem szerepeltek Temes vármegyében.

Benedek (pákéi). Pákéi Benedek József dentai lakos Temes vármegyének 1846. szept. 1. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Három- és egyesült Miklósvár székely székek 1845. okt. 2. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E család jelenleg nem lakik Temes vármegyében.

Beniczky (micsinyei és beniczei). A legrégibb magyar nemes családok egyike. Már a XIII. században királyi donációban részesült; Zsigmond király utóbb 1413-ban ujabb donációkat adott Beniczky Mártonnak; 1648-ban nádori adománylevelet kapott Beniczky Pál több nyitramegyei birtokra. I. Ferdinánd király 1562-ben megujította Beniczky Miklós, Túrócz vármegye alispánjának ősi czímerét.[2] A családból számosan töltöttek be és töltenek be ma is előkelő tisztségeket. Így Márton 1596-ban alnádor, Ferencz 1616—1627. a váczi vár főkapitánya és aranysarkantyus vitéz, János a mult század végén kanonok és cz. prépost, Ágoston kir. tanácsos és a pesti főtörvényszék tanácsosa, István kir. táblai ülnök, Sámuel a hétszemélyes tábla ülnöke volt. Jelenleg előkelő tisztségeket töltenek be: Beniczky Ferencz, v. b. t. tanácsos, volt belügyi államtitkár, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánja; Lajos, ugyanezen vármegye alispánja; Árpád, Nógrád vármegye nógrádi kerületének országgyűlési képviselője, stb. Házasodás révén a család rokonságban van sok előkelő nemesi és főúri családdal; így a többek közt a Justh-, Jeszenszky-, Pongrácz-, Földváry-, Kubinyi-, Okolicsányi-, Lehoczky-, br. Révay-, br. Barkóczy-, gr. Batthány-, gr. Almásy-, br. Prónay-, gr. Vay-családokkal, sőt a Koháry-Coburg herczegi családdal is.

Temes vármegyében a Beniczky-család a harminczas évek óta szerepel, a midőn Beniczky Miklós táblabíró birtokába jött Klopodia egy részének. Beniczky Miklós és fiai: Dénes és Sándor Temes vármegyének 1843. aug. 29. tartott közgyűlésén hirdettették ki nemességüket, Csongrád vármegyének 1843. ápr. 10. és Turócz vármegyének 1842. jun. 15. kelt bizonyságlevele alapján.[3] A bizonyságlevelekből kitünik, hogy Miklós testvérei: Móricz, csépai (Hevesm.) plébános és András, csongrádmegyei esküdt.

A család ezen, temesmegyeivé vált ágának leszármazási rendje ez:

Beniczky *Miklós*, szül. 1759., megh. 1828. Csongrád vármegye táblabirája, neje Dugonits Terézia (megh. 1849.) — Gyermekei:

I. † *Miklós*, szül. 1796. Szegváron, megh. 1859. Kisteleken, csongrádmegyei szolgabíró, 1836. megvette a temes vármegyei klopodiai nemesi birtokot és ide költözött; neje: kis-zombori Oexel Magdolna (megh. 1838. Szegeden), esk. 1823. — Gyermekei:

1. † *Dénes*, szül. 1824. febr. 29. Szegeden, megh. 1879. márcz. 30. Klopodián, 1844. letette az ügyvédi vizsgát. 1844. Temes vármegye tb. aljegyzője, 1848. Temes vármegye partikuláris perceptora, utóbb szolgabirája. 1849. honvédhadnagy és mint Kiss Pál ezredes segédtisztje részt vett Budavár bevételénél, 1861. ujra szolgabíró, 1869. főszolgabíró, 1872. kir. járásbíró; neje Kabdebo Lujza. Gyermekei:

[1] Jkv. 1846. évi 3936.
[2] Nagy Iván, I., 294—300; Siebmacher, I., 54. — [3] Jkv. 1843. évi 3222.

a) Attila, cs. és kir. sz. kiv. huszár főhadnagy, földbirtokos, szül. 1855. aug. 12. Klopodán, neje Lázár Jolán, (megh. 1895. márcz. 1.), esk. 1884. nov. 4. H.-M.-Vásárhelyen, gyermektelen.

b) Erzsébet, sz. 1856, nov. 19. Klopodián, megh. 1894. okt. 1. férje: ohabamutniki Petrovits Mihály cs. és kir. százados, esk. 1874. márcz. 13. Verseczen.

c) Magdolna, sz. 1858. okt. 21. Klopodián.

d) Sarolta, szül. 1862. jan. 20. Verseczen, férje: Buda Ádám.

e) Árpád, szül. 1863. máj. 23. Mehádián, neje: Juhász Margit, esk. 1889. április 29.

2. *Magdolna,* férje: Horváth Ágoston.

3. *Terézia,* férjei: 1. Gál László, 2. Károlyi Árpád, 3. Borostyán Sándor.

4. *Sándor,* szül. 1828., 1844-ben a 32. sorezredhez mint hadapród belépett, 1848. jun, 1. hadnagy a 3-ik honvéd zászlóaljnál, hol századossá lépett elő, 1861. Temes vármegye particuláris perceptora, de még ugyanazon évben lemondott, 1872. árvaszéki ülnök, majd árvapénztárnok és vármegyei főpénztárnok, 1892 óta nyugdíjban.

II. † *Móricz,* csépai plébános.

III. † *András,* csongrádmegyei esküdt. Ezen ág róm. kath. vallásu.

A család egy másik ága szintén birtokos Temes vármegyében, még pedig Fólyán és Sipeten. Vannak azonkívül birtokai Heves vármegyében: Csehi, Szúcs és Bekölcze határában. A család ezen ága eredetileg ágost. evang. vallásu. Megalapítója *Zsigmond,* szül. 1793. Beszterczebánya, megh. 1854, május 16. Csehi; neje: Szinovicz Amália, szül. 1804. Beszterczebányán, megh. 1879, szept. 16. Csehin. — Gyermekei:

1. *Etel,* szül. 1833. Ferbeléden, Nógrádvárm.

2. *Pál,* szül. 1834. jun. 28. Csehin, Hevesm.

3. † *Ilona,* szül. 1835. nov. 4. Csehin, meghalt ugyanott.

4. *Emilia,* szül. 1837. szept. 9. Csehin.

5. *György,* szül. 1840. jul. 18. Csehin, heves- és temesmegyei földbirtokos, Heves vármegye törvényhat. és közigazgatási bizottságának tagja, neje erzsébetvári Csiki Antónia (róm. kath.), erzsébetvári Csiki Emánuel és neje, baraczházi Capdebo Mária leánya, esk. 1869. jan. 21. Budapesten. — Gyermekei:

a) † *Zoltán,* szül. 1870. máj. 11. Egerben, megh. 1889. decz. 16. Budapesten, r. kath. v.

b) Elemér, szül. 1872. márcz. 7., szolgabiró T.-Füreden, róm. kath. v.

c) György, szül. 1879. aug. 20., r. kath. v.

d) Aladár, szül. 1882. márcz. 28., r. kath. v.

6. *Gizella,* szül. 1844. máj. 20. Csehin.

A család *czímere:* A pajzs kék mezejében úszó hattyu, melynek nyaka nyíllal van átlőve. A pajzs feletti sisak koronájából két, hegyével fölfelé állított kard között három strucztoll. Sisaktakarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Berczik (jászói). Berczik János Temes vármegyének 1827. okt. 15-én, Berczik Pál pedig Temes vármegyének 1835. évi márcz. 23-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét.[1] Az előbbi Ung vármegyétől 1823. jul. 2-iki kelettel és az utóbbi ugyancsak Ung vármegyétől 1835. jan. 13-iki kelettel hozott nemesi bizonyságlevelet.

A Berczik Pál fia, Berczik Árpád miniszteri tanácsos birtokában levő eredeti armális szerint III. Ferdinánd király 1640. ápr. 24. emelte nemességre Deitey Györgyöt és Berczik Jánost. Az armálist még ugyanazon évben kihirdették Abauj- és Borsod

[1] Jkv. 1827. évi 2649. és 1835. évi 994.

vármegyékben. Ez az armalis nem említi a „jászói“ előnevet. A család egyes tagjai e század eleje óta éltek ezzel az előnévvel.[1]

Berczik János, a ki nemességét nálunk kihirdettette, Berczik Imre (szül. 1767. aug. 30., megh. 1806. ápr. 10.) és Hofman Teréz fia volt. Mint tb. esküdt kezdte meg szolgálatát Temes vármegyénél, 1832-től községi jegyző volt Nagy-Topoloveczen és 1848-ban a maros-melléki járásba aladószedővé választották.[2] Az ötvenes években községi bíró volt Rékason. Házassága Pottyondy Franciskával gyermektelen maradt.

Pál, László (szül. 1770. decz. 12., meghalt 1840. aug. 4.) és nemes Klocz Zsuzsa fia, 1808. jan. 24. szül. Eőr-Darmán és meghalt 1871. nov. 5. Ügyvédi diplomáját 1834-ben hirdette ki Temes vármegyénél.[3] A mint a Temes vármegye által 1846. márcz 19. kiállított bizonyságlevélből kitünik, Pál 1835. ápr. 28-án tb. alügyésznek neveztetett ki, „a mely hivatalában kitüntetett jeles ügyessége, fáradhatlan szorgalma, példás munkássága s adózóink ügyeinek előmozdításábani buzgósága, úgyszinte az erkölcsiség pályájáról letévedt és e miatt rabságra jutott szerencsétlenek pereinek védelmezésébeni jártassága által, a közelismerést, bizodalmat s kedvességet annyira megnyerte, hogy 1841. aug. 17-én tartott tisztujitószék alkalmával a levéltárnoki terhes hivatalra elválasztatott, mely hivatalában négy folytonos éveken át nemcsak minden tekintetben megfelelt, sőt a megyének ezen főkincsét hű vigyázattal őrizvén, az illető lajstromokat legnagyobb pontossággal, renddel s tisztán vezette, nemkülönben az ott levő némely hiányokat felfedezvén, azoknak miként lehető pótlására czélszerü javaslatokat tőn, — úgy annyira, hogy megyei főkormányzónk mindezen, mind alügyészi hivatalának kezelése közben kitüntetett szép ösmereteinek, jellemi szilárdságának s egyéb tündöklő tulajdonainak némi méltánylásául őt 1843. évi ápr. 25-én táblabírónak nevezvén, ez által biráink sorát gazdagította; ezen idő óta megyei törvényszékeinken gyakran biráskodván, e közben is magát, mint törvényt tudó, igazságszerető s részrehajlatlan férfiú tüntette ki.“ Pált utóbb az 1848. ápr. 5. tartott közgyűlésen számvevővé választották.[4] Neje: Hazay Teréz (szül. 1823. nov. 1. Temesvárott.) Gyermekei:

1. *Árpád,* szül. 1842. jul. 8. Temesvárott, szépirodalmi iró, a Kisfaludy-társaság és a magyar tudományos Akadémia tagja, miniszteri tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetője. Tanulmányait szülővárosában, Temesvárott kezdte, Pesten a kegyesrendieknél folytatta és az egyetem jogi karán fejezte be. 1864-ben a helytartótanácsnál a tisztviselői pályára lépvén, az alkotmány helyreállítása után gróf Andrássy Gyula miniszterelnök a sajtóosztályban alkalmazta, melyet 1872 óta vezet; 1883 ban a III. oszt. vaskorona-rendet, 1897-ben a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta. A szépirodalomban 1859-ben lépett föl költeményekkel, s folytatta tárczákkal, elbeszélésekkel, ismertetésekkel a hatvanas és hetvenes évek szépirodalmi lapjaiban, továbbá a Pesti Naplóban, Reformban és Ellenőrben. Pálffy Albert Esti Lapjába politikai czikkeket irt egyideig, a Pesti Napló irodalmi és művészeti rovatát vezette, a Borsszem Jankónak pedig keletkezése óta munkatársa volt. E hirlapirodalmi tevékenysége főleg 1868—75-ig tartott. Működésének és sikereinek főrésze a dráma-irodalomra esik és a jelenlegi magyar irodalom legjobb vígjáték-irói közé emelkedett. A *Nincs mama* című egyfölvonásos vígjátékát adták először a Nemzeti Színházban 1862. és azóta máig nagy termékenységgel gazdagította színházaink műsorát. Vígjátékai: Ádám és Éva 1 felv. 1862, A férj szökik 3 felv. 1866, Fertálymágnások 1867, Bachhuszárok, A népszerűség 1868, A kétkedő 1870, A közügyek 1871 (németül és francziául is megjelent), A házasítók, Egy szellem-

[1] A Berczik-család nemzedék-rendje című mű, Budapest, 1892. — [2] Jkv. 1848. évi 1023. — [3] 1834. évi 2685. — [4] Jkv. 1848. évi 1213.

dús hölgy 1875, A jótékony czélra 1877, A kék szoba 1878, Nézd meg az anyját 1883, A bálkirálynő 1885, Gyerekbál 1887, A protekczió 1888, A svihákok 1889, A peterdi csata 1891, Himfy dalai 1898. Írt két bohózatot is: A harcztérről és A szürke kabát czímmel. Igen jelentékeny működést fejtett ki a népszínmű-írás terén is; e műfajt sokban fejlesztette. A székelyföldön című 3 felv. népszínművét a Nemzeti Színház 1874-ben 100 aranynyal jutalmazta. A vékony kupecz, Az igmándi kispap, A parasztkisasszony és Postás Klári, a Népszínháznak nagyrészt repertoire-darabjai. Szintén a Népszínháznak irta A veteránok című fővárosi életképet és A király csókja című operettet. Mai divat című vígjátékával 1891-ben elnyerte a Garai-féle 1500 frtos pályadíjat, 1893-ban pedig A papa című vígjátékával az Akadémia Teleki-féle drámai jutalmát. Elbeszéléseiben is a víg elemnek hódol s mint vígjátékaiban, itt is a művelt társadalommal foglalkozik. Összegyüjtve, Víg órák czím alatt jelentek meg elbeszélései és tárczái 1888. Két novellája francziául is megjelent: Historie d'une barbe, 1887, és Virginie, 1888, több pedig németül Lipcsében. Toldy Istvánnal 1864-ben magyarra fordította Belotnak, A rendszeres férjek című vígjátékát; 1884-ben A képzelt beteg-et Moliére-től, továbbá Barnabi Rudget Dickenstől 3 köt. 1872. és Abdallah-t Laboulaye Edétől 1873. 1893-ban az akadémia összes ülésén Csiky Gergely fölött emlékbeszédet mondott.[1] Neje: Sváb Flóra, (r. kath.) esk. 1875. aug. 5. Csongrádon.

2. *Gizella,* szül. 1843. Temesvárott, dr. Fésüs György, pozsonyi jogakadémiai tanár neje.

Gyula, szül. 1853. decz. 9., műszaki tanácsos a kereskedelemügyi m. kir. minisztériumban, a magyar állam ezredéves fennállásának emlékezetére felállított állami emlékművek legtöbbjének tervezője. Neje: Réczey Margit (r. kath.), esk. 1892. okt. 22. Gyermekeik: *a) Paula,* szül. 1893. jul. 16., *b) László,* szül. 1895, jun. 28.

A család r. kath. vallású.

Czímere a diploma szerint: A pajzs kék mezejében, zöld hármas hegyből kiemelkedő öt fehér liliom, zöld szárakon. Sisakdísz: kiemelkedő aranygriff. Takarók: kék-arany és vörös-ezüst.

Bethlen (bethleni) gróf. Ezen ősrégi, az Apaffyakkal és az iktári Bethlenekkel közös eredetü főuri család tagjai közül bethleni Bethlen Pál, Gergely és Ferencz grófok, özv. gr. Bethlen Farkasné az Elek ágazatából, továbbá bethleni Bethlen Sándor, Ádám, János és György grófok, özv. gróf Bethlen Józsefné a Balázs ágazatából, 1825-ben a borgói elvesztett jószágokért bonifikáczióba kapták a kincstártól a Temes vármegyében fekvő paulisi, vlajkoveczi, podporányi, vojvodinczi, kustélyi és rettisovai nemesi birtokokat. 1829-ben vették birtokba e terjedelmes uradalmakat, a mikor egyszermind Rettisovát, a mai Réthelyt visszaadták a kincstárnak.[2] 1843-ban. id. gr. Bethlen Pál cs. és kir. kamarás, továbbá Bethlen Ferencz, Farkas és Lajos grófok vlajkoveczi, kustélyi és podporányi jószágrészeiket 160.000 frtért eladták foeni Mocsonyi János táblabírónak.[3] Gr. Bethlen György tiltakozott a jelzett eladás ellen, azon indokolással, hogy a vérségi rokonoknak elővételi joguk van, — tiltakozása azonban sikertelen maradt.[4] Örökösödés útján birtokosok voltak megyénkben az említett Bethleneken kivül József, István, Kamilla, Hippolyta, Leopoldina férj. gr. Bethlen Gáborné és Emil. A család tagjai közül jelenleg Bethlen Leopoldina grófnő férj. Bethlen Gábor grófné Temes-Paulis egy részét birja.

[1] Pallas-Lexikon, III. 126., 127.

[2] Külön csomag Temes várm. levéltárában. Jkv. 1829. évi 2476, 2757—2761, 2596a. — [3] Jkv. 1843. évi 4434. — [4] Jkv. 1844. évi 508.

Temes vármegye közéletében részt vettek különösen *János* és *Pál*, mint táblabirák; ez utóbbinak fia, *Gergely* 1832-ben tb. aljegyzőnek neveztetett ki.[1] *János* többnyire Paulison lakott, de volt neki Verseczen is háza, melyet 1829-ben vett meg Dessewffy Antal főjegyzőtől.[2] *József*, mint temesvári állami jószágigazgató és kataszteri igazgató tette felejthetlenné nevét e vidéken; fia, *Miklós*, Hunyad vármegye főispánja, 1884-ben Temes vármegyénél, mint tb. aljegyző lépett a közpályára, utóbb Torontál vármegyében főszolgabíró és főjegyző lett.

A család nemzedékrendje ez:

I. TÁBLA.*

Elek ágazata.

Bethlen Ferencz fehérmegyei főispán és történetíró két fia: *Farkas* kanczellár (megh. 1679,) és *Elek* főispán, szintén kanczellár, megalapítói az Elek-féle ágazat két főágának.

I. főág.

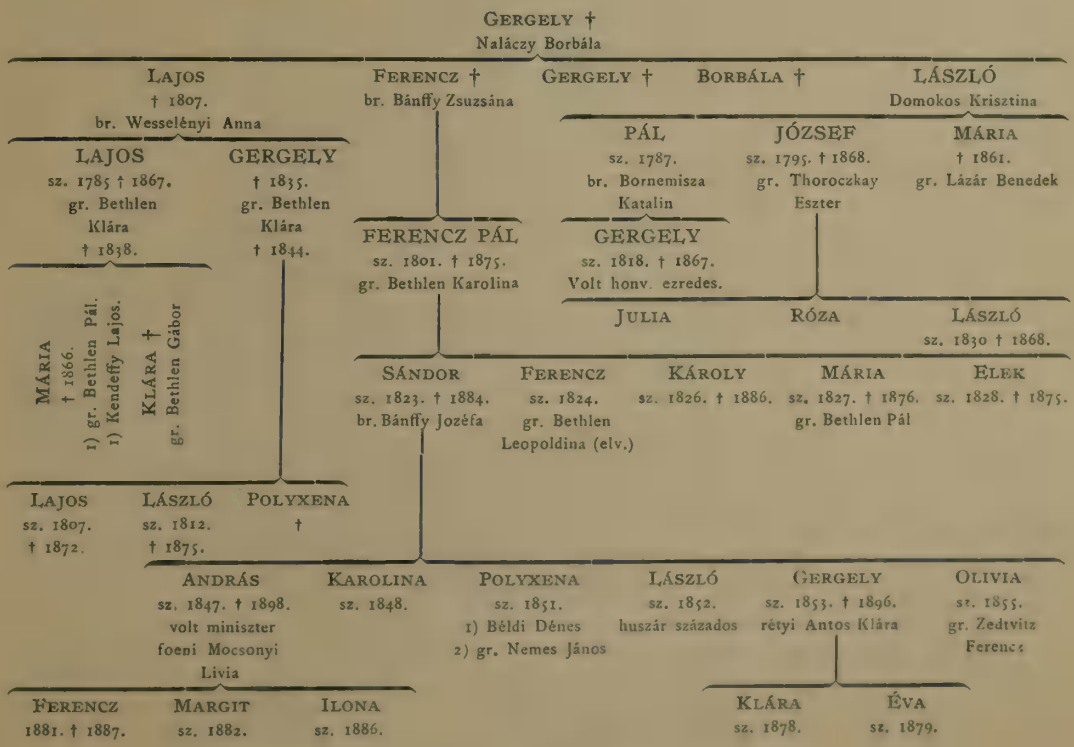

* A nagyobb betükkel jelöltek Temes vármegyében birtokosok voltak.

[1] Jkv. 1832. évi 3456 — [2] Jkv. 1829. évi 2477.

martoni Kisekkel. (Kállay-cs. levlt. — Nagymihályi-cs. ltára.) Fejéregyházy János 1450-ben zálogjogon birtokosa volt Nagyfalu községnek. (Nagymih.-cs. lt.); ugyanőt és Fejéregyházy Bálintot 1454, február 6-án királyképeül jelölte V. László a Hunyadiaknak a kerekegyházi uradalomba való beiktatásához; február 24-én Bálint tényleg mint ilyen szerepelt. (Haan-Zsilinszky, 68—69.) János 1455, szeptember 17-én jelen volt Lippán, midőn Keszy Balázs solymosi várnagy és neje az aradi káptalan javára végrendeletet tett. (Fábián: I., 254.)

Fejéregyházy János kedvelt embere volt Hunyadi Jánosnak, a ki gyakori érintkezésben állott vele kormányzósága idején is; János testvére, *Bálint* pedig állandóan Hunyadi udvarában tartózkodott. *János* a mellett, hogy szüntelenül perlekedett, jól vezette a vármegye dolgait és mindenkor pontosan behajtotta a hadviselésre megajánlott segedelmet. 1440-ben zsidóvári várnagy volt és 1443-ban lett temesi alispánná. Ezen tisztségében lehetőleg oltalmazta az elnyomott jobbágyság érdekeit és úgy látszik, hogy a megyei gyűléseken egyszer-másszor össze is tűzött a hatalmaskodó nemes urakkal, mert 1446-ban Héderváry Lőrincz nádortól Zsigmond király pozsonyi dekretumának a széksértésre vonatkozó czikkelyét hiteles alakban kérte ki magának. 1452-ben Hunyadi János kormányzó Budára rendelte magához, meghagyván Laczkó temesvári sókamarásnak, hogy uti költségül 16 arany forintot fizessen ki neki. (A nagymihályi és sztárai gróf Sztáray-család oklevéltára. II.)

Fékancsi. 1430-ban Fékancsi Antal temesmegyei nemes, királyi ember. (Pesty: Krassóm. tört., II. 1. 164.)

Fekete. 1562-ben I. Ferdinánd király Kenéz (Knéz) falut Sasközy János, *Fekete Demeter* és Zovith Márk fiainak adományozta. (Registrum donationalium Nagy Iván birtokában.) Vajjon rokona volt-e Fekete Demeter az 1494-ben Kenézen birtokolt Fekete-családnak (Orsz. lt. Dl. 20196) és egy 1498-iki oklevélben említett besenyei Fekete-családnak (Kismartoni lt. 47. c. 22.), azt nem tudjuk.

Fekete (kéri). Egy 1325. évi okirat szerint kéri Fekete Gergely zálogba adta Kér falut (elpusztult helység, mely Kisfalud és Szépfalu közt létezett) szeri Pósa mesternek, illyédi és sebesi várnagynak. (Nagy: Anjouk. Okmtár II., 196. — Pesty: Krassó vm. tört. II., I. 224).

Fintha. A Földváry-féle 1561. évi portai összeirás szerint a Fintha-család Elesfalwa (a mai Allios) részbirtokosa volt. (Fábián: Arad vármegye leírása 26 l.)

Fodor (partasi). 1406-ban partasi Fodor János temesmegyei nemes mint Egerszegre kirendelt kir. ember szerepelt. (Pesty: Krassó vm. oklt. III, 259.)

Földváry. 1552-ben Losonczy István, a temesvári hős, Földváry István deákot küldte feleségéhez, segélyhozás végett. (Bárány: Temes vm. eml. 38. l.) Utóbb királyi dicator és exactor volt s mint ilyen, ő készítette el 1561-ben Csanád, Zaránd-, Arad-, Békés-, Külső-Szolnok- és Csográdmegyék adókivetését, melyben oly fontos topographiai és családtört. adatok maradtak reánk. (Márki: Arad tört. I., 305.) 1558, augusztus 2-án Ferdinand király Jaksics Péter magvaszakadtával neki és testvéreinek (Bálint, János, Mihály) adta a mintegy 20 jobbágytelekből állott Nagyfalut. (Lib. Reg. 342.) A török hódítás a családot is más vidékre sodorta.

Forgách. A Hunt-Pázmán nemzetségből származott Forgách-család a XV. és XVI. században birtokkal birt Temes vármegyében. Forgách Feliczián 1463-ban szeri Pósa Istvántól 2000 aranyon több részbirtokot vett zálogba, a többek közt Kasza, Kér, Felső- és Külső-Zábrány, Nyárrév, Cseralja, Hidegfő és Papfalva (valamennyi a mai Hidegkut táján) községekben, mint a Gesztyek és Maczedonyak társa. (Orsz.

GARAI MIKLÓS NÁDOR CZIMERE
1416.

POSNER és FIA, BUDAPEST

GENEALOGICAL SOCIETY
OF THE CHURCH OF JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY SAINTS

lt. Dl. 15897.) 1472-ben ugyanezekkel és szeri Pósa György leányával, Annával együtt a csanádi káptalan előtt eltiltotta a királyt a többek közt Nyárrév, Tót-Hodos, Zábrány, Hodos és Bél eladományozásától, az Országhokat, nádasdi Ungorokat, stb. pedig azok megszerzésétől. (Márki: Arad törtt. I., 280.) — 1552-ben a nyitrai káptalan átírta Ferdinánd király rendeletét, melyet Forgách János, Lévay János és Pásztthory János érdekében a temesi főispánhoz intézett, hogy t. i. azon esetre, ha Csála, Lugos, Zsidóvár és Rékas várakat a töröktől vissza lehetne venni, azokat tartozékaikkal együtt nevezetteknek, mint birtokosoknak, azonnal átadja. (Orsz. lt. NRA. fasc. 798. 2. sz.) A XVI. század elején Dóczy Ferencz Forgách Margitot vette feleségül és Dóczy 1526-ban a táborból kérte őt egyebek közt, hogy testvérének, Forgách Zsigmondnak akkor született fiáról is gondoskodjék. (Orsz. lt. Dl. 24316.)

Frangepán. l. Hohenzollern- és Hunyadi-család.

Fruzsin császár. Fruzsin, Sisman bolgár császárnak Zsigmond királyhoz menekült egyik fia volt. Engelnek (Gesch. des ungr. Reichs. I., 465.) a bécsi császári könyvtárból év nélkül közölt oklevele szerint Zsigmond királytól egy meg nem nevezett temesmegyei birtokot kapott, kastélylyal. Fejér szerint (Cod. Dipl. X. 6. 785.) 1426-ban Lippa temesmegyei helységet kapta, kastélylyal. Dr. Csánki Dezső kutatta az oklevelet az orsz. levéltárban, a honnan azt Fejér állítólag vette, de nem találta. (Csánki: Magyarorsz. tört. földr. II., 79.) Az oklevelet Bárány is közölte »Temes várm. emléke« cz. művének oklevéltárában a 11—12. lapon. Egy 1545-iki oklevél szerint a kevemegyei Maxónd is Fruzsiné volt, de ez évben átszállott szentmiklósi Pongrácz Jakabra. Lippa különben szintén nem lehetett soká Fruzsiné, mert 1459. szeptember 9-én Mátyás király a fogságából kiszabadult Szilágyi Mihály volt kormányzónak ajándékozta Lippát és várát. (Dipl. Emlékek Mátyás korából I., 65.)

Gál. Gál mester királyi jegyző, egregi várnagy veje volt Vojteki Tivadar temesmegyei nemesnek, a ki 1322-ben ajándékba adta neki a mai Murány mellett feküdt Acsád helységet, továbbá Újudvar, Győr, Csud, Gungudegyház, Régkörtvély, Megyes, Donát és Bansarzova temesi és krassói falvakat. Az adományt I. Károly király 1322-ben jóváhagyta. (Fejér: Cod. Dipl. VIII., 2., 339—342. — Tört. Adattár II., 357, 363.) Gál családja azonban nem sokáig maradt birtokos az említett községekben. Gál mester fia, *László*, omori nemes 1343-ban Újudvar felét, valamint Győr, Csud és Kisőd falvakat szeri Posafi Balázsnak, Klára nevű huga végrendeletének ajándékozta (gr. Csáky-cs. lt.), egy 1379-iki okirat szerint pedig Acsád ismét Vojteki Miklós és János, Tivadar fiai birtoka volt. (Pesty: Krassó vm. tört. III., 201).

Gála (homorágyai). Gála György (homorágyai) temesmegyei nemes 1493-ban mint kir. ember volt jelen egy iktatáson. (Orsz. lt. Dl. 20105.)

Garay (Gara). E fényes multu család, mely három századon át sok nádort adott a hazának, a Dorosma-nemzetségből származott. A családnak nagy uradalmai voltak Temesmegyében, egyik tagja: *János* pedig 1402-ben temesi gróf és főispán volt. (Fejér: Cod. Dipl., X., 4., 134.) — 1330-ban harapkai Bothos János birtokai felosztás alá kerülvén, e felosztás folytán Garay *István* macsói bán fiai, *Pál* és *András* osztályrészül kapták a temesmegyei Sarád várát (a mai Gyarmatha és Bruckenau közt feküdt) és tartozékait, melyeket már a Bothos-családnál felsoroltunk. Pál fia volt *Miklós*, Mária királyné híres nádora, ki 1387-ben királynéja védelmében esett el; az ő fia szintén *Miklós*, bán és utóbb nádor, a ki a királynak cserébe adta Saródot egy baranyamegyei jószágért, de utóbb 1395-ben ő és testvére, *János*,

IV. TÁBLA.

Balázs ágazata.

II. főág.

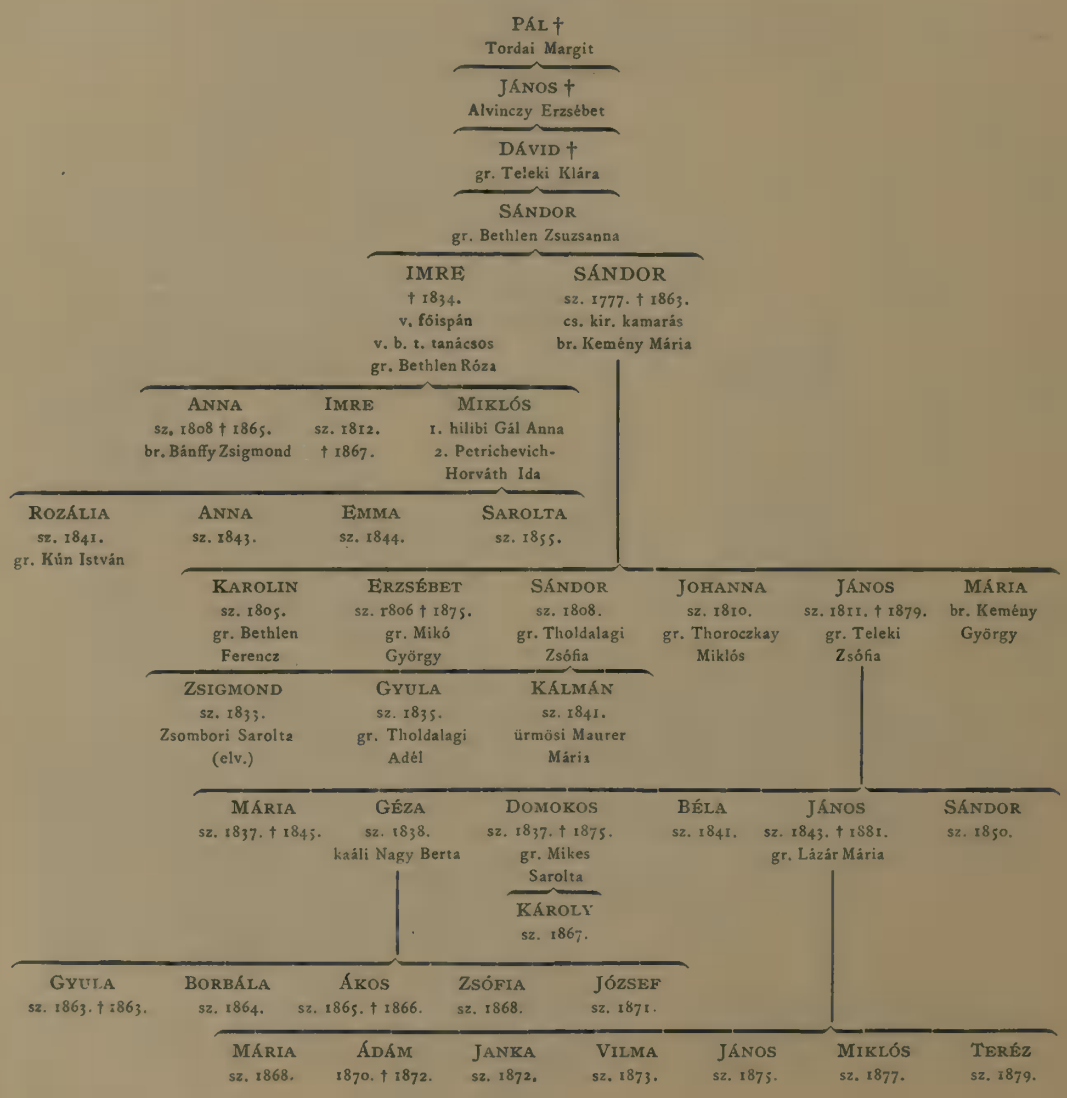

V. TÁBLA.

Balázs ágazata.

III. főág.

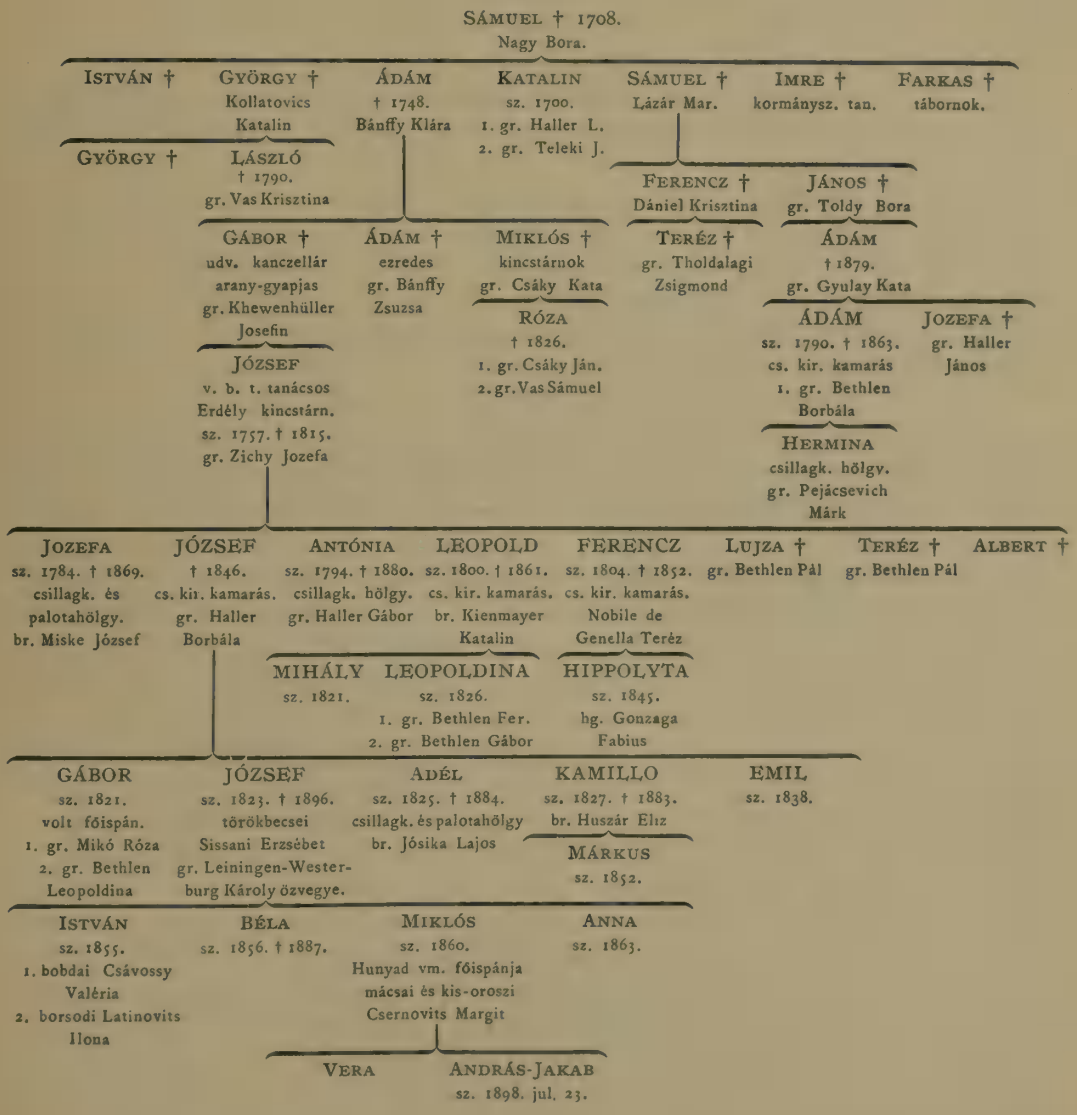

Temes vármegyében legtovább birtokoltak és leginkább szerepeltek az V. táblán kitüntetett családtagok és ezek közt első sorban Bethlen *József* gróf, a ki 1823. jan. 12-én született és 1896. évi junius hó 30-án hunyt el Budapesten. A szabadságharczban mint huszárkapitány, segédtiszt-minőségben többnyire Damjanich és Görgey oldalán, sikerrel járt el a legvakmerőbb kiküldetésekben. Az abszolut korszak alatt paulisi és törökbecsei jószágain gazdálkodott. Az 1861. évi rövid országgyűlésen mint Versecz város képviselője vett részt. Később Torontál vármegye alispánja, majd temesvári kir. kataszteri és jószágigazgató lett, mely tisztségében nagy érdemeket szerzett. Erős jellemü, a hazát imádó és minden nemesért lelkesülő férfiu volt. 1854-ben nőül vette

westerburgi Leiningen Károly gróf aradi vértanu özvegyét, törökbecsei Sissani Erzsébetet, a ki utóbb sok éven át volt a temesvári társadalom egyik legtiszteltebb egyénisége. Fenkölt szelleme, lángoló hazaszeretete, tiszteletreméltó jelleme, továbbá a vöröskereszt-egylet ügyének felvirágoztatása körül szerzett érdemei és 1879-ben a szegedi árvízkárosultak segélyezése körül kifejtett humánus működése felejthetetlen emléket biztosítanak neki mindazok szívében, a kik őt ismerték. Meghalt 1898. évi november 2-án Budapesten. E házasságából született gyermekei: *István*, szül. 1855. jun. 13. Budapesten, hivatalnok a m. kir. államvasútnál; *Béla*, szül. 1856. május 13. megh. 1887. május 20. Temesvárott, m. kir. honvédhuszár hadnagy volt; *Miklós*, szül. 1860. jun. 6. Torontál vármegye volt főjegyzője, 1898 óta Hunyad vármegye főispánja; *Anna*, szül. 1863. febr. 7.

A családban a következtekező rangemelések voltak: Bethlen *Miklós* tanácsúr, a híres Leopoldinum-diploma készítője, 1696. febr. 23. (Bécs) grófi rangot nyert. Bethlen *Sámuel*, Küküllőmegye főispánja, 1696. jul. 19. (Bécs) ugyancsak grófi rangra emeltetett. Bethlen *Gergely* titkos tanácsos és fia, *Ferencz*, valamint rokonai: *László* és *Elek* 1697. márcz 11. (Bécs) kapták a grófi rangot; végül Bethlen *János* 1697. nov. 13. Bécsben kelt oklevéllel emeltetett grófi rangra.

A grófi oklevelek mindenütt az *ősi czímert* erősítik meg, annak közelebbi meghatározása nélkül. Az ősi czímer a következő: Kék mezőben ötször hajlott, czölöpszerűen állított aranykoronás ezüstkígyó, szájában keresztes arany országalmát tartva. Sisakdísz: czölöpösen állított zöld száru vörös rózsa, kétoldalt egy-egy zöld levéllel. Takaró: arany-kék.

Források: Magyar Nemzets. Zsebkönyv I, 45—56. — Nagy Iván, II. 74—90. — Bogma, I. 495—516. — Milleker: Versecz szab. kir. város története II. 131, 139. — Gyászlapgyüjtemény múzeumunk levéltárában. — Temes vármegye levéltárában levő idézett adatok.

Bibich vagy **Bibics.** Régi illyr-család, melynek czímere már 1340-ben előfordul a bosnyák nemzetségek czímer-gyüjteményében.[1] Bibich Antal, Jakab, Ferencz, Lukács és János dévai lakosok 1722. okt 30. (Bécs) magyar nemességet kaptak.[2] Utóbb Bibich Lukács, János és Bibich György fiai: Antal, Jakab, Ferencz és néhai Mitrovich Gergelynek Bibich Margittól szül. fia, Illés indigenatusa 1724. márcz. 30. (Bécs) elismertetett.[3] A család legkiválóbb tagja *Jakab*, a ki 1735—1746. Arad vármegye alispánja és kir. tanácsos volt. Dévai előnévvel írta magát és 1749. jul. 28. Aradmegye előtt ünnepiesen tiltakozott az ellen, hogy unokatestvére, György, Kovácsházáról írja előnevét.[4] Ő alapította a szentannai, most temesvári r. kath. főgymnáziumot. Előbb díszes templomot építtetett Szent-Annán; a templomot 1748. jul. 26. szentelte föl Stanislovich Miklós püspök és ugyanakkor az alapító idősebbik leányát megeskette Kovács Ignácz nógrádmegyei főjegyzővel. A következő évben Bibich a templom mellé emeletes házat építtetett és 1750. okt. 23. kelt alapító levelével a templomot és házat, a kerttel és majorsággal együtt a kegyes tanitórendnek adományozta és kötelezte magát, hogy 15.000 rajnai frt után 6 százalékot fizet, halála után pedig neje szül. Tomejan Margit és az örökösök fizetnek a rendnek. A rend ennek ellenében köteles az alsó három középiskolai osztályban a tanuló ifjúságot a vallásra és a tudományokra tanítani. Ezen alapítványt Mária Terézia királynő 1751. jul. 12. (Pozsony) jóváhagyta. Dévai Bibich Jakab 1754. márcz. 25. Pesten meghalt. Az örökösök a 15.000 rajnai frtnak, mint alapítványnak felét Bibich, felét pedig neje szül. Tomejan Margit nevére lefizették. Az özvegy 1772-ben ujabb 15.000 frtnyi alapítványt tett oly czélból, hogy a

[1] Turul, 1888. évf. 103. — [2] Erdélyi kir. könyvek VII. 313, 318. — [3] Erdélyi kir. könyvek VII. 499. — [4] Márki: Arad tört. II., 633.

meglevő három gimnáziumi osztály mellé a két felsőbb osztály felállíttassék. 1790. a kegyesrend és vele együtt a szentannai gimnázium áthelyeztetett Temesvárra.[1] 1774-ben özv. Bibich Jakabné alapítványt tett a tanuló ifjúság részére, miről az 1827. évi XXIV. t. cz. is hálásan emlékezik. Ugyancsak ő alapítványt tett, melynek kamataiból évenként öt szegény vingai bolgár özvegyasszony kap segélyt. Bibichné 1776-ban gyermektelenül elhunyt és 1781. márcz. 28. Arad vármegye kijelentette, hogy a család rokon férfiága is kihalt.[2]

Arad vármegye e kijelentése azonban nyilvánvalóan téves volt, mert Temes vármegyében még e század közepéig szerepeltek a Bibich-család egyes tagjai. Így Bibich *József* 1795. és 1796-ban Temes vármegye első aljegyzője volt. Bibich *Ignácz* és *György*, Csanád vármegyének 1793. okt. 28. kelt nemesi bizonyságlevele alapján, Temes vármegyének 1794. jan. 20. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket.[3] Bibich *Antal* 1832—1838. vingai városbíró, 1841-ben vingai tanácsnok volt.[4] Ez utóbbinak rokona volt Bibich Teréz férj. Pokomándyné, a ki 1846-ban Vingán elhunyt.[5] Lippán lakott és 1838-ban halt meg Bibich Francziska férj. Papp Jánosné.[6] Egy Bibich Annának, özv. Bibich Teréz leányának a férje: Gernert Ignácz dorgosi kamarai ispán volt.[7] Özv. dévai Bibich Györgyné 1840-ben és özv. Bibichné szül. Harvich Julianna 1841-ben segélyt kért a Bibich-alapítványból.[8]

Bieliczky. Bieliczky József 1782-ben 45,930 frtért megvette a folyai nemesi birtokot.[9] II. József császár erre őt és vejét, Andreovics Györgyöt (Bécs, 1785. márcz. 7.) nemesi rangra emelte.[10] József fia: Ignácz krassómegyei, szákuli jegyző, 1832-ben azzal a kéréssel fordult Temes vármegyéhez, hogy vétessék föl a nemesek jegyzékébe. A vármegye azonban nem teljesítette a kérését, mert „nem igazolta, hogy a II. József, meg nem koronázott király által adott nemes-levele később koronázott király által megerősíttetett volna.“[11] A Bieliczky-család nem sokáig maradt Folya birtokosa; 1802. nov. 28. a birtok nagy részét elzálogosította Klaniczay Jánosnak.[12] Bieliczky József elhunyta után örökösei lassanként örök áron eladták a birtokot. Legidősebb fia, József a maga birtokának egyik részét eladta Csiki Emánuelnek, halála után pedig leánya, Róza a másik részt 1839-ben eladta Várkonyi Ádámnak. József testvéröcscse, László, folyai birtokrészét Plavsich folyai jegyző, utána Tormássy József és végül Panits Athanasz zsebelyi postamester birta zálogban, melyet aztán Várkonyi Ádám vett meg örök áron.[13] Ignácz birtokrészét 1847-ben veje: Prusinszky László örökölte, mert a család férfi-ágon már akkor kihalt.[14]

A család nemzedék-rendje[15] ez:

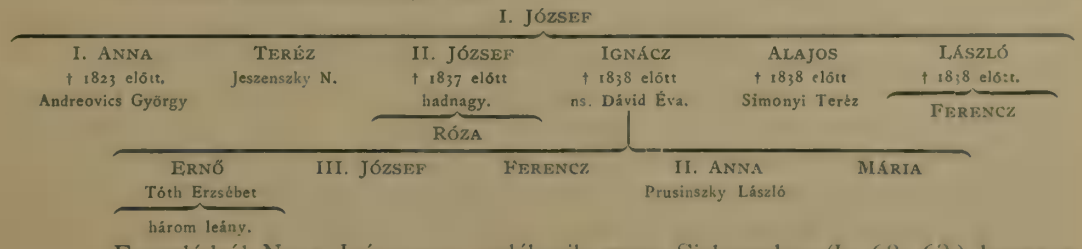

E családról Nagy Iván nem emlékezik meg. Siebmacher (I., 62, 63.) hozza a czímer leírását.

[1] Pfeiffer: A kegyes tanitórendiek temesvári társházának és a főgimnáziumnak története. — [2] Márki: Arad tört. II., 663. — [3] Jkv. 1794. évi 306. — [4] Voksoló nemesek lajstroma 1832., 1838, 1841. évről. — [5] Jkv. 1846. évi 5409. — [6] Jkv. 1838. évi 2995. — [7] Jkv. 1830. évi 622. — [8] Jkv. 1840. évi 2920. és 1841. évi 2472.

[9] Szentkláray: Száz év Délmagy. tört. — [10] Lib. Reg. LIII. 260. — [11] Jkv. 1832. évi 1389. — [12] Jkv. 1838. évi 1844. — [13] Jkv. 1839. évi 1310 és 1311. — [14] Özv. Bieliczky Ignáczné végrend. Temes vm. levéltárában. — [15] Jkv. 1823. évi 2440, 1824. évi 1874, 1823. évi 3176, 1827. évi 2766, 1837. évi 2113.

Biró (esztelneki). Biró Pál aradi gymnasiumi tanárt, Sepsi, Kézdi, Orbai és Miklósvári Háromszék által 1807. évi junius hó 1-én Csernatonban és Arad vármegye által 1807. szept. 7. Aradon kiállított nemesi bizonyságlevél alapján, Temes vármegye az 1814. decz. 19. tartott közgyűlésen nemesnek elismerte és őt a vármegyebelí nemesek közé fölvenni határozta.[1] Az említett bizonyságlevelekből kitünik, hogy Pál atyja: György, a kinek két testvére volt: Ferencz, a ki e század elején még Kézdi-Esztelneken lakott és Pál zetalaki plébános. — Pál fia: *Albert* Temes vármegyében esküdti hivatalt viselt, Zádorlakon birtokrészszel birt és 1824-ben, midőn esküdti hivataláról lemondott, tiszteletbeli táblabírónak neveztetett ki.[2] E család a harminczas évek óta Arad vármegyében lakik; 1831-ben már egyik tagja sem fordul elő a Temes vármegyei voksoló nemesek lajstromában. Nemzedék-rendje ez:

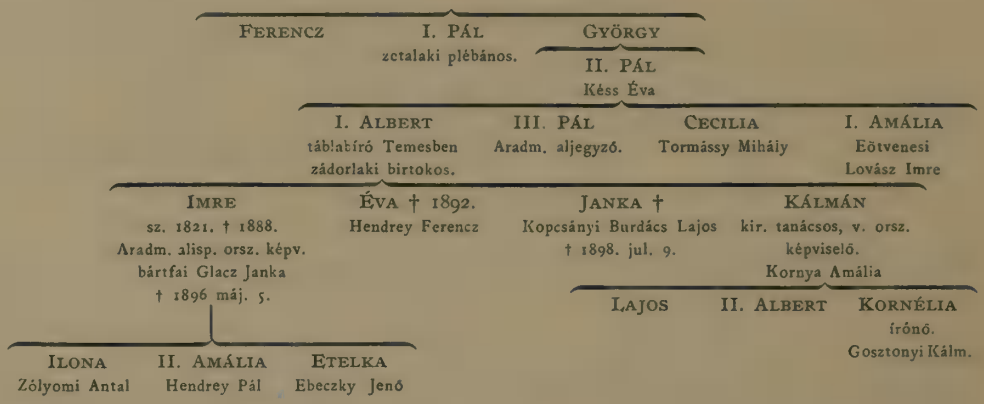

Biró (szászvárosi). Biró Kristóf klopódiai jegyző Temes vármegyének 1846. évi nov. 28. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Hunyad vármegyének 1846. szept. 1. kelt bizonyságlevele alapján, a melyből kitűnik, hogy e családot Apaffy Mihály fejedelem nemesítette meg az 1669. febr. 6. Biró Pál és István testvéreknek kiadott czímeres levéllel.[3] Kristóf fia: *Antal*, bruckenaui jegyző Temes vármegyének 1847. jun. 9. tartott közgyűlésén vétetett fel a vármegyebeli nemesek sorába.[4] Az általa bemutatott keresztlevélből kitűnik, hogy a család r. kath. vallásu; Antal a pestmegyei Pilisen 1821. jan. 22. született, atyja: Kristóf, anyja Farkas Julia.

Antal később Iktáron volt körjegyző, meghalt 1890. Debreczen; nejétől, az 1822-ben Zsámon született Gregus Erzsébettől származó gyermekei:

1. *Kálmán*, szül. Bruckenaun 1848. május 8, m. kir. honvédhuszár-ezredes, neje tarnai Tarnay Róza. Gyermekei: Béla, Endre, Aladár, Erzsébet és László.

2. *Árpád*, szül. Lippán, 1849. aug. 13., volt körjegyző, jelenleg temes-rékasi járási szolgabirósági dijnok; neje kocsvári Kocsváry Ernesztina, kocsvári Kocsváry Ferencz és alsebesi Tormássy Judit leánya, esk. 1886. május 14. Mély-Nádason. Gyermekei az első házasságából: Zoltán, szül. 1875. május 11. és Gyöngyike, szül. 1878. jan. 31.; a második házasságából: Sarolta, szül. 1887. április 26. Iktáron és Zsigmond, szül. 1890. decz. 12. Mély-Nádason.

Bissingen-Nippenburg gróf. A szász eredetü, ősnemes lovag *Bissing*-család jelenleg három ágra oszlik:

1. a magyar,
2. a württembergi és

[1] Jkv. 1814. évi 2093. — [2] Jkv. 1824. évi 574 és 2513, 1828. évi 1854, 1835. évi 2210, 2211 és 2259.
[3] Jkv. 1846. évi 5015. — [4] Jkv. 1847. évi 2082.

3. az anhalt-dessau-meisseni ágra.

A 3-ik ágból *Bissing János Ulrik* ezredes, a római szent birodalomnak és az uralkodó törzsháznak tett hűséges és lovagias szolgálataiért 1633-ban II. Ferdinándtól a bárságot nyerte el. Utódai Szászországból Poroszországba származtak át, a hol jelenleg is mint *báró Bissing*-ek élnek, mely méltóságban a porosz királyok is megerősítették őket.

A württembergi ág, melyből később a magyar ág leszármazott, az idők folyamán *Bissingen*-nek, 1646. évi május hó 16-ától pedig *Bissingen-Nippenburg*-nak írja magát.

A család birtokában lévő leszármazási táblák és okmányok bizonyítják, hogy egy *Bissing Ranimond* lovag már a 11-ik században nauenburgi kanonok, egy *Bissing* Károly pedig Centgróf volt Thüringiai Frigyes őrgróf alatt; továbbá, hogy a *Bissing*-család II. Endre magyar király leányát, Erzsébetet, ki 1207-ben Thüringiai Lajos gróf nejévé lett, ősanyái közé számítja.

A württembergi ágból *Bissing János Frigyes* cs. kir. haditanácsos, a rothweili cs. és kir. törvényszék birája, mint ezredes és ottani parancsnok 1646. május hó 19-én nőül vette *Nippenburg Kunigunda Katharinát* és a Nippenburg melléknevet családi nevéhez csatolta. 1647. junius hó 14-én III. Ferdinándtól „a csatatéren, különösen Augsburg ostrománál szerzett érdemeiért" a maga és törv. utódai számára a bárságot nyerte el. Fia, *Ferdinánd Károly* a schrambergi uradalmat (Württembergben) családja számára mint hitbizományt véglegesen megörökítette, mely uradalmat a család már régóta, de csak zálogban birta. Schramberg ezen idő óta szakadatlanul a család birtokában van és jelenleg is a württembergi ág hitbizományát képezi. Ezen hitbizományhoz egyebek közt Nippenburg vára is tartozik. 1655-ben a báró Bissingen-Nippenburg család a „Reichsunmittelbar" családok közé emeltetett.

József Kajetán chur-bajor kamarásnak 1746. augusztus 5-én Mária Terézia által „a család számos tagjának sok hadjáratok és ütközetekben tanusított hűsége és vitézségeért" a római birodalmi grófság adományoztatott. Ennek fia:

Ferdinánd Ernő (1749—1831), kinek élete az érdemek és kitüntetések lánczolata, a Bissingen-Nippenburg-család történetében örökké emlékezetes marad. 1787-ben churbajor és 1791-ben cs. kir. kamarás lett. 1794-ben ő és törv. utódai a tiroli főnemesek (Landstände) sorába iktattattak be. Innen ered a czíme: „Herr und Landmann in Tirol." Ugyanezen évben val. belső titk. tanácsos és 1797-ben Tirol és Vorarlberg kormányzójává neveztetett ki, a mely alkalommal a család a vorarlbergi főnemességet (Landstand) is elnyerte. 1802-ben Velencze kormányzójává lett, 1805-ben pedig a háború kitörése alkalmával az egész olaszországi hadsereg főparancsnokává neveztetett ki. 1806-ban mint csász. biztos a salzburgi herczegség átvételével bizatott meg és ott mint kormányzó működött. 1807-ben elnöke lett az alsó-ausztriai kormánynak Bécsben, a mely évben a Szt. István-rend nagykeresztjét kapta. 1810. jun. hó 4-én családja a styriai főnemesek (Landstände) közé is felvétetett. A bécsi béke megkötése után Styria és Karinthia kormányzásával bizatott meg, de csakhamar — Tirol kérelmére — ezen tartomány kormányzását újból átvette, a mely alkalommal Ferencz császár és király őt az 1813. és 1814-iki események emlékére alapított arany polgári érdemkereszttel tüntette ki elismerése jeléül. 1819-ben nyugalomba vonulván, az uralkodótól *Krassó-Szörény*-megyében *Jám* és a hozzátartozó birtokokat mint donátiót kapta és ezáltal a magyar ág alapját vetette meg. 1819. november hó 20-án, „az uralkodónak és házának teljesített sokoldalu és igen fontos szolgálatai elismeréseül" (Ferencz császár és király sajátkezű levele) a magyar grófságot nyerte.

Ezen *Ferdinánd Ernőt*, Bécs fő- és székváros, Insbruck, Bregenz, Feldkirch, Budenz városok díszpolgárukká választották.

Ő és családja a csehországi karok és rendek közé iktattatott.

E kiváló férfiú meghalt 1831. április hó 22-én, két fiút hagyván hátra: *Ernőt* és *Kajetánt*. — *Ernő*, szül. 1774. decz. 13., megh. 1835. május 1. Oraviczán; württembergi és cs. kir. kamarás, cs. kir. huszárőrnagy; a Napoleon elleni hadjáratokat végigküzdötte s egyideig magasabb polgári államhivatalban működött Württembergben. A schrambergi hitbizományi javakról, daczára hogy idősebb volt, „ad personam" öcscse (Kajetán) javára lemondott, családjával 1831-ben Magyarországba kivándorolt és állandóan Jámban telepedett meg. Ezáltal a württembergi ág kettészakadt és ő lett a tulajdonképpeni megalapítója a magyar ágnak. A jámi birtokokon 1833-ban Udvarszállás nevü magyar ajku községet telepítette.

Ernőnek, a magyar ág megalapítójának első neje volt: Deuring Mária Erzsébet bárónő (sz. 1779. decz. 13., megh. 1814. jul. 26.) esk. 1803. ápr. 13. — Második neje Salis-Soglio Zayre Adél bárónő (szül. 1788. ápr. 24., megh. 1862. aug. 21.), esk. 1818. márcz. 20.

Gyermekei az első házasságból:

I. † *Amália*, sz. 1804. máj. 5., megh. 1848. jan. 18., csillagkeresztes hölgy, Reitz Freutz Adolf br. neje, esk. 1824. május 25.

II. † *Terézia*, szül. 1807. május 5., megh. 1890. febr. 1.

III. † *Ernő*, szül. 1809. jul. 7., megh. 1879. julius 9. Wartenberg fürdőn, cs. és kir. kamarás, v. b. t. tanácsos, V. Ferdinánd király főudvarmestere, Ő Felsége halála után Mária-Anna özvegy császárné és királyné főudvarmestere.

IV. † *Ferdinandine*, sz. 1811., megh. 1842. máj. 3. Lodron Laterano és Castelromano Páris gróf neje.

V. † *Zsófia*, szül. 1813. jan. 7., megh. 1871. okt. 3. Makay Ágoston neje, esk. 1836. jun. 28. Oraviczán.

A második házasságból:

VI. † *Erzsébet*, sz. 1819. jul. 15., megh. 1833. decz. 31. Prága, prágai Hradschini cs. kir. alapítványi hölgy.

VII. † *Ferdinánd*-Gáspár, szül. 1820. aug. 4., meghalt 1893. ápr. 17., cs. és kamarás, a magyar főrendiház tagja, Fehértemplom város díszpolgára, Temes vármegyének volt tb. főjegyzője. A jámi birtokokhoz vétel útján Szubodiczát a szubodiczai Kiss-családtól és Temes-Buttyint a báró Hiller-családtól megszerezvén, 1885-ben királyi jóváhagyás mellett két fia számára két elsőszülöttségi hítbizományt alapított. Neje Meraviglia-Crivelli Mária Terézia grófnő (sz. 1835. márcz. 29., megh. 1884. márcz. 5. Jámon) cs. kir. csillagkeresztes hölgy. Esküvő: 1853. márcz. 12.

Gyermekei:

1. *Ernő-Ferdinánd*, szül. 1854, okt. 29., cs. és kir. kamarás, volt országgyűlési képv., a magyar főrendiház tagja, tart. honvéd-huszárfőhadnagy; a jámi, udvarszállási és szubodiczai elsőszül. hitbizomány birtokosa, 1894-ig Szkulyán (Temesm.) birtokos. Neje: neczpáli Justh Márta csillagkeresztes hölgy (szül. 1855. ápr. 16.), neczpáli Justh József és br. Révay Paulina leánya. Esk. 1877. jun. 17. Styavnicskán.

Gyermekei:

a) † *Ernő*, sz. 1878. ápr. 5., megh. 1879. márcz. 29.

b) *Mária Terézia* Paula Emilia, sz. 1885. máj. 19.

c) *Erzsébet* Irén Márta, sz. 1886. máj. 16.

d) *Sándor* Antal Ernő, sz. 1889. szept. 11.

2. *Ferdinánd-Antal*, szül. 1856. márcz. 21., cs. és kir. kamarás, huszárkapitány, a temes-buttyini elsőszül. hitbizomány birtokosa. Neje: csepini Adamovich Irma csillagkeresztes hölgy (szül. 1858. jul. 13.), csepini Adamovich Károly cs. és kir. kamarás és gr. Wickenburg Bianka, cs. kir. csillagkeresztes hölgy leánya. Esk.: 1880. decz. 20. a wöllani kastélyban, Steierországban.

Gyermekei:

a) Irma Adél Alexandrina, szül. 1881. szept. 26.

b) Margit Mária, szül. 1883. febr. 22.

c) Ernő Károly József, szül. 1885. febr. 15.

d) Károly Ferdinánd Sándor, szül. 1891. szept. 12.

3. † *Günther* József, sz. 1857. jul. 12., megh. 1860.

4. † *Károly* Mária, sz. 1859. márcz. 9., megh. 1860.

5. *Antonia* Mária, sz. 1864. szept. 8., pabienitzi Woracziczky Henrik gr. neje.

6. *Adél* Mária, sz. 1866. máj. 6, Salis-Soglio Antal br. neje.

7. *Alexandrine* Mária, sz. 1869. decz. 12., heissensteini és gräfenhauseni Heussenstamm Henrik gróf, Starhembergi báró, cs. és kir. kamarás neje. Esküvő: 1897. május 31. Udvarszálláson.

VIII. † *Antal Kajetán*, szül. 1822. febr. 2., megh. 1894. febr. 1., cs. és kir. kamarás, százados szolg. k., a vaskoronarend III. oszt. vitéze; neje: Pergen Eleonora grófnő (szül. 1835. márcz. 24.), gr. Pergen János Antal és gr. Batthyány-Strattmann Filippina leánya. Esküvő: 1856. jun. 11. Bécsben.

Fiaik:

1. *Rezsó* Gábor, szül. 1857. márcz. 24., cs. és kir. kamarás, tart. huszárfőhadnagy, földbirtokos Vlajkoveczen és Temes-Paulison. Neje: foeni Mocsonyi Georgina (gör. kel. hitv.), foeni Mocsonyi György és gyöngyösi Somogyi Ilona leánya. Esk.: 1888. febr. 14. Budapesten.

Gyermekeik:

a) Johanna Mária, sz. 1889. máj. 1.

b) Livia, sz. 1892. jan. 21.

2. *László* Mária, sz. 1859. márcz. 23., megh. 1861.

3. *Ottó* Mária, szül. 1860. szept. 25., cs. és kir. kamarás, kapitány a 13. huszárezredben.

IX. † *Kajetán Frigyes*, sz. 1823. aug. 8., megh. 1866. jul. 19. a königgrätzi csatában kapott sebei következtében, cs. kir. kamarás, ezredes, a 68. gyalog ezred parancsnoka.

X. † *Miksa* Antal, sz. 1825. febr. 19., megh. 1862. jun. 5., cs. kir. kamarás és százados szolgk. v. Neje: Meraviglia-Crivelli Terézia grófnő, csillagkeresztes hölgy (sz. 1836. jan. 6.); esk. 1856. jun. 3.; ismét férjhez ment 1866. márcz. 19. herczeg Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst Károly (megh. 1875. jan. 5.) szlgk. v. cs. kir. alezredeshez. Gyermekei:

1. † *Adelheid*, sz. 1857. okt. 13., megh. 1860.

2. † *Alajos* Mária, sz. 1859. jan. 21., megh. 1883. jan. 9.

3. *Miksa* Antal Mária, sz. 1860. febr. 28., cs. és kir. kamarás, tengerész sorhajóhadnagy, a máltai-rend tiszt. lovagja. Neje: Ledochowska Zsófia grófnő (szül. 1871. jul. 22.) Gyermeke:

a) Izabella, szül. 1894. febr. 8.

4. † *Adelheid* Mária Terézia, szül. 1861. máj. 29, megh.

5. † *Károly* Mária, szül. 1862. megh. 1879. márcz. 13. Rómában.

XI. † *Alajos*, szül. 1826. márcz. 12., megh. 1856. okt. 8.; cs. kir. főhadnagy a 34. gyalogezredben.

E nemzedékrendben nincs említve Ferdinánd Ernő (1749—1831.) ifjabb fivére, *Ernő* gróf, ki előbb constanzi nagyprépost, majd jászói püspök, váczi nagyprépost és vikárius volt és 1820. márcz. 12. meghalt. Ennek atyja: József Kajetán gr., anyja Spaun Amália grófnő.

Az 1827. évi 41. t.-cz. által gr. Bissingen-Nippenburg Ferdinánd maradékaival együtt honfiusíttatott. A család r. kath. vallású.

A grófi czímer: Egyszer hasított, kétszer vágott pajzs. 1. Kék mezőben fokkal egymáshoz fordított két arany kaszapenge az ősi czímerből; 2. kék mezőben két egyenest álló ezüst sas-szárny; 3. és 6. fekete mezőben zöld hármashegyen befelé fordult arany griff, jobbjában arany markolatu kardot tartva; 4. vörös mezőben a pajzs bal szélén levő felhőből kinyúló pánczélos kar, markában természetes száron két zöld levél közt fölfelé álló arany kört tartva; 5. vörös mezőben arany koronából kinyúló két ezüst strucztoll. Pajzs felett a grófi korona. Négy sisak. Sisakdíszek: 1. Aranynyal szegélyzett kék korong, legyezőformán 12 (6 jobbra, 6 balra hajolva) arany lándzsás vörös zászlóval megrakva, mindegyiken ezüst F. III. betük; takaró: ezüst-vörös; 2. két vörös közt egy fehér strucztoll; takaró ezüst-vörös; 3. koronás, kék mezü női törzs, karjai helyén két ezüst sas-szárnynyal; takaró: ezüst kék. 4. A hatodik mező griffje növő alakban; takaró: arany-fekete.

A Magyar Nemzts. Zsebkönyv és Siebmacher ettől némileg eltérőleg közlik a czímer leírását. Én a család által beküldött czímerhez alkalmazkodtam, mely megegyezik a „Der Adel des Königreichs Württemberg“ cz. műben (Stuttgart, 1879) közölt czímerrel s attól csupán annyiban tér el, hogy a pajzs negyedik mezejében levő pánczélos kar az utóbbi szerint nem kört, hanem granát-almát tart; továbbá, hogy az első sisakon a család által beküldött czímeren nem tizenkettő, hanem csak nyolcz kis zászló van.

Boga. Boga István rittbergi (végvári) lakos Temes vármegyének 1828. jul. 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Békés vármegyének 1805. nov. 26. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E bizonyságlevélben említve van, hogy III. Ferdinánd király 1646. okt. 12. (Pozsony) nemesi rangra emelte Boga alias Kovács Istvánt, nejétől: Bende Dorottyától származott fiát: Mihályt és István testvérét, Jánost. — Boga István 1824-ben telepedett le Rittbergen, a mai Végváron, hol Izsó testvérek és Szabó János borsodmegyei nemes emberekkel együtt paraszttelkeket vásárolt. A vármegye fölmentette őket az őrtállás, katonatartás, útépítés és kivéve a paraszttelkek után járó tartózásokat, minden személyes teher viselése alól, mert — ugymond a vármegye az illető határozatában — „azon kivételekkel és szentelt törvényes szabadságokkal, a melyeknél fogva a paraszttelkek birása mellett is, mindig megkülönböztetik a parasztságtól a nemes ember szabad és sérthetetlen személye, világosan ellenkezik az őrállás, katonatartás, útcsinálás stb.“[2] Boga István 1832-ben már nem élhetett, mert ez évben özvegye és fiai: József, Gergely vannak felvéve a voksoló nemesek közé. 1838-tól kezdve már az utóbbiak sincsenek felvéve a voksolók közé; valószínűleg elköltöztek a vármegyéből.

Bogma (nebojszai). Bogma István Temes vármegyének 1816. decz. 2. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét.[3] A kihirdetés alapjául Pozsony vármegyének 1756. ápr. 6. és Komárom vármegyének 1781. jul. 11. kelt bizonyságlevelei szolgáltak. Ezek szerint Bogma *János*, a ki Horvátországból költözött a pozsonymegyei Nebojsza községbe, már 1699-ben fel volt véve Pozsony vármegye birtokos nemesei közé. Ez a János

[1] Jkv. 1828. évi 1902. — [2] Jkv. 1824. évi 1994. és 1825. évi 3275A.
[3] Jkv. 1816. évi 2242.

1710-ben meghalt. Fiai *Ferencz* és *Mihály*; ez utóbbi Nagyszombatnál elesett a Rákóczy Ferencz elleni csatában. *Ferencz*, a ki szintén Rákóczy Ferencz ellen, mint a németek hadnagya harczolt, 1733-ban Komáromba költözött; gyermekei: *II. János, Judith* férj. Németszeghiné, *II. Ferencz* és *II. Mihály*.

II. János fiai voltak: *III. János* és *Márton*, komáromi kereskedő; ez utóbbinak fia: *József*.

II. Ferencz volt az, a ki 1756-ban atyja, a maga és testvérei nemességét bebizonyította.

II. Mihály, komáromi kereskedő, élt 1756-ban; neje Csapó Judit, fiai: *IV. János* és *III. Ferencz*.

IV. János a mult század végén Torontál vármegyében mint esküdt, utóbb mint alszolgabíró szolgált és 1808. meghalt; neje Krupikay Francziska volt.[1]

Gyermekei:

1. † *Ágnes*, jeszenovai Csaplovics Mátyás, volt temesmegyei számvevő és táblabíró neje;

2. † *I. István*, szül. 1793. decz. 26., megh. az ötvenes években; 1813—1815. részt vett a Francziaország elleni háborúban, 1816. Temes vármegye szolgálatába lépett mint írnok és fokról-fokra emelkedett; 1817. kiadó, 1818. számvevő, 1822. táblabíró, 1828. tb. főszolgabíró, 1834. főszolgabíró, 1835. első főadószedő, 1841. a másod-alispáni állásra való kijelöltetését nem fogadta el, 1848. fizetéses táblabíró lett és 1848. okt. végkép visszalépett a közszolgálat teréről. Nagy tekintélyét és népszerűségét tanusítja, hogy 1834. Temesvár szab. kir. város díszpolgárává választotta és táblabirája volt Krassó, Arad, Csanád és Torontál vármegyéknek is. Monumentális nagy műve: „Magyarország nemes családjainak tára“ (hat kötet) kéziratban fia, Bogma István temesvárvárosi tanácsnok adományából, múzeumunkba került. A rajta látható följegyzés szerint a szerző 1854. április hó 8-án fejezte be a művet. Neje: Pilissy Teréz, esk. 1820., megh. 1869. márcz. 10. Pesten.

Gyermekei:

a) † *Gyula*, szül. 1821-ben. 1840. Temes vármegye tb. aljegyzője, 1841. esküdt; 1845. levéltárnok, 1846. táblabíró, 1848. alszolgabíró, 1867—1883. szolgabíró és főszolgabíró, meghalt 1885. május 30. hatvannégy éves korában Temesvárott. Neje: écskai Lázár Hermin, Lázár József táblabíró leánya, esk. 1843.

b) † *Klára*, szül. 1825., cserneki és tarkeői Dessewffy László neje.

c) II. István, volt megyei esküdt, jelenleg Temesvár szab. kir. város tanácsnoka és volt hely. polgármestere. Neje: Ebert Mária, megh. 1876. jun. 14. Temesvárott.

d) † László.

3. † *Antonia*, czinszentkereszi és benedekfalvai Dlholuczky István temesmegyei termesztményi biztos és táblabíró neje.

4. † *III. Mihály*, szül. 1797. megh. 1878. május 31. Temesvárott. 1818-ban, mint Temes vármegye tisztb. aljegyzője kezdte meg a közszolgálatot, 1820. alszolgabíró, 1832. tisztb. főszolgabíró, 1845. főszolgabíró, 1861. és 1867. megyei törvsz. bíró, 1872. tb. árvaszéki elnök lett. Neje; baraczházi Capdebo Mária, megh. 1874. decz. 25. Temesvárott. Házassága gyermektelen maradt.

Az *a)* alatt említett *Gyula* gyermekei:

1. *Gizella*, szül. 1846. ápr. 13., előbb férj. Körtvélyessy Jánosné, később férj. Hoffmann Józsefné.

[1] Bogma: I., 563—564.

2. † *Ilona*, szül. 1849. aug. 14., megh. 1888. jul. 17., előbb férj. Spányi Jánosné, később férj. Pijacsek Mihályné.

3. *Irma*, szül. 1853. nov. 14., előbb férj. Tulacsné, utóbb férj. Ringer Lajosné.

4. *II. Gyula*, szül. 1864. május 18.

5. *Béla*, szül. 1865. junius 4.; 1. neje: Müller Mária, megh. 1897. okt. 5. Temesvárott. 2. neje: Kleina Mária, esk. 1898. aug. 31. Temesvárott.

Gyermeke első házasságából:

a) II. Béla, szül. 1896. jan. 26.

II. István városi tanácsnok gyermekei:

1. Miklós.
2. Irma.
3. Valéria.

E családot sem Nagy Iván, sem Siebmacher nem említi.

Bodó. Bodó Ignácz paulisi urad. ispán Temes vármegyének 1844. szept. 11. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Csík, Gergyó és Kászon székely székeknek 1840. decz. 22. kelt bizonyságlevele alapján.[1] A bizonyságlevélből kitünik, hogy Ignácz atyja, Ignácz kászon-impéri lakos volt. — E család jelenleg nem lakik Temesben.

Bohn. Bohn János és György testvérek, theési földbirtokosok, nemességük megerősítéseért folyamodtak. A helytartótanács 1841. évi 38380. sz. a. utasította őket, mutassák ki az 1796. jun. 3. 5943. sz. a. kelt udvari határozattal nemesnek elismert Bohn-nemzetséghez való rokonsági viszonyukat.[2] A levéltárban nincs nyoma annak, hogy Bohn testvérek megfeleltek-e a helytartótanács felhívásának.

Bohus (biharfalvi). E Liptó vármegyéből származó család több tagja szerepelt Temes vármegyében. Bohus *Imre* 1779-ben főszolgabíró volt, de már 1780. jul. 31. lemondott.[3] Bohus *Sámuel* 1788—1790. Temes vármegye főügyésze volt, utóbb e század második tizedéig ügyvédi gyakorlatot folytatott Temesvárott. Nemességét az 1790. évi márczius hó 2-án tartott közgyűlésen hirdettette ki, Zólyom vármegyének 1785. ápr. 15. kiadott nemesi bizonyságlevele alapján.[4] 1815 körül hunyt el.[5] Zólyom vármegyének 1759. deczember 10. és Liptó vármegyének 1758-ban kiállított nemesi bizonyságlevele szerint a család előneve, a liptómegyei Biharfalva községben levő birtoka után, biharfalvi. — Bohus Sámuel atyja Pál volt; testvérei: Pál és Illés.

Ugyancsak a biharfalvi Bohusok közül az 1820. julius 3-án tartott közgyűlésen Bohus *András* temesvár-gyárkülvárosi timármester hirdettette ki nemességét, Békés vármegyének az édes atyja, biharfalvi Bohus János szarvasi lakos részére 1781. nov. 22. kiállított nemesi bizonyságlevél alapján.[6] Békés vm. bizonyságlevele Liptó vármegyének 1682. évi junius 9-én és Zólyom vármegyének 1780. jul. 7-én kiállított bizonyságlevelére van alapítva. Ezek szerint 1682-ben a családból éltek: Bohus Jakab és Márton, Miktós fiai; Márton leszármazója János, ezé András, emezé János, a kinek fia András. András 1828-ban hunyt el Temesvárott. Végrendelete szerint[7] több háza volt a gyárvárosban; testvérei voltak: János és Anna; neje: Ambrózy Julia, gyermekei András, György, Julia férj. Kratochwill és Karola. Legidősebb fia: András, hat gimnáziumi osztályt végzett és 1840-ben mint huszonhárom éves ifju nagykorusíttatott, hogy a gyárvárosban önállóan folytathassa a molnár-mesterséget.[8] Öcscse, György 1840. évben timárlegény volt.[9] 1841-ben András mint lippai lisztkereskedő van felvéve a voksoló nemesek lajstromában. E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes-vármegyében.

[1] Jkv. 1844. évi 3418. — [2] Jkv. 1841. évi 61.

[3] Bogma I. 566. — [4] Jkv. 1788. évi 1185 és 1790. évi 17. sz. — [5] Végrendelet Temes vm. levéltárában, — [6] Jkv. 1820. évi 1759. sz. — [7] Jkv. 1828. évi 2034. sz. — [8] Jkv. 1833. évi 3049, 1840. évi 517 és 2053, 1840. évi 3084. — [9] 1840. évi 3083. sz.

Bokányi. Bokányi Imre esküdt Temes vármegyének 1793. évi augusztus hó 21-én tartott közgyűlésén fölvétetett a megyebeli nemesek sorába, Pest vármegyének 1792. évi november hó 1-én kelt nemesi bizonyságlevele alapján. [1] E családot nem említi sem Nagy Iván, sem Siebmacher. — Bokányi 1809-ben hunyt el, mint szolgabíró. Végrendeletében említi, hogy Török-Szákoson háza van; említi továbbá, hogy atyja János, anyja Katalin, testvérei: József, Mária és Katalin. Gyermekei nem maradtak, sem Erzsébet nevü első neje, sem Katalin nevü második neje után.[2]

Bors. A temesvármegyei nemesekről vezetett lajstrom szerint Bors József nemessége az 1791. évi szeptember hó 5-én tartott közgyűlésen 251. sz. a. kihirdettetett. A közgyűlési jegyzőkönyvben az idézett szám alatt azonban egészen más tárgy fordul elő és a jegyzőkönyvben egyébként sincs nyoma e kihirdetésnek. Úgy tátszik, hogy a beköttetésnél elkallódott a jegyzőkönyv illető lapja. Bogma volt főadószedő valószínüleg ismerte a családot, mert ezt írja róla: *csíkszentkirályi* Bors *Ferencz* adományos volt Erdélyben; fia: *András,* ennek fia: *Pál,* a ki Magyarországba költözött. *István,* Pál fia, 1767-ben Mosony vármegyében kihirdettette nemességét; fia: *György,* ezé *József,* a ki 1791-ben Temes vármegyében kihirdettette nemességét.[3]

A család egy másik tagja: *József-István,* az 1825. évi október hó 12-én tartott közgyűlésen hirdettette ki nálunk nemességét, Mosony vármegyének 1767. évi márczius 9-én kelt nemesi bizonyságlevele alapján.[4] A bizonyságlevél Bors József és István részére állíttatott ki; Józsefnek a fia volt József-István, a folyamodó. — E család a harminczas évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Borsos. Borsos Károly, lippai timár 1824-ben panaszkodott a vármegyénél, hogy a lippai jegyző őt, annak daczára, hogy ő nemes ember, bezáratta. A jegyző erre azzal védekezett, hogy azért csukta be, mert goromba volt vele, meg aztán nem tudta, hogy panaszos nemes ember, mert nemessége nincs kihirdetve. A vármegye a jegyzőt megdorgálta hatalmaskodásáért, habár elismerte, hogy „a panaszos timár — kinek állított nemessége a vármegye előtt eddig tudva nincsen — garázdasága miatt a fenyítést megérdemelte.“[5] Borsos Károly erre Temes vármegyének 1829. szept. 14. közgyűlésén kihirdettette nemességét, Tolna vármegyének 1801. szept. 10. kelt bizonyságlevele alapján.[6] Az általa bemutatott iratokból kitünik, hogy Borsos Károly Tisza-Abádról költözött Lippára. Atyja, Sándor, Tisza-Abádon jegyző volt; anyja szül. Faragó Mária; Sándor testvére: Mihály jászkiséri ügyvéd. Sándor fiai: József, megh. 1824. Gyulán, Sándor és Károly, lippai timár. — Borsos Károly a negyvenes években is Lippán lakott, most már azonban e család tagjai nem laknak Temesben.

Borsos alias **Szabó.** L. Szabó családnál.

Bosnyák. Bosnyák József kamarai ügyész Temes vármegyében 1780. évi február hó 28-án kihirdettette nemességét, Somogy vármegyének 1779. évi május hó 12-én kiállított nemességi bizonyságlevele alapján.[7] E család más tagjai nem szerepeltek vármegyénkben.

Bossányi (nagybossányi). Bossányi Károly Temes vármegyének 1828. jul. 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Nyitra vármegyének 1808. nov. 17. kelt bizonyságlevele alapján.[8] E szerint atyja is Károly volt. Bossányi Károly 1826-ban br. Lo Presty Lajos tiszttartója volt,[9] a harminczas években mehalai községi jegyző lett és 1838-ban gyermektelenül elhunyt.[10]

[1] Jkv. 1793. évi 92. sz. — [2] Jkv. 1809. évi 3. és 1825. évi 971. sz. — [3] Bogma, I. 593. Márki S. szerint (Arad tört. II. 667.) Bors József Aradon a Maroshíd kamarai vámosa volt. — [4] Jkv. 1825. évi 2601. sz. — [5] Jkv. 1824. évi 1438. — [6] Jkv. 1829. évi 2100. — [7] Jkv. 1780. évi 44. sz. — [8] Jkv. 1828. évi 1899. — [9] Jkv. 1826. évi 2056. és 2438. — [10] Jkv. 1838. évi 4595. Végrendelete a vármegye levéltárában.

Bota. Bota János verseczi lakos Temes-vármegyének 1842. szept. 14. tartott közgyűlésében kihirdettette nemességét, Belső-Szolnok vármegyének 1842. jul. 19. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E család jelenleg nem lakik megyénkben.

Both (bothfalusi). Bothfalusi Both Antal kincst. ügyészségi gyakornok, Temes vármegyének 1846. ápr. 25. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Ung vármegyének 1845. aug. 5-én kelt bizonyságlevele alapján.[2] A bizonyságlevélből kitünik, hogy Antal atyja, István volt. A család első ismert ősei: István és János, kik 1580-ban Ung vármegye táblabirái voltak. — Both Antal Temesmegyéhez 1846-ban tb. esküdtnek kineveztetett,[3] jelenleg kir. bir. végrehajtó Temesvárott, giládi földbirtokos. Neje: Both Julia. Testvérének, Jánosnak gyermekei: Julia, szül. 1863. és János, szül. 1865., cs. és kir. tűzmester.[4]

Bottlik (apáty-kéri). Nyitra vármegyei eredetü család, mely 1876 óta lakik vármegyénkben. III. Ferdinánd király 1646. ápr. 25. (Lincz) nemesítette Bottlik Imre apáty-kéri (Nyitra várm.) birtokost. A nemesi diploma Nyitra vármegyében kihirdettetett 1647. aug. 22-én.[5] A diplomában nincs említés az előnév adományozásáról, a család azt önként vette föl még a mult században, az apáty-kéri (ma Nagy-Kér) birtoka után. A nemességszerzőnek fia volt: Pál, a ki szintén Apáty-Kéren lakott; Pál fia ismét Pál, ennek fia: István, Nyitra vármegyéből Komárom vármegyébe, Kotsra költözött.[6] István fia: Márton Pest vármegyébe, majd Bács-Bodrogh vármegyébe költözött, hol 1848 előtt szolgabíró volt. E Márton fia: Márton, szül. 1818. Hajóson (Pest várm.), a szabadságharczban mint honvédszázados a 6. honvéd-zászlóaljnál szolgált és mint hidásztiszt részt vett Péterváradi ostromában. 1876. évben Temesvárra költözött és itt mint nyug. honvédszázados 1883. okt. 23. meghalt. Nejétől, Mollinary Carolinától (szül. 1823. Titelen) származott gyermekei:

1. *Gizella*, szül. 1847. jan. 13. Józseffalván (Bács várm.), férje: Gruber Tamás.
2. *Irma*, szül. 1851. ápr. 10. Szabadkán, férje: ó-moraviczai Vojnics Dezső.
3. *Hedvig*, szül. 1853. okt. 19. Szabadkán, férje: nemes Rácz Géza.
4. *Dezső*, szül. 1855. ápr. 13. Szabadkán, jogtudor, ügyvéd Fehértemplomban. Neje: boksáni Tölgyessy Margit, boksáni Tölgyessy József és Éneklésy Amália leánya. Esk. Temesvár-Józsefváros, 1881. nov. 8. Gyermekei:

a) Dezső, szül. Temesvár, 1882. szept. 14.

b) Tibor, szül. Fehértemplom, 1884. okt. 16.

A család temesmegyei ága r. kath. vallásu. — A család tovább-elágazott Istvántól, kinek több gyermeke volt. Az egyik ág Vas vármegyébe telepedett le; ez az ág ev. reform. vallásu. Balogh Gyula: „Vas vármegye nemes családai“ cz. művében[7] e család tagjaiul emliti Ferenczet és Pált az 1842. évről.

A család *czímere* a diploma szerint: A pajzs kék mezejében, zöld halmon természetes egyszarvu, hátulsó lábaira ágaskodva, jobbra fordulva, ugrásra készen. A pajzs felső jobb sarkában félhold, felső bal sarkában csillag. Sisakdísz: Piros ruházatú emberi kar, markolatánál fogva szablyát tartva. Sisak-takarók: sárga-kék és ezüst-vörös.

Böjtös. Böjtös Imre temesvármegyei mérnök az 1824. aug. 2. tartott közgyűlésen kihirdettette nemességét.[8] Alapul Csongrád vármegyének 1819. okt. 15. kelt bizonyságlevele szolgált, mely szerint Imre atyja, Imre szentesi postamester Heves- és Külső-Szolnok vármegyéktől 1797. márcz. 30. kiadott bizonyságlevéllel igazolta nemességét. Imre szentesi postamester fiai voltak: Imre temesmegyei mérnök és Pál. — Böjtös Imre

[1] Jkv. 1842. évi 3227.

[2] Jkv. 1846. évi 1384. és 1385. — [3] Jkv. 1846. évi 4896. — [4] Alisp. 1896. évi 48419.

[5] Másolata kiadatott Nyitra vármegye levéltárából 1896. évi 550. sz. a. — [6] Nyitra vármegye bizonyságlevele 1822. márcz. 13-ról. — [7] 23. lap. — [8] Jkv. 1824. évi 2193.

1842-ben hunyt el Temesvárott, mint a vármegye első mérnöke és táblabirája.[1] Nejétől, Pechata Ludovikától született fia, *Árpád*, kinek neje Kakujay Sarolta, Kakujay József, volt uj-bessenyői jegyző és neje, szül. Jeszenszky Leontin leánya volt. Árpád gyermekei: Etelka és Imre.[2] E család, — melyet nem említ sem Nagy Iván, sem Siebmacher, — jelenleg nem lakik Temes vármegyében.

Buczurka. Buczurka Anna lippai lakosnő Temes vármegyének 1780. évi február hó 28-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1779. julius 20-án kelt nemesi bizonyságlevele alapján.[3] Még ugyanazon közgyűlésen Temes vármegye szegénységi bizonyítványt adott ki Buczurka Anna részére és fölhívta Lippa mezőváros előljáróságát, hogy őt eltartásba vegye.[4] Buczurka Anna valószínűleg leánya volt Buczurka László aradi kereskedőnek, kit Mária Terézia 1760. márcz. 25. (Bécs) nemesi rangra emelt.[5] — E család más tagjai nem laktak Temesben.

Budjács máskép **Budiács** (mikusóczi). Budjács *Imre* Temes vármegyének 1806. szept. 17. tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét,[6] melyet ős, András oroszlánkői várnagy szerzett.[7] Ez alkalommal bemutatta Arad vármegyének 1802. jul. 6. kelt nemesi bizonyságlevelét, mely Trencsén vármegyének 1775. aug. 31. kelt bizonyságlevelére van alapítva. Imre atyja *Pál Imre* volt, ki mint temesvári sóhivatali pénztárnok 1794-ben elhunyt; végrendelete szerint[8] gyermekei: Zsófia, József, Ilona és Imre. *Zsófia* Schulmann N. neje volt;[9] *József* mint nyug. cs. és kir. őrnagy 1839-ben Temesvárott hunyt el; nejétől szül. Karegyia Annától nem voltak gyermekei;[10] *Imre* Temesben főszolgabíró, táblabíró és 1828—1844. a temesi kerületben tartományi biztos volt.[11] Imre 1834-ben lippai házát és szőlőjét kisorsolás útján akarta eladni, de midőn a húzás napját bejelentette a vármegyének, a kincstári ügyész tiltakozott az eladás e különös módja ellen.[12] Fiai közül *Andrást,* ki a 37. gy. ezrednél mint kadét szolgált, a vármegye a magyar testőrséghez ajánlta, de sikertelenül.[13] András 1836-ban megyei szolgálatba lépett, 1837-ben megyei tbeli esküdti hivataláról lemondott és 1838-ban nemesi bizonyságlevelet kapott a vármegyétől.[14] Imre második fia volt: *Imre,* a ki 1834-ben elbujdosott hazulról, de Hátszegen megkerült, hol egy nyug. hadnagyhoz állott be legénynek, mikor elfogyott a pénze.[15] Harmadik fia, *Ferencz* megyei írnok volt és 1842-ben nemesi bizonyságlevelet kapott a vármegyétől. Ebből kitűnik, hogy Ferencz Temesvárott, a Józsefvárosban, 1822. szept. 9. született; atyja Imre, anyja Szakadáthy Julia volt.[16] — E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Bunyevácz. Bunyevácz Miksa György petirsi haszonbérlő, Torontál vármegyei táblabíró Temes vármegyének 1839. ápr. 27. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét.[17] Ez alkalommal bemutatta Zágráb vármegyének 1820 szept. 5. és Torontál vármegyének 1824 febr. 16. kelt bizonyságleveleit, továbbá az I. Ferencz király által Pozsonyban 1808 okt. 16. kelettel Bunyevácz Fülöp károlyvárosi ülnök és neje Pavek Dorottya, fiai: Nep. János, Fülöp, Tamás, Miksa, József, István és Lajos részére kiadott czímeres nemeslevelet. E szerint a család *czímere*: A négyelt pajzs 1. és 4. arany mezejében, zöld alapon egy-egy romladozó, négyszögletes, kőfalu torony; a 2. és 3. kék mezejében három, hat sugaru, háromszög alakban rakott arany csillag. Sisakdísz: három strucztoll,

[1] Jkv. 1842. évi 736. — [2] Egy 1878.-iki gyászjelentésből.

[3] Jkv. 1780. évi 45. sz. — [4] Jkv. 1780. évi 46. sz. — [5] Lib. Reg. XLV. 308, Nagy Iván II. 276, Márky: Arad tört. II, 667.

[6] Jkv. 1806. évi 844. — [7] F. M. O. Minerva, 1832. III. 505—10. Nagy Iván, II. 256—7. — [8] Temes vm. levéltárában. — [9] Jkv. 1839. évi 3074. — [10] Jkv. 1839. évi 3072. 1829. évi 1990. — [11] Jkv. 1828. évi 2758. [12] Jkv. 1834. évi 150. — [13] Jkv. 1833. évi 49 és 3210. — [14] Jkv. 1836. évi 13, 1837. évi 3215. és 1838. évi 3856. — [15] Jkv. 1834. évi 804. — [16] Jkv. 1842. évi 2580. — [17] Jkv. 1839. évi 1362.

melyek közül a jobboldali fehér, a középső vörös, a baloldali zöld színü. E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Burian máskép Kvassay. L. Kvassay-család.

Bydeskuty (ippi). Ezen ősrégi, előkelő családból ippi Bydeskuty *Vincze*, 1803—1820. Temes vármegye alispánja, 1812. kir. tanácsos volt. E század elején megvette az aranyági nemesi birtokot, melyet örökösei 1834-ben eladtak borosjenői Muslay Lászlónak. Meghalt 1820. jan. 31. Neje Majláth Johanna grófnő volt, a ki 1826. jan. 20. Temesvárott meghalt.[1] Gyermekei: Nep. *János*, 1815. tb. aljegyző, 1819. táblabíró, 1830. meghalt;[2] *Johanna*, Gyertyánffy Dávid neje; *Julia*, báró Wetzlár N. neje; *Lajos*, 1837. kir. kamarai ülnök, temesvármegyei táblabíró; *Ernő* és *Mária*, Nagy N. neje.[3] E család a hatvanas évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Caesar. Caesar József Antal, cs. kir. őrnagy, czettini várparancsnok és testvéröcscse, Nep. János, Varasd vármegyei mérnök, I. Ferencz király által (Persenbeug, 1820. jul. 14.) nemesíttettek. Caesar József Antalnak, Vuchetich Magdolna nevű nejétől született gyermekei: Zsigmond-Miksa és Péter, Temes vármegyének 1841. szept. 1. tartott közgyűlésén bemutatták a diplomát és kérték, hogy annak alapján nemességük elismertessék. Mivel azonban csupán Zsigmond-Miksa igazolta szabályszerű keresztlevéllel törvényes leszármazását (szül. 1813 okt. 28. Nagy-Szeben) a vármegye egyedül őt ismerte el nemesnek és Pétert elutasította a kérelmével.[4] Péter már a következő évben (1842) Temesvárott elhunyt.[5] A két fi-testvér nővére volt Julia, férj. Orsler N. A család róm. kath. vallású. Az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.[6]

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. ezüst mezőben egy liliom, melynek felső része kék, alsó része vörös; 2. kék mezőben kéttornyú vörös várkastély; 3. vörös mezőben négy folyó; 4. ezüst mezőben egy liliom, melynek felső része vörös, alsó része kék. Sisakdísz: jobbra fordult fehér egyszarvú, kinőve. Sisaktakarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Capdebo (baraczházi). E család unani Kapdebo Jónás (szül. Erzsébetváros. 1741. május 22.) és neje Patrubány Anna (szül. Erzsébetváros, 1742. ápr. 29.) házaspártól származik. E házaspár Erzsébetvárosban lakott és előkelő, tekintélyes örmény-család ivadéka volt. Az „unani“ előnév egy oroszországi község neve és alaposan vélelmezhető, hogy a család onnan származott Erdélybe.

Unani Kapdebo Jónásnak négy fia volt: Jónás, Márton, Ferencz és Gergely. I. Ferencz király e négy fi-testvért, valamint Jónás nejétől: Lukács Margittól született János és Anna, Márton nejétől: Kabdebo Johannától született János és Antal, Ferencz nejétől: Verzár Máriától született Anna-Mária nevü gyermekeit (Bécs, 1802. jul. 23.) nemesítette. Az erre vonatkozó armálisban a családnév Capdebo-nak van írva; ettől fogva a család szintén így írja nevét. A következő évben I. Ferencz király (Bécs, 1803. május 20) az említett négy testvérnek adománylevelet adott Baraczháza temesmegyei nemesi birtokra és egyszersmind a „baraczházi“ előnevet adományozta nekik.[7]

A jelenleg Capdebo Lajos nyug. törvényszéki bírónál levő eredeti czímeres nemeslevél Temes vármegyének 1803. jun. 20. tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[8] A család róm. kath. vallásu és jelenleg is bírja Baraczházát.

A négy testvértől a család következőkép származik le:

[1] Jkv. 1826. évi 726. — [2] Jkv. 1830. évi 931. és 2485. — [3] 1826. évi 1070., 1076., 2720., 1824. évi 1641. — [4] Jkv. 1841. évi 2621. — [5] Végrendelete Temes vármegye levéltárában. — [6] Nagy Iván és Siebmacher nem emlékeznek meg e családról.

[7] Temesváry Magyar-örmény nemes családok, 28. lap) tévesen írja, hogy a család 1803-ban egészen új, az 1802-ikitől elütő czímert kapott volna. — [8] Jkv. 1803. évi 456.

Jónás ága.

† *Jónás* nejei: 1. gyulai Kiss Anna, megh. 1802. előtt gyermektelenül; 2. ns. Lukács Margit. Gyermekei a második nejétől:

I. † *Jónás János,* szül. 1799., megh. 1873. decz. 4. Aradon. Temes vármegye táblabírája, gyermektelen. Neje: ns. Verzár Teréz, megh. 1882. febr. 25. Aradon.

II. † *Anna*, férje: Verzár Márton.

III. † *Antal,*

IV. † *Lajos.*

V. † *Mária.*

VI. † *Johanna* (Janka), férje: Csiky Márton ujaradi szolgabíró.

VII. *Josefa*, férje: Govrik Sándor.

Márton ága.

† *Márton* neje: Kabdebo Johanna (Janka). Gyermekei:

I. † *János,* szül. 1797. október 6. Erzsébetvárosban, megh. 1857. decz. 26. Murányon, a harminczas és negyvenes években szolgabíró és főszolgabíró Temes vármegyében, 1850—53. bánsági cs. kir. kormánybiztos, utóbb cs. kir. tanácsos. Első neje: murányi Kulterer (Murányi) Francziska. Második neje: hannseni Deschán Mária.

Gyermekei az első nejétől:

1. † *Anna*, sz. 1827. május 2. Baraczházán, férje: seprősi Czárán Gergely. (megh. 1890. jan. 11. Seprősön).

2. *Johanna*, sz. 1828. decz. 10. Baraczházán, férje: Kalmár Lajos temesvármegyei ny. főügyész.

3. *Géza-Ignácz*, szül. 1830. augusztus 9. Baraczházán, nyug. cs. és kir. huszárezredes. A szabadságharczban, mint honvéd huszárkapitány vett részt; azután a 11. sz. cs. kir. huszárezredhez soroztatott be, ezredesi rangra emelkedett. Az 1859. és 1866. hadjáratokban tanusított vitézségeért a III. oszt. vaskoronarendet és a katonai érdemkeresztet kapta, mindkettőt babérkoszorúval. 1881. óta nyugdíjban. Neje: Korbuly Kornélia, özvegyült rétháti Kövér Ágostonné; esk. 1880. ápr. 15. Budapesten. Gyermektelen.

János gyermekei a második nejétől:

4. † *Mária*, sz. 1841. január 2. Baraczházán.

5. † *Sándor.*

II. † *Antal*, a harminczas és negyvenes években Temes vármegye főszolgabírója és táblabirája. Neje: murányi Kulterer (Murányi) Erzsébet. Gyermektelen.

III. † *Anna*, férje: asguthi Körtvélyessy János.

IV. † *Teréz*, férje: ns Verzár István.

Ferencz ága.

† *Ferencz* neje: ns Verzár Mária. Gyermekei:

I. † *Anna*, férje: Novák N.

II. † *János*, szül 1803. Baraczházán, meghalt 1879. decz. 17. Temesvárott. A harminczas években mint megyei esküdt lépett a közpályára. A szabadságharcz után a magánéletbe vonult. Az alkotmány visszaállítása után ujra részt vett a megyei életben, előbb mint főpénztárnok, majd mint megyei táblabíró. Érdemeiért a kir. tanácsosi czímet kapta. Neje: birdai Termatsits Ida (szül. Billéden, meghalt 1879. október 17. Temesvárott, 59 éves korában). Gyermekei:

1. † *Anna.*

2. † *Kálmán.*

3. *Sándor*, baraczházi földbirtokos, megyei virilista, szül. 1839. május 14. Csakován. Neje: Gremsperger Anna.

4. † *Janka*, szül. 1843. márcz. 2. Temesvárott, megh. 1876. aug. 26. Baraczházán. Férje: lovag baieri Beer Frigyes.

5. *Lajos*, szül. 1845. jun. 10. Temesvárott. 1866. megyei aljegyző, 1872. kir törvényszéki bíró, 1883. nyugdíjba ment. Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja, baraczházi földbirtokos. Neje: Czeypek Matild, esk. 1877. okt. 29. Temesvárott, a r. kath. püspök házi kápolnájában. Gyermekei:

a) János szül. 1878. szept. 17. Temesvár-Józsefvárosban.
b) Dezső „ 1880. jun. 3. „ „
c) Márta „ 1881. jul. 29. „ „
d) Ida „ 1882. nov. 15. „ „ megh. 1892.
e) Sándor „ 1884. jun. 30. „ „
f) Mária „ 1886. febr. 2. „ „
g) Cornel „ 1887. decz. 18. „ „
h) Lajos „ 1891. nov. 4. „ „

6. † *György*.

7. † *Ferencz*.

8. *Ida*, szül. 1857. szept. 20. Temesvárott, férje: dr. Telbisz Imre temesvári kir. közjegyző.

III. † *Mária*, megh. 1874. decz. 25. Temesvárott, férje: nebojszai Bogma Mihály.

IV. † *István*, meg. 1857. jul. Aradon, Temes vármegye táblabirája. Első neje: ns Verzár Anna. Második neje: ns Verzár Francziska (szül. 1830. Aradon, megh. 1895. jan. 15. Temesvárott). Gyermekei a második házasságából:

1, *Ferencz*, szül. 1851. szept. 11. Baraczházán: 1874—1896, vármegyei aljegyző, utóbb főszolgabíró Vingán és Uj-Aradon, 1896. óta országgyűlési képviselő, baraczházi földbirtokos, Temes vármegye törvényhatósági biz. tagja. Neje: Steiner Berta, Steiner Ferencz temesvári volt polgármester leánya, esk. 1877. okt. 20. Temesvár. Gyermekei:

a) † Margit, szül. 1878. Temesvárott, megh. 1878. Temesvárott.
b) István, szül. 1879. szept. 2. Temesvárott.
c) Zoltán, szül. 1880. szept. 28. Temesvárott.
d) † Quidó, szül. 1881. Temesvárott, megh. 1881. Temesvárott.
e) Leona, szül. 1883. márcz. Temesvárott.
f) Quidó, szül. 1884. decz. 24. Vingán.
g) Roxane, szül. 1891. nov. 26. Uj-Aradon.

2. † *Jenő*, meghalt zsenge korában.

3. † *Gizella*, „ „ „

V. † *Josefa*, férje: Fejérváry Mihály.

VI. † *Ferencz*, megyei aladószedő, meghalt 1847. Grefenbergben.

Gergely ága.

† *Gergely* dr., szül. 1776. ápr. 27. Erzsébetvárosban, meghalt 1840. decz. 29. Temesvárott. E század elején egyik leghírnevesebb orvosa volt a délvidéknek. Mint megyei főorvos és táblabíró már e század első évtizedében behozta a himlőoltást, 1809. a nemesi fölkelő sereg orvosa, 1831-től lelkes híve a homeopatia gyógymódnak, melylyel rendkivüli sikereket ért el; annyian keresték föl mindenfelől, hogy betegei elhelyezésére külön helyiségeket építtetett. Nyolcz év alatt több mint 30.000 beteget gyógykezelt, még pedig minden díj és jutalom nélkül, mert soha semmit sem fogadott el. Majdnem

valamennyi európai nyelvet beszélte. Halála előtt egy művön dolgozott; 40 évi orvosi tapasztalatait akarta megírni, de munkáját félbeszakította a halál.[1] Neje: ittebei és elleméri Kiss Josefa (megh. 1836. aug. 13). Gyermekei:

I. † *Anna.*

II. † *Mária,* férje: erzsébetvári Csiki Manó, folyai földbirtokos.

III. † *Josefa.*

IV. † *Antonia,* megh. 1894. nov. 12. Budapesten, férje: hanvai Hanvay Miklós (†). Korán jutott özvegységre és nemcsak árván maradt nővéreit gondozta és adta férjhez, de később fivére: István és nővére: Mária árváit is magához vette, önfeláldozással, szeretettel fölnevelte és férjhez adta.

V. † *István,* szül. 1813., megh. 1885. jan. 7. Budapesten. Budapest főváros törvényhatósági bizottságának tagja, európai hírü sakkjátékos. Neje: kékesi Nikolics Eufrozina. Gyermekei:

1. *Géza.*

2. *Aurora,* sz. 1835. férje: koronghi Koronghy Henrik cs. és kir. huszárkapitány, nagybirtokos, esk. 1861. decz. 25. Pesten.

3. † *Gizella.*

4. *Rozina.*

VI. † *Emilia,* szül. Baraczházán 1814. aug., 22-én, megh. Beszterczebányán 1845. ápr. 8., férje: somoskői Somoskeőy Antal főbányatanácsos, esk. 1843. szept. 10.

VII. † *Erzsébet,* szül. Baraczházán 1815. nov. 10.

VIII. † *Johanna* (Janka), szül. Baraczházán, 1818. márcz. 23., megh. 1889. febr. 8. Budapesten. Férje: somoskeöi Somoskeőy Antal septemvir (szül. 1810. decz. 13. Somoskeőn, megh. 1883. nov. 15. Budapesten), esküvő: 1847. szept. 20. Pesten.

Czímere a diploma szerint: Balról jobbra haladó harántos és négy, hatsugaru arany csillag közt arany kereszttel megrakott vörös pólya által két részre osztott kék pajzs; jobb felében zöld hármas domb, bal felében tenger hullámain fehér vitorlás, három evezős, vörös-fehér-zöld színü zászlókkal díszített hajó. Sisakdísz: két fekete sas-szárny között kiemelkedő pánczélos kar, kardot tartva. Sisak-takarók: arany-vörös és arany-kék.[2]

Chapó (lebényi). E család nemessége nincs kihirdetve Temes vármegyénél. Lebényi Chapó Elek 1834-ben közs. jegyzői állásért folyamodott a vármegyéhez.[3] Özv. Chapó Laura 1838-ban a voksoló nemesek lajstromába fölvétetni határoztatott.[4] E családból származik lebényi Chapó Elek, a ki 1867. évben esküdtnek, 1871-ben szolgabírónak választatott és jelenleg nyug. kir. járásbíró Csakován.[5]

Chemez. Chemez Károly csakovai közalapítv. urad. ispán Temes vármegyének 1831. május 16. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Torontál vármegyének

[1] „Aradi Naptár", 1861. évről. E naptár szerint 1839. decz. 29. Pesten halt meg, a család följegyzései szerint azonban 1840. decz. 29. Temesvárott hunyt el.

[2] Temesváry (Magyar-örmény nemes családok, 25. l.) egészen téves rajzban mutatja be a család czímerét, melynek leírását is részben hibásan közli műve 28. oldalán. Nagy Iván (III., 4.) a Caballini-család czímerét írja le a Capdebo-család czímereként. Siebmacher (I., 94.) a baraczházi Capdebo-család czímeréül a talpasi Kabdebo-családnak V. Ferdinánd király által 1838. nov. 8. adományozott czímert ismerteti, a 93. oldalon pedig a baraczházi Capdebo-család czímerét a szlavnigradi Caballini-család czimereként írja le. E tévedését még növeli a pótkötet 29. oldalán közölt megjegyzésével, melylyel a baraczházi Capdebo-család czímerére vonatkozó tévedést helyreigazítja ugyan, de a talpasi Kapdebo-család czímerét a szlavnigradi Caballini-család czímeréül tünteti föl.

[3] Jkv. 1834. évi 2261. — [4] Jkv. 1838. évi 3159. — [5] Jkv. 1867. évi 7., 1871. évi 142., 341. és 362.

1827. aug. 6. és Pozsony vármegyének 1826. márcz. 6. kelt bizonyságlevelei alapján.[1] E bizonyságlevelekből kitűnik, hogy Károly atyja: Imre volt. II. Ferdinánd király 1628. máj. 23. (Prága) nemesítette Chemez Jánost, Istvánt, Gergelyt és Balázst.[2] Chemez Lajos gattajai urad. tiszt Temes vármegyének 1844. okt. 9. tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, Pozsony vármegyének 1844. aug. 21. kelt bizonyságlevelével igazolva, hogy édes testvére Károly közalapítv. urad. ispánnak.[3] Valószínüleg Károly fia volt: István-Károly csakovai kereskedősegéd, a ki 1848-ban, 22 éves korában, nagykorusításaért folyamodott a vármegyéhez.[4] E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében. Ebből a családból származott Chemez János csenei (Torontálm.) járási főszolgabíró, 48-as honvéd-főhadnagy, ki a *galánthai és csemezfalvi* előnevet használta és 1895. nov. 1. 65 éves korában, Csenén elhunyt. Gyászjelentését özvegye, szül. Kiss Mária és nővére, Mária, özv. Wandlikné adták ki.

Chillagh. II. Lipót király 1791. febr. 24. (Bécs) nemesi rangra emelte Chillagh János, Ferencz, Pál és Zsigmond testvéreket. Nevezettek Temes vármegyének 1791. decz. 12. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Arad vármegyének 1791. nov. 28. kelt bizonyságlevele alapján.[5] E család nem lakott Temes vármegyében.

Constantinovics (germáni). Constantinovics István bécsi nagykereskedő e század elején megvette a temesmegyei Germánt. I. Ferencz király 1821. szept. 21. (Bécs) kelt czímeres levéllel nemesítette Constantinovics Istvánt, továbbá első nejétől: Petrovits Eufemiától született Demeter, Constantin és Sándor nevü gyermekeit, valamint második nejétől: Joanovics Dioniziától született János, Ilona, Anna és Alexandra nevü gyermekeit; egyben nekik a „germáni" előnevet adományozta. E diploma kihirdettetett Temes vármegyének 1822. jun. 10. tartott közgyűlésén.[6] A diploma szerint C. István a népnevelésügy javára és a háboru költségeinek fedezésére jelentékeny áldozatokat hozott. C. István (meghalt 1828. nov. 27.); leszármazói ezek:[7]

I. † *Demeter,* szül. 1798., megh. 1872. jul. 24. Bécsben, vármegyei táblabíró, az orosz Szt-Anna- és a görög megváltó-rend tulajdonosa. Neje: Trautmansdorff-Weinsberg Lujza grófnő. Egyetlen fia, Alfréd, fiatal korában meghalt.

II. † *Constantin,* nőtlenül halt meg.

III. † *Sándor,* sz. 1803., megh. 1858.; a harminczas években szolgabíró, utóbb megyei táblabíró, az Obrenovics szerb fejedelmi családból nősült és többnyire Belgrádban lakott. Leszármazói most is ott laknak. Neje: Obrenovics Anna herczegnő (szül. 1821. ápr. 1.) 1868. jun. 10. együtt sétált a topcsideri vadaskertben Obrenovics Mihály fejedelemmel, midőn ezt orvul lelőtték. Anna ráborult a fejedelemre és testével akarta fedezni, de a gyilkosok őt is azonnal lelőtték. Gyermekei:

1 † *Tomania.*

2. *Sándor,* szül. 1848. jun. 21. Verseczen; Sándor szerb király szárnysegéde, szerbiai ezredes, a gárda-ezred parancsnoka, a Takova-rend nagykeresztjének, az osztrák-magyar Ferencz József-rend közép- és a Lipót-rend lovagkeresztjének és számos külföldi előkelő rendjel tulajdonosa. Neje: Opuich Miléva, szül. 1859. ápr. 24. Triesztben. Gyermekei: *a)* Vladimir, szül. 1879. jul. 5. Triesztben, *b)* Mária (†), *c)* Milos (†), *d)* Natália, szül. 1882. okt. 11. Triesztben.

[1] Jkv. 1831. évi 1101. — [2] Nagy Iván, (Pótk. 180) szerint a czímeres levél kelte 1628. máj. 13. és Jánost nem említi a czímerszerzők közt; az általa közölt nemzedékrendben pedig a Temesmegyében lakott családtagok nincsenek megemlítve. — [3] Jkv. 1844. évi 3916. — [4] Jkv. 1848. évi 1234 és 199.

[5] Jkv. 1791. évi 199.

[6] Jkv. 1822. évi 1574. — [7] Jkv. 1828. évi 3025., 1829. évi 1839. évi 3383., 1844. évi 489, 1845. évi 1249., 1844. évi 3714.

3. *Katalin,* első férje: Blaznavacz G. szerbiai regens, 2-ik férje: Bogitsevits Mihály szerbiai volt miniszter.

4. † *Constantin.*

IV. † *Ilona,* első férje: sósdiai Asztry György, 2-ik férje: Duschek Ignácz.

V. † *János,* huszár-hadapród, megh. 1846.

VI. † *Anna.*

VII. † *Alexandra,* meghalt 1844. Bécsben.

VIII. † *Jenő,* szül. 1821. márcz. 6. Bécsben, megh. 1892. febr. 24. Verseczen, volt szolgabíró. Neje: nagy- és kisszredistyei Lazarovics Julia. (szül. 1827. jan. 12. T.-Kubin.) Gyermekei:

1. *István,* szül. 1851. decz. 7. Verseczen, meghalt 1852. ápr. 17. Verseczen.

2. *Anna,* szül. 1854. decz 3. Germán, férje: de Pottère Potier Antal, hannoveri lovaskapitány (ág. ev. vall.), esk. 1874. szept. 30. Germán.

3. † *Leó,* gyermekkorában meghalt.

IX. † *Izsó,* gyermekkorában meghalt.

X. † *Pál,* gyermekkorában meghalt.

A család *czímere* a diploma szerint: Ezüst kereszt által négy részre osztott pajzs. Az 1. vörös mezőben koronázott ágaskodó, jobbra fordult oroszlán, jobb előlábával arany markolatu kivont kardot tartva. A 2. kék mezőben zöld dombon fészkében ülő gődény (pelikan), kicsinyeit önvérével táplálva. A 3. kék mezőben zöld hegyen várkastély és templom, a hegy jobboldalán kőfal. A 4. vörös mezőben zöld pázsiton felkantározott fehér lovon ülő, kék ruháju, arany zsinóros, fekete-sárga forgóval diszített vörös kalpagu jobbra vágtató magyar harczos, jobbjában kivont kardot tartva. Sisakdísz: két sasszárny közt — a jobboldali szárny arany-kék, a baloldali szárny vörös-ezüst színü — a pajzsbeli harczos, kiemelkedve. Sisaktakarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Csajághy (csajági). E család „csajági" előnévvel irta magát. Tagjai közül *Sándor* hittudor (szül. 1810. ápr. 6., megh. 1860. febr. 7. Temesvárott) 1851—1860. csanád-egyházmegyei püspök volt. Testvére: *István,* kir. tanácsos, buziási volt fürdőorvos, meghalt 1896. febr. 27. Buziáson, nyolcvanhárom éves korában. Istvánnak két neje volt: 1. Csokits Erzsébet, 2. Cserny Julia. Mindkét házassága gyermektelen. Sándor és István testvérei: *Márton,* Bács-Bodrogh várm. főszolgabirája, ügyvéd, hódmezővásárhelyi földbirtokos, meghalt 1882. márcz. 15. hetvenkilenc éves korában Budapesten; *Károly,* pécsmegyei nyug. esperesplébános; *Krisztina,* férj. mutniki Malonyay Ignáczné; *Anna,* férj. Szalay Józsefné; *Jozefa,* férj szabad-szentkirályi Nagy Károlyné.

Csaplovics (jeszenovai). Csaplovics Mátyás kir. itélőtáblai jegyző Temes vármegyének 1805. május 13. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Nógrád vármegyének bizonyságlevele alapján.[1] Még ugyanazon évben Temes vármegye számvevője, 1811-ben levéltárnok, 1817-ben ujra számvevő lett, közben 1808-ban vármegyei táblabirónak neveztetett ki, 1818-ban gyermektelenül meghalt. Neje: nebojszai Bogma Ágnes.[2] A család más tagja nem szerepelt vármegyénkben.

Császár (pacséri). Pacséri Császár Sándor alispán Temes vármegyének 1832. jun. 28. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, a kalocsai érseki káptalannak 1820. ápr. 18. kelt bizonyságlevele alapján, mely szerint pacséri Császár Ferencz, Ferdinánd és Sándor beiktattattak a bácsmegyei Pacsér tizenketted részébe. E bizonyságlevélből kitűnik az is, hogy I. Ferencz király (Bécs, 1801. máj. 1.) Császár Ferdinánd, Ferencz és Sándor részére Pacsér tizenketted részét és a *pacséri* előnevet adományozta.

[1] Jkv. 1805. évi 329. — [2] Bogma, I. 832.

— Császár Sándor élettörténete igen érdekes. 1789-ben született Pacséron. 1811-ben mint másod aljegyző Temes vármegye szolgálatába lépett, 1813. első aljegyző, 1820. főjegyző, 1828. táblabíró lett; 1829. okt. 31. másod-alispánnak helyettesíttetett, 1832-ben pedig másod-alispánnak megválasztatott, de két év mulva már lemondott tisztségéről, mert 1834-ben kir. itélő táblai bíróvá neveztetett ki. Közben, még mint főjegyzőt, 1825. jul. 29. országgyűl. követté választották és az 1825/7. 1830. 1832/6. országgyűléseken Temes vármegye egyik követe volt. Mint követ a kormánypárt tekintélyesebb és kiválóbb szónokai közé tartozott s független gondolkozásmódjával, ügyes tollával és nagy jogi ismereteivel osztatlan figyelmet keltett. 1836-ban kir. tanácsossá neveztetett ki. Mint a királyi itélőtábla birája (1834—1840.), szintén kitűnt meggyőződésének független nyilvánításával, a mennyiben az 1836. évi országgyűlés után Kossuth Lajos és az országgyűlési ifjak ellen indított állami perekben a vádlottak fölmentésére szavazott. Ennek folytán le is mondott hivataláról, visszajött a délvidékre és Krassómegyében, gróf Bissingen uradalmában lett meghatalmazott igazgató, majd ettől is visszavonulván, Buziáson lakott, honnan 1848-ban Deák Ferencz igazságügyminiszter hívta fel Pestre és kineveztette a hétszemélyes tábla birájává. Ez állásában akkor is megmaradt, mikor Windischgrätz 1849 elején Pestet elfoglalta, de míg társai közül sokan kompromittálták magukat, mert a forradalom alatt a magyar ügy ellenében személyes tevékenységet fejtettek ki, Császár mint életpályája egyéb alkalmainál, úgy most is, a legszilárdabb jellemet tanusította. Vukovits Sebő igazságügyi miniszter a kompromittáltak közül nehányat nyugdíjazott vagy elküldött, de Császárt levélben szólította fel, hogy vállaljon hivatalt. Császár habozott, mert — úgymond — a hétszemélyes tábla tagjai között külömbség nem lehet; vagy nyujtsanak módot minden tagnak az önigazolásra, vagy bízzanak meg mindenikben. Csak akkor sikerült őt hivatal elfogadására bírni, a mikor Vukovits ujabb levélben közölte vele a ki nem nevezhetők névsorát. Mint a hétszemélyes tábla birája halt meg lováról való leesése következtében, 1850-ben Pesten.

Fölemlítendő, hogy Császár még mint aljegyző kidolgozott egy utasítást ily czímen: „Norma publicae rei in Comitatus Temesiensi administrandae.“ Ezt az utasítást 1861-ben újra kinyomatták és életbeléptették. A család más tagja nem lakott Temesmegyében.

Források: Temes vármegye levéltára: 1832. évi 1523., 1825. évi 1772., 1829. évi 2278., 1834. évi 2890., 1861. évi 689. — Berkeszi István dr.: Adatok a reformkorszak történetéhez Temes vármegyében. (Tört. és Rég. Értesítő 1894. év 90.) — Nagy Iván, II. 108. — Horváth M. Huszonöt év Magyarország történelméből. I., 302. — Tóth Lőrincz czikke Cs. Sándorról. (Pallas Nagy Lexikona, IV. 627. és 628.) — Bessenyei Ferencz: Vukovits S. Emlékiratai, 517. — Ujabb Ismer. tár. II., 236. — Kölcsey F. naplója az 1832—1837. országgyülésről. — Bogma, I. 834.

Császár (sepsi-szentgyörgyi.) Császár József Temes vármegyének 1833. szept. 2. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1832. aug. 13. és Háromszéknek 1830. jul. 16. kelt bizonyságlevelei alapján.[1] Cs. József saághi községi jegyző, utóbb 1839-ben megyei írnok volt[2]. 1841-ben már nem élt, mert ez évben már özvegye van fölvéve a voksoló nemesek lajstromába. — Családjának más tagja nem lakott vármegyénkben.

Csekonics (zsombolyai és janovai) gróf. Csekonics Pál kőszegi ker. táblai ügyvéd Mária Terézia királynőtől (Bécs, 1753. jan. 29.) czimeres nemes-levelet kapott.[3] Csekonics *Pál* 1719. szept. 19. született; atyja Mátyás, anyja Marics Judith. A vasmegyei Gasztony, Medves, Alsó- és Felső-Rönök és Rába-Szt-Mihály községekben

[1] Jkv. 1833. évi 2124. — [2] Jkv. 1839. évi 1594.
[3] Lib. Reg. XLIII. 11.

birtokos volt. Neje: nemes Kanicsár Mária, ns. Kanicsár Pál és Hertelendy Julia leánya, esk. 1754. máj. 22. Kőszegen. Két fia volt: *József* és *Imre*.

József, szül. 1757. febr. 22. Kőszegen, megh. 1824. ápr. 26. Pesten, vezérőrnagy, a magyar állami mén-intézetek hírneves megalapítója. 1774-ben mint kadét beállott a D'Ayasassa curassier-ezredbe, 1777. hadnagy, 1778. főhadnagy a Modena-később Zeswitz curassier-ezredben, 1783. kapitány, 1787. őrnagy, 1789. alezredes, 1790. ezredes, 1806. tábornok és a magyarországi insurrectionalis sereg dandárnoka, 1799. a Szt-István-rend kiskeresztjét kapta. Már mint kapitány behatóan tanulmányozta a lótenyésztést és részletes emlékiratot dolgozott ki arra nézve, miként volna a lótenyésztés hazánkban fölvirágoztatható. Iratát átnyujtotta József császárnak, ki azt elfogadta és miután az előzetes kisérletek fényesen sikerültek, a császár megbízta őt az állami lótenyésztés-ügy szervezésével. Cs. József javaslatára alapították a mezőhegyesi állami méntelep-intézetet, melynek vezetésével ő bizatott meg; ugyancsak az ő előterjesztésére létesíttetett a bábolnai méntelep is. 1790-ben húsz évre bérbe kapta és utóbb örök áron megvette a zsombolyai uradalmat, 1798-ban megbízták, hogy az olaszországi és a Lech melletti hadsereget, valamint Bécs városát lássa el vágómarhával. Három éven át felelt meg e megbízásnak, a nélkül, hogy a hús árát fölemelte volna. Irodalmilag is működött. Műve: „Praktische Grundsätze, die Pferdezucht betreffend. Von General Csekonics. Pest, 1817." Két neje volt: 1. Templ Katalin, pesti patr. polgár leánya; 2. pribéri Jankovich Julia, megh. 1835. decz. 10., pribéri Jankovich János, udvari tanácsos, septemvir és báró Püchler Teréz leánya.[1]

József testvére: *Imre*, szül. 1759. nov. 8. Kőszegen, megh. 1830. november havában Kőszegen, vasvármegyei táblabíró, körmendi főszolgabíró, a franczia invasio alkalmával tett kitünő szolgálataiért, a hadsereg fővezényletétől több elismerő okiratot nyert. Neje: Zechetner Teréz, fia: *Ferencz*, szül. 1783. márcz. 9., megh. 1872. márcz. 1. Budán, őrnagy, részt vett a franczia hadjáratban, 1814-ben Bicenne vára ostrománál tanusított vitézségeért az orosz Szt-Vladimir 4. oszt. rendet a szalaggal kapta. Neje: Angerffy Lujza. Házassága gyermektelen.

József tábornok özvegye, szül. pribéri Jankovich Julia 1829-ben 113.807 frt 25 krért megvette a janovai (a mai Margitfalva, Temes vármegyében) 9820 holdas birtokot, mely 1829. jul. 27. birtokába átadatott.[2] I. Ferencz király (Bécs, 1833. január 31.) neki és János nevü fiának adománylevelet adott a zsombolyai és janovai birtokokra, egyszersmind a *zsombolyai és janovai* előnevet adományozta. A csanádi káptalan 1833. jul. 1—3-ig eszközölte a beiktatást, a minek megtörténte Torontál vármegyének 1833. szept. 9. tartott közgyűlésén 3020. sz. a. lett kihirdetve.

József tábornok gyermekei:

Az első házasságból:

I. *Karolina*, megh. 1871. nov. 15. Zsombolyán, férje kisfaludi Lipthay Frigyes báró, cs. kir. kamarás.

II. *Leopoldina*, megh. 1845. jan. 5. Triesztben.

III. *József*, megh. 1814. jan. 3., tizennyolcz éves korában, Pesten.

IV. *Erzsébet*, megh. 1881. decz. 4. Eleméren, férje: báró Piret-Bihain Lajos, v. b. t. t. altábornagy (megh. 1862. jan. 19. Eleméren.)

[1] Jkv. 1824. évi 1258. Csekonics József érdemeit bővebben méltatja: Történelmi és Régészeti Értesítő 1888. évf. 24—93—140. „A mezőhegyesi állami mén.-intézet alapításának története" írta: Ruisz Gyula. Életrajza ismertetve van továbbá: Hesperus, XXVII, 3. kötet, 95, 96.— Oestr. National Encyklopädie (Gräffer és Czikkann) Bécs, 1835., I. kötet, 637. — Oestr. Militär-Conversations-Lexicon, (Hirtenfeld és dr. Ersch). — Allgem. Encyklopädie der Wissenschaften und Künste, Leipzig, 1822. I. Sekt. XX. 275. — [2] Magyar udv. kamara 1829. évi 14675.

A második házasságból:

V. *János,* szül. 1809. nov. 16., megh. 1880. aug. 2. Zsombolyán, 1829. Temes vármegye táblabírája,[1] 1864. decz. 9. (Bécs) kelt oklevéllel Endre fiával és Margit leányával együtt *grófi rangra* emeltetett és 1874. márcz. 2. (Bécs) a grófság megerősíttetett, 1879. máj. 5. a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot kapta. Neje: kisfaludi br. Lipthay Leona (szül. 1821. aug. 30.) cs. kir. palotahölgy, kisfaludi br. Lipthay Frigyes és Csekonics Karolina leánya, esk. 1839. okt. 16. — Gyermekeik:

1. *Endre,* szül. 1846. szept. 13. Ivánkán, Borsodmegyében, a magyar főrendiház tagja, 1891. jan. 10. óta a magyar szent korona országai vörös kereszt egyletének elnöke, 1892. jan. 16. v. b. t. tanácsos. Neje: gr. Cziráky Konstanczia (szül. 1847. május 30. Budapesten), cs. és kir. palotahölgy, dénesfalvi és cziráki gr. Cziráky János és petit-verneuili gr. Dezasse Lujza leánya. Esk. 1869. okt. 13. Lovasberényben. Birtokai: a zsombolyai uradalom Torontálmegyében és a hosszupályi-uradalom Biharmegyében. Gyermekeik:

a) Andrea Mária Leona Johanna, sz. 1870. decz. 27. Budapesten, férje: sárvári és felsővidéki gróf Széchenyi Andor Pál.

b) Sándor Mária János Lajos, szül. 1872. aug. 25. Zsombolyán, cs. és kir. huszár-hadnagy a 9. huszárezredben. Neje: vajai és luskodi Vay Margit bárónő. Esk. 1898. okt. 13. Pozsonyban.

c) Pál Mária István, szül. 1873. okt. 1. Budapesten.

d) Gyula Mária Antal Ágoston József, szül. 1875. jan. 2. Zsombolyán.

e) Iván Mária Ker. János László Endre, szül. 1876. decz. 31. Zsombolyán.

2. *Margit,* szül. 1848. jan. 24. Budapesten, cs. kir. palotahölgy, férje nagykárolyi gr. Károlyi István (szül. 1848. febr. 2.) esk. 1869. szept. 27. Budapesten. A temesmegyei janovai (a mai Margitfalva) nemesi birtok tulajdonosa.

3. *Ágota,* meghalt kis korában.

A család r. kath. vallásu.

A család nemesi *czímere:* Vörös mezőben zöld gyeptalajon álló arany oroszlán, előlábaiban sás-buzogányt tartva. Slsakdísz: egy daru, fölemelt jobb lábával követ tartva. Takarók: mindkét oldalon arany-vörös.

A grófi *czímer* a magyar szövegü diploma szerint:

„Kék vitézi vértben zöld gyeptalajon fennálló arany oroszlán, mely két első markában természetes színü sás-buzogányt maga elé tartva, előre lépdel. A vért felső fokán grófi párta és ezen három koronás sisak nyugszik; ezek középsőjén, mely jobbra vőrös, balra kék, aranynyal bélelt sisaktakaróval, jobbra fordult, természetes színü daru áll, felemelt jobb lábával követ tartva maga elé; a jobb félen levő, aranynyal bélelt vörös, takaróval ékesített sisakból befelé fordult aranyoroszlán emelkedik ki, jobb markában sásbuzogányt tartva; a bal félen levő, aranynyal bélelt takaróval ékesített sisakból szinte befelé forduló, ágaskodó arany oroszlán látható, meztelen magyar szablyát villogtatva maga fölött. Vért-őrökül kétfelül egy-egy arany griff, hátulsó lábaikkal egy a vért alá helyezett érczszínü lépcsőn állva látható, alatta arany szalagon kék lapidaris írással a jelmondat: *Dona dei dono.*“

Csepreghy (győrösi). Győrösi Csepreghy Péter kapitány régi nemességét II. Mátyás király (Bécs, 1615. április 15.) új czímeres levél adományozásával megerősítette. E diploma kihirdettetett Nyitra vármegye 1617. november 11-ikét követő keddi napon tartott közgyűlésén. Csepreghy Péter utóbb gróf Eszterházi ezredénél a törökök elleni vezekényi csatában elesett. Három fia maradt: *András,* ki atyjával együtt harczolt

[1] Jkv. 1829. évi 2277.

a törökök ellen, *Ferencz* és *István*. Özvegye: Domonkos Katalin utóbb férjhez ment ns Balogh Istvánhoz, András 1707-ben végrendelkezett. Ebből kitűnik, hogy ősi birtoka volt neki a pozsonymegyei Alsó-Csepenyen, ezenkívül birtoka volt a barsmegyei Sziget-Gyarmathon. András neje volt: ns Enyedy Anna; ettől fia: Mihály, Mihály neje volt: Buday Erzsébet, fiai pedig: II. Mihály és János.[1]

E családból származik győrösi Csepreghy István, ki 1886. évben megvette a kádári (Temes várm.) nemesi birtok egy részét és Fehér vármegyéből Temes vármegyébe költözött; meghalt 1898. márczius 24. Budapesten, eltemettetett márcz. 27-én Kádáron. Özvegye: Janovszky Teréz; gyermekei: *Karola*, férj. Csudnay Károlyné; *István*, volt vármegyei aljegyző, földbirtokos (neje: Rósa Irén, gyermeke: Mária); *Teréz*, férj. Országh Elemérné, *Irén* és *Jenő*; testvérei: *Mária*, férj. Brokés Istvánné és *Klára*, férj. Kováts Ferenczné.

Czímere a diploma szerint: Vágott pajzs; az alsó kék mezőben zöld hármas halom, melynek középső halmán jobbra fordult, kiterjesztett szárnyu hattyu, csőrében drágaköves gyürű; a felső vörös mezőben három, egymás mellé állított, sárga színü, kinyilt liliom. Sisakdísz: két sasszárny között — melyek közül a jobboldali fehér-vörös színü, a baloldali sárga-arany színü — a pajzsbeli hattyu, zárt szárnyakkal. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Csernovics (mácsai) **és Csernovits** (mácsai és kisoroszi). Kétszáz éve mult, hogy a Balkán-félszigeten lakó ó-hitüek legnagyobb tekintélyü patriárkája, az ipeki, nem tűrhetve tovább a törökök üldözéseit, 40,000 szerb családdal együtt fölkerekedett és Magyarországon keresett és talált menedéket, letelepedvén az ország délvidéki és Duna-melléki tájain. A patriárka, *Csernoevicz* (Csernovics) Arzen megalapította a karlóczai metropolist és családja, mint a legtekintélyesebb szerb-magyar családok egyike, azontúl is sokszor játszott fontos szerepet a magyar közéletben, mire kétségtelen hazafisága, melynek révén a magyar nemességet is megnyerte és óriási vagyona, bőségesen szolgáltatott alkalmat neki.

Csernoevicz *Mihály*, Arzen patriárka öcscse, továbbá Mihálynak Jorge Annától született fia: János, III. Károly király által 1720. ápr. 29. (Bécs) nemesíttetett. Mihály özvegyen maradván, 1722-ben feleségül vette Koványi Annát, Szirovicza Jankó özvegyét; 1742. aug. 15. feleségének első férjétől származott gyermekeit, Szirovicza Arzent és Györgyöt örökbe fogadta. Mária Terézia ezen fiúvá való fogadásra 1744. ápr. 17. királyi concensust adott. *Arzen* és *György* lettek aztán megalapítói a Csernovics-család mai két ágának. Arzen leszármazói a mácsai és kisoroszi előnevü Csernovitsok, a kik ts-el írják nevüket. György leszármazóinak előneve mácsai; ezek cs-vel írják nevüket.[1] Mihálynak első nejétől származott fiának és 2-ik nejétől született fiainak ágai még a mult században kihaltak.

A családban fenmaradt hagyományok szerint a család montenegrói eredetü és a Magyarországba bevándoroltak leszármazási rendje ez volna:

[1] Hiteles másolatok a család birtokában.

[1] Ennek különben nincs jelentősége, mert a királyi adománylevelekben majd „cz"-vel és „ts"-sel majd „ch"-val vagy „cs"-vel végződik a családnév; Csernovics Mihály majd Csernovicznek, majd Csernovich-nak van írva.

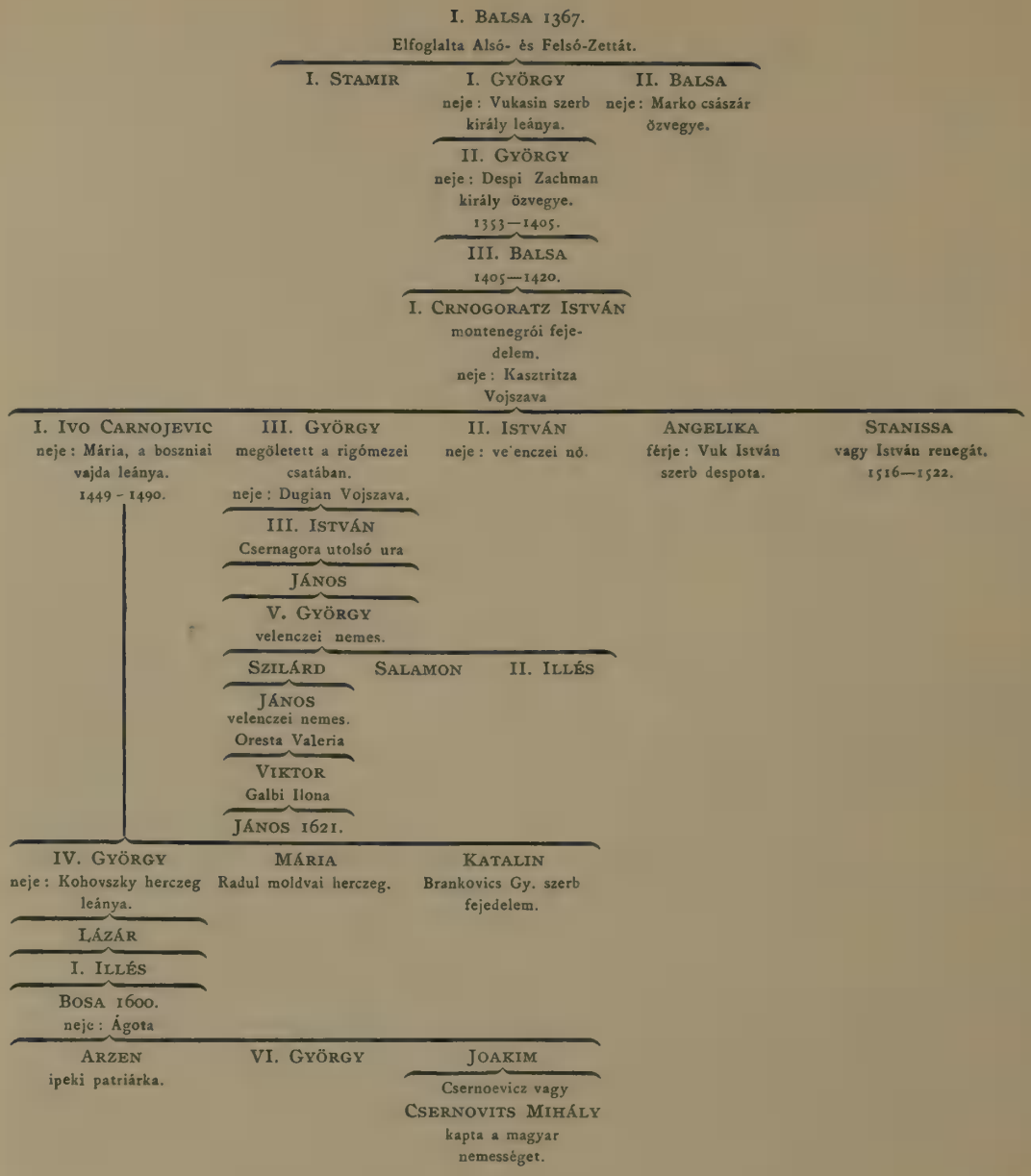

Hiteles, okirati bizonyítékokkal nem bir a család e leszármazási rend igazolására nézve, de jellemző, hogy mikor Csernovics Lázár 1793-ban grófi rangra emeltetett, kívánságára kibővített czímerébe felvétetett az illyr ősi czímerből és a velenczei Csernoevics-család czímeréből a kétfejü sas.

Mihály 1727. jun. 13. Edelspacher Zsigmondtól megvette a mácsai pusztát egészen, Simánd város, az ujfalui, tövisegyházi és katenesi puszták felét, Arad, illetve Zaránd vármegyében; 1744. febr. 2. gróf Cavriani Lőrincz Frigyestől a futaki uradalmat, Bodrogh vármegyében; 1751. jul. 5. Mihály fiai Kurtics felét és a kutasi puszta felét megvették Horváth Mihálytól. Mihály 1727-től kezdve, mácsai birtoka után, a mácsai előnevet használta. Unokája, Pál de mácsa I. Ferencz királytól (Bécs, 1809. ápr. 7.) Kis-Oroszt és a „kis-oroszi“ előnevet kapta. A család birta továbbá Temesben 1889-től a panyovai nemesi birtokot.

Mihálytól kezdve a leszármazási rend ez:

I. TÁBLA.

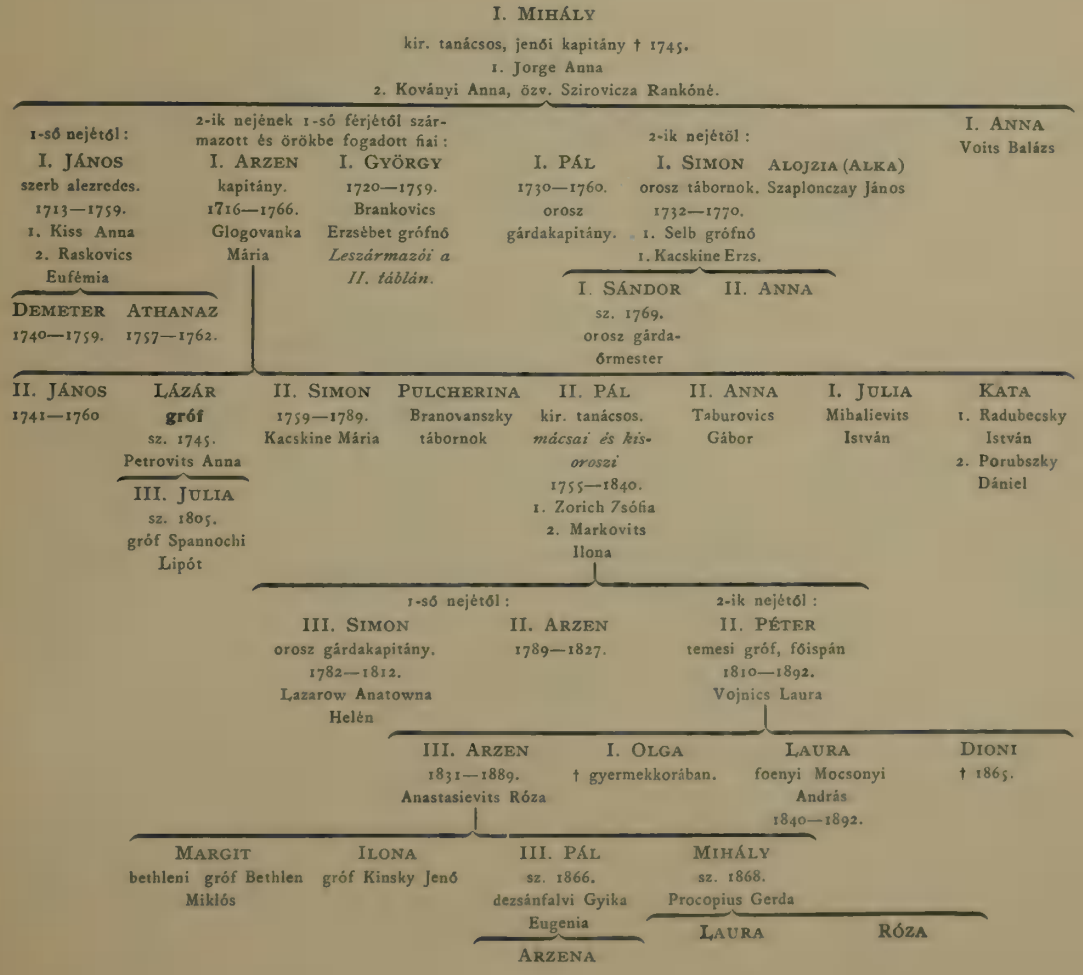

II. TÁBLA.

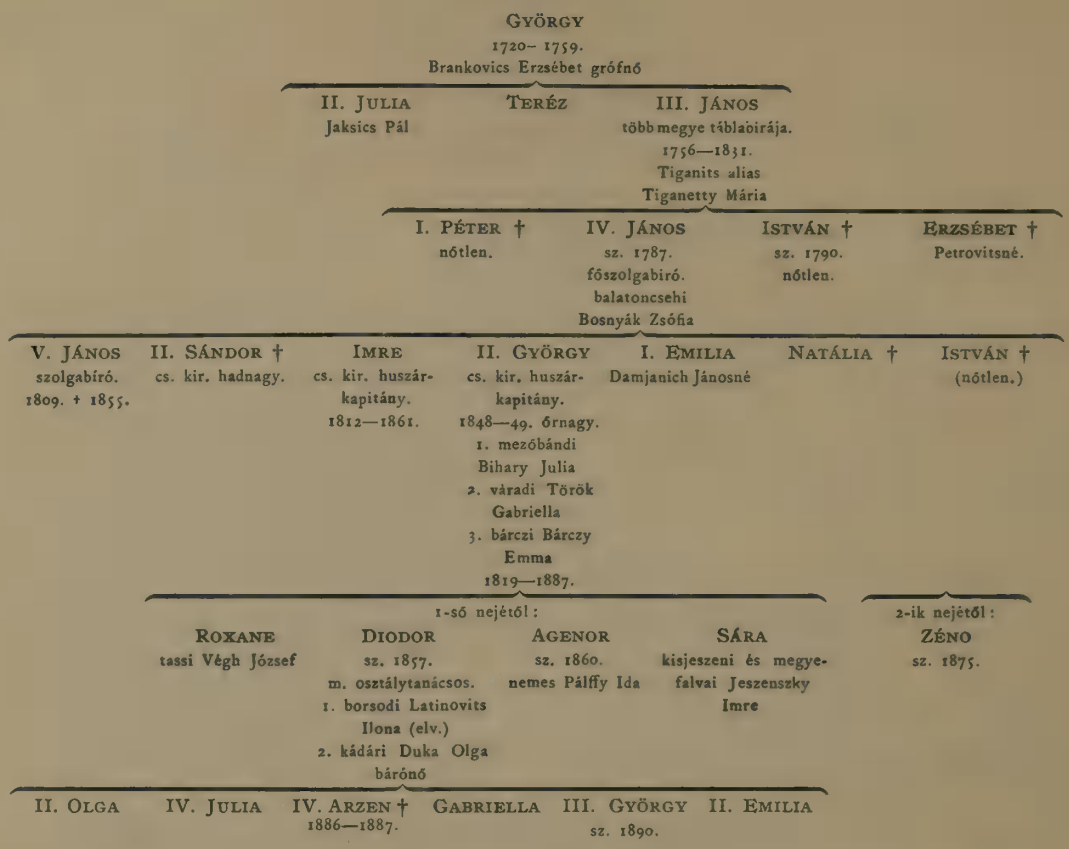

Mint e nemzedékrendből látható, a család több tagja előkelő szerepet játszott Oroszországban is. Ennek története igen érdekes. II. Pál nejének, Zorich Stefániának bátyja, Zorich Simon a mult század végén kivándorolt Oroszországba, ott beállott a seregbe és csakhamar Katalin czárnő kegyencze lett. A czárnő grófi rangra emelte, tábornokká, császári hadsegéddé, kozákparancsnokká tette és óriási uradalmakat ajándékozott neki, melyek mintegy félmillió rubel évi jövedelmet hajtottak. Gróf Narantsich-Zorich még életében minden vagyonát egyetlen nővére férjének, Csernovics Pál kir. tanácsosnak hagyományozta. Csernovics Pál elsőszülött fia: Simon, mint gyermek kiment Oroszországba, hol nagybátyja katonai pályára neveltette és nemsokára gárda-kapitánynyá neveztette ki. Nagybátyja 1805-ben elhunyván, összes vagyonát Csernovits-Pawloff *Simon* örökölte, a ki azonban már 1812-ben szintén meghalt; özvegye: Lazzarow Antanowna Heléna megmaradt e vagyon haszonélvezetében és mikor 1816-ban meghalt, Csernovics *Arzen,* Simon öcscse örökölte a vagyont, a ki a czártól engedélyt kapott annak eladására; Arzen azonban még a birtokok eladása előtt 1827. jul. 27. nőtlenül meghalt. Örököse testvéröcscse: *Péter*, a későbbi temesi gróf és főispán lett volna, ő azonban későn tette meg a lépéseket az örökség kiadása iránt, mikor már joga elévült.

A család egyik kiváló tagja volt: *Lázár,* a ki I. Ferencz király által (Bécs, 1793. márcz. 7.) grófi rangra emeltetett. Csupán egy leánya volt: Julia, a ki Spannochi Lipót gról neje.

Legismertebb és legnépszerübb tagja volt a családnak II. *Péter*. 1843-ban, 33 éves korában Aradmegye követe volt az országgyűlésen, a mikor aztán az a köz-

becsülés, melyet megyéjében kivívott, országossá lett. Az első felelős kormány 1848. ápr. 26. őt neveztette ki Temes vármegye főispánjának és mint ilyen ő volt az utolsó temesi gróf. A nagykikindai szerb lázadás hírére az egész u. n. bánságra, továbbá Bács és Arad vármegyékre teljhatalmu kormánybiztossá neveztetett ki. Valódi magyar nábob volt, azok közül való, kiket Jókai választott mintául regényeihez. A magyar állameszmének rendíthetetlen híve volt, nyelvben, érzelemben, gondolkozásban, izlésben és cselekedeteiben oly magyar, mintha Árpáddal jöttek volna be ősei. A kiegyezés után már nem igen vett részt a közéletben, noha többízben megválasztották országos képviselőnek. Utolsó éveit többnyire Fényen, veje kastélyában töltötte.

Péter, szül. 1810. márcz. 13 Mácsán, megh. 1892. ápr. 27. Fényen. Neje: Vojnics Laura. Gyermekei:

I. *Arzen*, szül. 1831. nov. 30. Aradon, megh. 1889. szept. 17. Bécsben. Neje: Anastasievits Róza (szül. 1843. nov. 14. Belgrádban), esk. 1863. febr. 15. Bécsben. — Gyermekei:

1. *Margit*, szül. 1864. jan. 11. Pesten, férje: bethleni gróf Bethlen Miklós, esk. 1893. szept. Budapesten.

2. *Ilona*, szül. 1865. jul. 27. Szalárdon (Biharm.), férje: gróf Kinsky Jenő, esk. 1893. május Fényen.

3. *Pál*, szül. 1866. jul. 7. Szalárdon (Biharmegye), neje: dézsánfalvi Gyika Eugenia, esk. 1894. aug. 4. Temesvárott. Gyermeke:

Arzena, szül. 1895. aug. 26. Temesvárott.

4. *Mihály*, szül. 1868. nov. 18. Szalárdon, neje: Procopius Gerda, esk. 1893. márcz. 18. Temesvárott. Gyermekei:

a) Laura, szül. 1894. febr. 2. Panyován.

b) Róza, szül. 1896. febr. 6. Zámon, Hunyadmegyében.

II. *Olga*, gyermekkorában meghalt.

III. *Laura*, szül. 1840. aug. 30. meghalt 1892. aug. 7. Fényen, férje: foenyi Mocsonyi András.

IV. *Dioni*, megh. 1865. Pesten.

A család másik ágából, a mácsai Csernovicsok közül ma élők leszármazási rendje ez:

György, szül. 1819. Aradon, megh. 1887. jun. 23. Kálnón, Nógrád várm., cs. kir. huszárkapitány, 1848/49-iki honvédőrnagy, simándi és ménesi birtokos. Nejei: 1. mezőbándi Bihary Julia, szül. 1830., megh. Budapesten, 1872. jan. 18. 2. váradi Török Gabriella, megh. 1880. ápr. 19. Kálnón. 3. bárczi Bárczy Emma. — Gyermekei az első nejétől:

1. *Roxane*, szül. 1854. nov. 13., férje: tassi Végh József.

2. *Diodor* dr., szül. 1857. ápr. 16. Aradon, m. kir. pénzügyminiszteri osztálytanácsos, aradi állami jószágigazgató. Nejei: 1. borsodi Latinovits Ilona, borsodi Latinovics György és lázári Nagy Szidónia leánya, esk. 1882. ápr. 26. Budapesten, elvált: 1894-ben. 2. kádári Duka Olga bárónő. Gyermekei az első nejétől:

a) Olga, szül. 1883. febr. 25.

b) Julia, szül. 1884. máj. 22.

c) Arzen, szül. 1886. jun. 16, megh. 1887. máj. 3.

d) Gabriella, szül. 1888. máj. 15.

e) György, szül. 1890. febr. 25.

f) Emilia, szül. 1891. okt. 25.

3. *Agenor*, szül. 1860. febr. 13., a pancsova-kubini ármentesítő társulat volt igazgatója, jelenleg a szeged-sövényházi ármentesítő társ. igazgatója; neje: ns Pálffy Ida.

4. *Sára*, szül. 1863. decz. 27, férje: kisjeszeni és megyefalvai Jeszenszky Imre.

Második nejétől:

5. *Zénó*, szül. 1875. nov. 21.

György édes testvére a jelenleg is élő *Emilia*, Damjanich János honvédtábornok özvegye, 1847. aug. 30-án lépett házasságra Damjanich-csal, a ki akkor Temesvárott a 61. gyalogezrednél mint százados szolgált. Érdekesnek találom fölemlíteni, hogy Damjanich János unokatestvére volt Csernovits Péter temesi grófnak, a mennyiben Csernovich Péter nagynénje, Anna (Pál kir. tanácsos és Lázár gróf nővére) Taburovics Gábor neje volt; Taburovics Gábor leánya, Mária pedig Damjanich Jánoshoz ment nőül és ebből a házasságból született Damjanich János tábornok.

A Czarnoevich (Carnojevic, Zarnoevic, Zernovicchio) család *címere* az illyr címergyüjteményekben: Vörös mezőben kétfejü, kiterjesztett szárnyu, arany koronás arany sas. Foszlányok: vörös-arany, sisakdíszként nyílt aranykoronából kiterjesztett szárnyu, piros nyelvü sárkány emelkedik ki.

A Csernovics (Csernovits, Csernoevicz) család magyar nemesi *címere* a Csernovits Pál birtokában levő eredeti armális szerint: A pajzs kék mezejében zöld domb fölött, fehér lovon, tigrisbőr nyeregtakarón ülő, jobbra száguldó vitéz, jobb kezében kardot villogtatva, a kard hegyén török fej. A vitéz ruházata: vörös kalpag, zöld dolmány, vörös nadrág, sárga csizma. Sisakdísz: a pajzsbeli vitéz kiemelkedve, ló nélkül. Sisaktakarók: sárga-kék és ezüst-vörös. (Nagy J. és utána Siebmacher részben hibásan hozzák a czímert.)

Források: A család levéltára Csernovits Pál birtokában. — Nagy Iván, III. 146—148. — Temes vármegye levéltára: 1827. évi 2641, 1848. évi 23 és 1547. — Siebmacher, I. 112. — Csernovits Diodor dr. közlései. — Márki: Arad vm. tört. II. 668, 669, a hol azonban sok téves adat van. — Turul, 1888. évi 104. l. — Képes Folyóirat, 1892. évf. 559—561 l. — Delejtü, II. 1859. 331, 395, 404 és 411. l. — Délmagy. Közlöny, 1896. évi 291. sz. — Degré Alajos: Visszaemlékezések. — Sárossy Gyula Albuma. — Bogma, I. 850—851.

Csernyánszky (nagycsernai) másképp **Vrabel.** Nagycsernai Csernyánszky János, Temes vármegyének 1822. jun. 10-én tartott közgyülésén kihirdette nemességét, Bács-Bodrogh vármegyének 1817. decz. 15. és Trencsén vármegyének 1814. nov. 21. kelt bizonyságlevelei alapján.[1] E bizonyságlevelekből kitünik, hogy a Csernyánszky, másképp Vrabel-család Nagy-Csernén (Trencsénmegye) birtokos volt. János atyja: szintén János, testvére: György. — E család nem szerepelt Temes vármegyében.

Csesznák. Csesznák Pál medvesi urad. számtartó Temes vármegyének 1831. május 16. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Hont vármegyének 1818. jun. 30. kelt bizonyságlevele alapján.[2] E bizonyságlevélből kitünik, hogy I. Lipót király 1699. decz. 20. nemesítette Csesznák Pált; ennek fiai: Márton, György és Pál; Márton fia Pál, a folyamodó atyja. Csesznák Pál utóbb Bukoveczen urad. tiszttartó volt és 1848-ban meghalt Temesvárott.[3] Családja nem lakik Temes vármegyében.[4]

Csiky (csik-somlyói). E családból *János* e század elején letelepedett Lippán, hol az ottani régi sörház tulajdonosa volt. A vármegye közügyeiben élénken vett részt és érdemeiért a táblabírói tisztséggel ruházták föl. Három fia volt: *István, Gergely* és *Lajos*. Mind ő, mind fiai föl vannak véve a voksoló nemesekről 1832., 1838. és 1841-ben összeállított lajstromokba, nemességük azonban szabályszerűen nem hirdettetett ki. *István* a harminczas és negyvenes években szolgabíró volt Lippán, *Gergely*, mint

[1] Jkv. 1822. évi 1564.

[2] Jkv. 1831. évi 1071. — [3] Jkv. 1848. évi 403. — [4] Siebmacher szerint (I. 113.) I. Lipót király 1699. nov. 21. (Bécs) nemesítette Csesznák Andrást, Pált, Mátyást, Györgyöt és Jakabot. E szerint a czímerlevél dátuma tekintetében némi eltérés van.

kiérdem. esperes, tornyai róm. kath. plébános 1884. szept. 19. hetvennégy éves korában hunyt el Tornyán, *Lajos* Verseczen, utóbb Uj-Aradon főszolgabíró volt és 1880. május 15-en, hatvanhét éves korában hunyt el Tornyán. Lajos neje baraczházi Capdebo Janka volt (baraczházi Capdebo Jónás és Lukács Margit leánya); gyermekei: *a)* János (†), *b)* Antal (†), *c)* Róza, Pietsch József aradmegyei birtokos neje, *d)* Gizella, Kristóffy József aradmegyei birtokos neje, *e)* Janka, baróti Keserü Antal neje, *f)* Mária, Hegewald Henrik főmérnök neje, *g)* Josefa (†), *h)* Gergely, a kinek neje Toronyossy Aranka.[1] — Csiky Jánosnak valószínüleg anyja lehetett Csiky szül. Papp Mária, kinek Lippán 1816-ban kelt végrendelete a vármegyén 1818-ban kihirdettetett.[2] E végrendeletben említés van téve Tódor és János nevü fiairól. Tódor özvegye szül. Dániel Katalin, 1868. évi decz. 26. hunyt el Pesten, hetvenhárom éves korában. A gyászjelentés szerint gyermekei: Mihály és Teréz, férj. Nyiri Józsefné.[3]

Csiki (erzsébetvári). Erzsébetvárosi eredetü család, mely a harminczas évek óta birtokos Temes vármegyében. Mária Terézia királynő 1780. máj. 24. (Bécs) kelt diplomájával nemesíttettek: Csiki Manó és Péter erzsébetvárosi kereskedők, továbbá Manó neje Ötves Róza, gyermekei: Ferencz, István, Antal, János, Dávid, Anna, Kata, Róza, Mária; Péter neje: Issekutz Anna, gyermekei: Dávid, Kata, Mária, Janka; egyszersmind az „Elisabethopoli“ előnevet kapták. A család az előnevet magyarul „Erzsébetvári“-nak írja. Temes vármegyében a nemesi czímerlevelet szerző Manó unokája, Manó (Antal és neje: Szucsani Rachel fia) hirdettette ki először nemességét, az 1822. szeptember hó 3-án tartott közgyülésen.[4] Utána következett ifj. Csiki Manó (a nemességszerző Manónak János fiától született unokája), a ki az 1832. ápr. 30. tartott közgyülésen hirdettette ki nemességét.[5] 1838-ban Csiki Antal drauczi (Aradmegye) urad. tiszt nemesi bizonyságlevelet kapott, mert igazolta, hogy fia a nemességszerző Manó Dávid nevü fiának.[6] Csiki Gergely dévai lakos ugyancsak 1838-ban nemesi bizonyságlevelet kapott, mert igazolta, hogy fia a nemességszerző Manó Antal nevü fiának és igy édes testvére id. Csiki Manónak. Ugyancsak édes testvére volt id. Csiki Manónak és unokája a nemességszerző Csiki Manónak, Csiki János, a ki 1844-ben és 1846-ban kapott nemesi bizonyságleveleket Temes vármegyétől.[7] Id. Csiki Manó harmadik testvére volt: Csiki József, a ki szintén Temesben lakott.

A Temes vármegyében letelepedett családtagok nemzedékrendje ez:

I. Id. Manó ága.

† *Manó*, szül. 1800. Erzsébetvárosban, meghalt 1852. febr. 22. Temesvárott, ügyvéd, utóbb vármegyei táblabiró,[8] folyai földbirtokos. Neje: baraczházi Capdebo Mária, megh. 1853. jan. 1. Pesten.

Gyermekei:

1. *Josefin*, szül. 1842. férje: Ivády Béla.
2. *Antónia*, szül. 1843. férje: micsinyei és beniczei Beniczky György.

II. Gergely ága.

† *Gergely*, szül. 1810. Erzsébetvárosban, megh. 1874. jun. 3. Folyán, folyai földbirtokos. 1. neje: N. N.; 2. neje: Novák Katalin, 3. neje: szamosujvári Placsintár Mária. Gyermekei:

[1] Capdebo-család levéltára. — [2] Jkv. 1818. évi 2929. — [3] Gyászjelentés-gyüjtemény múzeumunkban. [4] Jkv. 1822. évi 2732. — [5] Jkv. 1832. évi 950/a. — [6] Jkv. 1838. évi 1846. — [7] Jkv. 1844. évi 2117 és 1846. évi 3759. — [8] Jkv. 1825. évi 93 és 1835. évi 3355.

A második házasságából:

1. *Mária*, szül. 1852.

A harmadik házasságából:

2. *Vilma*, férje: Hámori Lajos (†).
3. *Antónia*.
4. *Gyula*, szül. 1864. máj. 2. Folyán, folyai birtokos.
5. *Karolina*, férje: Foriss József zsombolyai főszolgabíró.
6. *Mária Magdolna*, férje: Várnay Imre dr. zsombolyai ügyvéd.

III. Ifj. Manó ága.

† *Manó*, szül. 1832. Erzsébetvárosban, meghalt 1885. ápr. 6. Buziáson, buziási volt körjegyző, buziási és szilasi birtokos. Neje: Toszt Teréz. Gyermekei:

1. *Róza*, szül. 1872. nov. 7. Buziáson, férje: Janker Lajos traunaui jegyző.
2. † *Izabella*, szül. 1874., megh. 1882. aug. 30. Buziáson.
3. *Lajos*, szül. 1876. jan. 1. Buziáson.
4. *Manó*, szül. 1882. okt. 14. Buziáson.

Id. *Manó* és *Gergely* testvérei voltak még:

† *István*, a ki 1886. nov. 17. meghalt Erzsébetvárosban. Neje volt: Zachariás Teréz, a ki 1891. máj. 15. Erzsébetvárosban gyermektelenül elhunyt.

Mária, férje: Kőházy Márton.

Veronika, férje: Libl József.

A család *czímere* a Csiki Gyula birtokában levő eredeti diploma szerint: Négyelt pajzs. Az első és negyedik, vörös mezőben ágaskodó arany oroszlán, egymás felé fordulva, az első mezőben arany napot, a negyedik mezőben növekvő ezüst holdat tartva. A második, kék mezőben sziklára épített hármas tornyu, — a tornyok közül a középső kimagaslik — vörös fedelü ezüst várkastély. A harmadik, ezüst mezőben zöld alapon, pejlovon balra vágtató, aranyzsinóros, vörösruháju és kalpagu magyar lovas-vitéz, fölemelt jobbjában kardot tartva. Sisakdísz: fészkében nyugvó, kiterjesztett szárnyu, fekete gődény (pelikán), csőrével mellét tépve és vérével három kicsinyét táplálva. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Csiki (kézdi- és alsó-csernátoni.) Csiki László a negyvenes években rövid ideig Temesvárott lakott és Temes vármegyének 1843. jun. 1. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Háromszéknek 1843. márcz. 21. kelt bizonyságlevele alapján.[1]

Csiki. Mária Terézia királynő 1760. okt. 7. (Bécs) nemesi rangra emelte Csiki Tódor erzsébetvárosi kereskedőt és gyermekeit: Istvánt, Mártont, Márkot, Mihályt, Máriát, Zsuzsannát, Margitot, Terézt. A gyermekek közül Mária, Csiki Tódor első nejétől, Patruban Szultanától származott, a többinek anyja volt: Samoj Mária. István-Tódor fia: *János-Márton* (szül. 1773. ápr. 21. Erzsébetvárosban) Temes vármegyének 1821. decz. 10. tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, Krassó vármegyének 1820. máj. 9. kelt bizonyságlevele alapján;[2] Temes vármegyében azonban aligha lakott, mert neve már 1832-től kezdve nem fordul elő a voksoló nemesek lajstromában és egyébként sem akadtam szereplése nyomára a vármegyei levéltárban.

Márki és Temesváry azt állítják,[3] hogy e családból származott Csiky Gergely, a nagynevü drámaíró, ki a hetvenes évek elején a csanádegyházmegyei r. kath. papnövelde tanára volt. Eltekintve attól, hogy a nagy drámaíró családja nevét *y*-nal írta,

[1] Jkv. 1843. évi 2244.

[2] Jkv. 1821. évi 3084. — [3] Márki: Arad tört. II. 669. és Temesváry: Magyar-örmény nemes családok, 29.

ezt az állítást azért nem tartom igazoltnak, mert Csiky Gergely családja — a rokona, Kabdebo Gergely temesi alispán birtokában levő pecsétnyomó szerint — az 1760-ban kiadott armálisban leírt címertől egészen elütő címert használt. *Címerük* ugyanis négyelt pajzs, melynek 1. és 4. mezejében ugró kőszáli zergebak, 2. és 3. mezejében két-két vízszintes pólya; a pajzson két sisak, a jobbfelőliből sasszárny, a balfelőliből kardot tartó pánczélos kar emelkedik ki. Az 1760. okt. 7. kiadott, jelenleg a „Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum-társulat" okirattárában őrzött és oda Csiki Mihály szuránki (Krassó-Szörénymegye) birtokos adományából jutott *eredeti* diploma szerint ellenben a Csiki Tódor és gyermekei részére adományozott nemesi czímer a következő: Vágott pajzs, felső része hasítva. A felső rész jobb oldalán, ezüst mezőben, balra fordult, ágaskodó, vörösszínü orszlán, előkarmai közt vörös zászlót függélyesen tartva; a baloldali kék mezőben harántos ezüst pólya, fölötte és alatta egy-egy arany csillag. Az alsó vörös mezőben arany korona, azon át két keresztbe tett, arany markolatu kard. Sisakdísz: a pajzsbeli oroszlán a zászlóval, kiemelkedve és jobbra fordulva. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Csiky. A fennebb ismertetett négy Csiki- illetve Csiky-családon kívül, Temes vármegyében szerepelt még egy ötödik Csiky-család is; az, a melyet a negyedik Csiki-családnál már említettem és czímerét ismertettem. A család több tagjával folytatott levelezésem során nem sikerült kideritenem e család eredetét. Mindössze annyit sikerült megtudnom, hogy *Józsefnek,* — a ki Erzsébetvárosban hunyt el — fia: *János* e század elején Erzsébetvárosból letelepedett a temesmegyei Merczyfalván, hol br. Lo Presty bérlője volt; de nehány év mulva Arad vármegyébe költözött és ott gazdálkodott, hol 1829-ben meghalt. Leszármazói ezek:

JÁNOS † 1829.
sarkadi Csatka Katalin.

LAJOS	MÁRTON	JÁNOS	FÁNI	ISTVÁN	JOSEFA	IGNÁCZ	IMRE
† 1874. battonyai főszgb. 1. Balta Róza 2. Jezovits Josefin	† 1868. Pap Éva	aradmegyei főorvos. Verzár Ilona	† 1890. dr. Gyurkovczky István	† 1876. Pánkovits Katalin	† 1857. Kabdebo Gergely	r. kath. plebános. Almás-Kamarás.	† 1865. Bogdan Mar

LUKÁCS
gyógyszerész.
Simánd.

PÁL
krusiczai jegyző
sz. 1853.
Kustélyon.
Durza Katalin

JOSEFA
Csiki Lajos
volt n.-sztamorai jegyző.

GERGELY	KÁROLY	ILONA
dráma-iró. sz. 1842. † 1891. Bakody Amanda	sz. 1848. arad vár. tanácsnok. 1. Reck Berta 2. Vertán Róza	† 1894. Nachtnébel Ödön aradi ügyvéd.

IRÉN	MARGIT	LENKE
† 1894.		

ISTVÁN	BLANKA	GYÖRGY
sz. 1880.	sz. 1882.	sz. 1885.

Csonka. Csonka Ferencz mehalai szabómester Temes vármegyének 1843. aug. 30. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Sopron vármegyének 1842. jan. 10. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E bizonyságlevélből kitűnik, hogy a család nemzedékrendje ez:

GYÖRGY
l. Bogyoszlón (Sopron m.)

FERENCZ

FERENCZ

FERENCZ	ISTVÁN	ANTAL	PÁL

A család más tagja nem lakott Temesben.

[1] Jkv. 1843. évi 3237.

Csonka (drága-vilmai). Drága-vilmai Csonka László utvini jegyző Temes vármegyének 1833. jan 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Hunyad vármegyének 1822. nov. 14. kelt bizonyságlevele alapján.[1] Csonka László 1841-ben irnok volt a vármegyénél, utóbb irodatiszt a temesvári cs. kir. országos törvényszéknél.[2] Családja nem lakik Temes vármegyében.

Csörgeő. E család közös eredetü a nemes-tacskándi előnevü, ősrégi Csergheő-családdal, de az idők folyamán elvesztette a leszármazás igazolására vonatkozó okmányokat.[3] V. Ferdinánd király (Bécs, 1840. január 2.) nemesítette Csörgeő Antal csatádkerületi kincstári ügyészt és nagy-becskereki kincstári biztost. E diploma és Torontál vármegyének 1840. ápr. 8. 1019. sz. a. kiállított bizonyságlevele Temes vármegyének 1844. márcz. 19. tartott közgyűlésen hirdettetett ki és egyszersmind Antalnak Vas Ottilia nevü nejétől született fiai: *Jenő* (szül. 1838. ápr. 3. N.-Becskerek) és *Gyula* (szül. 1839. decz. 23. N.-Becskerek) nemeseknek elismertettek.[4] Antal utóbb főispáni helytartó lett és 1874-ben elhunyt. Fiai közül *Gyula*, jelenleg államtitkár a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumban, a II. o. vaskorona-rend, a Lipót-rend lovag-keresztjének és számos külföldi rendjel tulajdonosa. Nejétől: parnói Molnár Leontinától (parnói Molnár István főrendiházi tag, zemplénvármegyei főispán leánya) született gyermekei: *a) Gyula*, pénzügyminiszteri fogalmazó (meghalt 1897. jul. 26. Budapesten, 23 éves korában), *b) Zoltán*, belügyminiszteri számtiszt, *c) István*. — Csörgeő Jenő gyermekei: *a) Jenő*, *b) Béla*, *c) Bertalan*, belügyminiszteri segédfogalmazó. A család r. kath. vallásu.

Czímer a diploma szerint: Három egymás melletti hat sugaru aranycsillaggal megrakott kék pajzsfő alatt, alulról jövő ékkel három udvarra hasított pajzs. Jobbról arany mezőben az ék oldalából kijövő arany koronás, kiterjesztett szárnyu, jobbra fordult fekete fél-sas; balról szintén arany mezőben három zöld halom középsőjén arany koronából befelé kiemelkedő, arany koronás, vörös színü oroszlán, jobb lábában kivont egyenes kardot tartva, ballábát ragadozásra kinyujtva; az ékben kék mezőben a tenger hullámaiból kiemelkedő, gulya-alaku ezüstszikla. Sisakdísz: három strucztoll, a középső arany, a jobboldali kék, a baloldali fekete színü. Sisaktakarók: arany-fekete és arany-kék.

Csupor. Csupor József 1809. szolgabíró, 1816. főszolgabíró és 1820. fizetéses táblabíró volt Temes vármegyében; 1824. aug. 27. lemondott hivataláról.[5] Nemessége vármegyénknél nincs kihirdetve.

Csutak (kászoni). Kászoni Csutak Sándor volt lapusniki (Krassó-Szörénym.), utóbb panyovai (Temesm.) uradalmi ispán Temes vármegyének 1844. szept. 11. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Csanád vármegyének 1843. május 31. kelt bizonyságlevelével.[6] Ebből kitünik, hogy Sándor atyja: Imre, apátfalvi tanító, később battonyai jegyző volt, ki az erdélyi kormányszéktől 1819. febr. 15. 2106. sz. a. nemesi bizonyságlevelet kapott. A család első őse György, kit Rákóczy György fejedelem 1633-ban nemesített. György fia Péter, ezé Balázs; Balázs fia Péter, ezé Imre; Imre fia Imre, a kinek Csanády Anna nevü nejétől született 1823. febr. 24. Battonyán: Sándor. — Sándor bátyja: Kálmán, Rukavina gy. ezr. őrmester 1844-ben szintén kérte nemessége kihirdetését.[7] A család róm. kath. vallásu; az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében. — Nagy Iván és Siebmacher nem említik e családot.

[1] Jkv. 1833. évi 22. — [2] Handbuch der Wojwodschaft Serbien und des Temeser Banats, 1855., 211. l.

[3] Siebmacher, I. 111. — [4] Jkv. 1844. évi 997.

[5] Jkv. 1824. évi 2282.

[6] Jkv. 1844. évi 3438. — [7] Jkv. 1844. évi 3558.

Czárán (seprősi.) E nemes család megalapítói: Czárán Antal, János, István és Kristóf testvérek, a mult század végén Erdélyből Csanádmegyébe telepedtek le; 1821-ben impetrálták az aradmegyei Seprős községet és az ottani, 19.358 holdból álló uradalmat. I. Ferencz király (Pozsony, 1830. okt. 1.) nemesi rangra emelte a négy fivért és azok leszármazóit, egyszersmind a *seprősi* előnév adományozása mellett, adománylevelet adott nekik a seprősi uradalomra nézve. A diploma, mely Arad vármegyében 1831. évi 1011. sz. a. és Temes vármegyében 1835. évi 151. sz. a. hirdettetett ki — fölsorolja a négy fi-testvér leszármazóit; ezek: *Antal* (neje: Czeczilia) fia: Péter, ennek Rozália nevü nejétől született leánya Czeczilia; *Jánosnak* Kövér Terézia nevü nejétől született gyermekei: Márton, Tivadar, János, Anna-Mária, Mária-Sára, Rebeka, Ilona, Katalin és Rozália; *Istvánnak* Kövér Johanna nevü nejétől született gyermekei: János, Simon és Anna-Mária; *Kristófnak* Rozália nevü nejétől született gyermekei: Emanuel, Gergely és Rebeka.[1] Midőn a diploma Temes vármegyének 1835. évi jan. 19. tartott közgyűlésen kihirdettetett, igazoltatott, hogy Antalnak Péter nevü fia a diplomában említett Czeczilia nevü leányán kívül még egy fiúval bir, a kinek neve Antal.[2] A család róm. kath. vallásu. Vármegyénkben nem szerepeltek, bár közeli rokonságban állanak a baraczházi Capdebo- és a rétháti Kövér-családokkal. Egyik tagja, Péter 1829-ben megyei táblabírónak neveztetett ki, abból az alkalomból, hogy mint a csanádmegyei küldöttség tagja részt vett br. Gerliczy Mihály főispáni helytartó beiktatásán.[3] A család most is birja az aradmegyei Seprőst; volt ezenkívül Aradon öt háza, Dund községben (Aradm.) 2100, Tövisegyházán 720 és Gyarakon (Biharmegye) 314 hold földje. Nemzedékrendje ez:

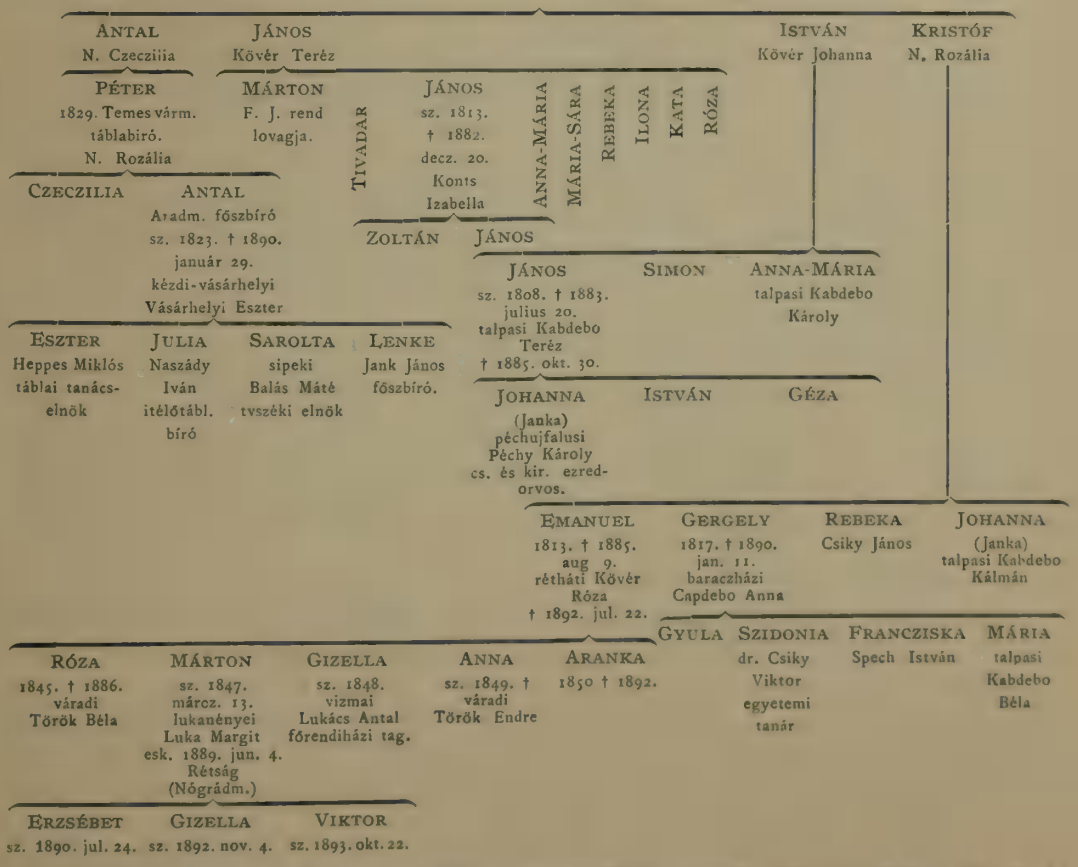

[1] Dr. Temesváry „A magyar-örmény nemes családok czímerlevelei" cz. művében (41, 42. l.) tévesen ismerteti magyarul az adománylevelet. — [2] Jkv. 1835. évi 151. — [3] Jkv. 1829. évi 2277.

A *címer* a diploma szerint: Négyelt pajzs; 1. és 4. kék mezőben, zöld alapon fehér lovon ülő, vöröstollas sisaku, pánczélos, jobbra fordult, indulásra kész lovag, jobbjában vörös zászlót tartva; 2. vörös mezőben ezüst-kereszt, szélesen végződve; 3. szintén vörös mezőben fészkében ülő, természetes színü gődény, melle vérével kicsinyeit táplálva. Sisakdísz: jobbra fordított könyöklő pánczélos kar, markában görbe kardot tartva. Sisaktakarók: ezüst-kék és ezüst-vörös.

Czeglédy. Czeglédy Péter rittbergi (végvári) lakos Temes vármegyének 1844. szept. 14. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Békés vármegyének 1823. ápr. 4. kelt bizonyságlevele alapján.[1] E bizonyságlevél szerint a család leszármazási rendje ez:

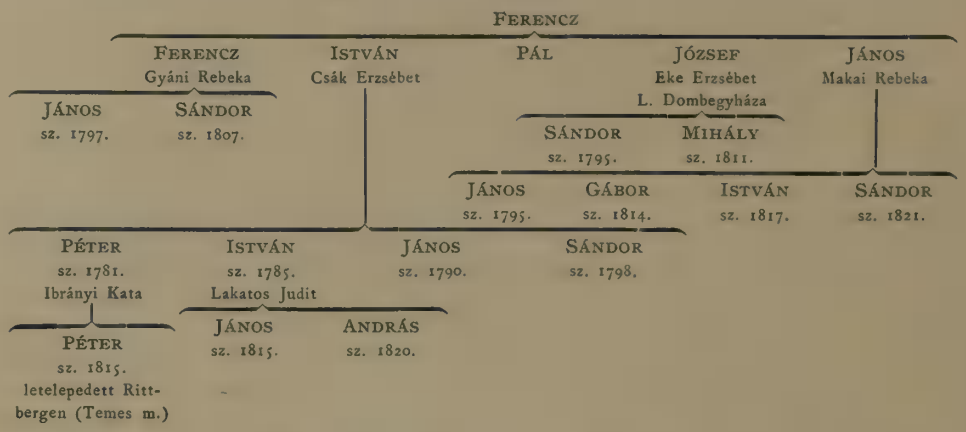

József kivételével a család valamennyi tagja a békésmegyei Füzes-Gyarmathon lakott és ugyancsak ott született. A család rokonságához tartozott még: Ferencz fia, Péter (szül. 1776., neje Gyáni Erzsébet), a kinek fiai: Ferencz, szül. 1806. és József, szül 1808. — A család ev. reform. vallásu.

Czigány. Czigány György fiai: Balázs és Ferencz, továbbá Balázs fia: Imre, Temes vármegyének 1821. jun. 27. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, igazolva azt Bács-Bodrog vármegyének 1799. ápr. 15., Pest vármegyének 1776. decz. 11., Nyitra vármegyének 1768. ápr. 16. és Csongrád vármegyének 1768. jul. 20. kelt bizonyságleveleivel.[2] E bizonyságlevelekből kitűnik, hogy II. Mátyás király 1615. czímeres nemes-levelet adott Czigány Ádám és fiai: Mihály és Bertalan részére. A család Nemes-Perk nyitramegyei községből származik. A Temesmegyébe települtek közül Balázs a harminczas és negyvenes években jegyző volt Niczkyfalván, Ferencz pedig Török-Szákoson volt jegyző. Ferencz fiai voltak: György, volt paráczi jegyző és Ferencz, előbb rakoviczai, utóbb majláthfalvai jegyző, végül úti biztos és csendbiztos.[3] Ferencz 1885. okt. 24. halt meg, 65 éves korában, Mehalán. Gyermekei: Ferencz, László és Teréz.

Czinege. L. Daruváry alatt.

Czirják (váradi) másképp **Timár.** Váradi Czirják János németsághi urad. számtartó Temes vármegyének 1830. jul. 26. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének 1828. jul. 8. és Bihar vármegyének 1827. decz. 17. kelt bizonyságlevelei alapján.[4] E bizonyságlevelekből kitűnik, hogy a család ősi fészke a biharmegyei Érsemjén község és a családot másképp *Timár*-nak is hívták. János atyja: Zsigmond, a békésmegyei Doboz község jegyzője; nagyatyja, János makadói

[1] Jkv. 1844. évi 3589.
[2] Jkv. 1821. évi 1783. — [3] Jkv. 1867. évi 168, 1869. évi 152, 1871. évi 353. és 361.
[4] Jkv. 1830. évi 1695.

helv. hitv. reform. lelkész volt. János testvére: Lajos. — Czirják János utóbb gyarmathai uradalmi igazgató lett. Fülep Juliannával kötött házasságával született gyermekei: Julia, János. Ágnes, István és Róza. Fia, ifj. János, megyei irnok. 1837-ben Temes vármegyétől nemesi bizonyságlevelet kapott, melyből kitűnik, hogy 1817. febr. 3. született Gyulán.[1] Másik fia, István, 18 éves korában atyja akarata ellenére katonának állott be. a miért atyja kérte a vármegyét, eszközölje ki fiának a hadseregből leendő elbocsáttatását.[2] Czirják János 1845. meghalt.[3] Családja azóta nem lakik Temes vármegyében.

Czvetkovits. Czvetkovits Pált, Temesvár szab. kir. város főjegyzőjét, a ki 1792—1802. a város követe volt az országgyűlésen, továbbá testvéröcscsét, Jánost, valamint Jánosnak Osztoics Annával kötött házasságából született leányát, Zsófiát, I. Ferencz király Tournayben (Belgium) 1794. május 26-ról kelt diplomájával nemesítette. A diploma kihirdettetett Temes vármegyének 1794. decz. 1. tartott kőzgyűlésén.[4] Pál 1806-ban gyermektelenül meghalt. Végrendelete a vármegye levéltárában őriztetik.[5] Özvegye: szül. Tiganetti Euphrosina 1812-ben szintén meghalt;[6] végrendelete ugyancsak a vármegye levéltárában. Pál testvérének: Jánosnak († 1822.) a czímerlevélben említett Zsófia leányán kívül volt még három gyermeke: György, lippai kereskedő, Borbála, férj. Jankovits Gergelyné és Izsák, a ki mint nyug. adóhivatali pénztárnok 1883. évi julius 4. 74 éves korában Temesvárott gyermektelenül meghalt. György lippai kereskedőnek, ki már 1883 előtt meghalt. két leánya volt: Mária, férj. Jankovics Györgyné és Anna, férj. Dimsits Bazilné. — György és Borbála, férj. Jankovics Gergelyné 1838. évi 2449a. sz. a. Temes vármegyétől nemesi bizonyságlevelet kaptak; Izsák nemessége és Jánostól való leszármazása az 1845. jan. 17. tartott közgyűlésen elismertetett.[7]

A *czímer* leirása a diploma szerint: Hasított és elől osztott vért. Az első arany mezőben balra fordított, kitárt szárnyu fekete sas; a 2-ik kék mezőben balra lépkedő fehér hattyú; a baloldali vörös mezőben zöld hármas halmon egy ágaskodó, vörös nyelvét kihányó, kétfarku, koronázott ezüst oroszlán,[8] jobb előlábával zöld koszorúval diszített kardot, bal előlábával pedig három ezüst hegyü és kék tollu, keresztbe rakott nyilat tartva. Sisakdísz: két kiterjesztett sasszárny között a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki; a sasszárnyak közül a jobboldali félig arany, félig fekete, a baloldali félig ezüst, félig vörös színü. Sisaktakarók: arany-fekete és ezüst-vörös.

Dadány (gyülvészi.) Dadány Naum és Konstantin bécsi lakosok 1782-ben 41,200 frton megvették a kincstártól a torontálmegyei Gyülvészt.[9] II. József császár (Bécs, 1784. jan. 30.) adománylevelet adott a gyülvészi birtokra Dadány Naumnak és az esetre, ha ő utódok nélkül hunyna el, unokatestvérének, Dadány Miklósnak; egyszersmind nemesi rangra emelte mindkettőt. Ezen adománylevelet — melyben a birtok vételára 41.909 frt 6 krral van kitüntetve — a gyülvészi kastélyba a század elején betört rablók megsemmisítették, mire I. Ferencz király (Bécs, 1808. aug. 12.) Dadány Konstantin kérelmére új, megerősítő adománylevelet adott a gyülvészi birtokra, melynek vételárához most husz százalék (8240 frt) hozzáüttetett. Dadány Konstantint a csanádegyházmegyei káptalan 1809. május 1—3-án iktatta be a gyülvészi birtokba. A királyi megerősítő adománylevél Temes vármegyének 1820. ápr. 10. tartott közgyűlésén lett kihirdetve és Dadány Konstantin bevezettetett a nemesek lajstromába.[10] Konstantin leszármazói ezek:

[1] Jkv. 1837. évi 3312. — [2] Jkv. 1840. évi 1180. — [3] 1845. évi 2031.

[4] Jkv. 1794. évi 3. — [5] Jkv. 1806. évi 722. — [6] Jkv. 1812. évi 653. — [7] Jkv. 1845. évi 681. — [8] Siebmacher, I. 121 tévesen ismerteti a czímert, mert az oroszlán nem arany, hanem ezüst és nem egyfarku, hanem kétfarku.

[9] Szentkláray: Száz év, I., 414. — [10] Jkv. 1820. évi 1081.

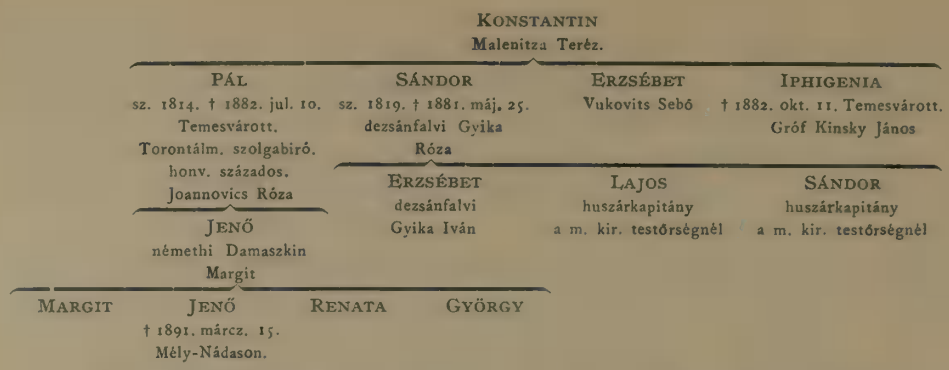

A család *czímere* a diploma szerint: A pajzs kék mezejének felső jobb sarkában ezüst félhold, felső bal sarkában hatsugaru arany csillag. A pajzs bal szélén alulról emelkedő, természetes színü sziklán lerakott fészkéhez repülő természetes színü (kék) jégmadár. Sisakdísz: Két kék színü sasszárny között jobbra fordult ezüst egyszarvu nő ki. A szárnyak közül a jobboldali ezüst félholddal, a baloldali arany csillaggal van megrakva. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Damaszkin (némethi). Damaszkin-Lyubomirovics István és nejétől, Zákó Máriától született gyermekei: Sándor, Antal, Simon, Sebők, Pulcheria, Teréz, Katalin és Anna, I. Ferencz király által (Bécs, 1799. decz. 20.) nemesíttettek. Az erről kiadott czímeres nemeslevél Torontál vármegyének 1800. jun. 28. tartott közgyűlésén hirdettetett ki. Ugyanakkor Damaszkin-Lyubomirovics István torontálmegyei táblabíró (Bécs, 1799. decz. 20.) királyi adománylevelet kapott a torontálmegyai Németh helységre, a következő évben pedig (Bécs, 1800. szept. 19.) a „némethi“ előnevet kapta. E két utóbbi diploma Temes vármegyénél kihirdettetett 1800. decz. 1-én,[1] Torontálmegyénél 1801. ápr. 30-án és Aradmegyénél 1801. szept. 11-én.

E család több tagja előkelő szerepet vitt Temes vármegye közéletében. *János* 1861-ben főispán volt és 1861. novemberben az egész tisztikarral együtt lemondott méltóságáról. Atyja *Antal,* a huszas években a szentandrási járás főszolgabirája,[2] bátyja: *István,* 1848-ban verseczi járási főszolgabíró.[3] Sándor, Sebők és Simon megyei táblabírói tisztségeket viseltek. A család megalapítója, I. *István,* dúsgazdag ember volt. Mikor 1817-ben meghalt, 600,000 frt készpénz és értékpapir, továbbá a némethi és hajdusiczai birtokok, végre Temesvárott egy kétemeletes lakház és a „Szarvas“ szálló tartoztak hagyatékához. Végrendeletében 15,250 frtot hagyott közczélokra, továbbá 100,000 drb téglát és 8000 frtot a némethi templom építésére. A családnak birtokrésze volt Nagy-Gájon (Torontálm.) is; jelenleg Istvánvölgyet (Hajdusicza) bírja. A család gör. kel. vallásu.

Nemzedékrendje ez:

[1] Jkv. 1800. évi 1281. — [2] Jkv. 1827. évi 2581. — [3] Jkv. 1848. évi 464.

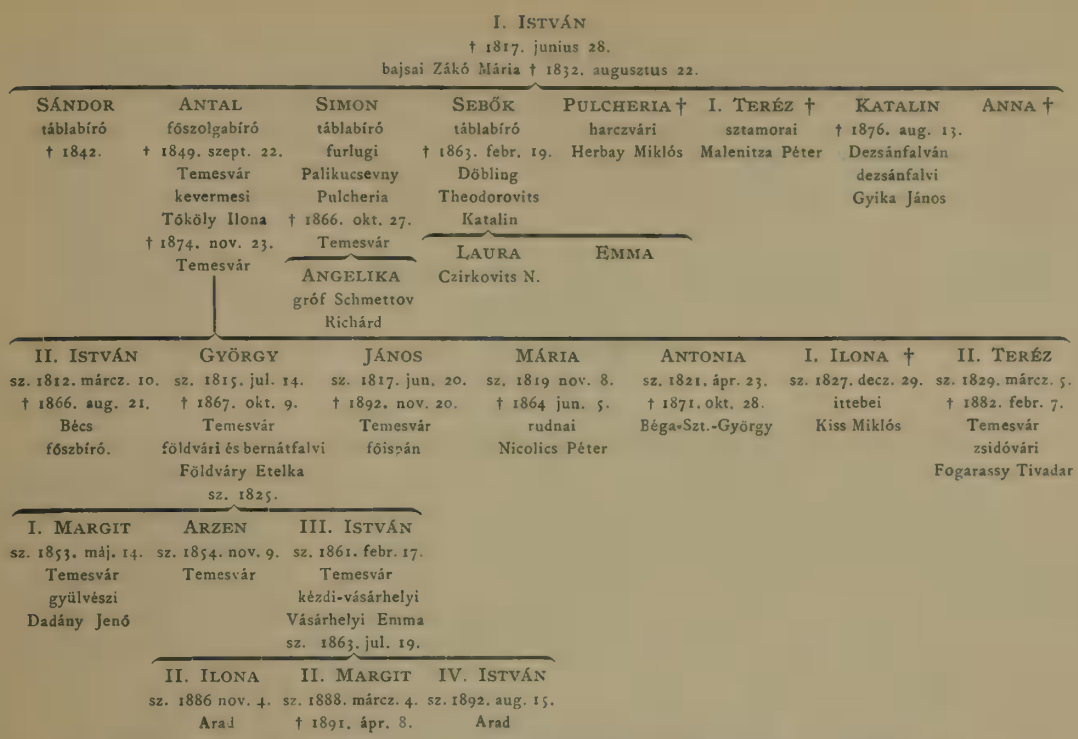

Czímere a Damaszkin Arzen birtokában levő eredeti diploma szerint: Vágott pajzs. A felső kék mezőben hármas zöld halmon fehér galamb, csőrében zöld olajág és arany kereszt; fölötte a pajzs felső jobb sarkában arany nap, bal sarkában növő ezüst hold. A pajzs alsó osztálya hasított. A jobboldali zöld mezőben fehér sziklán balra fordított fehér daru, bal lábán állva, jobb lába körmei közt kövecset tartva; a bal oldali vörös mezőben arany patkó.[1] Sisakdísz: Kiemelkedő arany oroszlán, jobbjában kivont kard, baljában arany korona. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Damberger másképp **Huszthy**. L. Huszthy alatt.

Daniel (szamosujvár-németii) nemes és báró. Daniel Tódor szamosujvári, Daniel Jeremiás és Pál ebesfalvi (erzsébetvárosi) örmény kereskedők, továbbá Tódor fiai: Demjén, Miklós, Lukács és Minas, III. Károly királytól (Bécs, 1725. julius 3.) czímeres nemeslevelet kaptak. A diploma kiemeli, hogy Tódor, szamosujvári főbíró, nagy érdemeket szerzett Szamosujvár alapítása és az örménységnek e községbe való letelepítése körül. A czímerlevélben harmadik helyen említett Pál fia volt: Tódor; ennek és testvérének: Demjénnek nemességét II. József császár (Bécs, 1786. jun. 19.) megerősítette. A most említett Tódornak fia: Tódor verseczi lakos, Temes vármegyének 1826. évi szeptember hó 18-án tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, melyet a czímeres nemeslevél hiteles másolatával és ez erdélyi fejedelemség helytartótanácsának 1826 jun. 8. kiadott bizonyságlevelével igazolt.[2] E kihirdetést megelőzőleg szabályszerü tárgyalások folytak a Daniel-család nemességét illetőleg.[3] Az erre vonatkozó iratcsomóból megemlítem, hogy Daniel Mihály, Péter és Lukács 1771. évben 20. sz. a. hirdettették ki nemességüket Csanád vármegyénél. Daniel *Tódor* 1804-ben telepedett le Temes vármegyébe, hol szentandrási és zsebelyi kincstári bérlő volt. Tódor fia: *László*, krassó-

[1] Nagy Iván (III, 225.) és utána Siebmacher (I, 123.) tévesen irják, hogy az alsó részben a baloldali vörös mezőben arany oroszlán áll.

[2] Jkv. 1826. évi 1941. — [3] Jkv. 1825. évi 1665.

megyei aljegyző, — a ki 1866. és 67-ben verseczi polgármester volt — Temes vármegyétől 1846. évi 1382. sz. a. nemesi bizonyságlevelet kapott. A czímerlevélben említett Pálnak Tódoron kivül volt még egy fia: Lukács; ennek fiai: *Marcell, János* és *Pál*. — *Marcell* 1782-ben született. 1807. temesvári theológiai tanár, 1817. szakálházi plébános, 1822. verseczi plébános, utóbb czímz. kanonok, majd szentszéki ülnök; meghalt 1863-ban, mint jubiláris áldozár és verseczi esperes-plébános.[1] *Pál*, a negyvenes években Temes vármegye szolgabirája, meghalt 1858-ban Bocsáron, Torontálm. Nejétől: Franczinau Amáliától született leánya: Amália (szül. 1820. Szt-András) most is Temes-Szent-András on lakik.

A Daniel-család jelenleg három ágra oszlik.

A bárói ág.

János kir. tanácsos, Torontál vármegye alispánjának Kiss Augusztával kötött házasságából született *Ernő*, kereskedelemügyi m. kir. miniszter, a közügyek és főleg az ezredéves országos kiállítás rendezése körül szerzett kiváló érdemeiért, I. Ferencz József királytól (Bécs, 1896. évi november hó 5.) a magyar bárói méltóságot és egyúttal úgy ő, mint törvényes fi-utódai az 1885. évi VII. t.-cz. 2. §. *c*) pontja értelmében az örökös főrendiházi tagság jogát kapta.[2]

Ernő báró szül. 1843. május 3. Elleméren, Torontálm. Neje: Cséry Szeréna. Fiaik: *a) Elemér, b) Tibor.*

Ernő báró testvérei (nemesek):

1. † *Béla*, honvéd huszár-százados, József főherczeg volt szolgálattevő tisztje, megh. 1876. aug. 14. Schlüsselburgban, harminczkét éves korában. Neje: Tamml Valeria. Gyermekeik: *a*) *Margit*, *b*) *Ferencz.*

2. *Ilka*, férje: Steingaszner Ákos, kir. itélőtáblai bíró. (megh. 1898. nov. 6-án N.-Becskereken.)

A torontálmegyei ág.

† *Pál*, országgyűlési képviselő, szül. 1822. szept. 13. Aradon, megh. 1895. máj. 10. Budapesten. Neje: bobdai Gyertyánffy Emma. Gyermekeik:

I. *Pál*, orsz. képv., neje: szamosujvár-németi *Daniel* Irma. Gyermekeik:

a) Pál, neje: cserneki és tarkeői Dessewffy Anna.

b) Emma.

c) Mária, férje: cserneki és tarkeői Dessewffy János.

d) Margit.

II. János, neje: csávosi és bobdai Csávossy Irma.

III. József.

IV. László, Torontál vármegye volt alispánja, Nógrád vármegye volt főispánja. Neje: koronghi Koronghy Aurelia, özv. rétháti Kövér Viktorné. Gyermekeik: *a*) *Márta* †, *b) Erzsébet, c) Magda.*

Az aradmegyei ág.

Lázár, szül. 1798., megh. 1886. aug. 23. Aradon. Fiai:

I. László, Arad vármegye volt főpénztárnoka.

II. Kálmán, Arad város közgyámja.

III. Lajos, aradi kir. törvényszéki bíró.

IV. † *Béla*, neje bobdai Gyertyánffy Mária. Gyermekeik: 1. Mária, 2. Endre, az első magyar általános biztosító társaság főtisztviselője, 3. Dezső, 4. Ilona, 5. Gábris, 6. Camilla, 7. Péter, 8. Jolán, megh. 1898. márcz. 26. Arad.

[1] Millekker: Versecz tört. II, 58. — [2] Budap. Közl. 1896. évi 265.

Lázár testvére volt: Antal, a ki 1887. decz. 16. Radnán meghalt. Aradmegyeiek továbbá: Pál és Gergely drauczi birtokosok; ez utóbbi 1898. máj. 3. Aradon elhunyt. Nővére: Teréz, férj. Patrubány Gergelyné.

A család róm. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Vörös mezőben zöld halomból kinövő és egymást keresztező két pálmaág fölött egyenlő száru, talpas arany kereszt. A pajzs fölött nyilt sisak. Sisakdísz és foszlányok a diplomában említve nincsenek.

Nagy Iván e családot nem ismerteti. Siebmacher (I. 123.) a sisakdíszt is említi a czímer leírásában, pedig az a diplomában nincs leírva. Szerinte a sisakdísz: könyöklő pánczélos kar, arany markolatu kardot tartva; a kard hegyén levágott, bajuszos török fő.

Daruváry (daruvári). Czinege Ferencz kincst. ügyész és nejétől: Seeburger Erzsébettől, származó gyermekei: Alajos, Kálmán és Karola, V. Ferdinánd királytól (Bécs, 1839. május 2.) nevének *Daruváry*-ra való átváltoztatásának engedélyezése mellett, nemességet és Daruvár temesmegyei (most krassószörénymegyei) nemesi birtok $^1/_6$-od részére 11148 frt 35 kr. fizetése ellenében adományt kapott; egyszersmind a „daruvári" előnevet kapta. A királyi adománylevél kihirdettetett Temes vármegyének 1840. ápr. 14. tartott közgyűlésén.[1]

Daruváry Ferencz 1794. febr. 6. szül. Pozsonyban, megh. 1852. márcz 21. Bécsben. Birtokrésze volt még Daruváron kívül a temesmegyei Füskut községben. 1839-ben Temes vármegyében táblabíróvá neveztetett ki.[2] Neje: Seeburger Erzsébet szül. 1805. decz. 2. Kalocsán, megh. 1876. okt. 2. Kalocsán. Gyermekeik:

I. Alajos, szül. 1826. okt. 21. Kalocsán; a közpályára Temes vármegyében lépett, mint tb. aljegyző,[3] 1847-ben a kir. tábla által kitünő jellel kiadott ügyvédi oklevele kihirdettetett;[4] utóbb az igazságügyi pályára lépett és mint a m. kir. Curia másodelnöke ment nyugdíjba. Elismert jogi kapaczitás; tevékeny részt vett a kereskedelmi és a váltótörvény megalkotásában és számos kodifikáczionális munkálatban, a miért 1875-ben a Szt-István-rend kiskeresztjével tüntette ki Ő Felsége. Rudolf trónörökös vizsgatétele alkalmával 1876-ban mint egyik bizalmi férfiu hivatott meg Gödöllőre. Később v. b. t. tanácsos, a főrendiház tagja és 1898-ban a főrendiház alelnöke lett; a magyar állam ezredéves fennállásának ünneplése alkalmából, 1896-ban a kolozsvári egyetem a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avatta. Birtoka van: Erdő-Tárcsán (Nógrádm.) Neje: Fluk Laura, Fluk Ede és Reisinger Alojzia leánya; esküvő 1856. jul. 26. Budapest. Gyermekeik:

1. *Margit*, férje: Hunkár Dezső.
2. *Ilona*, férje: verebi Végh Endre.
3. *Laura*.
4. *Géza*.

II. † *Kálmán*.

III. † *Karola*.

IV. Sarolta, férje: Babocsay József.

A család *czímere* a diploma szerint: Ezüst pólya által két részre osztott kék színü pajzs. A felső osztályban arany rojtos, bíborszínü párnán nyugvó arany korona; az alsó osztályban ágaskodó kétfarku arany oroszlán, jobb előlábában kardra tűzött emberfej, bal előlábát ragadozásra kinyujtja. Sisakdísz: A pajzsbeli oroszlán, kiemelkedve. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.

[1] Jkv. 1840. évi 717. — [2] Jkv. 1839. évi 1458. — [3] Jkv. 1845. évi 4252. — [4] Jkv. 1847. évi 5362.

Dávid (turócz-szent-péteri és isztebnei). Turócz-szent-péteri és isztebnei Dávid János vármegyei biztos Temes vármegyének 1790. nov. 29. közgyűlésén kihirdettette nemességét, Árva vármegyének bizonyságlevele alapján.[1] János már 1798-ban elhunyt. A vármegye levéltárában őrzött eredeti végrendelete szerint gyermekei: Borbála-Éva, Ferencz, József, János és Judit.[2] A gyermekei visszaköltöztek Árva vármegyébe, hol József várnagy volt. Nagy Iván szerint[3] leszármazási rendjük ez:

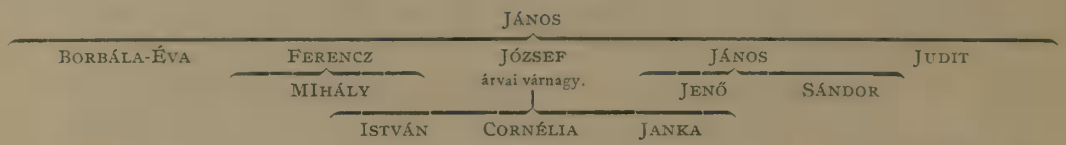

Dávid (turócz-szent-péteri és alsó-záthurcsai). Az előbbivel kétségtelenül közös eredetü család, mely azonban részben más előneveket használt. Egyik tagja: *József*, temesvármegyei írnok, a vármegyének 1822. szept. 3. tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, Turócz vármegyének 1822. jun. 17. kelt bizonyságlevelével.[4] E szerint József atyja Ignácz nyitramegyei főjegyző, ezé György; György atyja János, ezé Gábor; Gábor atyja István, ezé András. — József 1824-ben Temes vármegye esküdtje lett és 1835-ben Verseczen meghalt, harminczhét éves korában.[5] Leszármazói:

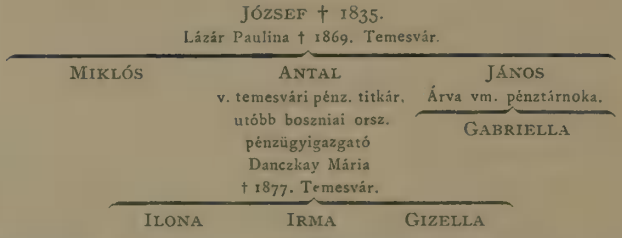

József özvegyének 1869. decz. 15. Temesvárott és Antal nejének 1877. jun. 12. Temesvárott történt elhunyta alkalmából kiadott családi gyászjelentéseken a „turócz-szent-péteri és isztebnei“ előnevek vannak kitüntetve, holott Turócz vármegyének idézett nemesi bizonyságlevele szerint a család előnevei: „turócz-szent-péteri és alsó-záthurcsai.“

Daxner. Régi nemes család, melynek egyik őse, Daxner Pál nemességét I. Ferencz király (Bécs, 1793. okt. 31.) megerősitette.[6] E családból származott Daxner Julia, a ki felső-kubini Meskó Ezekiel Temes vármegyei számvevő, utóbb szolgabíró neje volt.[7]

Dedinszky (nemes-dedinai). Nemes-dedinai Dedinszky József, ügyvéd, Temes vármegyének 1844. decz. 20-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Árva vármegyének 1834. ápr. 2-án kelt bizonyságlevelével.[8] E szerint a család származási helye: Dedina, Árva vm. József testvérei: János, György és András. E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Demelics (panyovai). Demelics Sebők százados és nejétől: Georgievits Zsófiától született gyermekei: József, Sára és Katalin, továbbá fi-testvérei: Tivadar és Pál, valamint Tivadarnak Prendics Anna nevü nejétől szül. gyermekei: Atanaz, Bazil, Mária és Zsuzsanna, végre Pálnak Milutinovits Zsófia nevü nejétől szül. fia: János, I. Ferencz királynak Bécs, 1796. aug. 26-án kelt armálisával nemesíttetik. E czímeres nemeslevél Temes vármegyének 1796. okt. 17. tartott közgyűlésén kihirdettetett.[9] Utóbb Demelics Tódor 1811-ben megvette Vering Gellért kir. tanácsos és főtörzsorvostól a panyovai nemesi birtokot és arra I. Ferencz királytól (Bécs, 1812. május 8.) adománylevelet

[1] Jkv. 1790. évi 309. — [2] Jkv. 1798. évi 416. — [3] Pótk. 186. — [4] Jkv. 1822. évi 2683. — [5] Bogma, II., 22. és Nagy Iván, III., 255. — [6] Lib. Reg. LVII. 347. — [7] Jkv. 1840. évi 335. — [8] Jkv. 1844. évi 4836. — [9] Jkv. 1796. évi 976.

kapott, azzal, hogy a birtokért 87.976 frt 33 krt tartozik fizetni; ezzel egyidejüleg fiaival (Bazil, Péter és János) együtt a panyovai előnevet kapta. Ez adománylevél Temes vármegyénél 1820-ban hirdettetett ki.[1] Ettől fogva a család a hatvanas évekig birta Panyovát. Azóta egyik tagja sem lakik Temes vármegyében. Nemzedékrendje ez:[2]

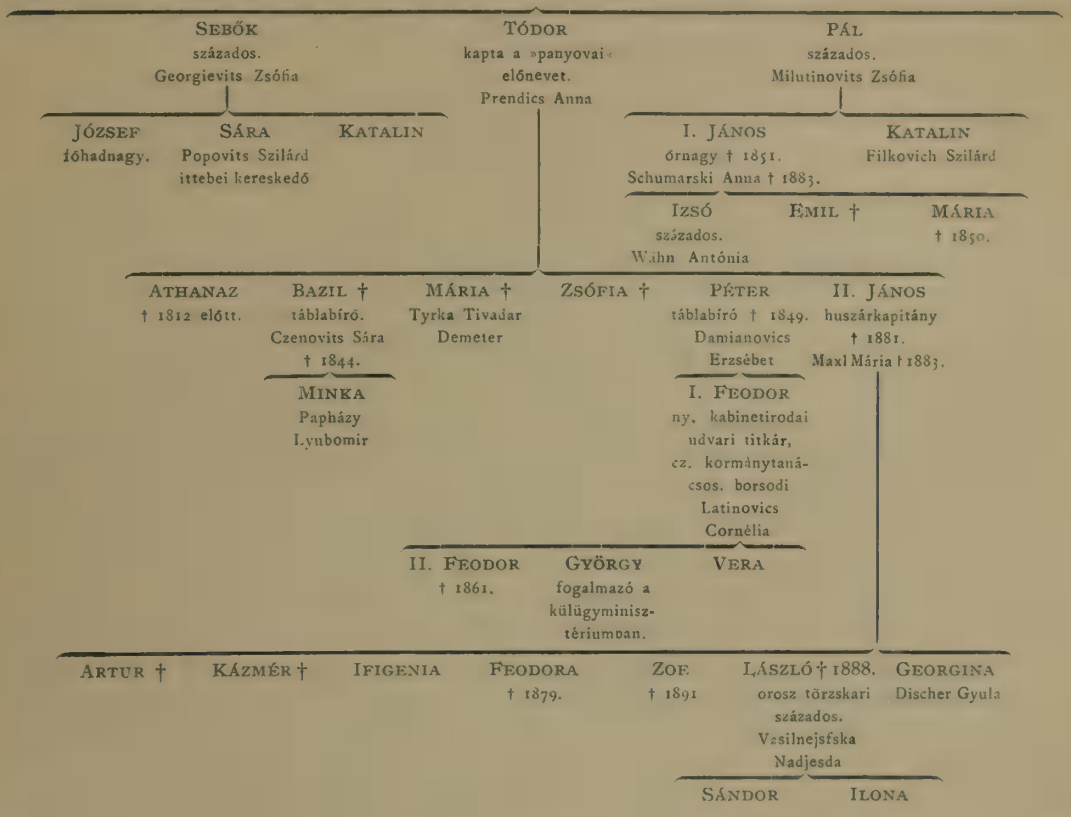

Czímere a diploma szerint: Vágott pajzs, a felső rész hasitva. A felső jobb oldali vörös mezőben ezüst oroszlán, balra fordulva, kivont kardján levágott török fej; a baloldali arany mezőben zöld alapon, pej lovon vörös nadrágos, zöld dolmányos, darutollas kalpagu huszár jobbra vágtat, jobbjában magyar nemzeti három színü zászló, baljával a zablyát tartja. Az alsó kék mezőben, zöld alapon, két hegy és két ezüst hullámzó pólya közt egy vár, három zárt kapuval. A vár oromzatából két fekete-sárga színü zászló közt egy pánczélos vitéz emelkedik ki, trombilálva. Sisakdisz: könyöklő pánczélos kar, mely kardot tart, a kard hegyén levágott török fej. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.[3]

Demeter (pálfalvi). Pálfalvi Demeter Tamás megyei gyakornok, Temes vármegyének 1842. decz. 15. tartott közgyülésén kihirdettette nemességét, Udvarhely, Keresztúr és Bardócz székek 1842. okt. 4. kelt bizonyságlevelével,[4] mely a család eredetéről nem nyujt felvilágositást. Demeter Tamás utóbb ügyvédi gyakorlatot folytatott

[1] Jkv. 1820. évi 2858. — [2] Jkv. 1823. évi 1629, 1824. évi 352, 1825. évi 2303, 1832. évi 772, 1833. évi 3156, 1836. évi 2955, 1836. évi 2978, 1837. évi 437, 1838. évi 1108, 1839. évi 109, 1840. évi 3548, 1843. évi 3282, 1844. évi 3940 és 3700, Demelics Tivadar és özv. Demelics Bazilné eredeti végrendeletei.

[3] Nagy Iván (III, 274) és Siebmacher (I, 129) némileg hibásan közlik a czímert, úgyszintén a a család nevét is, mely nem „ch"-val, hanem „cs"-vel irandó.

[4] Jkv. 1842. évi 4505.

Temesvárott, hol 1874. évi junius hó 21-én, 60 éves korában, gyermektelenül meghalt. Özvegye Székesváry Emma volt.[1] E családot nem említi sem Nagy Iván, sem Siebmacher.

Demkó alias **Belanszky.** Demkó máskép Belanszky *János* mehalai élelmezési biztos Temes vármegyének 1820. ápr. 10. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, melyet Heves- és Külső-Szolnok vármegyének 1733. márcz. 11. és 1797. jul. 7., továbbá Békés vármegyének 1802. nov. 23. és 1807. aug. 6. kiállított nemesi bizonyságleveleivel igazolt.[2] Testvére: *Ferencz*, a szentgyörgyi uradalom volt tiszttartója, Temes vármegyének 1831. okt. 3. tartott közgyűlésén hirdettette ki nemességét, Torontál vármegyének 1829. jan. 12. kelt bizonyságlevelével.[3] E bizonyságlevelekből kitünik, hogy Demkó máskép Belanszky *Mihály* pásztói jegyző, Trencsén vármegye bizonyságlevele alapján, Heves- és Külső-Szolnok egyesült vármegyében, fiaival (István, György, János, Ferencz és Pál) együtt nemesnek elismertetett; György nevű fiának fiai: *György* és *János* nemességét I. Ferencz király (Bécs, 1797. ápr. 10.) megerősítette. György és János testvérei voltak: Pál és Mihály; fiai pedig Györgynek: a Temes vármegyében letelepedett János és Ferencz; ez utóbbinak leszármazói napjainkig megmaradtak Temesben. Köztük kiemelendő *Vincze*, a ki fiatalabb éveiben Torontál vármegyében alügyész, majd táblabiró, utóbb a gr. Nákó- és gr. Gyulay-féle uradalmak ügyésze volt; 1854-ben mint ügyvéd Temesvárott telepedett le, megvette a Papházy-családtól a székasi nemesi birtok egy részét, utóbb 1878-ban a theési nemesi birtokot; azonkívül volt egy kétemeletes háza Temesvárott, a belvárosban.

A nemzedékrendet kiegészítettem a család torontálmegyei ágával, mely Arad vármegyének 1844. decz. 12. tartott közgyűlésén 1803. sz. a. hozott határozat szerint igazolta nemességét, a Békés vármegyétől 1802. nov. 23. kapott bizonyságlevéllel. A torontálmegyei ág megalapítója III. Mihály, ki e század elején a Csernovitsok mácsai urad. jószágigazgatója volt. Ennek unokája: *IV. Pál*, 1884 óta Nagy-Becskerek város országgyűlési képviselője, azelőtt ügyvéd, Torontál vármegye törvényhatósági bizottságának tekintélyes tagja; fiai közül: *V. Pál*, ügyvéd, Torontál vármegye tb. főjegyzője, részt vett az ezredévi hódoló díszfelvonuláson; *Dezső*, a budapesti leszámitoló bank által létesített orsz. húspénztár főnöke és hely. igazgatója; *Endre*, jogtudor, Karátsony Jenő gr. v. b. t. tanácsos titkára; *Vidor*, az osztrák-magyar bank tisztviselője. IV. Pál testvére: *IV. Ferencz*, Torontál vármegye útibiztosa, földbirtokos, nagybérlő, gazdasági tudósító, az orsz. tűzoltó-szövetség vál. tagja és versenybirája, a Rónay Jenő-féle 2000 koronás tüzoltó-alapítvány létesítője, a Mihalkovich-féle alapítvány kezelő bizottságának elnöke, a Demko-rendszerü híres gőz-fertőtlenítő gép és útsaraboló feltalálója.

Úgy a temes- mint a torontálmegyei ággal közeli rokonságban állott Belanszky József, volt váczi kanonok, utóbb nyitrai prépost-kanonok és 1823-ban beszterczebányai püspök; családi alapítványából mindkét ág tagjai kaptak stipendiumokat.

A család a következő *czímert* használja: Kék mezőben zöld alapon jobbra vágtató lovas magyar vitéz (arany zsinóros vörös atilla, kék nadrág, sárga csizma, fején vörös tollas sisak) jobb karjában kivont kard, melynek hegyén levágott török fő; a pajzs jobb felső sarkában hatsugaru arany csillag, bal felső sarkában ezüst félhold. Sisakdísz: könyöklő vörös mezü jobb kar, markában kard, átszúrt török fejjel. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

A család nemzedékrendje ez:[4]

[1] Gyászjelentés-gyüjtemény múzeumunk okirattárában. — [2] Jkv. 1820. évi 1118. — [3] Jk. 1831. évi 2070. — [4] Jkv. 1826. évi 688, 1832. évi 3465, 1837. évi 1722 és 3557.

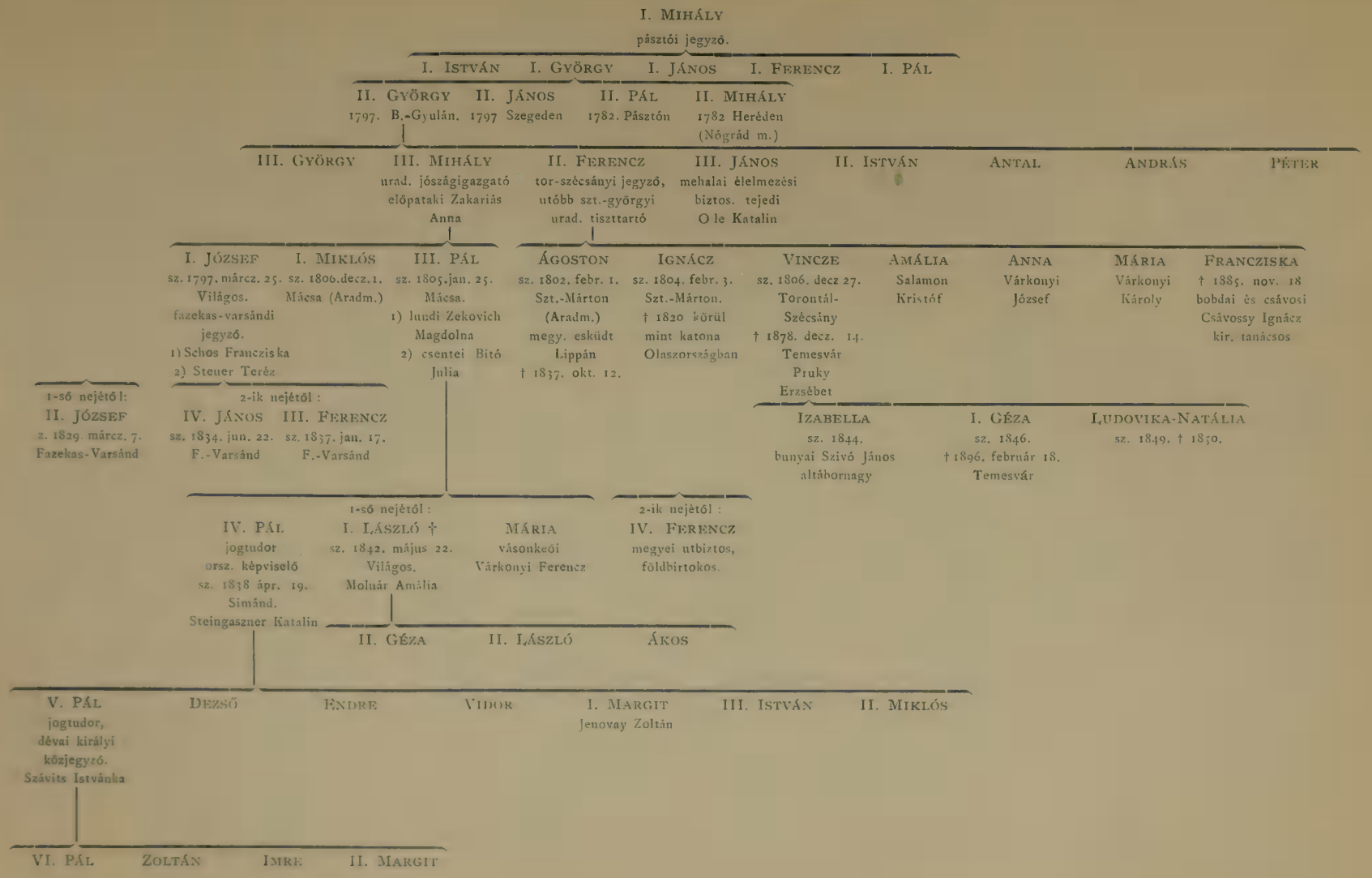
I. MIHÁLY
pásztói jegyző.
I. ISTVÁN
I. GYÖRGY
I. JÁNOS
I. FERENCZ
I. PÁL
II. GYÖRGY
1797. B.-Gyulán.
II. JÁNOS
1797 Szegeden
II. PÁL
1782. Pásztón
II. MIHÁLY
1782 Heréden
(Nógrád m.)
III. GYÖRGY
III. MIHÁLY
urad. jószágigazgató
előpataki Zakariás
Anna
II. FERENCZ
tor-szécsányi jegyző,
utóbb szt.-györgyi
urad. tiszttartó
III. JÁNOS
mehalai élelmezési
biztos. tejedi
O le Katalin
II. ISTVÁN
ANTAL
ANDRÁS
PÉTER
I. JÓZSEF
sz. 1797. márcz. 25.
Világos.
fazekas-varsándi
jegyző.
1) Schos Franczi ska
2) Steuer Teréz
I. MIKLÓS
sz. 1806.decz.1.
Mácsa (Aradm.)
III. PÁL
sz. 1805.jan. 25.
Mácsa.
1) lundi Zekovich
Magdolna
2) csentei Bitó
Julia
ÁGOSTON
sz. 1802. febr. 1.
Szt.-Márton
(Aradm.)
megy. esküdt
Lippán
† 1837. okt. 12.
IGNÁCZ
sz. 1804. febr. 3.
Szt.-Márton.
† 1820 körül
mint katona
Olaszországban
VINCZE
sz. 1806. decz 27.
Torontál-
Szécsány
† 1878. decz. 14.
Temesvár
Pruky
Erzsébet
AMÁLIA
Salamon
Kristóf
ANNA
Várkonyi
József
MÁRIA
Várkonyi
Károly
FRANCZISKA
† 1885. nov. 18
bobdai és csávosi
Csávossy Ignácz
kir. tanácsos
1-só nejétől:
II. JÓZSEF
2. 1829. márcz. 7.
Fazekas-Varsánd
2-ik nejétől:
IV. JÁNOS
sz. 1834. jun. 22.
F.-Varsánd
III. FERENCZ
sz. 1837. jan. 17.
F.-Varsánd
IZABELLA
sz. 1844.
bunyai Szivó János
altábornagy
I. GÉZA
sz. 1846.
† 1896. február 18.
Temesvár
LUDOVIKA-NATÁLIA
sz. 1849. † 1850.
1-só nejétől:
IV. PÁL
jogtudor
orsz. képviselő
sz. 1838 ápr. 19.
Simánd.
Steingaszner Katalin
I. LÁSZLÓ †
sz. 1842. május 22.
Világos.
Molnár Amália
MÁRIA
vásonkeői
Várkonyi Ferencz
2-ik nejétől:
IV. FERENCZ
megyei utbiztos,
földbirtokos.
II. GÉZA
II. LÁSZLÓ
ÁKOS
V. PÁL
jogtudor,
dévai királyi
közjegyző.
Szávits Istvánka
DEZSŐ
ENDRE
VIDOR
I. MARGIT
Jenovay Zoltán
III. ISTVÁN
II. MIKLÓS
VI. PÁL
ZOLTÁN
IMRE
II. MARGIT

Dercsényi (dercsényi) báró. E családból *Pál* báró (szül. 1797. ápr. 9., megh. 1843. decz. 18.) Temes vármegyében a harminczas és negyvenes években vármegyei táblabiró és omori kincstári bérlő volt.[1] Neve előfordul a voksoló nemesekről 1838. és 1841. években vezetett lajstromokban. Testvére: *János Lajos* báró (szül. 1802. okt. 6. Tokajban, megh. 1863. aug. 29. Bécsben) 1836—1838. temesi kir. kamarai igazgató, utóbb cs. kir. udvari tanácsos volt.

I. *Pál* neje br. Geymüller Henrika (sz. 1805. jul. 17., megh. 1872. május 17. Budán), esk. 1824. okt. 9.

Gyermekeik:

1. *Henrika* Julia Borbála, sz. 1825. jul. 17.

2. *János* Jakab Henrik sz. 1827. aug. 13, omori földbirtokos.

3. *Klára* Paulina Katalin, sz. 1829. május 9; férje Pelliciolli Lajos, esk. 1855. aug. 15. Velenczében.

4. *Rudolf* Károly Ferencz, sz. 1834. ápr. 22., cs. kir. kamarás és lovassági százados szolg. kiv.; neje Redwitz-Wildenroth Mária, sz. 1837. május 11., esk. 1858. máj. 15. — Ezek fia: *a)* † Fülöp Rudolf, sz. 1859. márc. 12., megh. 1864.

II. *János Lajos* neje báró Eichhoff Erzsébet, szül. 1819. szept. 16., megh. 1878. okt. 20. Hof-Arnsdorfon, Alsó Ausztriában, esk. 1838. okt. 18.

Fiaik:

1. † *József,* sz. 1844. nov. 13., megh. 1863. szept. 12. Mölkben.

2. *Béla*, sz. 1847. decz. 16.; neje br. Menszhengen Laura, szül. 1856. okt. 11., esk. 1878. jan. 22. — Gyermekeik:

a) Béla Ferencz Mária, sz. 1878. nov. 26. Alsó-Pocsernicen,

b) Rudolf Ferencz Mária sz. 1881. jul. 12. Alsó-Pocsernicen,

c) Mária Erzsébet Ida sz. 1885. febr. 15. Alsó-Pocsernicen.

A család régi neve *Weiss*. A családból Weiss Jakab (Bécs, 1687. szept. 27.) kapott nemesség-megerősítő levelet. Fia: János, (megh. 1837. jun. 30.) zemplénmegyei főorvos, utóbb kir. tanácsos, (Bécs, 1793. nov. 28.) kir. adományban kapta a beregmegyei Dercsényt és egyuttal neve Dercsényi-re változtatott. Ennek fiai: a Temes vármegyében is szerepelt *Pál* és *János* (Bécs, 1839. márcz. 21.) bárói rangra emeltettek.[2]

Derera (gyarmathai). Derera Izrael temesvári terménykereskedőnek és törvényes utódainak I. Ferencz József király, Bécsben 1897. február hó 17-én kelt elhatározásával, a magyar nemességet díjmentesen adományozta.[3] Ugyancsak I. Ferencz József király Ischlben, 1898. évi julius hó 11-én kelt elhatározásával nevezett Derera Izraelnek a „gyarmathai" előnevet adományozta.[4] E legfelsőbb kitüntetésekkel Dererának a közügyek terén szerzett hazafias érdemei és a kulturális czélokra tett jelentékeny áldozatai lettek megjutalmazva. — Derera Izrael 1827-ben született Temesvárott, szefard-izrael. vallásu (spanyol-izraelita) szülőktől. Első neje: Elias Zsófia, esk. 1859.; második neje: Bochory Perla, esk. 1868. Gyermekei:

Az első házasságából:

1. *Armin,* szül. 1860. febr. 2. Temesvárott, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa.

2. *Rachel,* szül. 1861. okt. 6. Temesvár, férje: Abelsberg Leo.

3. *Berta,* szül. 1866. aug. 21. Temesvár, férje: Fischl Lajos.

[1] Jkv. 1842. évi 1560. — [2] Magyar nemzets. zsebkönyv, I. 314—316.

[3] Bud. Közl. 1897. évi 52. sz. — [4] Kihird. Temes vármegyének 1899. febr. 20-án tartott közgyülésén.

A második házasságából:

4. *Ede*, szül. 1872. decz. 8. Temesvár.

5. *József*, szül. 1874. május 8. Temesvár.

6. *Henrik*, szül. 1875. okt. 31. Temesvár, orvostudor.

A család *czimere* a magyar szövegü diploma szerint: „Álló kék vitéz-vért, melyet egy vízszintes és négy piros rózsával megrakott arany pólya két mezőre oszt. A felső mezőben keresztbe tett, arany markolatu kivont görbe kard és egy arany horgony; az alsó mezőben zöld alapon, barna fészekben ülő, négy fiókját önvérével tápláló, tárt szárnyu fehér pelikán látható.“ Sisakdísz: a vértbeli pelikán. Takaró: mindkét oldalon arany-kék. A pajzs alatt kék szalag, melyen arany betükkel e jelmondat: „A munka nemesít.“

Deschan (Jean) de Hannsen-család.

A Franciaországból ideszármazott *Jean* János Antal, Bécsben 1728. évi február 3-án kelt császári oklevéllel[1] kapta VI. Károly császártól a római szent birodalmi nemességet a maga és törvényes leszármazói részére, *Jean von Hannsen* névvel. Ugyanőneki s törvényes utódainak Mária Terézia királynő Bécsben, 1744. augusztus 20. kelt oklevéllel[2] a magyar nemességet adományozta *Deschan de Hannsen* névvel.

E család a délvidék, nevezetesen Temesmegye területének köz- és társadalmi életében immár 200 esztendő óta foglal el jelentékeny és előkelő helyet s az egyedüli, mely itt a török hódoltság megszüntétől fogva szerepel; minélfogva ezen családnak már a jelen mű első kötetében ismertetett régibb családok között lett volna helye, a mi azonban a család jelenlegi fejének határozott kívánságára mellőzve lett.

Birtokolt Temesmegyén kivül, Pozsony, Arad, Trencsén, Torontál és Bács vármegyékben; Pozsony és Temesvár városokban, meg Erdélyben az ó-radnai ólom-, ezüst- és aranybányákat.

A család alapítója: *János Antal,* mint a gróf Montecuccoli vértes-ezred kapitánya, Temesvár visszafoglalásánál is vitézkedett; a törökök leveretése és azoknak az országból történt kiüzetése után állami szolgálatba lépvén, a „Temesi Bánság“ kamarai kormányzatában volt nevezetes része, hol udvari kamarai tanácsos és kamarai főinspektorrá lesz kinevezve báró Rebretich helyébe, majd ezen állásából a magyarországi összes sóügyek direktorává léptettetik elő, mint ilyen vonul nyugalomba Pozsonyba s pozsonymegyei jószágára. Neje a bajor eredetü *Franciska Baronissa de Koch.*[3] Leányaik közül: *Mária* gróf Pejácsevich Zsigmondné, *Antónia* Mainberg báróné. Fiaik közül *József* — kinek neje *gyoroki Edelspacher Erzsébet* — udvari tanácsos, temesi bánsági kamarai adminisztrátor, számos vármegye táblabírája.

József fiai közül az idősebb, *Zsigmond* marad Temes vármegyében, hol a kamaránál kezd hivataloskodni. Gróf Saurau özvegyének, majd nagybátyjának báró Püchler Józsefnek követe a pozsonyi országgyűlésen, Temes és több nemes vármegyék táblabírája, csakhamar azonban a magánéletbe vonul vissza. Neje *Kőszeghy Juditha* volt, remetei Kőszegi János kir. tanácsos, Temes vármegye alispánjának 2-ik nejétől dezséri Bachó Judithától (lásd Bachó-család) származott leánya és Kőszeghy László csanádi püspök unokahuga, ki II. Ferencz király által fiúsítva lett.

D. Zsigmond és Kőszeghy Juditha gyermekei közül: *Amália* farádi Vörös Antal kurticsi birtokosnak, a későbbi aradmegyei alispánnak neje;

[1] és [2]. Eredeti okmányok Deschán Achill birtokában.

[3] Mária Terézia királynő Bécsben, 1798. szept. 16-án kelt okmánya, mely Koch Ignácznak a magyar indegenátust és magyar bárságot adományozza, egyúttal megerősíti a Koch-család régi liber bárságát. Az okmány hit. másolata Deschán Achill birtokában.

Juditha, Schader Ferencz kapitánynak-, *Mária* baraczházi Capdebo János baraczházi birtokos, főszolgabírónak, a későbbi torontáli kormánybiztosnak lesz nejévé; I. *Achill*, a temesmegyei bukoveczi urodalmat veszi át anyjától, mint tiszteletbeli aljegyző lép Temes vármegye szolgálatába; csakhamar szolgabíró s ez állásáról lemondván, 1848—49-ben Krassó vármegye kormánybiztosa, a Lipót-rend lovagja. Gyermekei közül: *Géza* Temes vármegyénél mint rékási járási szolgabíró lép szolgálatba, később központi főszolgabíró, a kisbecskereki kerület országgyűlési képviselője, majd ismét főszolgabíró; a Ferencz Józsefrend lovagja.

II. *Achill*, Temes vármegye harmad-, másod-, majd első aljegyzője, később árvaszéki elnöke, végre alispánja volt; a III. oszt. vaskoronarend lovagja.

Arthur, Torontálmegye padéi birtokos, Torontál vármegye kikindai járásának volt főszolgabírája, miután a katonai tényleges szolgálatból kilépett;

Dezső, Krassó-Szörény vármegyének szolgabírája, majd aljegyzője;

Juditha, Báró Hauser Bernát, temesmegyei nagybirtokos nejévé,

Katalin, báró Fiáth Gyula nejévé lett;

Máriát, mint a női jóság, nemesszívűség, a testvéri szeretet és önfeláldozás mintaképét ismerik nálunk.

A) Családtörténeti adatok:

De Jean[1] *János Antal*, született 1686-ban, Francziaország *Nord* departementjának *Cassel* (Montcassel) nevű városkájában; legalább odavaló születésűnek mondja őt „Theodorus Balthazar“ strassburgi (Argentina) jogtanárnak 1708. junius havában kelt tanári bizonyítványa,[2] mely „vir juvenis nobilissimus et doctissimus“-nak nevezi s arról tanuskodik, hogy nála Strassburgban a jogi tudományokat megkezdette s folytatta mindaddig, míg a szülői házba visszahíva lett. Georgius Ferdinandus Honcamp, a jogtudományok doktorának, a mainzi (Mogantia) alma universitas rendes tanárának s az ottani jogi fakultás azidőszerinti dékánjának, Mainzban, 1709. október 3-án kelt pecsétes bizonyítványa[3] már arról tanúskodik, hogy János Antal a jogtudományokat be is végezte. Mindkét bizonyítvány rendkivül eldícséri a tanítványnak nemcsak jellemét, tehetségét és szorgalmát, hanem jó magaviseletét is; mely annál nagyobb beszámítás alá eshetett, mert az alsóbb iskolai és jogi tanúlmányai közé eső négy évet Mars szolgálatában tölté. Pedig akkortájt a katonaélet éppenséggel nem lehetett alkalmas előiskola a nagyon szelíd magaviseletre, amint azt egy-két, később következő adat ez esetben is igazolni látszik

VI. Károly császár, a római szent birodalmi nemességet adományozó okmányának, valamint Mária Terézia magyar nemesség adományozási okmányának tanusága szerint: János Antal már 1704-ben, tehát 18 éves korában, a bajor választó fejedelem „gróf Wittgenstein“ ezredében szolgálva, vitézkedett Landau ostrománál; 1705-ben ugyanott és Hagenau ostrománál; 1706. és 1707-ben a bajorországi felkelés (Aufruhr) elnyomása körül a felső Pfalzban és Chamb bevételénél.

Majd jogi tanulmányait végezve, ezek befejeztével 1711-ben újra katonai szolgálatba lép és — ugyancsak az idézett okmányok tanúsága szerint — orvos, chirurgus és gyógyszerész rendeltetvén melléje, „Visitations Comissarius“-nak küldetett ki a Sopron,

[1]) Családi neve németektől eredő iratokban „Hans“-nak is iratik; hogy azonban „Jean“ volt családi neve s családja nemes származásu, kitünik a Montecuccoli vértesezredtől származó eredeti okmányokból (Deschán Achill birtokában) és a római birodalmi nemesi oklevél szövegéből.

[2] és [3] Az eredeti bizonyítványok Deschán Achill birtokában.

Kőszeg és Kapuvár között dühöngött pestis területére, önálló működési hatáskörrel; mely megbízásnak „élete veszélyeztetésével a legnagyobb megelégedésre felelt meg, erélyes és helyes intézkedései által eloszlatván az összes fennforgott bajokat.“ Ugyancsak még 1711-ben, mint „Quartiermeister“ rukkol be a gróf Montecuccoli vértesezredbe; 1713. évi augusztus hóban a felsőmagyarországi „Bestermin“-ben (Besztercze, Pozsonym.) kelt okmánynyal,[1] gróf Montecuccoli Hercules udvari haditanácsos „General Feldtmarschallieutenant, Obrist über ein Regiment Curassieres, des Districts der Theis Commandirender General“, tekintettel arra, hogy „Johann Antoni *Jean* az ő ezredében már két éve szolgál mint Quartirmeister, nagy megelégedésre, érdemteljesen és készséggel, érdemes családnak (wohlmeritirter Familie) tagja s igen hathatósan lett ajánlva több oldalról; őt érdeme szerinti charge-al akarván jutalmazni, kinevezi ugyanoda Regiments-Cornetnak“ (tiszthelyettes).

A Montecuccoli vértesezredben kapitánynyá lesz s mint ilyen — a már idézett nemességi okmányok szerint — a legdicséretre méltóbb módon részt vesz Temesvár ostrománál és visszavételénél a törököktől, a törökök visszaverésénél Belgrád alatt s az egész hadjáratban 1718-ig.

Később elért magas államtisztviselői állásának komolyságával, későbbi vagyont szerző takarékosságával, e háborús időkből a „Kriegsarchivum“-ban felőle talált egy pár adat érdekes ellentétben áll:

Egy Hölzl nevü kereskedő a miatt tesz panaszt a kapitány úr ellen, hogy ez utóbbi részéről több ízben jól elveretett; panaszától csakis azon feltétel alatt hajlandó elállani, ha a kapitány megigéri, hogy őt elverni többé nem fogja, s elismeri, hogy Hölzl „tisztességes ember“,[2] a mit a Hofkriegsrath 1716. julius 21. kelt rendeletében a kapitánynak a legkomolyabban megis hagyott. 1716-ban Adam Aloisius Thalheim és özvegy Anna Christine Schwendnerin (hadi ágensek) 1101 frt 36 kr. adósság miatt (akkoriban nagy összeg egy subaltern tisztnek) panaszolják a kapitány urat; 1717-ben ujból Thalheim, meg ezenkivül Klingenburger Tóbiás (fűszerárús), 1718-ban pedig Crembser Johann, „bürgerlicher Zoltschneider“ kérik a gázsi letiltását; 1718. febr. 1-én a Nagyszeben melletti Schelcken nevü garnisonban merül fel ilyes panasz. A béke megkötése után 1718. nyarán ott hagyja az ezredet — állítólag önkényűleg, — a miért megindítják ellene a pert, melynek kimenetele a Kriegsarchivum adataiból ki nem derül; de hátrányos reá nézve nem lehetett, mert 1720-ban már jelentékenyebb állást visel a temesi bánsági kamaránál s azontúl folyton emelkedik.

1720-ban Cameral Ober-Mauth und Salz-Einnehmer;[3]

1724. május 16-án Bécsben kelt kin. okmány szerint „Kayserlicher Administrations-Rath Titul“-t kap (az ezzel egyébként járó fizetés nélkül) katonai és polgári szolgálatban szerzett érdemei elismeréseül.“[4]

1726 jun. 24-én Bécsben kelt okmánynyal, báró Rebretich „Hofkammer- und Administrations-Rath“ helyébe „provisorio modo Cameral Ober-Inspector-rá in dem Banat Temesvár“ neveztetik ki, mely állásában a Bécsben 1727. junius 15-én kelt decretum[5] véglegesíti.

1728. február 3-án kelt császári oklevéllel, VI. Károly császártól, a maga és leszármazói részére a római szent birodalmi nemességet nyeri.[6]

Az 1733. jun. 1-én Bécsben kelt (sign. gróf Dietrichstein) decretum[7] „wirklicher

[1] Eredeti okmány Deschán Achill birtokában.
[2] Hivatalos kivonat a Kriegsarchiv-ból Deschán Achill birtokában.
[3], [4], [5] Eredeti okmányok Deschán Achill birtokában.
[6], [7] Eredeti okmányok Deschán Achill kezében.

Hofkammer und Administrations-Rath"-nak nevezi ki az azzal járó fizetéspótlékkal.

1740. május havában házasságra lép Bécsben báró Koch Franziska Terézia Mária, Románával, Koch Georg Gottfriednak 1714-ben született leányával.[1]

1740. aug. 19-én Bécsben kelt s VI. Károly császár sajátkezü aláírásával ellátott okmánynyal,[2] mint a temesvári Banatus „cameralis, fodinarum, salis, Teloniorum, ac fabricarum inspector" a kolosi, désaknai, somlyói és szolnoki „salinen Inspectoratus"-al is megbízatik.

1740. évi november 21-én teszik le alapkövét az általa emelt Szent-Háromságszobornak Temesvárott, mely eredeti helyéről később a Dom- (most Losonczy) térre lett áthelyezve, hol máig is fennáll.[3]

Az 1743. május 6-án Pozsonyban kelt decretum[4] Comes Georgius Erdődy aláírással, az összes magyarországi sóügy direktorává nevezi ki.

Mária Terézia királynő 1744. augusztus 20-án Bécsben kelt nemeslevelével a magyar nemességet nyeri De Jean János Antal a maga és törvényes leszármazói részére, Deschan de Hannsen névvel. (Így magyarosította az okmány írója a franczia nevet).[5]

A magyar nemességért benyujtott felségfolyamodvány[6] indokul nemcsak a teljesített katonai és polgári szolgálatokat, nemcsak a már nyert római birodalmi nemességet s azt hozza fel, hogy a 38 éven át teljesített szolgálatok legnagyobb részének Magyarország volt színhelye; hanem azt is, hogy a folyamodó gyermekei kivétel nélkül Magyarországon születtek és hogy már a folyamodó édesanyja is *magyar nemes* származásu nő volt: Nicolaus Grosz de Breithard in Carolinam (Károlyfehérvár) supremus vigiliarum präfectusnak leánya. Hogyan került az erdélyi Gross de Breithardnak leánya a francziaországi Montcassel-be, a családalapító János Antal atyjának feleségéül, arról a meglévő családi iratok felvilágositást nem adnak Meglehet, hogy ez is katonáskodott fiatal korában a császári hadseregnél s igy jutott Erdélybe; lehet, hogy a részben még a Deschán-család tulajdonát képező ó-radnai bányák is ez úton juthattak a családra.

1745-ben, a május 10. kelt elismerő okmány szerint, 5500 frtot kölcsönöz a királyi kincstárnak kamat nélkül a porosz háboru idején, a melyet valószinüleg soha vissza nem kapott, mert az eredeti okmány jelenleg és a családi iratok között fekszik.[7]

1752-ben János Antal nyugalomba vonul Pozsonyba, hol a Dunaparton házzal birt, melybe Franciaországból utóbb szintén behozott agg atyját már előbb elhelyezhette, a mint arról Pozsony városának „Adel-Prüfungs Protocolls-Auszug"-ja de „dato 3. oct 1757. — Pag.: 47 et 48" tanúskodik, mely szerint János Antal atyja (keresztneve nincs bejegyezve) már 1751-ben lett a „Pressburger Bürgerbuch"-ba felvéve. János Antal 1760. márczius 2-án, 74 éves korában halt meg Pozsonyban és pozsonymegyei Terling-i (Terenye) jószágán a házi kápolna kriptájában lett eltemetve.

Özvegye után, ki szintén 74 éves korában Pozsonyban hunyt el 1788-ban és szintén a terlingi házi kápolnában lett eltemetve, a család történetére vonatkozó két irat maradt fenn.[8]

[1] A Bécsben 1740. május 1—3. keltezett házassági szerződés, mely érdekes társadalomtörténeti okmány, eredetben Deschán Achill birtokában.

[2] Eredeti okmány Deschán Achill kezében.

[3] A szobrot 1899. nyarán a csanádi káptalan restauráltatta.

[4] Ered. okm. Deschán Achill birtokában.

[5] Az ered. nemeslevél Deschán Achill birtokában.

[6] Eredeti fogalmazvány ugyancsak D. A. birtokában.

[7] és [8] Deschán Achill birtokában.

Az egyik az udvari kamarához 1781. jul. 10-ki kelettel intézett folyamodás fogalmazványa, melylyel kéri, hogy „eine normalmässige Pension von 600 fl." adassék neki férje után az eddig kapott kisebb helyett; a másik gyoroki Edelspacher Mátyásnéhoz, Pozsonyból 1779 decz. 28-án intézett levele, melyben Edelspacherné „kedves leányai egyikét" József fia számára megkéri. A levelet, — mely a József fiu kezeírására vall s melyet az anya csakis aláírásával látott el — Edelspacher Erzsébet, ki Józsefnek csakugyan nejévé lett, eltette emlékül s így maradt fel az érdekes társadalomtörténeti adatot is képező irat.

Úgy D. János Antal, mint neje, pasztell arczképei, melyek a megmaradt családi képek legnagyobb részével a család jelenleg legidősebb férfitagja, D. Achill birtokában vannak, szép szellemes és előkelő vonásokat tüntetnek fel.

Gyermekeik közül:

1. *Ferencz*, utódok nélkül fiatalon elhunyt;

2. *János* Baptist, a családi hagyomány szerint Rómában, mint kanonok, vezeklés közbeni önkínzás áldozatoként halt el;

3. *Godofréd,* (neje Münzburg Anna) 1786-ban, mint „Wirklicher Gubernial Bergrath in Böhmen" Csehországba kerül; az erdélyi óradnai bányák egy részének a kincstár általi megvétele s a megmaradt résznek a kincstár kezelésébe átengedésénél, az 1795. április 7-én kelt szerződésen, mint a család megbizottja szerepel. Ennek fia: *Ignácz* „Neosoliensis (Beszterczebánya) Präfectus ejusdemque Camerae mont. assessor" az 1818-ban Beszterczebányán a terenyei birtokra való jogának végleges czedálása iránt D. Józseffel kötött és e családi iratok között fekvő eredeti szerződés tanúsága szerint. A család ezen ágára nézve Ignáczczal az adatok megszakadnak; vele együtt Godofréd utódai Temesben soha nem laktak.

4. *I. Mária* (Anna), gróf Pejacsevich Zsigmondné;

5. *Antónia*, Mainberg báróhoz ment nőül;

6. *József*, ki 1745-ben Temesvárott született, folytatja a család történetének összeköttetését Temes vármegyével. Huszonnégyéves korában, 1779-ben secretárius a pozsonyi udvari kamaránál; később helytartótanácsos; 1790-ben temesi bánsági kamarai, adminisztrátor, udvari tanácsos, Temes vármegye és más „számos jeles vármegyék" táblabírája. Mint kamarai adminisztrátor a délvidéken számos községet telepít; Temesben *Deschánfalva* az ő emlékére kapta nevét.

A Napoleoni háboru idején a nemesi felkelés ellátása körüli tevékenységével nagy elismerést érdemelt ki magának.[1]

A század első éveiben építtette Temesvárott a jelenlegi Zápolya-utczának a Balázs-tér felé eső sarkán, négy utczára szóló házát, mely a város magánépületeinek most is még egyik legszebbike és legnagyobbika. (Jelenleg dr. Róna Ignácz tulajdona.)

1810-ben nyugdíjba vonulva, pozsonymegyei jószágára, Terlingre (Terenye) költözik át, hol 1826. jan. 16-án, 82 éves korában elhunyván, a házi kápolna sírboltjába lett eltemetve szülői mellé.

1780. május 26-án Gyorokon nőül vette gyoroki Edelspacher Mátyásnak, a modenai uradalom kormányzójának és neje szül. Kacsamagh Erzsébetnek (a Mária Terézia alatt bevándorolt bolgárok vezére[2] leányának) leányát, Erzsébetet, kivel tekintélyes összegü készpénz mellett, a gyoroki uradalom felét kapta; másik fele E. Mátyás másik leányára, Margitra, férjezett báró Püchler Józsefnére szállván.[3] *Deschán* József és neje olajfestésü arczképei D. Achill birtokában találtatnak.

[1] Eredeti elismerő okmányok Deschán Achill birtokában.

[2] Kacsamagh arczképei a vingai városháza tanácstermében és özv. Deschán Zsófia birtokában.

[3] Az Edelspacherféle eredeti osztályegyezség (kelt Gyorokon, 1798. junius 18.) D. Achill birtokában.

D. József gyermekei:

1. *Zsigmond*, 1781—86. között születhetett Temesvárott. A temesi bánáti kamaránál, mint aktuárius lép szolgálatba; 1806-ban Temes és több nemes vármegyék táblabírája; 1802-ben nagybátyjának, báró Püchler Józsefnek, 1811—12-ben gróf Saurau (Szoró) János özvegyének szül. Hübner Jozefának követe a pozsonyi országgyűlésen; különczködésre hajló és elzárkózott természete csakhamar a magánélet legszigorúbb elvonultságába hajtja; élete végső éveiben nejétől is külön válva élt, noha formaszerü válás közöttük elő nem fordult és az érintkezés mindvégig fennmaradt. A családi iratok között lévő bevételi és kiadási naplója értékes társadalomtörténeti adalék. 1835-ben meghalt Temesvárott. Neje: Kőszeghy Juditha, remetei Kőszeghy János kir. tanácsos, Temes vármegyei alispán és dezséri Bachó Juditha (Bachó János val. belső titkos tanácsos, temesi gróf, Krassó-, Torontál- és Bácsmegyék főispánjának leánya) gyermeke,[1] Kőszeghy László csanádi püspök unokahuga, ki II. Ferencz király által Bécsben, 1816. jul. 12-én kelt okirattal fiusítva lett.[2]

Kőszeghy Juditha, a családi vagyon együttartása céljából, pápai dispensatió alapján előbb mostohafivérével, atyjának első nejétől (született Egyed) származott fiával volt házasságra lépendő, ki azonban a napoleoni hadjáratok idején csatában kapott seb következtén elhalt. Vele a remetei Kőszeghy-család fiágon véget érvén, nehogy a Kőszeghy-vagyon a fiscusra szálljon, lett az 1790-ben született Juditha, már akkor férjezett Deschán Zsigmondné fiusítása kieszközölve. Az akkori időkben, midőn nálunk, az előbbkelő társadalom női tagjainak oktatására is a leggyakrabban vajmi kevés gond lett fordítva, Deschán Zsigmondné, — a ki folyékonyan beszélt és írt latinul, magyarul, németül és francziául, e nyelveken való munkákból jelentékeny könyvtárt gyüjtött össze, — tudós asszonyszámba ment. A temesi előkelő társaság központja volt; nagybátyja a csanádi püspök estélyein háziasszonyként szerepelt; ő maga is nagy házat vitt, télen Temesvárott, hol az akkori Deschán-házzal szemben, a jelenlegi Balázs-téren, az erdélyi kapu átellenében épült, négy utczára szóló Kőszeghy-féle házban lakott, a mely jelenleg a Mocsonyi-családé; nyáron bukoveczi birtokán, hol a falun kivül franczia ízlésben ültetett s gondozott terjedelmes parkjában színpadot tartott fenn, melyen ő maga sokszor szerepelt. Fényűző volt, hat lóval s futárral járt; nagyúri hajlamai s fényűzésének lett következménye, hogy végnapjaiban majdnem feleslegesnek mutatkozott utódaira nézve a kieszközölt fiusítás; mert ekkor a javakból, melyeket atyja inpetrált (lásd remetei Kőszeghy-család) és szerzett, a temesvári házon kivül már csak Bukovecz maradott fenn s az is oly megterhelt állapotban, hogy tényleg fiának I. Achillnak kellett azt saját szorgalma és takarékosságával megmenteni, mondhatni, ujból megszererezni. Végnapjait Pesten élte, fia által apanageirozva s midőn annak látogatására 1846-ban Bukoveczre lejött, ott márczius 22-én meghalt. A bukoveczi gör. kel. román templom[3] udvarán lett eltemetve, a bukoveczi házi kápolna akkor még kriptával nem lévén ellátva. (D. Zsigmond és neje Kőszeghy Juditha olajfest. arczképei. Deschan Achill birtokában.)

2. *Antónia*, született 1787-ben Temesvárott; Sombereki Sauska Ferencz, sombereki és baári földbirtokoshoz ment nőül; 1810-ben Sombereken született fia: András Antal József Ferencz Pesten kolerában halt el 1830-ban, vagy 1831-ben.

3. *I. Károly*, született 1796-ban Temesvárott, honnan már 1810-ben nyugdíjba vonuló atyjával Pozsonymegyébe költözik át. Sem ő, sem leszármazói Temesmegyébe

[1] Lásd Kőszeghy, Bachó, Nyéky, Baross, Gaál családokra vonatkozó fejezeteket.

[2] Ered. okm. Deschán Achill birtokában.

[3] Kőszeghy János építtette gör. kel. vallásu jobbágyai részére.

többé vissza nem kerülvén, róluk csak a család nemzetségrendjében fog történni említés. Első neje beniczei és micsinyei Beniczky Mária volt, egy szerfelett demokraticus gondolkozásu hölgy, a ki — ezen elveinek hódolva — a pozsonymegyei terlingi családi birtok általuk lakott kastélyából (valamikor Johannita lovagrendház) az életnagyságu családi képeket mind kidobta és a zsibárúsnak adta el. Második neje a dán származásu Fix Péter osztrák ezredesnek leánya: Fix Mária[1], ki után gyermekei jó ideig nemesi stipendiumot kaptak Dániából.

A Temes vármegyében maradt *D. Zsigmond* és remetei Kőszeghy Juditha gyermekei:

1. *Amália,* született 1808-ban, férjhez ment farádi Vörös Antal kurticsi (Aradmegye) birtokoshoz, a későbbi aradmegyei alispánhoz. Meghalt mint özvegy 1879, október 1-én Kurticson s ott temettetett el

2. *Juditha*, sz. 1810-ben; Schäder Ferencz cs. kir. kapitányhoz ment férjhez, s mint özvegy meghalt Kurticson 1886. okt. 24; ugyanott temettette el ifjabbik *leánya Schäder Mária,* kire nagynénjének férje: Vörös Antal, kurticsi birtokát végrendeletileg hagyta s kit jósága és jótékonysága Kurtics egész környékén a köztisztelet és szeretet tárgyává tettek. D. Juditha idősebbik leánya Valéria, Deschán Péterhez ment férjhez.

3. *II. Mária*; baraczházi Capdebo János főszolgabíró, később 1848—49-ben torontáli kormánybiztos, Temesmegye baraczházi birtokoshoz ment nőül; meghalt 1882-ben Kurticson; eltemetve Baraczházán lett, a Capdebók családi sírboltjában. (Capdebo János első neje: Kulterer Francziska, a későbbi Murányi Ignácz temesi főispánnak nővére, Capdebo Géza ny. huszárezredes, seprősi Czárán Gergelyné szül. Capdebo Anna és Kalmár Lajosné szül. Capdebo Janka anyja.)

4. *I. Achill,* (D. Zsigmondné sz. Kőszeghy Judithának Bukoveczen 1835. novemb. 23-án kelt első végrendelete szerint Victor és János nevekre is volt keresztelve) született 1819-ben julius 18-án Temesvárott; gimnáziumi tanulmányait Temesvárott és Szegeden a piaristáknál végezte; jogi tanulmányait Pesten.

1839-ben húsz éves korában már végzett, ugyanakkor temesvármegyei tb. aljegyzőnek neveztetik ki[2] s megis nősül, 1841-ben kineveztetik táblabírónak.[3] Ugyanez évben korengedélyt kap a főherczeg nádortól[4] s átveszi anyjától a bukoveczi uradalmat adásvevési szerződés alapján. 1845-ben szolgabíró a központban (a jelenlegi főszolgabírói állásnak felelt meg az akkori szolgabíróság); 1846-ban tb. aljegyzői és szolgabírói szolgálatáról bizonyítványt kap, melyben kiemeltetik, hogy addig szerzett érdemei a legszebb reményekre jogosítanak.[5] 1848. április 5-én a — conservativ pártiakhoz tartozván — lemond szolgabírói állásáról. 1848 októberben kormánybiztosává neveztetik ki Krassó vármegyének. A Bach-féle aera bekövetkeztével a magánéletbe vonúl.

1851-ben, neje halála feletti bánata enyhítését hosszabb európai utazásban keresi.

1855-ben másodszor nősül s ennek okából tér át a gör. kel. hitre, mivel második nejének elvált férje még életben lévén, a házasságot megkötnie másként nem lett volna lehetséges.[6] Neje első férjének halála után azonban visszatér a róm. kath. egyház kötelékébe és második nejével ez alkalomból, a kath. szertartás szerint, újból összeadja őket Bukoveczen, 1865-ben Mihalovits János, a későbbi zágrábi érsek.[7]

[1] Ennek anyja Vogel Anna, Vogel cs. k. altábornagy nővére. — [2] 1839. évi 1459. kgy. j. sz. — [3] 1841. évi 2304 közgy. j. sz. — [4] Temesmegyei levéltári adat. — [5] 1846. évi 3722. sz. közgy. jk. — [6] Csajághy Sándor csanádi püspök az alkalomból intő és feddő levele D. Achill birtokában. — [7] A gör. kel. felekezethez tartozásának ideje alatt született Arthur és Katalin nevü gyermekei később szintén visszatértek a róm. kath. egyházba, melyhez a család eredetétől fogva tartozott s kiválólag ragaszkodott

1872. évi jun. 29-én meghalt bukoveczi birtokán 53 éves korában, hol a házi kápolna kriptájában lett eltemetve. A Lipót-rend lovagja volt. (Ifjukori pastell arczképe özv. D. Zsófia —, aquarell arczképe D. Achill birtokában.)

Első neje: nagy- és kis-semlaki *Osztoits Katalin,* Osztoits János semlaki földesúr, Temes vármegyei főügyész s Darvár Mária 1823-ban született leánya, kit tudománykedvelő atyja különös gonddal maga oktatott nyelvekre és az ismeretek több ágazatában, melyeknek elsajátítása akkoriban a fioktatásnak volt kizárólag fentartva.

Műveltsége, zenei tehetsége, kedves éneke s mindezek mellett rendkivül megnyerő s — határozott szépség hiányával is — felette bájos megjelenése, jóságos és lekötelező modora annyira meg tudták nyerni mindazokat, kikkel érintkezésbe jutott, hogy jövendőbeli anyósa, özv. D. Zsigmondné, ki — mert fényesebb parthiet igényelt számára — fia választását határozottan ellenezte, az első találkozás után megadta beleegyezését.

Tizenkét évi felette boldog házasság után, Iván fiának születésekor, meghalt Bukoveczen, 1851. május 28-án s az ottani gör. kel. román templom udvarán lett eltemetve.

Ércz- és gipsz mellszobrait D. Achill és Mária őrzik.[1] Második neje: *Lazarevits Zsófia,*[2] született 1834-ben; első ízben 1855-ben a gör. kel. szertartás szerint, másodízben 1865-ben a róm. kath. szertartás szerint lett férjével megesketve.

I. Achill gyermekei első nejétől:

1. *Géza,* szül. 1840. deczember 28-án Bukoveczen. Tanulmányait Temesvárott és Szegeden a kegyesrendiek konviktusában kezdette meg és folytatta, Nagyváradon végezte be.

1862-ben, 21 éves korában rékási szolgabíró (akkor a jelenlegi főszolgabiróságnak megfelelő állás); 1867-ben központi főszolgabíró; 1875-ben a kisbecskereki választó kerület egyhangúlag megválasztja országgyűlési képviselőnek Gorove István helyébe; 1878-ban újra központi főszolgabíró 1883. év végeig.

Még a deres, a perzekútorok, a négylovas előfogaton járás s az igen rövid úton való bíráskodás és közigazgatási intézkedések idejében kezdvén meg hivatalos pályáját, azon typusok egyike volt, melyek a régi vármegyétől az új időkbe nyúló átmenetet képezve, az újabb generáczió előtt már ismeretlenek. Kerületében kényúr volt ugyan, de jóakaró, pajtáskodó és oly népszerűségnek örvendő, minőnek az újabb megyei közéletben példája nem akad. Felfelé meg ellenzékieskedő és rátartós. A míg volt miből, hivatalára sokat költött a magáéból; sokaknak tett és szívesen jó szolgálatokat. Az alkotmány helyreállta utáni első képviselőválasztásnál, ellenzéki hajlamainak engedve, mint központi szolgabíró befolyását oly irányban érvényesíté, hogy a kerületben az ellenzéki Vukovics Sebő lett egyhangúlag képviselőnek megválasztva, ki azonban más kerületet tartván meg, rövid idő múltán, újból képviselőt kellett választania a kisbecskereki kerületnek. Murányi főispán már most D. Géza atyjához fordult segítségért, s az atyai befolyásnak lett következménye, hogy a második választásnál meg a kormánypárti Gorove István lett, ugyancsak egyhangúlag megválasztva. Mikor aztán politikai állhatatosságuk miatt gúnyolták a kerület községi jegyzőit azzal, hogy egy héten ellenzékit, más héten meg kormánypártit választanak meg, mindkettőt egyhangúlag; a szakálházai jegyző, Fleischer József, eredeti definicziójá adta a politikai szabadságnak, visszaszólván:

[1] A mellszobrok halálmaszk után készültek, éltében soha sem lévén arczképeztetésre birható. A kegyeletes megőrzés tárgyát képezik még nevezett gyermekei kezében: menyasszonyi koszoruja, ezüst kötőkosara, utolsó kötésével és egyéb félbehagyott kézimunkájával; halála után levágott s művészileg egybeállított hajfonata; az óra, mely halála idején megállott; lovagló ruhájának dereka s utolsó lovagló keztyüi, apró gyermekkezekkel.

[2] Lazarevits Zs.-nak első férje Zsivkovits Péter volt, Zsivkovits temesvári szerb püspök fivére

„Wir sind freie Bürger, wir können wehlen, wen wir *wollen.*“ A megyei választásoknál, mint központi főszolgabíró, a 70-es évek elején D. Géza volt mindig a döntő tényező, legtöbb szavazatot ő tudott a vármegyeházába beállítani. Rötth alispán (ki egyébként jól élt vele) egy emberét 3—4 választásnál nem tudta aljegyzőből árvaszéki ülnöknek előmenesztetni, mert D. Gézának nem tetszett az ember. Rötth alispán neki állott, s D. Géza öcscsét, Achillt bírta rá a megyei szolgálatra. E czélból üresedésre lévén szükség az aljegyzői állásokban, az illető úr árvaszéki ülnökké a legközelebbi választásnál egyhangúlag lett megválasztva. D. Géza meghalt Temesvár közelébeni medvesi birtokán, 1885. évi márczius 13 án, ugyancsak Medvesen lett eltemetve.

Neje: szül. *Küttel Ilona* (l. Küttel-család), Küttel Károly volt temesvári polgármesternek és első neje: Trandafil Helén-nek 1846, szept. 30. született leánya, kivel 1863. április 21-én kelt egybe Temesvárott s a Szt. György-tér sarkán a régi takarékpénztári épülettel szemben álló, akkor Trandafil-, jelenleg Pavlovits-féle kétemeletes házat kapta. Gyermekeik alább lesznek felsorolva.

2. *Judith*, született 1842. február 27-én Bukoveczen; férjhez ment 1865. nov. 20-án (esküvő Bukoveczen) báró Hauser Bernát nagybirtokoshoz (l. br. Hauser-család fejezetet); 15 évi boldog házasság után meghalt fekete himlőben Dentán 1880. május 23-án s az ottani temetőben nyugszik. Példás feleség és anya volt; szépsége, művészi zongorajátéka, mindig víg kedélye s eleven elbájoló társalgása mindenki előtt kedvessé tették, a ki csak ismerte.

3. *Gizella,* szül. 1843., megh. 1849. kolerában Temesvárott, ugyanott eltemetve.

4. *III. Mária* Stefánia Francziska Katalin, született 1845. aug. 20-án; atyjuk halála óta Achill fivérével közös háztartásban él, mint a testvéri szeretet s önfeláldozás mintaképe.[1]

5. *II. Achill,* született 1848. május 5-én Bukoveczen. Gimnáziumi tanulmányait 1858—1866-ig Szegeden a piaristák konviktusában, (Horváth Ferencz, Budavári József és Ernyőssi László piarista atyák mentorsága alatt), — jogi tanulmányait Kassán, Pécsett és Pozsonyban végezte.

Nagykorúvá válván, hajlama a zeneköltői pályára vonzotta. Kiképeztetése végett Lipcsére készült a conservatoriumba; Rőth László akkori temesi alispán rábeszélésére azonban Temesmegye szolgálatába lépett, hol 1874. márczius hó 2-án Ormós Zsigmond főispánnál a titkári teendőkkel kezdette meg pályáját. Már 1874. márczius hó 23-án 3-ik aljegyzővé, 1875. május hó 24-én 2-ik aljegyzővé, 1875. november hó 6-án 1-ső aljegyzővé, 1877. deczember hó 28-án árvaszéki elnökké választatott meg, mindannyiszor egyhangúlag. 1889. deczember 18-tól 1897. október végéig Temes vármegye alispánja volt, kétszer választatván meg egyedüli jelöltként.

Közel huszonnégy évi hivataloskodása történetét, eredményeit, küzdelmeit, — saját határozott kívánságára, — számos életrajzi adattal együtt mellőzve, csak a következőkre szorítkozom.

Az 1891. évi temesvári kiállítás nagy sikeréből, mint a végrehajtó-bizottság elnöke vette ki részét. Ő felségét a kiállítás területén ő üdvözölte[2] s kalauzolta; Baross Gábor minisztert a megnyitáskor beszéddel fogadta. A kiállítás alkalmából kapta a III. oszt. vaskoronarendet. Az 1896. évi millennáris ünnepi közgyűlés alkalmával jambusokban tartott költői beszédét a vármegye „örök emlékezétül“ egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni határozta.

A társadalmi élet sok ágában élénk részt vett s jelentékeny szerepet vitt. Elnöke volt annak idején a temesvári csolnakázó egyletnek, temesvári magyar dal- és zeneegyletnek, temesvári zenekedvelő egyletnek, a délmagyarországi természettudományi

[1] Az anyakönyvben a Mária név elő sem fordul, csak a másik három; a családban azonban csakis Mária néven hívták. — [2] A kiállítás díszokmánya czen jelenetet ábrázolja.

társulatnak; alelnöke és vezetője volt sok éven át a temesmegyei és temesvár-városi Vöröskereszt-egyletnek; Lajos Viktor főherczeg ő fensége, egyleti védnökhelyettes és gr. Csekonics Endre elnök elismerő iratai, lemondásakor a legmelegebben emlékeznek meg érdemeiről. A délmagyarországi történelmi és régészeti múzeum-egyletnek hosszabb ideig igazgatója volt; Ormós Zsigmond főispán halála után pedig elnökévé választatott meg.

6. *Pál*, szül. és meghalt 1850-ben Temesvárott.

7. *I. Iván*, sz. 1851. május hóban Bukoveczen. Gimn. tanulmányait Szegeden, a piaristák konviktusában és Nagyszombaton,[1] jogi tanulmányait Esztergomban és Eperjesen végezvén, 1875. körül a fiumei tengerészeti hatóságnál lépett szolgálatba; ott kapott kedvet világot látni s elhagyván állását, beutazta előbb Európa legnagyobb részét, majd éjszaki Afrikát, Kis-Ázsiát, Indiát, Ceylont, Ausztráliát. 1880-ban haza jött testvéreit látni; de már egy-két havi tartózkodás után, Amerikába készülve, ismét világnak indult s azóta, közel 20 éve, mit sem hallatott magáról.

I. Achill gyermekei 2-ik nejétől:

8. *Arthur*, szül. Bukoveczen 1855. szeptember 21-én. Gimnáziumi tanulmányai (Szeged, Nagy-Szombat) elvégzése után 1871-ben, mint önkéntes lépett be az 1. sz. huszárezredbe; 1877-ben, mint főhadnagy, párbajban jobb kezén jelentékenyen megsebesülvén, a ménteleposztályhoz tétette át magát. Majd a tényleges katonai szolgálattól egészen megválván, Torontálmegye nagykikindai főszolgabírájának lett megválasztva. Meghalt 1891. julius 29-én Padén, torontálmegyei birtokán; ugyanott van eltemetve. Özvegye erzsébetvárosi Issekutz Irma, Issekutz Zsigmond padéi nagybirtokos és modoralpári Kotzó Gizella leánya (szül. Temesvárott 1860. jan. 18-án), kivel 1878. aug. 7-én kelt egybe Padén.

Gyermekeik alább soroltatnak fel.

9. *Katalin*, szül. Bukoveczen 1856-ban; férjhez ment báró Fiáth Gyulához 1873-ban. (Lásd báró Fiáth-család fejezetet.)

10. I. *Viola*, szül. és meghalt 1864. Bukoveczen; az ottani házi kápolnában eltemetve.

11. II. *Viola*, szül. és meghalt 1865. Bukoveczen; a házi kápolnában eltemetve.

12. *Dezső*, szül. 1862. aug. 29-én Bukoveczen. Gimnáziumi tanulmányait Kalocsán a jezsuiták konviktusában kezdvén és Temesvárott végezvén, katonai pályára lépett; 1881-ben hadnagy a 14-ik sz. huszárezredben; mint főhadnagy kilép 1887-ben. 1895. decz. 17-én Krassó-Szörénymegye szolgabírónak választja meg az oraviczai járásba; 1896. októberben aljegyzővé lett. Első neje, — kitől később elvált — Imrefy Gizella; e házasság gyermektelen volt.

Második neje: Kanitz Dorothea (Dora), néhai dr. Kanitz Ágoston, kolozsvári egyetemi tanár és neje Plósz Irma[2] leánya, kivel 1898. évi jul. 30-án tartotta egybekelését Kolozsvárott. (Gyermekükről alább.)

13. *Gellért*, szül. 1868. május 3-án Bukoveczen. Gimnáziumi tanulmányainak (Temesvárott) végeztével katonai pályára lépett, melytől 1893-ban megvált; 1895. jun. 4-én 27 éves korában halt meg Berlinben.

I. *Achill unokái:*

ad. 1. *Deschán Géza és neje Küttel Ilona gyermekei:*

a) Dezirée, szül. 1869. február 11-én Temesvárott.

b) Ilona, sz. 1871. szept. 4-én Medvesen, atyja birtokán, meghalt 1891. április 27-én, Uj-Aradon, ugyanott eltemetve;

[1] Közben két éven át a szülői háznál, hol — Arthur öcscsével együtt, — Wieselmayer Gyula jelenlegi kisbecskereki plébános, majd Kriniczky Ferencz mostani bruckenaui plébános mentorsága alatt állott. — [2] Plósz igazságügyminiszter nővére.

c) III. *Viola,* sz. 1876. nov. 27-én Medvesen; férjhez ment sárossi Sárossy Antalhoz, esküvő 1896. április hóban Uj-Aradon.

ad. 2. *Judith,* férj. báró Hauser Bernátné *gyermekeit* l. báró Hauser-család fejezet alatt.

Ad. 8. *Arthur és neje Issekutz Irma gyermekei:*

d) Benő, szül. Verseczen 1879. jul. 22-én; 1898. őszén hadnagyként került ki a Ludovika-akadémiából;

e) III. *Achill,* szül. Mezőhegyesen, 1880. október 30-án; ezidőszerint harmadéves joghallgató Budapesten;

f) Zdenkó, szül. Nagy-Kikindán 1888. aug. 25-én.

ad 12. *Dezső és 2-ik neje, Kanitz Dora gyermeke: II. Iván,* szül. Lugoson, 1899. junius 2-án.

B) A család nemzetség-rendje.

I. nemzedék:

Deschán (Jean) de Hannsen János Antal
sz. 1686. Montcassel, † 1760. Pozsony
Esküvő Bécsben, 1740. május hóban

báró Koch Franciska Terézia Mária Romána
sz. 1714. † 1788. Pozsony

II. nemzedék:

Ferencz	János	Godofréd	Mária	Antónia	Temesi ág: József	Gyoroki Edelspacher
† utód nélkül	Baptist † Rómában mint kanonok	Münzburg Anna Ignácz, kinek itt utódai ismeretlenek	Anna gr. Pejáchevich Zsigmond	Anasztázia br. Mainbergné	sz. 1745. Temesvár. † 1826. jan. 16. Terenye (Pozsonym.) Esküvő 1780. május 26. Gyorokon	Erzsébet sz. Gyorokon, † Terlingen

III. nemzedék:

Temesi ág:
Zsigmond
sz. 1781—86 közt Temesvárott, † 1835. Temesvár. Remetei Kőszeghy Juditha sz. 1790. Temesvár † 1846. márc. 22. Bukovecz

Pozsonyi ág:
I. Károly
sz. 1796. Temesvárott † 1850. Terenye (Pozsonym). I-sö neje beniczey és micsinyei Beniczky Mária. II-ik neje nemes Fix Mária sz. 1822. Modor, † 1872. Pozsony

Antónia
sz. 1787. Temesvár † ?
Sombereki Sauska Ferencz

IV. nemzedék:

I-sö nejétől:

II. Károly	Mária	Auguszta	Czeczilia	Péter	Liboria	József
† utódok nélkül	† mint hajadon	férj. báró Szvaszticsné † 1891-93 körül	férj. Tráschi Gézáné †	sz. 1846. Terenye Schäder Valéria sz. 1836. Temesvár II. Péter sz. 1877. Pozsony	† mint hajadon	† törv. utódok nélkül

II-ik nejétől:

Anna	Dániel
sz. 1847. Terenye férj. Prikkel László esküvő 1875. Pozsony	sz. 1849. Terenye † 1866. Magdeburg

IV. nemzedék:

Temesi ág:

Amália	Juditha	Mária	I. Achill
sz. 1808. Temesvár, † 1879. okt. 1. Kurtics farádi Vörös Antal arad-megyei alispán	sz. 1810. Temesvár, † 1886. okt. 24. Kurtics Schäder Ferencz cs. k. kapitány	sz. Temesvár, † 1882. Kurtics baraczházi Capdebo János volt torontáli kormánybiztos	sz. 1819. Temesvár, † 1872. jun. 29. Bukovecz I-sö neje nagy- és kis-semlaki Osztoits Katalin sz. 1823. † 1851. máj. 28. Bukovecz. II-ik neje Lazarevits Zsófia sz. 1834. Csákovár

V. nemzedék:

Temesi ág:

Géza	Judith
sz. 1840. decz. 28. Bukovecz, † 1885. márcz. 13. Medves. nemes Küttel Ilona sz. 1846. szept. 30.	sz. 1842. febr. 27. Bukovecz, † 1880. máj. 23. Denta báró Hauser Bernát

I. Achill gyermekei az első házasságból:

Gizella	Mária	II. Achill	Pál	I. Iván
sz. 1843. † 1849. Temesvár	(Stefánia Franciska Katalin) sz. 1845. Bukovecz	sz. 1848. máj 5. Bukovecz	sz és † 1856. Bukovecz	sz. 1851. Bukovecz

VI. nemzedék:

Deziré	Ilona	III. Viola
sz. 1869. febr. 11. Temesvár	sz. 1871. szept. 4. Medves, † 1889. ápr. 27. Új-Arad	sz. 1876. nov. 27. Medves férje Sárossi Sárossy Antal

V. nemzedék:

I. Achill gyermekei a második házasságból:

Arthur	Katalin	I. Viola	II. Viola	Dezső	Gellért
sz. 1855. szept. 21. Bukovecz, † 1891. jul. 29. Padén neje Erzsébetvárosi Issekutz Irma	sz. 1856. Bukovecz báró Fiáth Gyula	szül. és † 1864. Bukovecz	szül. és † 1865. Bukovecz	sz. 1862. aug 29. Bukovecz I-sö neje Imreffy Gizella II-ik neje Kanitz Dóra II. Iván sz. 1899. jun. 2, Lugos	sz. 1868. máj. 23. Bukovecz † 1895. jun. 4. Berlin

VI. nemzedék:

Benő	III. Achill	Zdenkó
sz. 1879, jul. 22. Versecz	sz. 1880. okt. 30. Mezőhegyes	sz. 1888. aug. 25. Nagy-Kikinda

C) Birtoklási adatok.

1. Erdélyben az ó-radnai ólom-, ezüst- és aranybányák hogyan kerültek a család birtokába, arról a családi iratok felvilágosítást nem adnak; meglehet, hogy a családalapítónak anyja, a károly-fejérvári „supremus vigiliarum präfectus“ breithardi Grosz Miklós leánya útján.

A bányák 1700. táján már kiterjedt üzemmel bírtak s belőlök De Jean János Antal 144 bányarészt bírt mint tulajdont[1]. Ezekből, halála után Ó-Radnán 1766. jun. 16. kelt szerződés szerint,[2] a család 72 bányarészt a kincstárnak eladott; 1794. nov. 19-én Szomolnokon kelt szerződés szerint újból 36 bányarészt.[3] A család tulajdonában megmaradt 36 részt (vagyis az egésznek egy negyedét) ugyanezen szerződés szerint azzal adta át a kincstár kezelésébe, hogy az összes 144 bányarész jövedelmének egy negyedrésze mindenkor a családot fogja megilletni, mely azonban a kezelési költségekhez és a netáni veszteségekhez csak annyiban tartozik hozzájárulni egy negyedrészben, a mennyiben ezt a későbbi jövedelmek fedezik. A szerződés máig fennáll.

2. 1746. nov. 9. D. János Antal Temesvárott a várban lévő házára adómentességet kér (lásd: dr. Baróti Lajos „Adattár Délmagyarország XVIII. századi történetéhez“ című mű 70-ik lapját); 1754. jul. 19-én k. udvari leirat megengedi ezen háznak a zsidók általi megvételét. (Dr. Baróti „Adattár“ 123-ik lap.)

3. Pozsonyban 1752. évi márcz. 13-án kelt szerződéssel[4] D. János Antal Kremer Józsefnek örökáron eladja Pozsony—Blumenthal külvárosi majorját és házát.

4. 1753. máj. 24. k. XIII/156. sz. Statthalterei-Erlass igazolásra hívja fel Pozsonymegyét, miért szedett adót D. János Antalnak a Csallóközszigetén lévő *Cselle* nevü nemesi birtoka után, holott, mint nemes, adót fizetni nem tartozik.[5]

5. 1753. aug. 9-én D. János Antal és neje megveszik Bacsák Jánosnak és Józsefnek, Benefa alias Benefalva határában lévő nemesi birtokrészét. A szerződés a pozsonyi káptalan előtt köttetett.[6]

6. Ugyancsak ezen káptalan előtt 1753. október 18-án kötött szerződés szerint D. János Antal és neje megveszik Mészáros Péter és Gergelynek ugyanazon községben fekvő nemesi birtokrészét.[7]

7. Mária Terézia királynő Bécsben 1754. decz. 10-én kelt adománylevelével[8] D. János Antal a maga és törvényes örökösei részére a terenyei (Terling vagy Tirling) pozsonymegyei nemesi birtokot kapja, melybe 1755. évben bevezettetik. János Antal életben maradt két fia: Godofréd és József Budán 1786. szept. 6-án kötött osztályegyessége szerint,[9] a végrendeletileg Godofrédnek hagyott terenyei birtokot József veszi át, azzal, hogy a mennyiben magtalanúl elhalna, a birtok viszszaszáll Godofrédra s utódaira.[10]

8. Ugyancsak ezen osztályegyesség arról tanúskodik, hogy Pozsonyban a Dunaparton volt családi házat, a hozzá tartozott majorral, földekkel, kaszálókkal és szőlőkkel Godofréd vette át, kinek ezen felül, Terenyéért kielégitésül, még 12.000 rhénusi forint járt; az eredeti szerződésen lévő feljegyzések szerint azonban tényleg 15.201 rhénusi forintot kapott. A ház 1794-ben, a major, földek, kaszálók s szőlők 1804-ben lettek eladva.[11]

[1] Lásd a kolozsvári kincst. ügyészség 1896. és 1905. sz. és Besztercze-Naszód vármegye alispánjának 1896. évi 2201. sz. hivatalos átiratát. (D. Achill kezei között.)

[2] A család nevében D. Gottfried szerepel aláíróként; a szerződés D. Achill birtokában.

[3] Ugyanaz.

[4] [5] [6] és [7] eredeti okmányok D. Achill birtokában.

[8] Oklevél hiteles másolata D. Achill kezében.

[9] Ered. osztályegyesség D. Achill birtokában.

[10] Az osztálylevél szövege szerint a testvérek közül Ferencz és János Baptist már elhaltak, a nővérek pedig: Pejácsevichné és Mainbergné atyjuk életében már kielégittettek.

[11] Ered. szerződés a feljegyzésekkel együtt D. Achill birtokában.

9. A pozsonymegyei terenyei családi birtok, melynek kastélya és a hozzá tartozó házi kápolna valamikor Johannita-lovagok rendháza vala, 1818-ban újabb szerződés tárgyát képezi a család akkori két ága között. D. János Antal hitbizományi jellegü végrendelkezését már megváltoztatta a 7. pont alatt ismertetett szerződés, mely azt Godofrédtől József kezébe juttatta, ennek magtalanúl való halála esetére tartván csak fenn Godofréd és utódainak jogát a birtokra. Most meg Godofrédnek fia: Ignácz, — Neozoliensis Präfectus ejusdemque camerae mont. assessor — a Besztercebányán 1818. február 1-én létrejött szerződés[1] szerint Terenyére való fennebbi minden utóöröklési igényéről is, nagybátyjának Józsefnek javára végleg lemond 4000 rhénusi forintért, azon kikötéssel, hogy nyugalomba vonulása esetén úgy ő, mint neje, férje elhunyta után is, a míg nevét viseli, az uradalmi tiszttartói lakban lakhassanak Terenyén.

10. József után a terenyei birtok örökösödés útján két fiára száll: Zsigmondra és I. Károlyra. A birtok felét Zsigmond után ennek fia: I. Achill örökli, ki I. Károly örököseitől, az ötvenes évek elején, a második felét is megveszi.

Az egész birtok a 60-as években I. Achilltól valami André s később gróf Dessewffy Aurél tulajdonába jut.

11. Gyoroki Edelspacher Zsigmond és nővérei: Erzsébet férjezett Deschán Józsefné, meg Margaretha Antonia férjezett báró Püchler Józsefné között Gyorokon 1798. jun. 18-án a gyoroki, simándi, tövisegyházai és dombegyházai Edelspacher-féle birtokokra nézve létrejött osztály-egyezség[2] szerint, a gyoroki birtok fele Erzsébetre szállván, az akkori viszonyokhoz képest tetemes összegü készpénzzel együtt, a Deschán-család birtokába jut.

Ezen gyoroki birtokrészről és a még megmaradt 40.000 frt készpénzről Deschán Józsefné Temesvárott 1814. jul. 19-én kelt végrendeletével [3] intézkedik, egyenlő részben hagyván azt három gyermekére, Zsigmondra, Károlyra és Antoniára (Sombereki Sauska Ferenczné). A gyoroki birtok, mely egészben Zsigmond birtokába, utána leányai örökébe került, ezek által eladatott, s jelenleg gróf Nádasdy tulajdona.

12. Saját megtakaritásai és neje készpénzhozományából, a század elején, Temesvárott a belvárosban Deschán József, a jelenlegi Balázs-tér sarkán négy utczára szóló házat épittetett, mely ma is egyike Temesvár legszebb és legnagyobb magánépületeinek. Jelenleg dr. Róna Ignácz tulajdonát képezi.

13. Szabadka városa 1811. márczius 12-én kelt közgyülési kiadványa szerint (eredeti okmány D. Achill birtokában) Deschán Józsefnek érdemei elismeréséül s hálája jeléül, hat telek földet és egy házhelyet adományoz a maga és utódai részére. Ezen birtoknak további nyoma a családi iratok között nem találtatik.

14. A trencsénmegyei Piechón 1814. decz. 14. kelt osztályegyezségek[4] és a Temesvárott 1812. decz. 12-én kelt birtokösszeirás és leírás szerint[5] Deschán Zsigmondné szül. remetei Kőszeghy Juditha, nagyatyja dezséri Bachó János. val. belső titkos tanácsos, temesi gróf s több megyék főispánja után örökli a most nevezettnek Trencsénmegye Piechó, Dezsér, Kameniczán és Boleszó nevü nemesi birtokaiból őt anyja: Bachó Juditha után megillető részeket. A három utolsó birtokrészt még Deschán Zsigmondné adja el, a piechói részről 1846. márczius 20-án kelt végrendeletében rendelkezik,[6] azt gyermekeire egyenlő részekben hagyván, kiktől idegen kézre került.

[1] Eredeti okmány D. A. birtokában.
[2] [3] Eredeti okmányok D. Achill birtokában.
[4] Eredeti okmány D. Achill birtokában;
[5] Deschán Zsigmond sajátkezü feljegyzései; D. Achill birtokában.
[6] Ered. végr. D. Achill birtokában.

15. Az özvegy Deschán Zsigmondné született remetei Kőszeghy Juditha és duleói Joannovits Anna (Joannovits György volt közökt. miniszteriumi államtitkár anyja) között 1835. április 30-án Temesvárott létrejött adásvevési szerződés szerint[1] özv. Deschán Zsigmondné eladja Temesvárott a várban az erdélyi kapuval szemben levő 42. sz. házát (a jelenlegi Balázs-téren lévő, négy utczára szóló részben kétemeletes Mocsonyi-féle ház) 95.000 forintokért és 100 drb aranyért.

16. Özv. Deschán Zsigmondné szül. remetei Kőszeghy Juditha, Bukoveczen 1835. november 25-én kelt végrendeletének[2] létrejöttekor, a végrendelkező tulajdonát a néh. Kőszeghy János kir. tan. és temesmegyei alispán által impetrált birtokokból s szerzett vagyonból már csak a 4000 holdon felüli bukoveczi uradalom volt meg Temesvár közelében. Ennek tulajdonjoga — miután a most említett végrendelet 1843. okt. 11-én semmisnek lett a végrendelkező részéről kijelentve — adásvevési szerződés útján száll át[3] a végrendelkezőről I. Achillra. Ennek halála után, örökösei 1874-ben eladják gróf Dessewffy Kálmánnak. Jelenleg gróf Serényi János és neje sz. gróf Dessewffy Irma tulajdona

17. Deschán Géza, neje után, Temesvárott a belvárosi Sz.-György-tér sarkán, a temesvári első tak.-pénztár palotájával szemben lévő kétemeletes sarokházat birta. (Jelenleg Pavlovits-féle ház). Ugyanőneki Medvesen, Temesvár közelében volt birtokrésze.

18. II. Achill és Máriának Parácz község határában és a torontálmegyei Dinyás község határában volt közös birtokrészük.

19. D. Arthur örököseinek Padén, Torontálmegyében van 1000 holdas közös birtokuk, anyjuk sz. Issekutz Irmával.

D) Czímerleírás.

1. A Bécsben, 1728. február 3-án kelt okmánnyal VI. Károly császár által adományozott római szent birodalmi nemesség czímere:

Négy részre osztott pajzs; a szemlélővel szemben lévő bal felső és jobb alsó azurkék mezőben, egy-egy balról-jobbra kiterjeszkedő ezüst struczmadár-szárny. A bal alsó és jobb felső, ezüst mezőben egy-egy, nyílásával lefelé álló vasszínü lópatkó, ezüst szegekkel. A pajzs közepe felett, balra néző, előrehajló, kékre futtatott, vörössel bélelt, aranynyal szélezett, nyakékkel ellátott nyilt aczél lovagsisak; felette korona. Ebből, egymástól fölfelé széjjel válva kinövő, a tollvégekkel kifelé terjeszkedő két ezüst struczmadár-szárny között, — a pajzson lévőkkel egészen egyenlő — egy patkó. A sisaktakaró balról ezüstszínü, lazúrkék czafrangokkal; jobbról ezüst, vasszín czafrangokkal.

2. A Bécsben 1744. augusztus 20-án kelt okmánnyal Mária Terézia királynő által adományozott magyar nemességi czímer, mely az előbbitől lényegesen eltér: Négy mezőre osztott pajzs; a nézővel szemben lévő bal felső és jobb alsó lazúrkék mezőben egy-egy jobbról balra szétborzonkodó ezüst sasszárny; a bal alsó és jobb felső ezüst mezőkben egy-egy lefelé nyitott vasszínü patkó, világosfényü szegekkel és szélekkel. A pajzs jobb és bal felső végén egy-egy befelé néző, kékre futtatott, vörössel bélelt, aranynyal szélezett, nyakékkel ellátott nyilt aczél lovagsisak, mindenik felett korona. A baloldali sisak koronájából balróljobbra borzonkodó ezüst sasszárny nő ki, mely mögött egészen egyközü vonalakban, lazúrkék sasszárny, árnyékolásként mutatkozik. A jobboldali sisak koronájából, felfelé ívalakban széjjelválólag, közeledőleg és ismét széjjelválólag, két elefántorrmány nő ki; és pedig a baloldali alsó felében vasszinü, felső felében ezüst, mig a jobboldali alsó felében ezüst- és felső felében vasszinü. A sisakdísz balról lazúrkék czafrang ezüst alapon, jobbról vasszínü czafrang ugyancsak ezüst alapon.

A magyar czímer e kötethez mellékletkép közöltetik.

[1] Ered. okm. D. Achill birtokában. — [2] Ered. okm. D. Achill birtokában. — [3] Ered. okm. D. Achill birtokában.

Deseő (szentviszlói). Deseő Ádám temesvármegyei főszolgabíró Temes vármegyének 1785. jul. 26. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Somogy vármegyének 1785. május 2. kelt bizonyságlevelével.[1] Deseő Ádám Temes vármegyénél 1779-ben mint szolgabíró lépett a közpályára, 1780—1787. főszolgabíró volt és e közben vette meg 1782-ben Neudorfot, a mai Ujfalut a kincstártól 30,650 frton.[2] 1787. május 1-én József császár Deseő Ádámot Temes vármegye másod-alispánjává nevezte ki, de már a következő évben orsz. hadügyi biztossá léptette elő.[3] 1790-ben aradi kamarai igazgató és 1792-ben kir. tanácsos lett. 1798-ban elzálogosította, utóbb eladta Ujfalut sógorának, eötvenesi Lovász Zsigmondnak. 1800-ban az aradi és modenai uradalmak igazgatója, s ez évi febr. 9-én beiktatták Silingyia, Lugozó és Járkos aradmegyei falvakba.[4] Első neje: Gaal Julia, ettől fia: István (szül. 1792. Pécskán); második neje: eötvenesi Lovász Antonia, Lovász Zsigmond temesi gróf és főispán nővére; ettől gyermekei: Antonia, József és Zsigmond.[5] Zsigmond fia: Ádám, 1836-ban Temes vármegye táblabírájává neveztetett ki,[6] azonban Arad vármegyénél szolgált, hol szolgabíró, főszolgabíró, alispán és kir. tanácsos lett. Meghalt 1874. jan. 16. hetven éves korában Aradon, gyermektelenül.[7]

Despinits (komoristyei). V. Ferdinánd király (Bécs, 1843. decz. 14.) nemesítette Despinich Áron kubini kereskedőt és egyszersmind adományban adta neki a krassószörénymegyei Komoristyét, valamint a „komoristyei“ előnevet. A gör. kel. vallásu család nem „ch“, hanem „ts“ végbetükkel irja a nevét. Már több, mint száz év óta Kubinban (Temes-Kubin) lakik. A család megalapítója: *Áron*, 1781. okt. 31. született Kubinban és ugyanott meghalt 1859. decz. 31. Neje: Stojnov Zsivka. Gyermekeik:

I. † *Julia*, férje: Sztankovits András.

II. † *Agápia*, megh. 1894, szept. 24. Fehértemplom; első férje: N. N.; 2-ik férje: Jantsa Ignácz cs. és kir. ezredorvos.

III. † *Anna*, megh. 1868. okt 8. Verseczen; férje: Obradovits György.

IV. † *Illés*, szül. 1811., megh. 1817. okt. 5. Kubinban.

V. † *Vazul*, szül. 1817. márcz. 22. Kubin, megh. 1877. jun. 17. Kubin, a Ferencz József rend lovagja; neje: nagy- és kisszredistyei Lazarovits Mária (szül. 1817. jan. 13., megh. 1882. máj. 28. Kubin.) — Gyermekeik:

1. *Péter*, jogtudor, szül. 1837. decz. 7. Kubin, nyug. kir. itélőtáblai bíró, a III. o. vaskoronarend lovagja, korábban 1866. temesmegyei tb. aljegyző, 1867. alügyész, 1871. központi szolgabíró és tb. főszolgabíró, 1871. temesvári törvényszéki bíró, 1874. pesti itélőtáblai pótbíró, 1882. kir. itélőtáblai biró, 1891—1899. Szegeden. Neje: Paulovits Zsófia, esk. 1867. szept. 2. Szent-Endre. — Gyermekeik:

a) Ilona, szül. 1871. jul. 23. Szent-Endre, férje: Jarinay Sándor dr. honvéd-ezredorvos.

b) Kálmán, szül. 1875. szept. 16. Buda.

2. *Constantin*, szül. 1839. aug. 18. Komoristye. Neje: Damjanovits Ágnes. Gyermekeik:

a) Radovan.

b) György.

c) Anna.

[1] Jkv. 1785. évi 1. - [2] Szentkláray: Száz év Délmagyarország ujabb történetéből. I., 414. — [3] Jkv. 1787. évi 1425. és 1788. évi 137. — [4] Márki: Arad tört. II., 671. Márki azonban tévesen közli a Deschán-család czímerét a Deseő-család czímeréül. Nyilván a Nagy Iván (III., 292—293) művében észlelhető technikai hiba vezette őt félre. — [5] Jkv. 1829. évi 1776. és 1833. évi 681. — [6] Jkv. 1836. évi 2589. — [7] Gyászjelentése múzeumunk gyüjteményében.

d) Zsofia.

e) Jelva.

3. † *Pál,* szül. 1840. okt. 11. Komoristye, megh. 1896. ápr. 5. Kubin.

4. *Emilia,* szül. 1842. aug. 31. Komoristye, férje: Vukasinovits Sándor, horvátországi volt orsz. képviselő.

5. † *Ilona,* szül. 1849. megh. 1877. márcz. 12. Kubin.

VI. † *János,* szül. 1819. decz. 26. Kubin, megh. 1887. aug. 21. Verseczen. Neje: sósdiai Asztry Zsófia (szül. 1821., megh. 1883. aug. 12. Gleichenberg). Gyermekeik:

1. † *József,* szül. 1846. jul. 17. Kubin, megh. 1893. okt. 1. Fehértemplom.

2. *Áron,* szül. 1851. márcz. 16. Pancsova; neje: módosi Gyuricsko Zsófia, esk. 1891. nov. 6. Zimony. Leányuk:

Xenia, szül. 1893. aug. 3. Temes-Kubin.

3. *Olga,* szül. 1852. ápr. 16. Kubin; férje: kernyécsai Jagodits Sándor.

4. *Anna,* szül. 1859. nov. 1. Kubin; férje: Dragicsevits Lázár.

A család *czímere* a dr. Despinits Péter nyug. itélőtáblai bíró birtokában levő eredeti diploma szerint: Négyelt pajzs. 1-ső arany mezőben fekete sas, nyitott csőrrel, kiöltött vörös nyelvvel, szétterjesztett szárnyakkal, kinyujtott lábakkal és kiterjesztett farkkal; 2-ik kék mezőben öt, keresztalakulag elhelyezett hatsugaru arany csillag; 3-ik kék mezőben arany korona, melyből fekete sas-szárny emelkedik ki; 4-ik arany mezőben ágaskodó fekete paripa. Sisakdísz: Két fekete sas-szárny között arany színü gólya, bal lábán állva. Takarók: arany-fekete és arany-kék.

Nagy Iván, Siebmacher és Bogma e családot nem említik.

Dessewffy (cserneki és tarkeői) nemes, báró és gróf.

Hazánk ezen egyik legrégibb és legelőkelőbb családjának eredete még nincs tisztázva. Ősei már a XIII. században birtokosai a szlavoniai Csernek várának[1] és innen irják előnevüket. I. Ferdinánd király (Bécs, 1558. ápr. 23.) Tarkeő várát és az ahhoz tartozó számos sáros-, abauj- és szepesmegyei birtokot, melyek az Izabella szolgálatába állott Tarczay Györgytől elkoboztattak, cserneki Dessewffy János pozsegai főispánnak, kir. főajtónállónak és testvéreinek: Lászlónak és Máriának, valamint nővére: Dessewffy Annától származott unoka-öcscsének: Gillethffy Györgynek, végre másik nővére: Dorottyától származott unokaöcscseinek Tahy Györgynek és Istvánnak adományozza. Ekkor a család a felvidéken telepedett le és ettől kezdve a „tarkeői" előnevet is használta.

Rangemelések: Az emlitett Dessewffy János II. Lajos királytól (Buda, 1525. virágvasárnap) czímerujítást kap, István, György, Ferencz, Miklós és László nevü testvéreivel együtt. E diplomában egyszersmind a pallos-joggal is felruháztatnak. A családnak a XVIII. század elején Francziaorszagba költözött egyik tagja, Dessewffy Miklós (neje comtesse de Vide) XIV. Lajostól franczia grófi és pairi rangot nyert; maradékai ma is élnek Lyon vidékén. Egyik unokája, Károly, visszatérvén Magyarországba, grófságát Sáros vármegye közgyűlésén kihirdetteté. Tőle ered az idősb (fiágon kihalt) grófi ág. Dessewffy József altábornagy (Bécs, 1754. decz. 20.) emeltetik grófi rangra; ágazata azonban unokájában, Ferencz grófban, 1820. febr. 14. kihalt. Dessewffy Henrik alezredes és gyermekei: Henrik, Károly, Franciska (Bécs, 1763. szept. 20.) bárói rangot nyernek; ez ágazat is kihalt. Az 1756-ban báróvá lett Dessewffy Sámuel sárosmegyei főispán, valamint fia: István, (Bécs, 1775. márcz. 17.) emeltetnek grófi rangra. Tőlük származik a ma is élő ifjabb grófi ág.

Temes vármegyében mind a nemesi, mind a grófi ágból több kiváló tagja szerepelt a Dessewffy-családnak.

[1] Magyar nemzets. zsebkönyv. I., 80. Nagy Iván, III. 297.

A nemesi ágból.

Dessewffy Antal 1813-ban mint aljegyző lépett Temes vármegye szolgálatába és a vármegyének 1820. április 10. tartott közgyűlésén hirdetteté ki nemességét, Sáros vármegyének 1820. febr. 1-én kelt bizonyságlevelével.[1] E bizonyságlevél szerint „a Dessewffy-család nemessége ős-régi időkből való és századok óta az adományozott nemesek közé tartozik; Dessewffy Antal atyja alispán és táblabíró, nagyatyja szintén alispán volt és ugyanezen családból a megyének volt már egy főispánja is.“ Dessewffy Antal csakhamar egyike lett Temes vármegye vezér-férfiainak; 1820. főszolgabíró, 1829. főjegyző, egyszersmind követ az 1832/36-iki országgyűlésen, 1835. a vármegye első alispánja, 1839. kir. tanácsos; előzőleg, 1837. évben az országgyűlésen szerzett hazafias érdemeiért, Borsod vármegye főispáni helytartója — a borsodvármegyei karok és rendek kívánságára — táblabírónak nevezte ki;[2] 1839-ben a temes vármegyei karok és rendek elhatározták, hogy Dessewffy Antal arczképe, huszonhat évi szolgálata közben szerzett érdemeiért, a közgyűlési tanácsteremben kifüggesztessék.[3] 1841-ben az aradi váltótörvényszék elnökévé kineveztetvén, alispáni állásáról lemondott. A vármegyei karok és rendek akkor jegyzőkönyvileg megörökítették érdemeit.[4] Két év múlva, 1843-ban meghalt. Özvegyének kérelmére a vármegye bizonyítványt adott ki szolgálatairól, melyben említi, hogy „halmos érdemekkel koszorúzva, közkedvesség és tisztesség közepette 29 éven át működött a vármegye szolgálatában.“ [5] Hogy mily felejthetetlen emléket hagyott maga után, kitünik a többek közt abból is, hogy 1847-ben egyik fia, az akkor még csak huszonkét éves *Lajos*, a vármegye által Verseczre esküdtnek választatott meg; az erre vonatkozó jegyzőkönyvben ki van emelve, hogy a karok és rendek figyelemmel voltak e választásnál „a néhai atyja, Antal volt alispán által szerzett bokros érdemekre, a megye javára és előmenetelére tett dícséretes fáradozásaira, fölelevenítve a kebleikben élő kedves emlékét.“ [6]

Antal legidősebbik fia: *Béla*, 1840-ben mint tb. aljegyző kezdte meg szolgálatát Temes vármegyénél, 1841-ben másod-aljegyzővé, 1845. táblabíró, 1846. tb. főjegyzővé lépett elő. 1848-ban István nádortól (Pozsony, 1848. jan. 16. 147. sz. a.) nádori adománylevelet kapott a temesmegyei Buchberg máskép Szintár helységre, melynek egy részét atyja, Antal 1835 óta zálogjogon bírta kishindi Szabó Antaltól.[7]

Antal legifjabb fia: *Sándor*, v. b. t. tanácsos, a csanádi egyházmegyének fenkölt szellemü püspöke, a ki 1890 év óta áll a csanádi egyházmegye élén és egyházi, kulturális, hazafias tevékenységével máris megörökítette nevét az egyházmegye történetében. Ő Felsége ismételten kitüntette; 1891-ben, midőn Ő Felsége meglátogatta a temesvári ipar-, kereskedelmi és gazdasági kiállítást, Dessewffy Sándor püspöknél szállt meg. 1896-ban Dessewffy püspököt azon kitüntetés érte, hogy az aldunai Vaskapu megnyitási ünnepségén, mely I. Ferencz József király, Károly román király és Sándor szerb király jelenlétében ment végbe, az uralkodók hajóján szentelte be az új csatornát. Ő Felsége 1896. okt. 3. kelt legfelsőbb elhatározásával Dessewffy püspöknek a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.[1] A Buziáson 1898. évben lefolyt hadgyakorlatok idején azon alkalomból, hogy a szeptember hó 4-én a buziási plébániatemplomban tartott szentmisén Dessewffy püspök pontifikált fényes segédlettel, a király, — ki Ferencz Salvator és József főherczegekkel részt vett a szentmisén — igen értékes arany püspöki keresztet és lánczot ajándékozott az egyházfejedelemnek.

[1] Jkv. 1820. évi 1075. — [2] Jkv. 1837. évi 3267. — [3] Jkv. 1839. évi 3437. és 3584. — [4] Jkv. 1841. évi 2303. — [5] Jkv. 1843. évi 1744. — [6] Jkv. 1847. évi 648. — [7] Jkv. 1842. évi 2183, 1848. évi 1215. — [1] Bud. Közl. 1896. évi 241.

A család ezen ágának nemzedékrendje ez:[1]

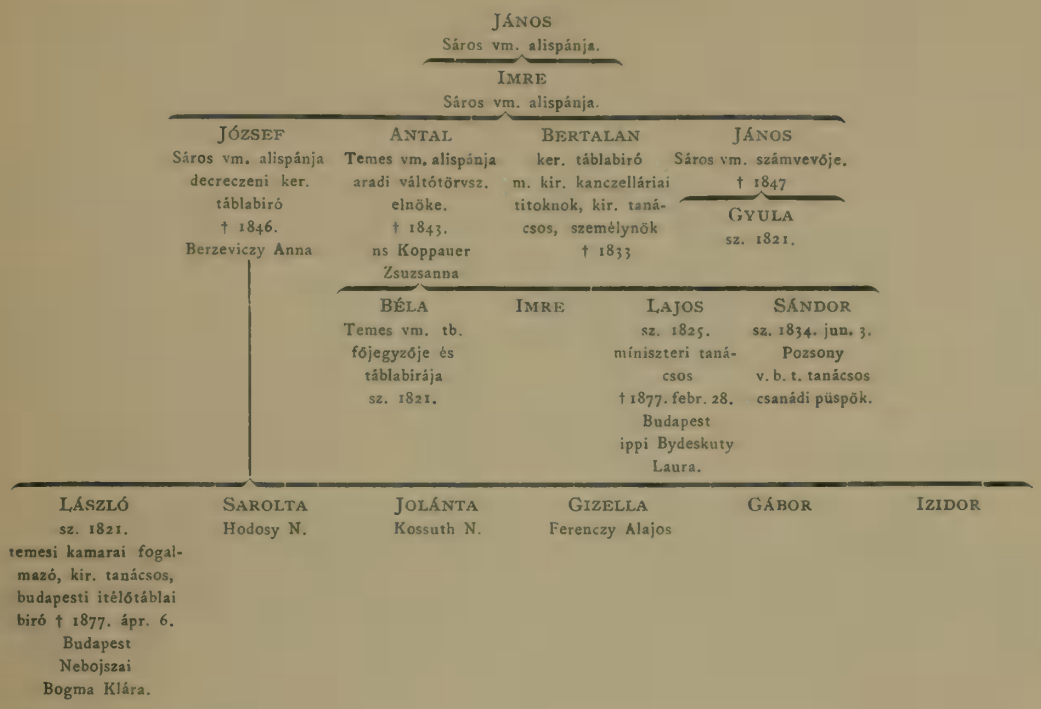

A grófi ágból.

† Dessewffy *Miklós* gróf, főrendiházi tag, 1877-ben atyjától, Kálmán gróftól kapta a bukoveczi (Temes vm.) nemesi birtokot, mely 1874 előtt a hannseni Deschan-családé volt. Hitbizományi birtokai: Vencsellő, Balsa, Királytelek, Tisza-Lök, Oros-Béltelek (mind Szabolcs vm.) és Kaszaper (Csanád vm.) Neje: szentmarjai és erdőteleki Szentmáriay Erzsébet. Gyermekeik:

1. *Miklós*, (szül. 1854. jun. 5. Oroson); neje ludányi és csomai Bay Berta (szül. 1858. aug. 28.) Esküvő: 1877. nov. 4. Debreczen.

2. *Izabella*, (szül. 1855. szept. 26. Oroson); férje: szentmiklósi és óvári gróf Pongrácz Jenő (szül. 1853. szept. 5.) cs. és kir. kamarás. Esküvő: 1877. máj. 22. Debreczenben.

3. *Aladár*, (szül. 1857. aug. 4.); neje: sédeni br. Ambrózy Mária, sédeni br. Ambrózy Gyula cs. és kir. kamarás és sédeni br. Ambrózy Mária leánya.

Gyermekeik:

a) Mária.

b) Ilona.

c) Virginia.

d) Gyula.

4. *Erzsébet*, (sz. 1862. jul. 27.); férje galánthai br. Fekete Ferencz (szül. 1849. május 27.) cs. és kir. százados a 16. sz. huszárezredben. Esküvő: 1878. okt. 12. Debreczenben.

[1] Jkv. 1820. évi 1075., 1824. évi 986., 1829. évi 2278., 1832. évi 2347. és 2647., 1834. évi 967., 1835. évi 1082., 1839. évi 3312. és 3264., 1843. évi 606., 1846. évi 3757. és 3934., 1845. évi 5316., 1848. évi 1217., 1840., 1841. és 1859.

5. *Irma*, (szül. 1767. okt. 24.); férje kis-serényi gr. Serényi János (sz. 1859. jul. 17.) Esküvő: 1883. okt. 3. Bécs. Birtoka: Bukovecz (Temes vm.)

Czímerek: a II. Lajos király által (Buda, 1525 virágvasárnapján) bővített nemesi czímer: a pajzs kék mezejében buzogányt tartó, jobbra fordított, könyöklő pánczélos kar fölött jobbra néző, kiterjesztett szárnyu, vörös nyelvü fegyverzett koronás arany sas, jobbról ezüst félhold, balról hatsugaru arany csillag által kisérve. Sisakdísz: hét fehér struczctoll. Takarók: mindkét oldalról arany-kék.

Grófi czímer az 1775-iki oklevél szerint: Négyelt pajzs, szívpajzszsal; ebben arany mezőben vörössel fegyverzett egyfejü fekete sas. Nagy pajzs: 1. és 4. vörös mezőben hármas szikla középsőjén ezüst buzogányt tartó pánczélos kar, melyet jobbról ezüst hold, balról hatágu arany csillag kisér. 2. és 3. kék mezőben zöld alapon ezüst griff, első lábaiban arany koronát tart. Két sisak; sisakdíszek: I. két fekete sasszárny közt hat ezüst strucztoll, mindegyik egy-egy hatágu vörös csillaggal megrakva. Takaró: arany-vörös. II. A pajzsbeli griff, kiemelkedve; takaró: ezüst-kék. Pajzstartók: két, a pajzstól elfordult fejü syrén, felbontott arany hajjal, egyik kezökkel a pajzsot tartva, másikat csípőre téve.

Déssy. Déssy György verseczi ker. kincstári ügyész, Temes vármegyének 1803. junius 20. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Békés- és Sáros vármegyéknek 1797-ben kiadott bizonyságlevelei alapján.[1] E bizonyságlevelek szerint a Déssy-család 1649. évben kapott czímeres nemeslevelet III. Ferdinánd királytól. Déssy Márton 1684-ben nemesek kapitánya volt Gömör vármegyében. Leszármazói:

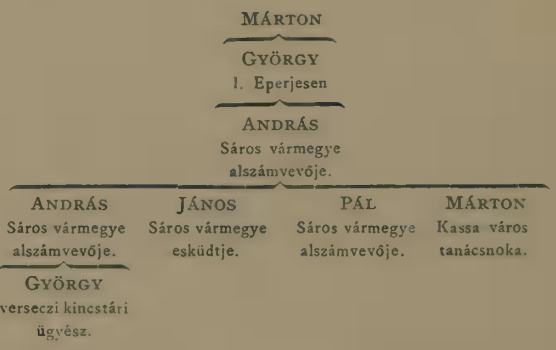

D. György csak rövid ideig hivataloskodott Verseczen. Családja nem szerepelt és nem lakott vármegyénkben.

Detrich (benedekfalvi vagy detrichfalvi). Detrichfalvi máskép benedekfalvi Detrich András, pesti ügyvéd, nógrádvármegyei táblabíró Temes vármegyének 1820. jul. 3. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Liptó vármegyének 1818. nov. 25. kelt bizonyságlevelével.[2] E bizonyságlevél szerint a Detrich-család adományos nemes a Liptóvármegye Benedekfalván máskép Detrichfalván, a Komszka és Bresztována pusztákon. András atyja ugyancsak András, ezé Mihály. — András ügyvéd a huszas években zálogjogon bírta a temesmegyei lukareczi nemesi birtok egy részét. Mikor 1837-ben meghalt, testvér-öcscsei: Károly és Pál igényt támasztottak e jószágrészre, melyet azonban nem kaptak meg.[3] A család más tagja nem szerepelt megyénkben.

Deutsch (hatvani). L. Hatvany-Deutsch alatt.

[1] Jkv. 1803. évi 460.
[2] Jkv. 1820. évi 1829. — [3] Jkv. 1837. évi 2632, 1838. évi 1939, 1841. évi 1886.

Dlohuluczky (benedekfalvi és czin-szent-kereszti). Dlohuluczky György Temes vármegyének 1790. évi márcz. 2. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Liptó vármegyének 1771. okt. 7. kelt bizonyságlevelével.[1] E család vezetékneve a legkülönbözőkép iratik a szakművekben. Nagy Iván[2] Dluhóluczky-nak, Siebmacher[3] Dlholuczky-nak, Bogma ugyancsak Dlholuczkynak írja.[4] Ugyanily eltéréseket észleltem közgyűlési jegyzőkönyveinkben is. Az 1790-iki jegyzőkönyvben és Liptó megye bizonyságlevelében Dlohuluczky-nak, a kétségtelen nemesek lajstromában Dluholuczky alias Réthynek, a voksolt nemesek lajstromában Dlholuczky Hosszu alias Réthy-nek van a család bejegyezve. Maga a család is majd Dluholuczky-nak, majd Dlholuczky-nak írja magát. — D. György 1790—95. Temes vármegye termesztményi biztosa volt. Fia: *István*, szolgált a nemesi fölkelő seregnél, azután giládi jegyző lett, 1821-ben Temes vármegye termesztményi biztosa, 1838. tisztbeli esküdt, 1845. Temes vármegye táblabirája, 1846. meghalt. Özvegye szül. nebojszai Bogma Antónia 1862. szept. 9. hunyt el Temesvárott, gyermektelenül.

Dobóczky. Dobóczky József, csernegyházi jegyző és fiai: István és Gyula, Temes vármegyének 1844. decz. 16. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Pozsony vármegyének 1844. aug. 21. kelt bizonyságlevelével.[5] E bizonyságlevél szerint Dobóczky Istvánt I. Lipót király (Bécs, 1672. márcz. 10.) nemesítette. István fiai: János és Ádám, az 1725. évi nemesi vizsgálat alkalmával a pozsonymegyei Nyéken laktak. János fia: Tamás, ezé József és József fia ugyancsak József, a ki Csernegyházán jegyző volt és 1825. márcz. 24-én tartotta esküvőjét Bruckenauban Arlett Katalinnal. E házasságából született: István, 1833. október hó 5. Csernegyházán. A következő évben ujra megnősült; második neje: br. Püchler Anna; e házasságából született: Gyula, 1837. máj. 29. Csernegyházán. — E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Dobrovolny. Nagy Iván ezt írja családtört. művében:[6] „Dobrovolny család; Temes vármegye nemes családai közé sorozza Fényes E. Geographiájában.“ — E család neve Temes vármegye kétségtelen nemeseiről vezetett lajstromban és a voksoló nemesek lajstromaiban nem fordul elő. Temes vármegyében a huszas években lakott Dobrovolny Jakab táblabíró, kir. hadi biztos,[7] a kinek részbirtoka volt — neje után — a temesmegyei Kraloveczen, a mai Temes-Királyfalván. Kralovecz ugyanis Naquart Károly ezredesé volt, a ki 1813. ápr. 25. elhunyván, birtoka hasonnevü fiára szállott. Fia még ugyanazon évben gyermektelenül meghalt. minek folytán a birtokot annak özvegye és nővérei: Naquart Johanna férj. Komaratz Jánosné és Anasztázia férj. Mumb Ignáczné, Dobrovolny Jakab kezelésére bízták, ki Komaratz Jánosné veje volt.[8] A harminczas évek végén Dobrovolny már nem kezelte a birtokot.

Doctorovics. Jankovics máskép Doctorovics György pozsegai kereskedő és nejétől: Adrianova Angyalkától született gyermekei: Pál, János, Katalin és Angyalka, valamint Pál nejétől: Nicolics Erzsébettől született Miklós, I. Ferencz király által (Bécs, 1802. ápr. 9.) nemesíttetett. Az erről kiadott czímeres nemeslevél Temes vármegyének 1805. nov. 28. és 1830. évi decz. 31. tartott közgyűlésein lett kihirdetve.[9] A nemeslevél szerint Jankovics alias Doctorovics György az orvosi pályán működött, majd mint kereskedő szerzett magának érdemeket a franczia háborúk idején. A család 1802-ben meg-

[1] Jkv. 1790. évi 16. — [2] III., 322., 323. — [3] Függ 41. — [4] II., 82.
[5] Jkv. 1844. évi 4695.
[6] III., 332. — [7] Jkv. 1824. évi 2637. és 1828. évi 3104. — [8] Jkv. 1827. évi 2515.
[9] Jkv. 1805. évi 1141. és 1830. évi 3133.

vette a temesmegyei lukareczi és belinczi nemesi birtokokat; Lukarecz leányágra ment át, Belinczet a hatvanas évekig birták. Temes vármegyében e család a Doctorovics név alatt ismeretes. Egyik tagja *Miklós*, a huszas és harminczas években a vármegye főadószedője volt és a negyvenes években kir. udvarnokká neveztetett ki. Másik tagja: János sósdiai (Soósd községi) jegyző volt. Leszármazási rendje ez :[1]

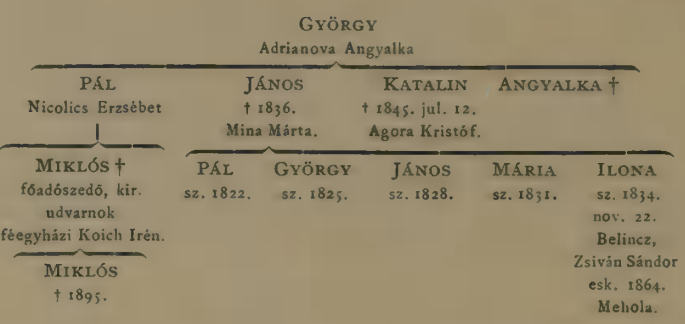

A család *czímere* a diploma szerint: Hasított paizs; a jobb, ezüst mezőben zöld pázsiton álló vörös öltönyü Aeskulap, jobbjában gyógyfű-bokrétát tartva, baljával egy botra támaszkodva, melyen kigyó tekerődzik körül; a bal, vörös mezőben ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábával arany markolatu kardot tartva, bal lábát ragadozásra kinyujtva. Sisakdísz: Két fekete sas-szárny közt a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki. Takarók: ezüst-vörös és arany-vörös.

Domokos. Domokos Zsigmond és Dénes dentai lakosok, Temes vármegyének 1844. ápr. 23. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Három és Miklósvár egyesült székek által 1839. jun. 3. kiállított nemességi bizonyságlevéllel, mely szerint származási helyük az erdélyi Páva.[2] Nemzedékrendjük ez :

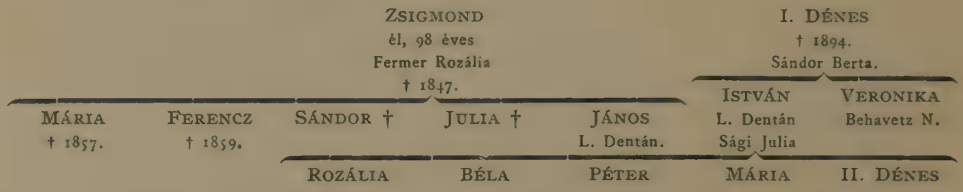

A család most is Dentán lakik; tagjai többnyire iparosok és földmívelők.

Drágossy (topliczai.) Topliczai Drágossy István verseczi lakos szabómester, Temes vármegyének 1835. jan. 19. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Bihar vármegyének nemesi bizonyságlevelével,[3] mely szerint nagyatyja Pinthius; ennek fiai: László, János, Tivadar, György; Jánosnak a fia István. Drágossy István még ugyanazon évben Verseczről Lugosra költözött és nemesi bizonyságlevelet kapott Temes vármegyétől.[4] Úgy látszik azonban, hogy utóbb visszaköltözött Verseczre, mert 1841-ben fölvették a voksoló nemesek lajstromába, Versecz lakhelylyel. Családja — melyet egyébként sem Nagy Iván, sem Siebmacher nem említ — nem szerepelt és nem lakott vármegyénkben.

[1] Jkv. 1827. évi 91., 1828. évi 2644., 1836. évi 2238., 1843. évi 1031., 1845. évi 3366, 1846. évi 3716 és 4123. 1848. évi 448.

[2] Jkv. 1844. évi 1472.

[3] Jkv. 1835. évi 148. — [4] Jkv. 1835. évi 3363.

Duka (kádári) nemes és báró. Hagyomány szerint e család egy, a történelemben majd Dukas, majd Duka-nak nevezett ősrégi görög törzsből származik. Egy Duka a IX. században Leó görög császár helytartója volt és a honfoglaló magyarok elleni harczokban esett el. A család később a XII—XV. században nagy jelentőségre tett szert és állítólag öten közülök a bizanczi császári trónon is ültek. A török invasio idején elüldöztetvén, egy ideig mint Epirus herczegei szerepeltek, majd kivándoroltak a Balkán-félszigetről Szerbián keresztül és Eszéken telepedtek le. Mindez csupán családi hagyomány és okiratilag még nincs kimutatva.

I. Ferencz király (Bécs, 1792. jul. 26.) nemesi rangra emelte Duka Mihály eszéki kereskedőt és nejétől: Lallos Juliától származott gyermekeit: Miklóst, Pétert, Illést, Annát, Erzsébetet, Zsófiát, Katalint és Péter testvérének, Miklósnak, Andrievics Máriától született fiait: Jánost és Konstantint, végre Mihály legidősebb fiának: Miklósnak, Virovchevich Máriától született gyermekeit: Gábort, Pétert, Miklóst és Györgyöt.[1]

Duka Péter és Illés testvérek, valamint néhai testvérök: Miklós fiai: Péter és István, utóbb I. Ferencz király által (Bécs, 1816. jul. 17.) bárói rangra emeltettek és (Bécs, 1816. aug. 16.) a *„kádári"* előnevet kapták. A diploma kihirdettetett Temes vármegyének 1816. decz. 2. tartott közgyűlésén.[2]

A család tagjai közül legnevezetesebb szerepet vitt: *Péter*, a ki 1805—1822. bánáti főhadi kormányzó, táborszernagy, v. b. t. tanácsos, a 39. gyalogezred tulajdonosa, a Lipót-rend nagykeresztese, a Mária Terézia-rend lovagja, számos külföldi rendjel tulajdonosa volt. 1820-ban királyi adományba kapta a temesmegyei Kádárt és Sipetet. 1819-ben elkisérte I. Ferencz királyt Rómába, a midőn VII. Pius pápától egy arany dohányszelenczét és egy aranyba foglalt olvasót kapott ajándékba.[3] Megh. 1822. decz. 29. Bécsben. Birtokai közül Kádárt br. Duka István, Sipetet br. Duka Péter örökölte.

Temes vármegye közéletében szerepeltek:

Miklós (II. Péter fia), a ki 1848. ápr. 5. alszolgabíróvá, 1861-ben csakovai főszolgabíróvá és még ugyanazon évben II. alispánná választatott; testvére: *György*, ugyancsak 1861-ben tiszteletbeli főjegyzővé neveztetett ki. A másik ágon (István ágán) *Emil*, 1867-ben tb. aljegyző, *Jenő* 1861-ben esküdt, 1867—1873. főszolgabíró.[4]

A család nemzedékrendje[5] ez:

[1] Lib. Reg. LVI. 225. — [2] Jkv. 1816. évi 2168. sz. — [3] Br. Duka Péter végrendelete Temes vármegye levéltárában, 1823. évi 433. sz. — [4] Jkv. 1848. évi 1213., 1861. évi 4., 8., 261., 1867. évi 7. és 24., 1868. évi 311., 1872. évi 18., 1873. évi 787. — [5] Jkv. 1827. évi 2652., 1830. évi 2381., 2424., 2584. Br. Duka Péter 1855-ben kelt végrendelete Temes vármegye levéltárában.

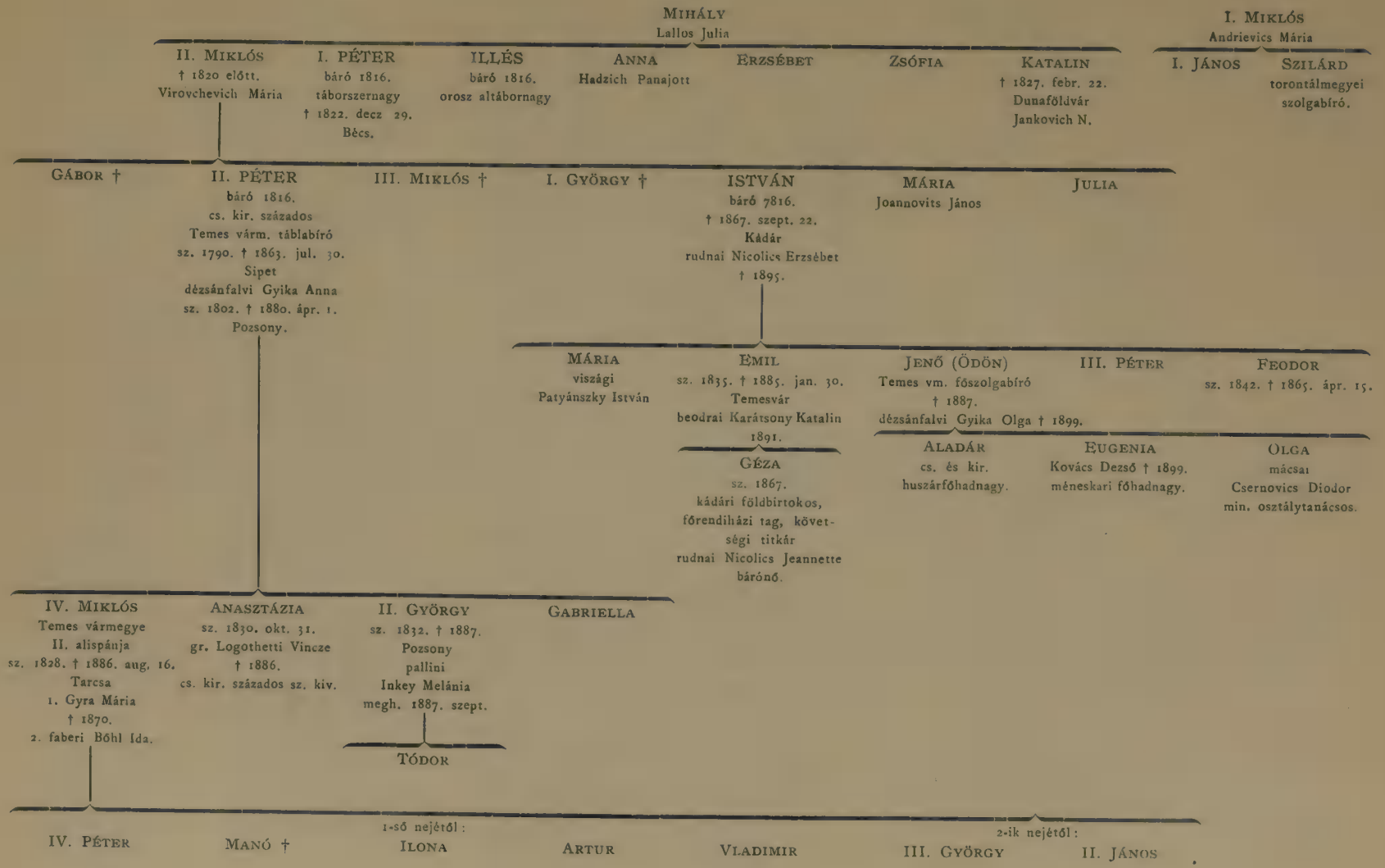
MIHÁLY
Lallos Julia
II. MIKLÓS
† 1820 előtt.
Virovchevich Mária
I. PÉTER
báró 1816.
táborszernagy
† 1822. decz 29.
Bécs.
ILLÉS
báró 1816.
orosz altábornagy
ANNA
Hadzich Panajott
ERZSÉBET
ZSÓFIA
KATALIN
† 1827. febr. 22.
Dunaföldvár
Jankovich N.
I. MIKLÓS
Andrievics Mária
I. JÁNOS
SZILÁRD
torontálmegyei
szolgabíró.
GÁBOR †
II. PÉTER
báró 1816.
cs. kir. százados
Temes várm. táblabíró
sz. 1790. † 1863. jul. 30.
Sipet
dézsánfalvi Gyika Anna
sz. 1802. † 1880. ápr. 1.
Pozsony.
III. MIKLÓS †
I. GYÖRGY †
ISTVÁN
báró 7816.
† 1867. szept. 22.
Kádár
rudnai Nicolics Erzsébet
† 1895.
MÁRIA
Joannovits János
JULIA
MÁRIA
viszági
Patyánszky István
EMIL
sz. 1835. † 1885. jan. 30.
Temesvár
beodrai Karátsony Katalin
1891.
JENŐ (ÖDÖN)
Temes vm. főszolgabíró
† 1887.
dézsánfalvi Gyika Olga † 1899.
III. PÉTER
FEODOR
sz. 1842. † 1865. ápr. 15.
GÉZA
sz. 1867.
kádári földbirtokos,
főrendiházi tag, követ-
ségi titkár
rudnai Nicolics Jeannette
bárónő.
ALADÁR
cs. és kir.
huszárfőhadnagy.
EUGENIA
Kovács Dezső † 1899.
méneskari főhadnagy.
OLGA
mácsai
Csernovics Diodor
min. osztálytanácsos.
IV. MIKLÓS
Temes vármegye
II. alispánja
sz. 1828. † 1886. aug. 16.
Tarcsa
1. Gyra Mária
† 1870.
2. faberi Böhl Ida.
ANASZTÁZIA
sz. 1830. okt. 31.
gr. Logothetti Vincze
† 1886.
cs. kir. százados sz. kiv.
II. GYÖRGY
sz. 1832. † 1887.
Pozsony
pallini
Inkey Melánia
megh. 1887. szept.
GABRIELLA
TÓDOR
IV. PÉTER
MANÓ †
1-ső nejétől:
ILONA
ARTUR
VLADIMIR
2-ik nejétől:
III. GYÖRGY
II. JÁNOS

A bárói *czímer* a vármegyei levéltárban levő diploma-másolat szerint : A pajzs vörös mezejében két, kifelé fordult félhold között czölöpszerűen hegyével fölfelé állított ezüst nyíl; a pajzs jobb felső sarkában arany négyszög. A pajzson bárói korona ; azon nyitott sisak, melyből pánczélos vitéz emelkedik ki, vörös strucztollas nyilt sisakkal, oldalán karddal, jobbjában lándzsát harántosan jobbra tartva, baljában pedig kerek szúró-pajzsot tart. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék. Pajzs-tartók: jobb oldalon: vörös nyelvét kihányó, farkát a hátának emelő tigris; bal oldalon: hátra tekintő ló.[1]

Du Puis. Du Puis Szigfried cs. kir. 16. sz. gyalogezredbeli alezredest I. Ferencz király (Bécs, 1823. febr. 14.) nemesi rangra emelte. A czímeres nemes-levél Temes vármegyének 1826. szept. 18. tartott közgyűlésén hirdettetett ki.[2] Du Puis csak rövid ideig lakhatott megyénkben, mert neve már a voksoló nemesek 1828. évi névjegyzékében sem fordul elő. Családját nem említi sem Nagy Iván, sem Siebmacher, sem Bogma.

Czímere a diploma szerint : A pajzs kék mezejében két oszlopon nyugvó, fedett arany kut, arany lánczon csüngő arany vederrel. Sisakdisz: Két arany sas-szárny közt pánczélos vitéz, vörös tollas sisakkal, jobbjában jobb felé hajló dárdát tart, balját a csípőre illeszti. Takarók: mindkét oldalon arany-kék.

Durmann (gyarmatai). Durmann Antal cs. és kir. tábornok I. Ferencz József királytól (Bécs, 1891. évi jan. hó 14.) a magyar nemességet és a „gyarmatai" előnevet kapta. E család Törökországból származik és őseinek egyike állítólag basa volt. Durmann Antal atyja: Mihály, 1793-ban született Horvátországban; mint ifju a hadseregben szolgált; 1825-ben visszavonult a katonai szolgálattól és nőül vette Hromatka Teréziát (szül. 1803. Buda, megh. 1846. Gyarmata); Antal egészen az 1869. decz. 31. Gyarmatán (Temes vm.) bekövetkezett haláláig különböző uradalmaknál volt alkalmazva, mint gazdasági intéző és felügyelő.

Durmann Antal 1836. nov. 16. született Somoskesz aradmegyei községben. Középiskolai tanulmányait részben Szegeden, részben Temesvárott végezve, 1850-ben a karánsebesi katonai mathematikai tanintézetbe lépett, a honnét 1854. aug. 3. önkéntesen mint ezred-hadapród a 7. sz. cs. és kir. huszár-ezredhez soroztatott be; 1855. hadnagy, 1859. főhadnagy és részt vett az olaszországi hadjáratban; 1866. II. oszt. százados, részt vett a Poroszország elleni hadjáratban és vitézségeért a hadi jelvényekkel ellátott katonai érdemkeresztet kapta; 1868. első oszt. százados, 1874. áthelyeztetett a m. kir. áll. lótenyész-intézetekhez, 1875. a sepsiszentgyörgyi, 1876. a székesfehérvári m. kir. állami méntelep katonai osztályának parancsnoka, 1876. őrnagy, 1881. alezredes, 1885. ezredes és kitünő szolgálatai elismeréseül a III. oszt. vaskorona-rendet kapta, 1891. a Szt-Mihályról elnevezett bajor kir. érdemjel II. oszt. jelvényével tüntettetett ki; 1893. jan. a m. kir. állami lótenyész-intézetek és a horvát-szlavon kir. méntelep katonai fölügyelőjévé neveztetett ki, 1893. május 1. cs. és kir. tábornokká, 1896. altábornagygyá lépett elő. Nejei: 1. Haluska Lujza, megh. 1878. jul. 30., esk. 1870. decz. 15.: 2. Fischer Erzsébet, esküvő 1879. nov. 15. — Gyermekei:

az első házasságából:

1. *Arabella*, sz. 1873. okt. 18.
2. *Aranka*, sz. 1877. jan. 27.
3. *Mária*, sz. 1878. febr. 17.

[1] Nagy Iván (III., 414.) Siebmacher (148) és a „Magyar nemzets. zsebkönyv" (I., 318.) tévesen hozzák, hogy Duka Péter a magyar báróságot 1803-ban kapta volna, mert a bárói oklevél kelte: Bécs, 1816. jul. 17; az általuk közölt czímer-leírás is hibás és egymástól lényegesen eltérő. A diploma szerint a pajzs mezeje nem kék, hanem vörös; a pajzson bárói korona, fölötte sisak és az ebből kiemelkedő pánczélos alak lándzsája nincs ellátva kis zászlóval. A pajzs-tartók az említett művekben hiányzanak.

[2] Jkv 1826. évi 2050.

a második házasságából:

4. *Jenő*, sz. 1880. decz. 13.

5. *Olga*, sz. 1883. nov. 20.

Czímer a magyar szövegü diploma szerimt: „Álló, két felső sarkában és talapzatának közepén egy-egy arany csillaggal diszített vörös vitézvért, melyben jobbra ágaskodó ezüst ló látható.“ Sisakdísz: aczélpánczélba öltözött, vörös és zöld toll között fehér tollal diszített nyilt lovag-sisaku, bal kezét csípőjére támasztott férfi kiemelkedve, jobbjában arany markolatu kard. Takarók: ezüst-vörös és arany-vörös.

Duschek. Duschek Paulai Ferencz kir. tanácsos, budai erdőfelügyelőt I. Ferencz király (Laibach, 1821. január 26) nemesítette. Az erről kiállított czímeres nemes-levelet Ferencz fiának, *Ignácz*, temesi tartományi főbiztosnak kérelmére, Temes vármegye 1845. jun. 7. tartott közgyülésén kihirdették.[1] A diploma szerint Duschek Paulai Ferencz 1789-től Csehországban, Voparán mint erdész-gyakornok, később a csehországi kincst. erdészetnél különböző helyeken mint erdész, majd erdőfelügyelő működött. Az erdészetről cseh nyelven szakmunkákat irt, melyek német nyelven is megjelentek; irodalmi érdemeiért a cseh nemzeti irodalmi társulat tagjává választotta. 1804-ben mint főerdőmesteri biztos a velenczei tartományokba küldetett. 1808-ban Budára kerületi erdőfelügyelővé neveztetett ki és a kassai, valamint a temesvári kincstári erdőkerületek kezelése is rábizatott. Érdemeiért 1818-ban a kir. tanácsosi czímet, 1821-ben a magyar nemességet kapta. Bőszen Mária Krisztinával kötött házasságából gyermekei:

1. Ferencz;

2. József;

3. Ignácz.

Ferencz, szül. 1797. aug. 28. Radovesnic cseh községben, meghalt 1872. okt. 17. Crnkoveczben, Horvátországban.[2] Már mint ifju a magyar udv. kamara szolgálatába lépett és fokról-fokra emelkedve, 1845. az udvari kamara alelnökévé neveztetett ki. E méltóságban találta őt a márcziusi átalakulás, a midőn Kossuth, mint pénzügyminiszter, maga mellé hívta meg államtitkárnak. E minőségben jobb keze volt Kossuthnak, kit Debreczenbe is követett. Kossuth 1849-ben pénzügyminiszterré nevezte ki. A temesvári csata után menekülni igyekezett, de az arad-lugosi országúton feltartóztatták s így a vele levő irattárral és államkincscsel (körülbelül 5 millió frt), megadta magát az osztrák seregnek. Neje: Komori Bedekovich N., Bedekovich Tamás, temesi kir. kamarai igazgató leánya.

József, 1835—1838. temesi kincstári erdész, 1839. diósgyőri erdőmester volt.

Ignácz, szül. 1815. okt. 20. Budán, meghalt 1849-ben. 1843-ban temesi kerül. tartományi főbiztossá neveztetett ki.[3]

A család *czímere* a diploma szerint: A pajzs ezüst mezejében zöld hármashalmon ágaskodó, jobbra fordult, de balra visszanéző kétfarkú oroszlán, két első lábával kitépett zöld fát tartva. Sisakdísz: a koronán álló holló, csőrében zöldmakkos galyat tartva. Takarók: ezüst-kék és aranyvörös.

E családot nem említi sem Nagy Iván, sem Siebmacher.

[1] Jkv. 1845. évi 2982. — [2] Törs Kálmán czikke Duschek Ferenczről a Vasárnapi Ujság 1880. évfolyamában. Marczali szerint (Pallas Nagy Lexicon, V, 629.) Duschek Ferencz 1873. okt. 27. halt meg, Nem tudom, melyik állítás a helyes; abban azonban téved Marczali, hogy D. F. polgári származásu volt. — [3] Bogma, II., 161.

Egyed (remetei). Egyed János, Arad vármegye főadószedője, Mesterházy János temesmegyei főszolgabíró és Kőszeghy János aradvármegyei főszámvevő — ez utóbbi később Temes vármegye alispánja lett — 1781-ben megvették a kincstártól a remetei uradalmat (Temes vm.) 94.000 frton.[1] Utóbb mindhárman (Bécs, 1784. jan. 9.) királyi adományt kaptak az uradalomra, a „remetei" előnévvel.[2] Egy másik Egyed János ugyanez időben (1779) Torontál vármegye másod-alispánja volt.[3] Egy harmadik Egyed János, a ki Temes vármegyében szolgabíró volt, vármegyénknél 1797-ben hirdettette ki nemességét, Nyitra vármegyének 1755. nov. 10. kiadott nemesi bizonyságlevelével.[4] E bizonyságlevél kiállíttatott Egyed Mihály, János nevü fiának következő fiai részére: János, Mihály, Márton, István. Ez utóbbi János 1806-ban Temesvárott gyermektelenül meghalt.[5] Egyed János remetei birtokrésze már 1804-ben Kőszeghy Jánosra szállott át. A család e század eleje óta nem szerepelt többé vármegyénkben. Jegyzőkönyveinkben csak egyszer történik még említés róla, midőn 1836-ban Egyed Imre aradmegyei esküdt megyei táblabírónak kineveztetett.[6]

Nagy Iván és Siebmacher e családot nem ismertetik.

Eisenstädter (buziási). Eisenstädter Simon temesvári nagykereskedő azon érdemekért, melyeket kereskedésének 1814-ben történt megindítása óta, félszázadot meghaladó időn át, a hazai ipar és kereskedelem előmozdítása, valamint több jótékony és közhasznú intézet áldozatkész gyámolítása által szerzett, I. Ferencz József királytól (Schönbrunn, 1872. május 2.) a magyar nemességet, a „buziási" előnévvel kapta. Vele együtt nemesíttettek nejétől, szül. Guttmann Ernesztinától született fiai: Fülöp, Herman, Ignácz, Áron, Antal, Nándor, Róbert, továbbá leányai: Julia, Hermin és Josefin.

Az Eisenstädter Simon által alapított „Eisenstädter S. és társai" nagykereskedőczég most is fennáll és virágzó üzlettelepei vannak Temesvárott, Szegeden, N.-Becskereken és Bécsben. Simonnak 1875-ben történt elhunytától Temesvárott a családfő Ignácz volt, a ki a közélet terén kifejtett önzetlen és fáradhatlan tevékenységével, valamint jótékonyságával felejthetetlenné tette nevét. Évek hosszú során át tagja volt Temesvár szab. kir. város törvényhatósági és közigazgatási bizottságának, elnöke a temesvári izraelita hitközségnek, a 23. izraelita kerületnek és a temesvári kereskedelmi és iparkamarának, igazgatója a temesvári Lloyd-társulatnak.

A család izraelita vallásu. Nemzedékrendje ez:

[1] Szentkláray: Száz év, I. 411. — [2] Lib. Reg. LIII., 34. — [3] Szentkláray: Száz év I., 347. — [4] Jkv. 1797. évi 1274. — [5] Végrendelete a vármegye levéltárában. — [6] Jkv. 1836. évi 2589.

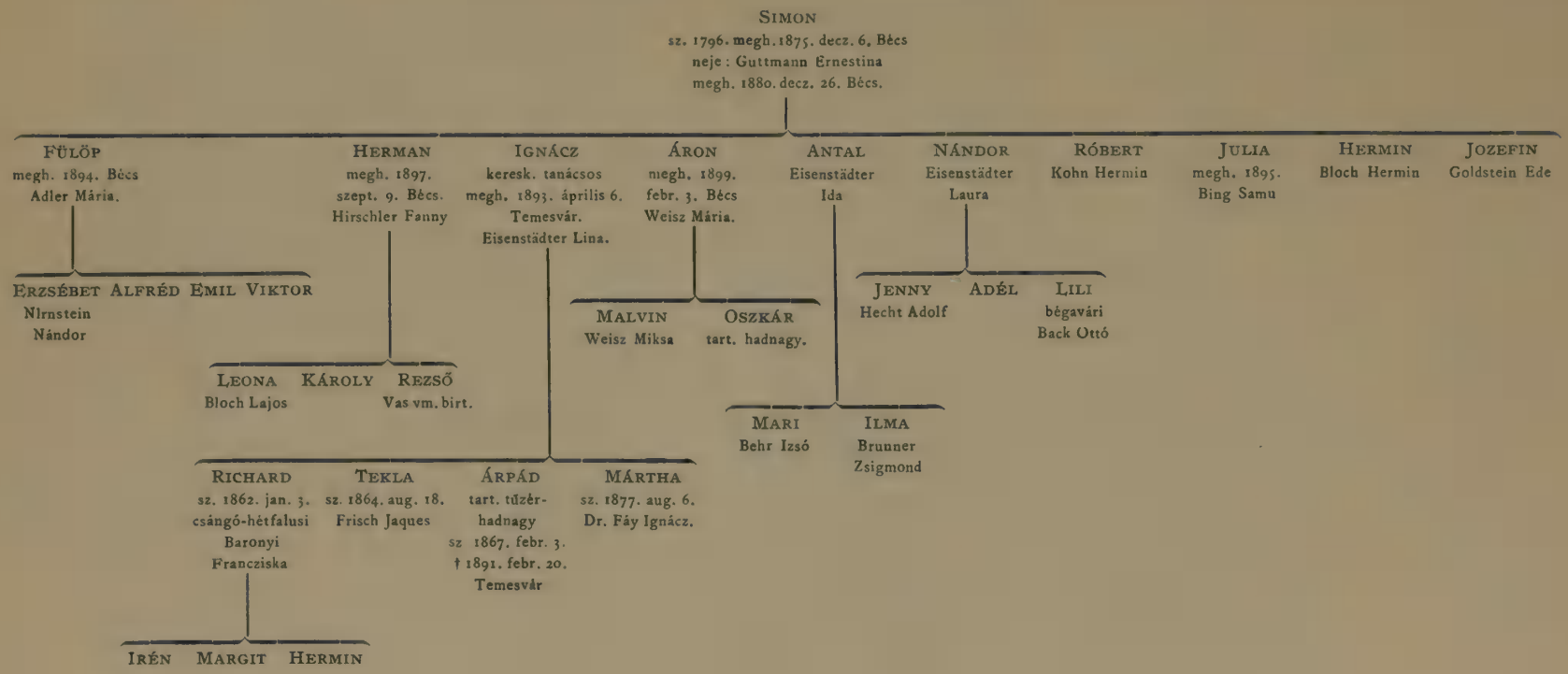
SIMON
sz. 1796. megh. 1875. decz. 6. Bécs
neje : Guttmann Ernestina
megh. 1880. decz. 26. Bécs.
FÜLÖP
megh. 1894. Bécs
Adler Mária.
HERMAN
megh. 1897.
szept. 9. Bécs.
Hirschler Fanny
IGNÁCZ
keresk. tanácsos
megh. 1893. április 6.
Temesvár.
Eisenstädter Lina.
ÁRON
megh. 1899.
febr. 3. Bécs
Weisz Mária.
ANTAL
Eisenstädter
Ida
NÁNDOR
Eisenstädter
Laura
RÓBERT
Kohn Hermin
JULIA
megh. 1895.
Bing Samu
HERMIN
Bloch Hermin
JOZEFIN
Goldstein Ede
ERZSÉBET ALFRÉD EMIL VIKTOR
Nlrnstein
Nándor
LEONA KÁROLY REZSŐ
Bloch Lajos
Vas vm. birt.
MALVIN
Weisz Miksa
OSZKÁR
tart. hadnagy.
JENNY
Hecht Adolf
ADÉL
LILI
bégavári
Back Ottó
MARI
Behr Izsó
ILMA
Brunner
Zsigmond
RICHARD
sz. 1862. jan. 3.
csángó-hétfalusi
Baronyi
Francziska
TEKLA
sz. 1864. aug. 18.
Frisch Jaques
ÁRPÁD
tart. tűzér-
hadnagy
sz 1867. febr. 3.
† 1891. febr. 20.
Temesvár
MÁRTHA
sz. 1877. aug. 6.
Dr. Fáy Ignácz.
IRÉN MARGIT HERMIN

Czimere a diploma szerint: álló hadivért ezüst kerettel, melyen természetes színű tíz méh fölfelé röpül. A vért négyelt. Az 1-ső fekete mezőt balra félszögesen arany pólya vágja át, melyben karikában végződő fekete nyílhegy. A 2-ik kék mezőben fölfelé fordult, közepén ezüst szalaggal összekötött, ezüst hegyű és tollú öt arany nyíl. A 3-ik szintén kék mezőben talapzatos zöld gyepen sziklahegy emelkedik, melynek középső barlangjából természetes víz rohan le, ömlésében balra kanyarodva. A 4-ik, fekete mezőben arany fogas-kerék. Sisakdísz: jobbra fordult arany oroszlán. Takarók: arany-fekete és ezüst-kék. A vért alatti arany szalagon fekete nagy betűkkel e jelmondat: Diligentia et Concordia.

Emanuel. II. Lipót király (Florenz, 1791. ápr. 28.) nemesítette Emanuel Arzen verseczi polgárt és nejétől: Demelics Annától született gyermekeit: Jenőt, Simont, Györgyöt, Pált, Sárát és Erzsébetet. A czímeres nemeslevél Temes vármegyének 1792. ápr. 18. tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[1] A diplomában említett Simon fia: Arzen, verseczi lakos, 1840-ben és utóbb Lugosra költözése alkalmával 1841-ben, Temes vármegyétől nemesi bizonyságlevelet kapott.[2] Ennek fia: Sándor, a Ferencz József-rend lovagja, jelenleg Temes-Kubinban lakik.

A család legkiválóbb tagja I. György, ki 1775. ápr. 2. szül. Verseczen.[1] Előbb az osztrák hadseregben szolgált és több ütközetben kitüntette magát. 1797-ben lemondott testőrségi főhadnagyi tisztségéről és kivándorolt Oroszországba, hol kapitányi ranggal vették föl az orosz hadseregbe. Ekkor vezetéknévül az „Emánuel Arsenevics" nevet vette föl. 1809-ben már ezredes volt, 1814-ben tábornokká lépett elő. A lipcsei csatában elfogta Lauristan és Duvena tábornokokat. 1825-ben főparancsnoka lett a kaukázusi tartományokban elhelyezett összes hadaknak és csakhamar lovassági tábornokká lépett elő. Meghalt 1837. jan. 14. Elisabethgradon (Krim) a csatában kapott sebe következtében.

A család nemzedékrendje:[4]

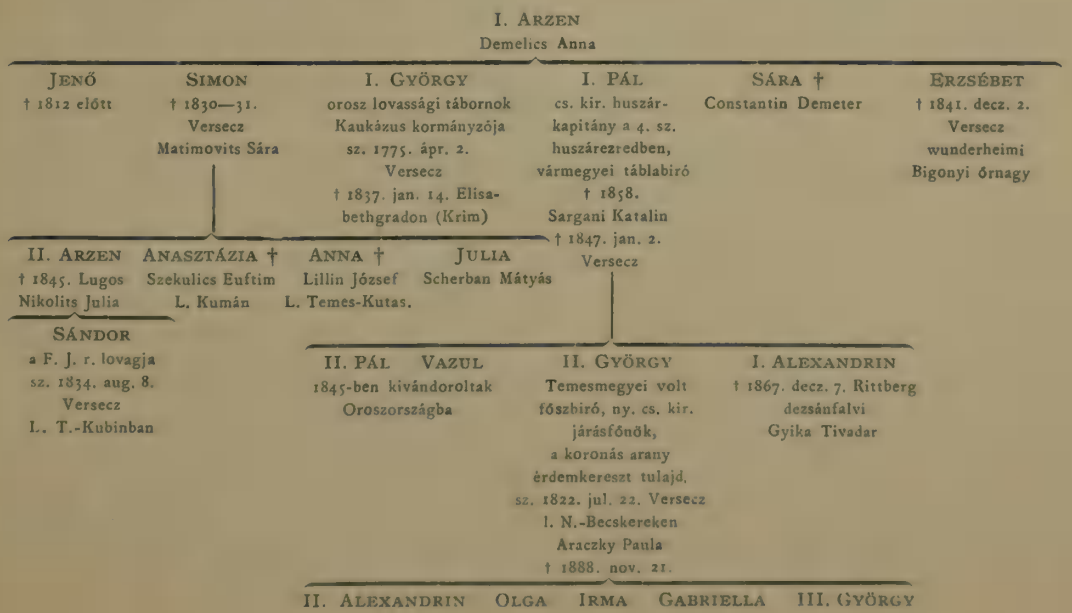

[1] Jkv. 1792. évi 308. — [2] Jkv. 1840. évi 2109. és 1841. évi 1953. — [3] Milleker: Versecz város tört. I., 161, 162. — [4] Emanuel Arzen végrendelete Temes vm. levéltárában, továbbá jkv. 1815. évi 2154, 1841. évi 2118. és 4542., 1845. évi 1042. és 2884.

A család gör. kel. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. 1. arany mezőben a hasadékból fekete sas nő ki, körmei közt zöld koszorút tartva; a 2. és 3. kék mezőben, zöld alapon szikla-csoport, melyen vörös tetejü, négy tornyu vár; a 4-ik vörös mezőben befelé fordult, jobb előlábával kardot tartó, ágaskodó arany oroszlán. Sisakdísz: két kitárt szárny közt a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki. A szárnyak közül a jobboldali arany és fekete, a baloldali ezüst és kék színü. Sisaktakarók: arany-fekete és ezüst-kék.

Nagy Iván a családot nem ismerteti.

Endrédy. Endrédy László, szatmárnémeti bíró és fiai: László, József, István, Sámuel és Gábor, Mária Terézia királynő által (Bécs, 1766. decz. 15.) nemesíttettek. A czímeres nemeslevél kihirdettetett Szatmár vármegyében 1767. május 18. és 1819. márczius 15. E család jelenleg birtokos a temesmegyei Beregszón. Az előttem felmutatott hiteles okiratok szerint a leszármazási rend a következő:

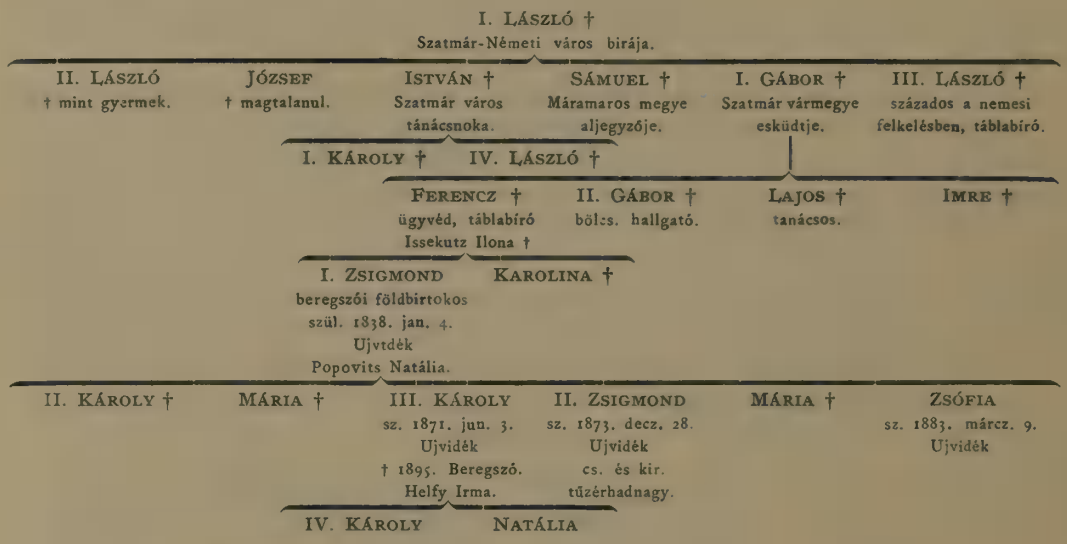

Czímer leírása a diploma szerint: Vágott pajzs, felső része hasítva. Az 1-ső arany és kék színű mezőben befelé fordított szárny; a 2-ik kék mezőben felszálló vörös csőrű és lábú fehér galamb, csőrében zöld olajágat tartva; a 3-ik vörös udvarban jobbra lépkedő, két farku, vörös nyelvű arany oroszlán, jobb előkarmában mérleget tartva. Sisakdísz: Két nyitott, jobbról arany és vörös, balról kék és ezüst színű szárny között a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Eperjessy (bánóczi). Bánóczi Eperjessy Lajos, temesvári harminczadi felügyelő, Temes vármegyének 1845. márczius 8-án tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Zemplén vármegyének 1839. aug. 31. kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitűnik, hogy e család II. Ferdinándtól, 1634. aug. 17. kapta a czímeres nemeslevelet, de már ezt megelőzőleg Eperjessy György 1610. nádori adománylevéllel két egész telket kapott Bánócz és Pálfölde nevü falukban, Zemplén vármegyében. A család nemzedékrendje ez:

[1] Jkv. 1845. évi 1471.

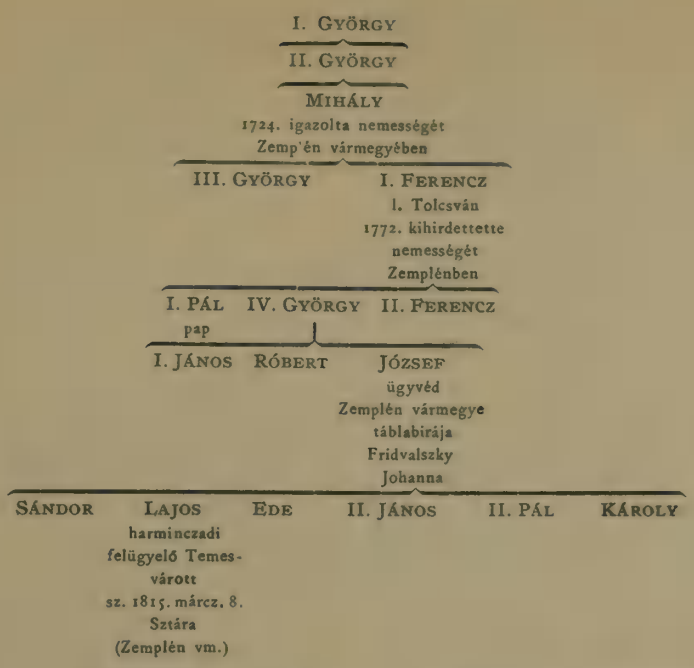

A család r. kath. vallásu. Eperjessy Lajos csak rövid ideig hivataloskodott Temesvárott.

Erdélyi. Erdélyi Antal, ujaradi uradalmi tiszttartó, Temes vármegyének 1832. jun. 26. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Arad vármegyének bizonyságlevele alapján.[1] Ebből kitűnik, hogy a család Heves- és Közép-Szolnok vármegyétől 1811. márcz. 11. és Szatmár vármegyétől 1773. máj. 10. kapott nemesi bizonyságlevelet. Az armálist Erdélyi András, János és György kapták Rákóczy Györgytől, 1648. decz. 4-ki kelettel. Az armális Zaránd vármegyénél 1649. jun. 11. kihirdettetett. — Erdélyi Antal, a ki Temes vármegyébe letelepedett és itt a negyvenes évek közepéig lakott, fiatal korában huszár hadnagy volt, utóbb az aradmegyei Sikulán urad. tiszt. Atyját Tamásnak hívták, kinek három gyermeke volt: Imre, Antal és Anna. — Antalon kívül senki sem lakott a családból vármegyénkben. Nagy Iván és Siebmacher nem említik e családot.

Erős (bethlenfalvi). I. Lipót király (Bécs, 1649. nov. 7.) nemesi rangra emelte Erős Zachariást és a nejétől szül. Feigl-tól származott gyermekeit. Ennek egyik leszármazottja: Erős Sándor, cs. és kir. kamarás, nyug. huszár-ezredes, Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának volt tagja és neje szül. nemes Todesco Fanni (most férj. Lichtenstein herczegné) fiai: Béla es Géza a hetvenes és nyolczvanas években bírták a hodonyi (Temesmegye) nemesi birtokot. A nemzedékrend ez:[2]

[1] Jkv. 1832. évi 1474*a*.

[2] Temes vm. irattára: 1899. és 9975. sz.

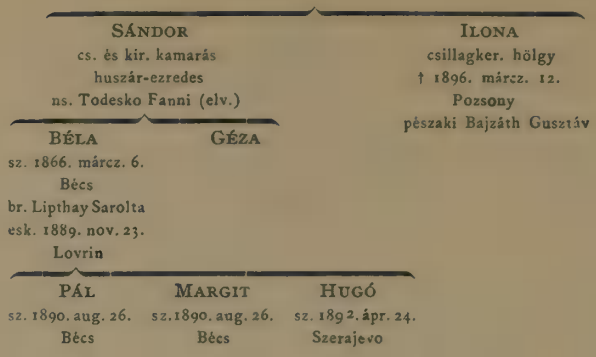

A család róm. kath. vallásu. *Czímere* az Erős Sándor cs. és kir. kamarás birtokában levő eredeti diploma szerint: A pajzs kék mezejében zöld alapon nyugvó arany koronából három szikla emelkedik. A két alacsonyabbik sziklán egy-egy fehérszínü, kék nyakszalaggal diszített galamb áll, csőrükben zöld köves arany gyűrűt tartva. Sisakdisz: a pajzsbeli fehér galamb. Sisaktakarók: sárga-kék és vörös-fehér.

Fabrényi (aranyádi). Aranyádi Fabrényi Károly, torontálmegyei táblabíró, róm. kath. plébános, Temes vármegyének 1826. decz. 11. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Bars vármegyének 1824-ben kiadott és Krassó vármegyében 1825. jun. 16. 1264. sz. a. kihirdetett bizonyságlevelével.[1] Ebből kitűnik, kogy Fabrényi Balás és fiai: István, Gáspár, Pál és Péter 1642-ben czímeres nemesek lettek; Péter főhadnagy volt; ennek fia: Ferencz, ezé Antal; Antal fia a Temesvárra jött Fabrényi Károly, ki 1784-ben született és 1809-ben szenteltett föl áldozárrá; 1813. adminisztrator volt Perlaszvárosban, 1820. offszeniczai plébános, 1823—1832. csiklovai, sztamorai, franzdorfi és ebendorfi administrator, 1832—1847. a káptalan káplánja, 1847. nyugdíjaztatott.[2]

Fadgyas. Fadgyas Orbán, Temes vármegyének 1807. nov. 30. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Krassó vármegyének 1795. május 6. és Pozsony vármegyének 1793. jan. 12. kelt bizonyságleveleivel.[3] Fadgyas csak rövid ideig tartózkodhatott megyénkben, mert a huszas években neve a voksoló nemesek lajstromában már nem fordul elő.

Farkas. Farkas Miklós, bachovári és Farkas Ignácz, mosniczai jegyző, Temes vármegyének 1845. jun. 4. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Szatmár vármegyének 1845. márcz. 3. kelt bizonyságlevelével,[4] melyből kitűnik, hogy a család ősi fészke: Kis-Léta, Szabolcs vármegyében. Miklós és Ignácz édes testvérek voltak; atyjuk: József, Nagy-Károlyban lakott és ott halt meg; nagyatyjuk: László, gör. kel. vallásu leányt vett nőül, áttért a református vallásról a gör. kel. vallásra és átköltözött Nagy-Károlyra. A család másik ága, mely Kis-Létán visszamaradt, ev. ref. vallásu. A nemzedékrend ez:

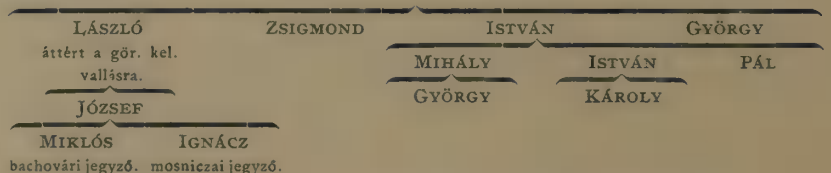

E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

[1] Jkv. 1826. évi 2771. — [2] Schematismus Cleri Dioecesis Csanádiensis, 1858., 168. oldal.
[3] Jkv. 1807. évi 1058.
[4] Jkv. 1845. évi 2910.

Farkas (nagy-nyujtódi). Nagynyujtódi Farkas Mihály, Zsigmond és Gábor, testvérek, Temes vármegyének 1828. jul. 14. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Arad vármegyének 1819. május 3. kelt bizonyságlevelével.[1] E bizonyságlevélből kitünik, hogy nagyatyjuk Zsigmond, atyjuk Gábor volt; Mihály 1781. jun. 20. az aradmegyei Paulison, Zsigmond 1784. aug. 3. a temesmegyei Szécsányon és Gábor 1788. márcz. 4. az aradmegyei Pécskán született. — Farkas Gábor kigyósi tiszttartó volt; neje Varga Eugenia, Varga Zsigmond és verbói Szluha Jusztin leánya. — Farkas Mihály a harminczas években kincstári ispán volt Gyirokon és utóbb Fönlakon. Fiai: János, Zsigmond és Gábor.[2] E család r. kath. vallásu; tagjai az ötvenes évek óta nem szerepeltek vármegyénkben.

Faur máskép **Kovács** (tövisi). Ez egy elrománosodott, de a legújabb időben visszamagyarosodott régi, magyar nemes család. Hagyomány szerint a család eredetileg a Kovács vezetéknevet viselte és protestáns vallásu volt. A protestáns-üldözések idejében áttért a gör. kel. vallásra és elolához sodván, fölvette a Faur nevet, a mi a Kovács névnek szó szerinti román fordítása. Később a család egyes tagjai ismét felvették a Kovács nevet. Innen tapadt aztán a Faur névhez az „alias Kovács.“ A családnak okiratilag kimutatott első őse Faur máskép Kovács Márk, a ki Apaffy Mihály erdélyi fejedelemtől 1665. jun. 30. adományt kapott Tövisre. Valószínü, bár okiratilag nem mutatható ki, hogy e Márknak atyja vagy nagyatyja volt Faur István, a ki I. Rákóczy Györgytől 1631. nov. 25. czímeres nemeslevelet kapott, melynek eredetije Temes vármegye levéltárának egyik legbecsesebb okmánya. Erre nézve talán felvilágosítást nyújtanának azok az iratok, melyek a Faur alias Kovács családra vonatkozólag 1809. évben a csanád-egyházmegyei káptalannál zárt, lepecsételt dobozban letétbe helyeztettek, de azóta nem bontattak fel.

Temes vármegyében a mult század végén és e század elején e család három tagja gör. kel. plébános volt Lippán. Egy másik ág Aradmegyében telepedett le, hol Almáson, Kurticson és Kovaszinczon lakott. József lippai plébános fia, György Facsetra (Krassó-Szörény m.) költözött; ennek fia: *János*, az ügyvédi vizsga letétele után Krassó-Szörény vármegye szolgálatába lépett; 1848-ban főszolgabíró volt Bogsánban és a nemzeti védelemnek járásában való szervezése után beállott közhonvédnek a 3-ik zászlóaljhoz és számos csatában vett részt. A csatatéreken fokozatosan hadnagygyá lépett elő: ekkor a további védelem szervezésére visszahívták megyéjébe. A szabadságharc leveretése után Orsován át török földre emigrált. Itt hosszabb ideig vizsgáló biztos volt Sumlában, honnan visszatérve, ügyvédi irodát akart nyitni Lugoson, de az ügyvédi gyakorlattól, a szabadságharczban való szereplése miatt, öt évre eltiltatott. Ekkor az u. n. franczia társulat (a mai osztrák-magyar államvasut-társaság) titkára lett Oraviczán, hol 1861-ben orsz. képviselővé választották; ugyanez évben Krassó vármegye első alispánnak választotta, mely állásáról csakhamar a tisztikar élén lemondott. 1861—65-ig Lugoson ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1865-ben az oraviczaiak újra megválasztották orsz. képviselőnek, Krassó vármegye pedig alispánnak; 1867-ben kineveztetett Krassó vármegye főispánjává és ez állásában 1871-ig működött, a midőn curiai bíróvá neveztetett ki. Meghalt 1888. ápr. 7. az aradmegyei Paulison. Fia: *Kornél*, kir. főmérnök, a torontálmegyei m. kir. államépitészeti hivatal főnöke, a ki atyja példájára, szívvel-lélekkel magyar; neje: Kemechey Hajdu Mariska, Kemechey Hajdu János és nagyszalontai Kenéz Sarolta leánya (esküvő 1886. szept. 15. Turkevén, Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm.)

[1] Jkv. 1828. évi 1895. — [2] Voksoló nemesek lajstromai 1838. és 1841.

A család nemessége Temesvármegyében első ízben Faur alias Kovács Miklós lippai gör. kel. plébános által hirdettetett ki az 1780. jun. 12. tartott közgyűlésen; utóbb fia, Vincze, lippai kalaposmester mutatta ki egészen kétségtelenül a családi nemesi származását az 1837. okt. 4. tartott közgyűlésen.[1] A kihirdetések alapjául Arad vármegyének 1777. aug. 6., Szeben vármegyének 1777. jun. 30. és Arad vármegyének 1817. szept. 15. kelt bizonyságlevelei szolgáltak, melyekben ki van mutatva az Apaffy fejedelemtől 1665-ben donatiot nyert Márktól való leszármazás. Vinczével egyidejüleg beirattak a kétségtelen nemesek lajstromába fiai is: György, Zamfir és Ignácz. Zamfir utóbb 1838-ban Lugosra költözvén, a vármegyétől nemesi bizonyságlevelet kapott.[2] Kihirdettette továbbá nemességét Temes vármegyének 1822. szept. 3. tartott közgyűlésén József lippai plébános fia: György, még pedig Krassó vármegyének 1818. nov. 15. kelt bizonyságlevelével.[3]

A család jelenleg élő tagjai egyedül a Faur vezetéknevet használják. A nemzedékrend a következő:

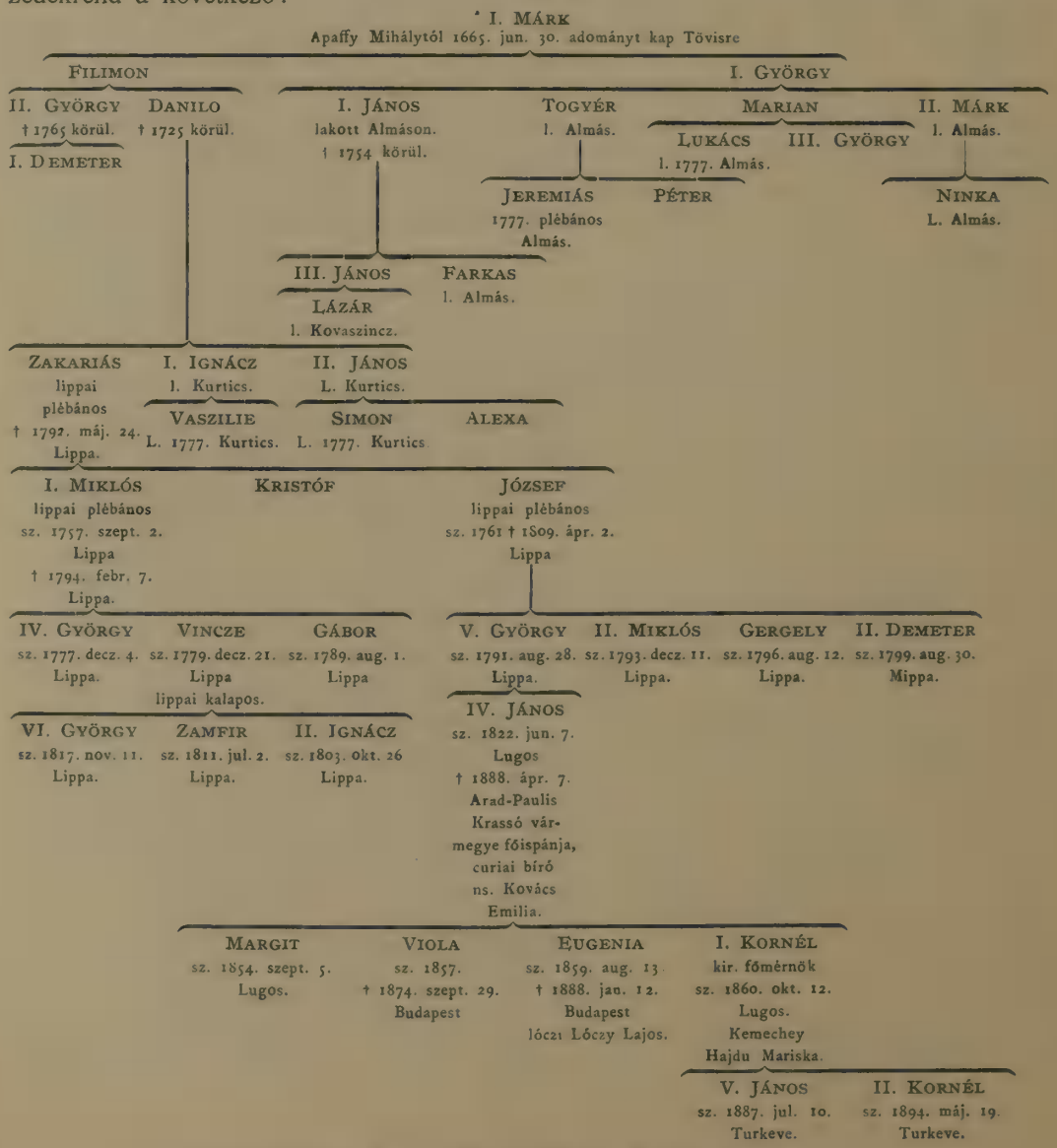

[1] Jkv. 1837. évi 3369. — [2] Jkv. 1838. évi 3858. — [3] Jkv. 1822. évi 2685.

Az I. Rákóczy György által Faur István részére 1631. nov. 25. kiadott diploma[1] szerint a *czimer* leírása ez: A pajzs vörös mezejében arany koronából természetes színü oroszlán emelkedik ki, melynek nyaka tőrrel van átdöfve. A pajzs fölötti zárt sisak koronájában három természetes színü darutoll. Takarók: sárga-kék és vörös-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családot nem ismertetik.

Fedrigoni (etschthali). Osztrák nemes család, mely 1860—1873. birta a komeáti nemesi birtokot. E birtok azután leányágon, zombori Rónay Mórnéra szállott át. A család temesmegyei ágának feje: *Alajos,* cs. kir. alezredes, 1873. okt. 12. Aradon, nyolczvan éves korában meghalt. Neje: Leeuwen Julia bárónő, megh. 1883. jul. 27. Kis-Zombor. Gyermekei:

1. † Lujza, férj. Zombory Rónay Morné, megh. 1898. julius 17. Kis-Zombor.
2. Gyula, cs. kir. őrnagy, megh. 1869. máj. 26. Merán. Neje: becsói Tóth Etel. Gyermekei:

a) Cecilia, férj. Woinovich György.
b) Lujza, férj. dr. Zistler Gusztáv.
c) Ferencz.
d) Julia.
e) Frigyes.
f) Gyula, szül. 1867. okt. 11. Temesvár-gyárváros. A család róm kath. vallásu.

Féger (merczyfalvai és temes-zsadányi). I. Ferencz József király (Ischl, 1887. aug. 18.) Féger Ferencz temesvármegyei nagybirtokosnak a magyar nemességet és a „merczyfalva és temes-zsadányi" előneveket adományozta. A czímeres nemeslevél Temes vármegye 1888 máj. 9. tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[2]

Féger Ferencz 1836. január 3. született Ujvidéken. Neje: Mittermayer Matild. Gyermekei: *a)* Hedvig, szül. 1863. aug. 6., férje: nemes Pflanczer Károly vezérkari százados; *b)* Oszkár, szül. 1865. márcz. 31. földbirtokos; *c)* István, szül. 1868. jan. 21. consul; *d)* Blanka, szül. 1879. febr. 19. A család róm. kath. vallásu, birtokai Temes vármegyében: Merczyfalván és Temes-Zsadányon.

A *czímer* leírása a magyar szövegü diploma szerint: „Hosszában két részre osztott, jobb felén keresztben is átvágott vitézvért, melynek jobb felső, arany mezejében egy fekete fogas kerék s alsó kék mezejében három, még pedig két egymás fölé állított arany rozskéve látható. A vért arany balfelén egy jobbra félszögösen lenyuló, két arany csillaggal díszített kék gerenda vonul át, melynek úgy felső, mint alsó oldalát egy-egy kék liliom környezi." Sisakdísz: a sisak koronájából vörös nyelvü arany oroszlán emelkedik ki, jobb karmában három arany kalászt tartva maga elé. Takarók: mindkét oldalon arany-kék. — A vért alatt kék szalag, melyen arany betükkel e jelmondat: „Justitia pro omne."

Fejér. Fejér Ferencz, füskuti urad. tiszt, Temes vármegyének 1845. márcz. 8. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Csongrád vármegyének 1843. márcz. 13. kelt bizonyságlevelével.[3] E bizonyságlevélből kitünik, hogy Ferencz atyja: ugyancsak Ferencz, ezé pedig József, szentesi lakos, a ki a mult században Vas vármegyétől kapott nemesi bizonyságlevelet. A család ág. evang. vallásu. Fejér Ferencz az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

[1] Az eredeti diploma Temes vármegye levéltárában.
[2] Jkv. 1888. évi 137.
[3] Jkv. 1845. évi 1470.

Fejérváry. Fejérváry Mihály és Ferencz, Temes vármegyének 1844. jun. 4. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Csanád vármegyének 1827. jun. 22. kelt bizonyságlevelével, mely az erdélyi kormányszék 1808. évi 2506. sz. igazoló levele alapján állíttatott ki.[1] A család első őse, István, kit Rákóczy György erdélyi fejedelem 1643. márcz. 2. czímeres nemeslevél adományozásával tüntetett ki.[2] A leszármazók ezek:

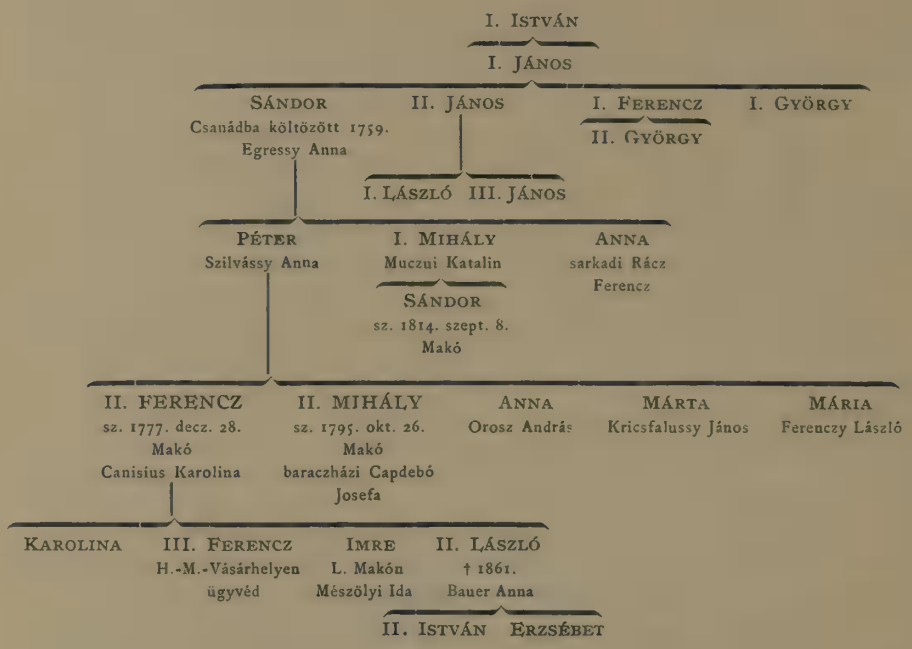

Ferencz és Mihály, a kik nálunk kihirdették nemességüket, Péter fiai voltak; vármegyei közéletünkben nem szerepeltek és az ötvenes években már egyikük sem lakott Temes vármegyében. A fennebbi nemzedékrendet Nagy Iván művéből közöltem, kiegészítve azt a levéltár adataival. A család r. kath. vallásu.

Fekete. Fekete Ferencz és fia: Ferencz, Temes vármegyének 1820. márcz. 20. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Pozsony vármegye 1783. jun. 20., Csanád vármegye 1783. okt. 15. és Arad vármegye 1798. jun. 11. kelt bizonyságleveleivel.[3] E bizonyságlevelekből kitünik, hogy II. Ferdinánd 1631-ben nemesítette Fekete Pált és Istvánt; István, a pozsonymegyei Dercsikán birtokos volt; fiai: Ferencz és György; György fia: Kristóf, ezé Ferencz, a ki az aradmegyei Battonyáról Temesbe jött, itt 1814. esküdt lett, 1821-ben aladószedő, 1832. tb. alszolgabíró, utóbb táblabíró.[4] Ferencz neje: Légrády Anna;[5] fiai: Ferencz, a ki a negyvenes években Temes vármegyénél esküdt volt; János, pap; György és Antal, a kik a katonai pályára léptek.[6] E család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

Ferencz (pávai). Pávai Ferencz Antal, dentai lakos, Temes vármegyének 1846. szept. 1. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Három- és törv. egyesült Miklósvár székely székek 1846. febr. 4. kelt bizonyságlevelével.[7] Ferencz Antal az ötvenes években már nem lakott Temes vármegyében.

[1] Jkv. 1844. évi 2045. — [2] Nagy Iván, Pótkötet, 232. és 233.
[3] Jkv. 1820. évi 572. — [4] Bogma, II., 351. — [5] Jkv. 1824. évi 739. — [6] Voksoló nemesek lajstromai 1838. és 1841. évekről.
[7] Jkv. 1846. évi 3936.

Ferenczy. Ferenczy János, rettisovai lakos, Temes vármegyének 1847. jun. 9. tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Három- és törv. egyesült Miklósvár székely székek 1846. febr. 4. kelt bizonyságlevelével.[1] E család egyik tagja sem szerepelt megyénkben.

Fischer. Fischer Antal, temesmegyei szolgabíró és testvérei: János és Pál az 1793. január 7-én; József, krassómegyei termesztményi biztos és testvére: Antal temesvármegyei csendbiztos az 1819. november 22-én, végre Fischer Lajos (Béla), Bernát és Lajos, az 1822. jun. 10-én tartott közgyűlésen hirdettették ki nemességüket. E kihirdetések alapjául Bars vármegyének 1779. decz. 18 és 1819. szept. 1. kelt bizonyságlevelei szolgáltak. Ezekben említtetik, hogy a család nemességét 1699-ben kapta I. Lipót királytól (Bécs, 1699. febr. 3.). Az erre vonatkozó, Fischer János nevére kiállított címeres nemeslevél Nyitra vármegyének 1700. évben vízkereszt első vasárnapját követő kedden tartott közgyűlésében hirdettetett ki. Minthogy e diploma annak idején nem vezettetett be a királyi könyvekbe és Nagy Iván meg Siebmacher sem tesznek említést róla, a családnak Temesvárott lakó tagjai sem ismerték; kutattam és sikerült hiteles másolatban beszereznem Bars vársmegye levéltárából, hol XIII. nob. 3/261. irattári jegy alatt őriztetik. A diploma szerint Fischer János a király és a haza érdekében tett hű és jó szolgálataiért jutalmaztatott a nemességgel. A család birtokában levő eredeti adománylevél szerint Fischer József krassómegyei táblabíró — ugyanaz, a ki 1819-ben nálunk kihirdettette nemességét — V. Ferdinánd királytól (Bécs, 1836. aug. 4.) adományt kapott a krassómegyei Kricsova községre. A család ezenkívül birtokos volt még a temesmegyei Dezsánfalván.

Alább közlöm a nemzedékrendet, melyet levéltári adataink alapján állítottam össze.[2] A család legkiválóbb tagja: *I. István,* a ki 1828-ban, mint gyakornok kezdte meg a közszolgálatot Temesvármegyénél, 1829-ben írnok, 1832-ben tb. aljegyző, 1835-ben aljegyző, 1838-ban számvevő, 1845-ben táblabíró, az 1848/49-iki országgyűlésen a rékasi kerület követe, 1861-ben megyei levéltárnok, még ugyanazon évben ujra a rékasi kerület orsz. képviselője és az országgyűlés feloszlatása után megyei törvényszéki bíró, mely állásáról novemberben a tisztikarral együtt lemondott, a provizórium alatt ügyvéd-segéd, az 1865/68. országgyűlésen ismét a rékasi kerület országgyűlési képviselője, 1869-ben megyei törvényszéki bíró, 1871—1884. kir. törvényszéki bíró Temesvárott. Fia: *III. Lajos*, cs. és kir. nyug. százados, takarékpénztári és gyufagyári igazgató, Temesvár szab. kir. város törvényhatósági bizottságának egyik tevékeny és népszerű tagja.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

[1] Jkv. 1847. évi 2149.

[1] Jkv 1793. évi 294., 1819. évi 2982. és 1822. évi 1575. — [2] Fischer Antal táblabíró végrendelete a vármegye levéltárában, továbbá jkv. 1826. évi 56, 1825. évi 1851. 1829. évi 936, 1831. évi 1031, 1832. évi 954 és 1832. évi 1031.

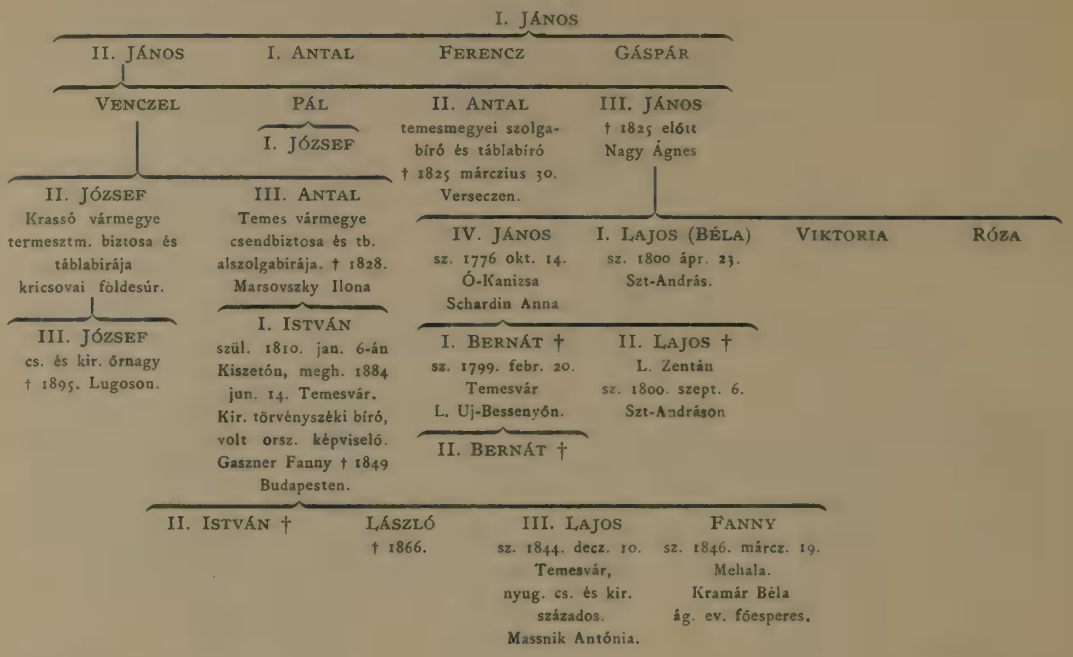

Czímer a diploma szerint: A pajzs kék mezejében zöld alapon álló természetes színű, jobbra fordított medve, bal előlábát ragadozásra kinyujtva, jobb előlábával piros almát tartva. Sisakdísz: bal lábán álló, természetes színű daru, jobb lábával kövecset tartva. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Fischer. Fischer Károlyt, Kassa város biráját I. Ferencz király (Bécs, 1833. május 17.) nemesítette. Az erről szóló czímeres nemeslevél kiemeli, hogy Fischer Károly 1808-ban kincst. ügyész, azután kassai jogakadémiai tanár, utóbb Kassa város jegyzője, 1830-ban pedig Kassa város országgyűl. követe volt, és mindezen állásaiban nagy érdemeket szerzett a haza és a trón körül. Fischer utóbb kir. tanácsos és temesvári kir. kamarai igazgató lett s Temes vármegyének 1847. szept. 23. tartott közgyűlésén kihirdettette czímeres nemeslevelét, mely előzőleg már kihirdettetett Abauj-Torna vármegyénél 1833. aug. 26. és Sáros vármegyénél 1833. szept. 9.[1] Fischer igen rövid ideig lakott Temesvárott; az 1848. márcziusi események után elköltözött innen.

Czímere a diploma szerint: A pajzs közepétől annak felső széleig felnyúló ékkel három részre osztott pajzs. A bal- és jobboldali vörös mezőben egy-egy hatsugaru arany csillag. A középső kék mezőben (vagyis az ékben) zöld alapon jobbra fordult, álló, repülésre készülő természetes színü daru, csőrében halat tart. Sisakdísz: két fekete sas-szárny között kékbe öltözött, arany zsinóros, arany öves magyar vitéz; balvállárol prémes vörös színű mente csüng le, prémes kalpag balra csüngő vörös süveggel, jobbjában arany markolatu kard, balját csípőjére teszi. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Fock (hodosi). Fock-Ferri János ujaradi vaskereskedőt I. Ferencz király (Bécs, 1827. jul. 27.) nemesítette és egyszersmind a hodosi előnév adományozása mellett, neki adományozta — 23.285 frt $49^1/_2$ kr. vételár ellenében — az Aradmegyében fekvő Hodost. Az erről kiállított czímeres nemes-levél Temes vármegyének 1827. okt. 15.

[1] Jkv. 1847. évi 3783.

tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[1] Fock János, a kinek Temes vármegyében több jobbágy-telke volt, 1830-ban folyamodott a vármegyéhez, hogy nemesi kiváltságai folytán minden adózástól felmentessék. A vármegye erre a következő érdekes határozatot hozta: „A törvény a nemességet minden birtokára nézve felmenti ugyan az adózás terhétől, de a bánáti rendszer, mely az adózás terhét a fundusra alapítja, a nemesség jussait oda változtatta, hogy a nemesség a királyi javak, nemesi jószágok és az u. n. ideig tartó instabilis haszonvételek, u. m. kereskedés és mesterség űzése után nem fizet adót; mindazonáltal a jobbágyi birtokok után, — melyekhez a bánáti incorporationalis és dotationalis rendszer szerint az industrialis jószágok is tartoznak, — a közadózás a nemességen is megvétetik.[2] 1833-ban a vármegye Fock Jánost felmentette a Kisfaludon levő malma utáni adó fizetése alól.[3]

A család nemzedékrendje ez:

I. JÁNOS
több vármegye táblabirája
szül. 1768. okt. 25.
megh. 1847. decz. 10.
Pfeiffer Borbála
sz. 1766. † 1844. máj. 29.

II. JÁNOS	PÉTER †	I. JÓZSEF †	ANNA	BORBÁLA †
sz. 1800. szept. 29. Uj-Aradon megh. 1888. febr. 21. Petz Katalin sz. 1806. szept. 21. † 1873. márcz. 10.	Wicsoda N.	Petz Magdolna	† 1887. máj. 23. Uj-Aradon Schneeberger Domonkos	
	II. JÓZSEF	III. JÁNOS	FERENCZ	

I. ZSIGMOND
szül. 1838. jan. 26-án Uj-Arad
Krebs Anna
sz. 1840. aug. 18. Uj-Arad

II. ZSIGMOND	GÉZA	IGNÁCZ	GÁBOR	ETEL	RÓZA	RÓBERT	ADOLF
sz. 1862. május 16. Uj-Arad	szül. 1865. jun. 21. Uj-Arad	szül. 1868. okt. 2. Uj-Arad	szül. 1870. febr. 9. Uj-Arad	szül. 1871. decz. 11. Uj-Arad	szül. 1874. márcz. 3. Uj-Arad Schebor Jenő	szül. 1876. jul. 17. Uj-Arad	szül. 1879. máj. 18. Uj-Arad

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; az 1-ső vörös mezőben arany méhkas, melyet arany méhek rajzanak körül; a 2-ik kék mezőben bal lábán álló, jobb lábát felemelve tartó, jobbra fordult ezüst gólya; a 3-ik szintén kék mezőben jobbra fordult, ágaskodó ezüst oroszlán, előlábait ragadozásra kinyujtva; a 4-ik vörös mezőben jobbra fordított pánczélos kar, markában arany markolatu kard. Sisakdísz: két kék színű ormány közt a pajzsbeli gólya. Takarók: arany-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családot nem említik.

Fodor (lugosi). Fodor János, Péter és István, testvérek, Temes vármegyének 1840. márcz. 18. tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Hunyad vármegyének 1840. jan. 15. kelt bizonyságlevelével.[5] E család régi eredetü. A 17. században a hunyadmegyei Al-Fel-városvíz és Bucsum községekben, valamint Szászvároson voltak birtokai. 1654-ben ifj. Fodor István Szászvároson lakott; neje: orlya-boldogfalvi Nagy Kanizsa. E házasság révén a Fodor-család a Sztrigy-mellékén is örökölt javakat.

[1] Jkv. 1827. évi 2712. — [2] Jkv. 1830. évi 1741. — [3] Jkv. 1833. évi 1281. — [4] Jkv. 1848. évi 229.

[5] Jkv. 1840. évi 521

Az említett Fodor István 1660-ban szászvárosi király-bíró volt, kihez II. Rákóczy György fejedelem rendeletet intézett, hogy a tábor részére élelmet, szénát és zabot szállíttasson.[2] A mult század végén Fodor András Hunyad vármegye jeles orvosa volt.[3] A Temes vármegyében kihirdetett három testvér közül Fodor Péter évek hosszu során át Parácz község jegyzője volt; utóbb a községben jelentékeny földbirtokot vásárolt és lemondott a jegyzői állásról. Ettől fogva, mint a vármegye törvényhatósági bizottságának egyik legnépszerübb tagja, élénk tevékenységet fejtett ki egy negyedszázadon át a vármegyei közéletben; volt több ízben választási elnök az országgy. képviselő-választásoknál, továbbá polgári elnök a fősorozásoknál. Meghalt Paráczon. Nejétől, szül. Igaz Teréziától származó gyermekei: *a)* Hermina, férje: paráczi Bécsi Gedeon dr.; *b)* Zoltán.

Fogarassy (zsidóvári). Fogarassy Tamás, kincst. tiszt, a lippai kincst. javadalmak főkezelője, Lippa város birája, továbbá nejétől: Minczeszk Ilonától származó gyermekei: Mózes, máskép Mihály és Athanáz, I. Ferencz király által (Bécs, 1795. okt. 12.) nemesíttettek. Az erre vonatkozó czímeres nemeslevél kihirdettetett Krassó vármegye 1796. május 9. és Temes vármegye 1796. okt. 17. tartott közgyülésén.[3] A diploma kiemeli, hogy F. Tamás 39 év óta szolgál és a többek közt érdemeket szerzett Beregszó község benépesítése körül. E családnak csupán egyik ága lakott Temes vármegyében. A harminczas és negyvenes években Lippán laktak: György, Tamás és Vincze.[4] Ezek közül György, a ki ügyvéd volt, Lippán 1883. aug. 6., hetvenhét éves korában meghalt.[5] — A Krassó vármegyébe letelepedett ágból Vazul, szolgabíró és utóbb táblabíró, a harminczas és negyvenes években Temes vármegyében is föl volt véve a voksoló nemesek lajstromába. A krassómegyei Fogarassyak megszerezték Zsidóvárt és innen az előnevük. Közülök Fogarassy Vazul, (Tivadar és neje szül. némethi Damaszkin Teréz fia) jelenleg Krassó-Szörényben a temesi járás főszolgabírája; neje: szákuli Házy Margit 1883. jun. 21. Szákulon meghalt.

A család *czímere* a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső és 4-dik fekete mezőben arany koronán hátulsó lábain álló, két farku, vörös nyelvét kihányó, jobb előlábában kardot tartó, koronás ezüst oroszlán; a 2. és 4-dik arany mezőben arany zsinórral díszített kék öltönyü, kalpagot és mentét viselő magyar harczos emelkedik ki, jobbjában kardot tartva, bal kezét csípőjére támasztva. Sisakdísz: a vértbeli harczos kiemelkedve. Takarók: ezüst-fekete és arany-kék.

Fritschko (fürstenmühli). Fritschko Xav. Ferencz, a selmeczi kir. bányai kamara közpénztárának előljárója, továbbá nejétől: Warnus Róza-Máriától született gyermekei: József-Alajos, Mihály-Ferencz és Mária-Erzsébet, végre József-Alajos fia: Nep. János, II. Lipót király által 1791. márcz. 17. — a fürstenmühli előnév adományozásával — nemesíttettek. A czímeres nemeslevelet I. Ferencz király 1792. jul. 26. (Bécs) adta ki; kihirdettetett Zólyom vármegyében 1793. márczius 5., Hont vármegyében 1821. jun. 8., Temes vármegyében 1821. decz. 10.[6] József-Alajos a selmeczi bányászi kerül. itélőszék elnöke; testvére: Mihály-Ferencz, 1820—25. az oraviczai kamarai igazgatóság ülnöke volt.[7] Ennek fia: *Károly*, a temesi kamarai igazgatóság tisztviselője, Hont vármegyének 1821. jun. 8. kelt bizonyságlevelével, hirdettette ki nemességét Temes vármegyében, hol azonban csak 1825-ig hivatalnokoskodott és azóta e család egyáltalán nem szerepelt Temes vármegye közéletében.

[1] Az eredeti oklevél most is megvan a család birtokában. — [2] Hunyad-megye nemes csal. tört. Irta: Böjthe Ödön, 305. lap.

[3] Jkv. 1796. évi 1018. — [4] Voksoló nemesek lajstromai 1832., 1838. és 1841. évekről. — [5] Gyászjelentés-gyüjtemény múzeumunkban.

[6] Jkv. 1821. évi 3101. — [7] Nagy Iván, IV., 271.

Frummer (keresztesi) és **Szende** (keresztesi). Frummer Mihály, a ki Temes vármegye visszaállítása után, 1779-ben, a vármegyének első főszámvevője volt, az 1781-ben megtartott árverésen megvette a kincstártól 13,025 frt 39 kron a temesmegyei Kreutzstättent, a mai Keresztest.[1] 1803-ban bekövetkezett halála előtt 1803. ápr. 24. Uj-Aradon kelt végrendeletében e birtokot fiára, Zsigmondra, míg az aradmegyei Kovaszincz községben levő szőlőjét leányára, Rozáliára, Markovics József kincstári ügyész nejére hagyta.[2] Fia, Zsigmond, temesmegyei főszolgabíró és táblabíró, 1826-ban eladta a keresztesi birtokot Ullmann Mórnak, a mi ellen unokatestvérei: József, Antal és Zsigmond eredménytelenül tiltakoztak.[3]

Mihály, a ki később megyei főpénztárnok és táblabíró lett, továbbá testvérei: Fülöp, József, János, Elek és István, II. József császár által (Bécs, 1783. szept. 13.) nemesíttettek. E címeres nemeslevelet I. Ferencz király (Bécs, 1798. nov. 23.) megerősítette és a czímert kibővítette; egyszersmind Frummer Mihálynak és testvéreinek a „keresztesi" máskép „keresztlaki" előnevet adományozta József császár idézett diplomája a keresztesi birtok vételárát 2000 frttal magasabbnak tünteti ki, mint a mennyiért F. Mihály azt az árverésen megvette; a diploma szerint a keresztesi birtok vételára 15,206 frt 48 kr. Az I. Ferencz király által kiadott nemeslevél kiemeli F. Mihálynak a török háboruk idején szerzett érdemeit; fölemlíti különösen, hogy mikor a harczi időben a vármegye alispánja távol volt, F. Mihály az alispáni hivatalt ingyen ellátta és ezen helyettesi működése alatt a belgrádi vár megvédése érdekében üdvös rendeleteket adott ki. A czímeres levél Temes vármegyének 1800. évi márcz. 17. tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[4]

Mihály legfiatalabb öcscse: István, vármegyei esküdt, utóbb vármegyei alügyész, az 1806. szept. 4. tartott közgyűlésen hirdettetette ki nemességét, Arad vármegyének 1799. aug. 26. kelt bizonyságlevelével.[5] István fia: Titus, Temes vármegyétől 1839. nov. 22. nemesi bizonyságlevelet kapott,[6] melynek alapján Titus fia: Titus, temesvár-józsefvárosi vendéglő-tulajdonos és ennek fiai: Béla és Titus, 1896. évi május 15. kihirdettették nemességüket.[7]

A krassómegyei ág tagjai közül *I. József* királyi adományt nyert Zsuppa helységre, de magtalanul elhunyván, a birtok visszaszállott a kincstárra, *I. Fülöp* 1803. ápr. 1. királyi adományt nyert egész Gavosdiára és Zsena kétharmadrészére, II. Zsigmond pedig megvásárolta a magurai nemesi birtokot 1839-ben.[8]

II. Zsigmond és unokaöcscse: *László*, 1839-ben V. Ferdinánd király engedélyével, megmagyarosították vezetéknevüket *Szendé*-re; innen a család két részre oszlik, az egyik megtartotta a régi vezetéknevet, a másik a *Szende* vezetéknevet használja.

A család legkiválóbb tagja: *I. Béla*, ki a negyvenes években Krassó vármegye főügyésze, majd alispánja, a szabadságharczban százados, 1867—69. aradi főispán, azután miniszteri tanácsos, államtitkár és 1873—1882, honvédelmi miniszter volt, nagy érdemeket szerezve a m. kir. honvédség szervezése körül.

A nemzedékrend a következő:[9]

[1] Szentkláray: Száz év, I., 411. — [2] Végrendelete Temes vármegye levéltárában. — [3] Jkvi 1826, évi 764., 2733., 1827. évi 2557. — [4] Jkv. 1800. évi 444. — [5] Jkv. 1806. évi 845. — [6] Jkv. 1839. évi 3749. — [7] Jkv. 1896. évi 848.

[8] Nagy Iván, IV., 286. — [9] Jkv. 1824. évi 1593., 1827. évi 2381., 1838. évi 692, 1840. év. 3669., 1843. évi 4041. Gyászjelentés-gyüjtemény muzeumunkban. Nagy Iván, IV., 285., a hol azonban némely adat téves.

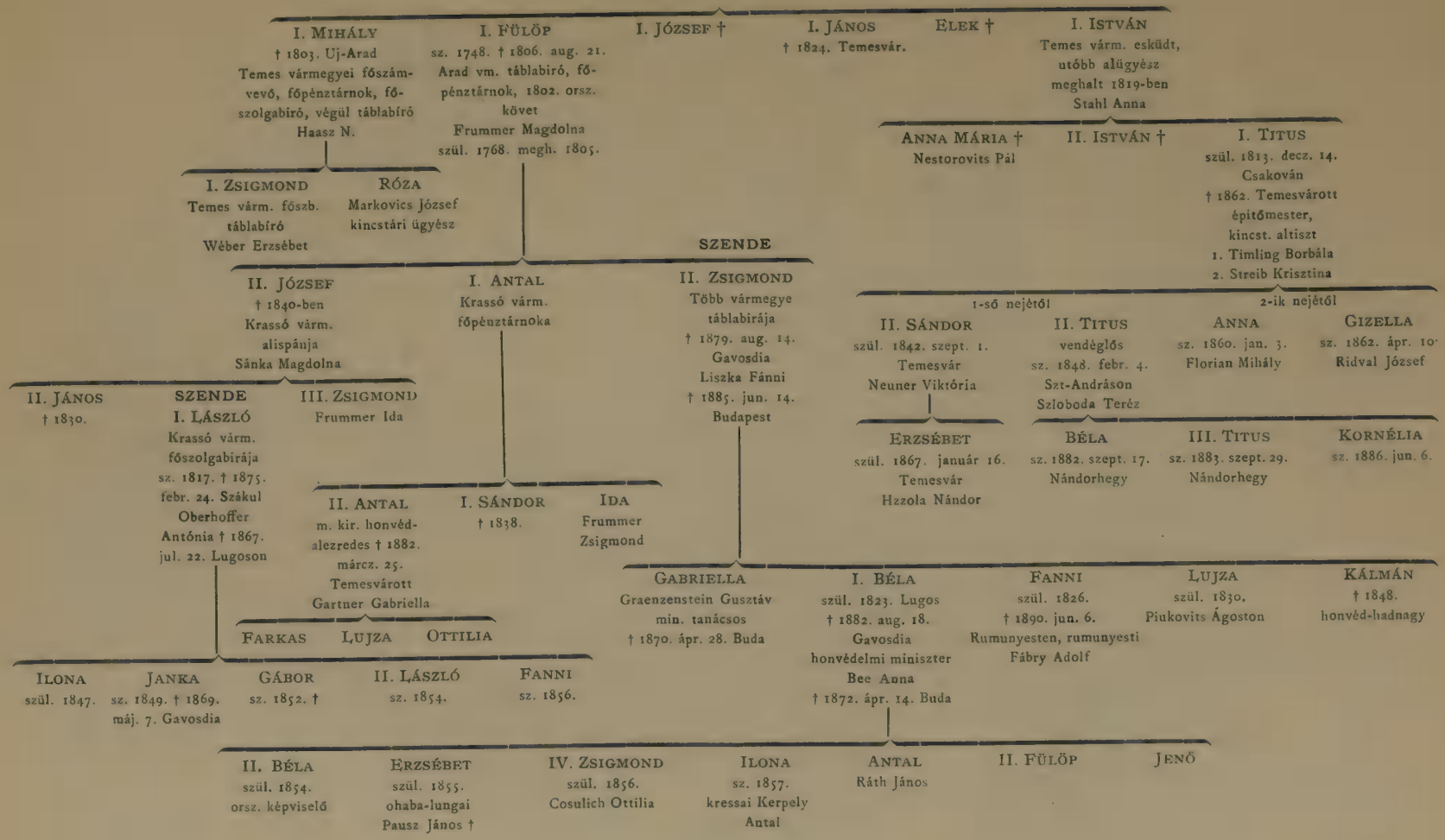
I. Mihály
† 1803. Uj-Arad
Temes vármegyei főszámvevő, főpénztárnok, főszolgabiró, végül táblabíró
Haasz N.
I. Fülöp
sz. 1748. † 1806. aug. 21.
Arad vm. táblabiró, főpénztárnok, 1802. orsz. követ
Frummer Magdolna
szül. 1768. megh. 1805.
I. József †
I. János
† 1824. Temesvár.
Elek †
I. István
Temes várm. esküdt, utóbb alügyész
meghalt 1819-ben
Stahl Anna
Anna Mária †
Nestorovits Pál
II. István †
I. Titus
szül. 1813. decz. 14.
Csakován
† 1862. Temesvárott
épitőmester, kincst. altiszt
1. Timling Borbála
2. Streib Krisztina
I. Zsigmond
Temes várm. főszb. táblabíró
Wéber Erzsébet
Róza
Markovics József
kincstári ügyész
Szende
II. József
† 1840-ben
Krassó várm. alispánja
Sánka Magdolna
I. Antal
Krassó várm. főpénztárnoka
II. Zsigmond
Több vármegye táblabirája
† 1879. aug. 14.
Gavosdia
Liszka Fánni
† 1885. jun. 14.
Budapest
1-ső nejétől
2-ik nejétől
II. Sándor
szül. 1842. szept. 1.
Temesvár
Neuner Viktória
II. Titus
vendéglős
sz. 1848. febr. 4.
Szt-Andráson
Szloboda Teréz
Anna
sz. 1860. jan. 3.
Florian Mihály
Gizella
sz. 1862. ápr. 10.
Ridval József
Erzsébet
szül. 1867. január 16.
Temesvár
Hzzola Nándor
Béla
sz. 1882. szept. 17.
Nándorhegy
III. Titus
sz. 1883. szept. 29.
Nándorhegy
Kornélia
sz. 1886. jun. 6.
II. János
† 1830.
Szende
I. László
Krassó várm. főszolgabirája
sz. 1817. † 1875. febr. 24. Szákul
Oberhoffer Antónia † 1867. jul. 22. Lugoson
III. Zsigmond
Frummer Ida
II. Antal
m. kir. honvéd-alezredes † 1882. márcz. 25.
Temesvárott
Gartner Gabriella
I. Sándor
† 1838.
Ida
Frummer Zsigmond
Farkas
Lujza
Ottilia
Gabriella
Graenzenstein Gusztáv
min. tanácsos
† 1870. ápr. 28. Buda
I. Béla
szül. 1823. Lugos
† 1882. aug. 18.
Gavosdia
honvédelmi miniszter
Bee Anna
† 1872. ápr. 14. Buda
Fanni
szül. 1826.
† 1890. jun. 6.
Rumunyesten, rumunyesti
Fábry Adolf
Lujza
szül. 1830.
Piukovits Ágoston
Kálmán
† 1848.
honvéd-hadnagy
Ilona
szül. 1847.
Janka
sz. 1849. † 1869. máj. 7. Gavosdia
Gábor
sz. 1852. †
II. László
sz. 1854.
Fanni
sz. 1856.
II. Béla
szül. 1854.
orsz. képviselő
Erzsébet
szül. 1855.
ohaba-lungai
Pausz János †
IV. Zsigmond
szül. 1856.
Cosulich Ottilia
Ilona
sz. 1857.
kressai Kerpely Antal
Antal
Ráth János
II. Fülöp
Jenő

Czímere az 1798-iki diploma szerint: A pajzs ezüst mezejében hármas zöld halmon természetes színű, vörös nyelvét kiöltő, ágaskodó, koronázott oroszlán, jobb előlábával kettős patriárkai arany keresztet tartva, bal lábát ragadozásra kinyujtva. A pajzs jobboldali felső szegletében kis négyszög; ennek kék mezejében, az előbbi (1783-iki) czímerből átvett hatsugaru arany csillag. Két sisak. Sisakdíszek: a jobboldali sisakon két, természetes színü elefánt-ormány (az előbbi czímerből átvéve), a baloldaliból pedig a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki.[1] Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Füllgraff báró (schöndorfi). I. József király (Bécs, 1707. február 1.) bárói rangra emelte schöndorfi Füllgraff Herbald János, udvari kamarai tanácsost és a szilézíai herczegség előadóját, továbbá nejét, Teréziát. Az erről szóló eredeti czímeres levél — nem tudni, mikor és minő okból — Temes vármegye levéltárába került, hol most is őriztetik. Füllgraff báró schöndorfi előneve nem származhatott a temesvármegyei Schöndorfról, (a mai Szépfalu), mely sokkal később, a mult század második felében lett telepítve és neve nem fordul elő még a Bánátról 1761-ben kiadott térképen sem.[2] A bárói diploma, az arra vezetett záradék szerint, Mosony vármegyében 1708. jul. 8. és Győr vármegyében 1714. szept. 9. lett kihirdetve. A diploma mellett van egy német nyelven írt bizonyítvány, melyben Trop Antal, prágai csász. regisztrátor és ehrenfeldi Einweeg F., budai harminczadi pénztárnok igazolják, hogy Kollonics Lipót bíbornok, herczegprímás szóbeli igéretet tett Füllgraff Herbald János udv. kamarai tanácsosnak, hogy őt magyar bárói rangra emelteti. Kollonics bibornok tudvalevőleg 1707. jan. 21. meghalt; tíz nappal a bibornok halála után I. József király már aláírta a Füllgraff Jánosnak bárói rangra emelésére vonatkozó legfelsőbb elhatározást.

Füllgraff János br. egyébként az 1715. évi 135. törvényczikkel honosíttatott. Bárói rangra emelését ismeretlen okból nem vezették be a „Királyi könyvek"-be.

Czímer a diploma szerint: Alulról jövő ék által három részre osztott pajzs. Az első osztályban öt csíkolat, felváltva vörös és kék színü. A második osztály fekete mezejében természetes színü, koronázott, két farku oroszlán, kinyujtott vörös nyelvvel, két előlábával arany oszlopot tartva, melyen a császári alma (pomus imperialis) nyugszik. A harmadik, alsó (gulya-alaku) sárga mezőben három, háromszögbe állított piros rózsa. Két sisak. A jobboldali sisakból két, vörös-kék illetve kék-vörös színü sas-szárny emelkedik ki, ugyanolyan színü rózsákkal diszítve; a két szárny között egy piros rózsa lebeg. A baloldali sisakból a pajzsbeli oroszlán emelkedik ki. Takarók: arany-fekete és kék-vörös.

Gaál. Gaál József, Pest-, Pilis- és Solt-vármegye tiszti főügyésze és táblabírája, 1826. táján megvette özv. Lukács Gergelynétől és Lukács Mórtól Bresztováczot, a mai Agát, 60.000 frtért és 100 drb csász. aranyért.[3] Az 1838. márcz. 24-étől keltezett adásvevési szerződés 1838-ban hirdettetett ki a vármegyénél. Ugyanezen évben, május 16-án hirdettette ki Gaál József a maga és gyermekei: Zsigmond és Teréz nemességét, Pest vármegyének 1838. április 30. kelt bizonyságlevelével.[4] E bizonyságlevél szerint a család 1674-ben kapta a nemességet és töredékes nemzedékrendje ez:

[1] Siebmacher (I., 182.) tévesen írja, hogy az oroszlán arany színü.
[2] Szentkláray: Száz év Délmagy. ujabb tört. II. mell.
[3] Jkv 1838. évi 1201. Szentkláray: A csanád-egyházmegyei plébániák története I., 185.
[4] Jkv. 1838. évi 1806.

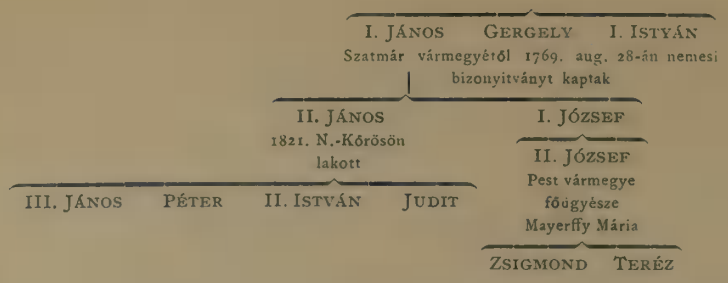

Gaál József már a huszas évek végén letelepedett Bresztováczon, hová a felvidéki vármegyékből tótajku, utóbb Csehországból cseh telepeseket hozott és reform. vallásu létére, sok jóindulatot tanusított a katholikus plébánia létesítése iránt.[1] 1838-ban tiszteletbeli, 1842-ben fizetéses táblabírája volt Temes vármegyének.[2] 1845-ben lemondott e tisztségéről; 1848. április 5-én tiszti főügyésznek választották meg, de e tisztségétől rövid idő mulva megvált, mert a pénzügyminiszteriumba osztálytanácsosnak neveztetett ki.[3] Ekkor eladta bresztováczi birtokát Hampel Józsefnek és elköltözött Temes vármegyéből.

Gábor. Gábor Ferencz, előbb apátfalvai, utóbb pécskai kir. kincst. ispán, a maga és Sturm Friderika nevü nejétől született gyermekei: Károly, József, Ferdinánd, Ferencz, Vilmos és László nemességét Temes vármegyének 1843. okt. 7. tartott közgyűlésén kihirdettette.[1] A kihirdetés alapjául Csanád vármegyének 1840. márcz. 9., Krassó vármegyének 1823. jul. 14. és 1833. decz. 10. kelt bizonyságlevelei szolgáltak. A fiuk közül Ferdinánd, Ferencz, Vilmos és László Krassován születtek. E család nem szerepelt Temes vármegyében.

Gabriel. (barboczai) Gabriel Károly temesvári polgárt, a városi tanács tagját, továbbá Schönner Erzsébet nevü nejétől származott gyermekeit: Boromeus-Károlyt, Erzsébetet, Friderikát, Máriát és Karolinát, I. Ferencz király (Bécs, 1831. julius 8.) nemesítette és egyszersmind neki 16.301 frt 16 $^{2}/_{3}$ krért, a krassómegyei Barbocza egyharmad részét és a „barboczai“ előnevet adományozta. Az erről szóló diploma — mely Temes vármegyének 1831. okt. 3. tartott közgyűlésén kihirdettetett[5] — kiemeli, hogy Gabriel Károly hasznos szolgálatokat tett Temesvár város és a közjó érdekében; 1809. évben a polgári helyőrségnél lovassági parancsnok volt, a nemesi felkelés alkalmával egy lovas és egy gyalog katona felszereléséhez 680 frttal járult; a szegények és szerencsétlenek iránt áldozatkészségét többször nyilvánította. Mint városi tanácsnok az árvaügyeket kezelte és érdemeiért az arany-érdemkeresztet kapta.

Gabriel utóbb Temes vármegye táblabírája lett. Meghalt 1843-ban. 1841. márcz. 6. kelt végrendeletében[6] említi, hogy barboczai (Barbocza) birtokán kivül van egy háza Temesvárott, a belvárosban 57. sz. a. (a mostani Derera-féle ház). Három életben levő leánya közül Erzsébet, férj. Sprung Károlyné, Friderika férj. Zedtvitzné és Karolina (Sarolta) férj. Auerné.

Czímer a diploma szerint: Vágott pajzs. Felső kék mezőben zöldszínü hullámokon uszó fekete felszerelésü hajó, ezüst vitorlával és ezüst zászlóval, a felső jobb szegletben felkelő arany nap. Alsó vörös mezőben zöld alapon, arany zablával felkantározott fekete

[1] Szentkláray: u. o.
[2] Jkv 1838. évi 3247 és 1842. évi 1112.
[3] Jkv 1848. évi 1213. 1848. évi 45 bizottm.
[4] Jkv 1843. évi 3400.
[5] Jkv 1831. évi 2116.
[6] Eredetije Temes vármegye levéltárában.

lovon, aranyrojtos kékszínü nyeregtakarón ülő, aranynyal díszített ezüstpáncélos, kéktollas sisaku, indulásra kész lovag, oldalán aranymarkolatu egyenes kard. Sisakdísz: Kiemelkedő ezüst oroszlán, aranyszegélyü, közepén aranycsúcsu, vörösszínü kerek pajzsot tartva. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Nagy Iván és Siebmacher e családot nem ismertetik.

Gál (szent-gerliczei). Apafi Mihály fejedelem (Gyulafehérvár, 1671. nov. 25.) Gál Mihályt és annak mindkét nembeli utódait, hűségeért, a fejedelem és a haza iránt tett szolgálataiért és kiváló érdemeiért, a többi „szabad székelyek" helyzetéből, a melyben született és élt, kivette és az igazi, kétségtelen, valóságos nemesek közé helyezte. E Gál Mihálytól való leszármazását szent-gerliczei ifj. Gál Zsigmond igazolván, nemessége a marosvásárhelyi kir. itélő tábla által 1844. nov. 25. elismertetett és kihirdettetett. Ifj. Gál Zsigmond fia, Kálmán, 1892-ben Temes vármegyébe, Fehértemplomba származott át, hol az állami főgimnázium tanára. Az eredeti armális és annak a marosvásárhelyi kir. tábla által hitelesített másolata az ő birtokában van.

Ifj. Gál Zsigmond a negyvenes években kir. táblai kancellista, utóbb 1848/49-ben szolgabíró volt. A szabadságharcz után nehány évig bujdosott, azután Szent-Gerliczén vonult meg és gazdálkodott 1883. deczember hó 1-én bekövetkezett haláláig. Neje Jakab Ágnes (Jakab Elek hírneves történetírónk, orsz. levéltárnok és m. tud. akad. tag nővére) 1897. február 6. meghalt Szent-Gerliczén.

Gyermekei:

1. *Mária,* Csupor Józsefné.
2. *Ilona,* Magyari Sándorné.
3. *Kálmán,* fehértemplomi állami főgimnáziumi tanár, ki az irodalom terén is működik. 1881—1892-ig Tolna vármegyében, Szegzárdon volt tanár és belső dolgozótársa a „Szegzárd Vidéke" és „Tolnavármegye" cz. lapoknak; ez időben megírta a „Szegzárd-Központi tanító-egyesület" történetét. 1892. október 1-je óta Fehértemplom város köz- és társadalmi életében tevékenyen vesz részt és 1897—98-ban ott egy magyar lapot szerkesztett, kiválóan hazafias szellemben. Számos közérdekü czikket irt a „Délmagyarországi Közlöny"-be. — Neje: aranyos-rákosi Csipkés Katalin. — Gyermekei:
   a) Jenő.
   b) Ilona.
   c) Kálmán.
4. *Katalin,* Kelemen Albertné.
5. *Veronika,* Májai Gáborné.
6. *Ágnes,* Szakáts Ferenczné.
7. *Gábor,* földbirtokos; neje: Rákosi Vilma.
8. *Kelemen dr.,* kolozsvári unit. főgimn. tanár. Neje: Fekete Ilona.

A család unitárius vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld alapon szemben álló, pánczélos és sisakos harczos; jobbjában kivont kardot, baljában levágott fejet tart üstökénél. A koronázott zárt sisaknak nincs dísze. Takarók: mindkét oldalon arany-kék.

Gatterburg gróf. Gatterburg János gróf, temesvári lakos, Temes vármegyének 1824. aug. 26. közgyűlésén kihirdettetette nemességét, Mosony vármegyének 1823. ápr. 9. kelt bizonyságlevelével.[1] Gatterburg János gróf 1832-ben már nem volt életben, mert ez évben az özvegye: szül: Kövér Erzsébet, van felvéve a voksoló nemesek lajstromában. Temes vármegyében azóta senkisem lakik e családból.

[1] Jkv. 1824. évi 2311.

Gemmingen báró. Gemmingen Zsigmond báró, badeni ezredes, a ki anyja révén rokonságban állott az Althann grófi családdal, melynek Temesben a mult század végén nagykiterjedésü birtokai voltak, 1821-ben megvette Lukács Jánostól a temesmegyei Vizmát, melyet azonban a harminczas évek végén eladott rétháti Kövér Mártonnak. Zsigmond báró a voksoló nemesek 1832. évi lajstromába fel van véve, az 1838. és 1841. évi lajstromokban azonban neve már nem fordul elő.[1]

Georgievics (apadiai). I. Ferencz király (Bécs, 1823. évi szeptember hó 6-án) nemesítette Georgievics Demeter, nagybecskereki és temesvár-városi polgár fiait: Péter temesvári polgárt, István temesvár-városi főbírót, Mihály nagybecskereki polgárt és az elhunyt Szilárd (Constantin) fiait: György és Demeter tanulókat; egyszersmind 8798 frt 45 kr. vételár ellenében adományozta nekik a krassómegyei Apadia felét, az *apadiai* előnévvel. A diploma — mely Temes vármegyének 1823. évi deczember hó 15-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve[2] — kiemeli a nemességszerzők érdemeit. *Demeter* saját hajóin többnyire ingyen szállította a kincstár buzáját és áldozatokat hozott a franczia háboru költségeire. *Péter* temesvári polgár többnyire hazai gyártmányokkal kereskedett; a temesvári nemzetőrségnél hadnagy volt, 1811-ben a rékási postahivatalt kapta. *István* temesvári főbíró, az ügyvédi vizsga letétele után N.-Becskerek városnál szolgált, 1805-ben temesvári tanácsnok, 1810-ben városi kapitány lett. Nagy érdemeket szerzett a Temesvár város által megajánlott önkéntesek felszereltetése körül. Ő szoktatta a temesvári lakosságot a himlőoltáshoz; erélyes intézkedéseivel megakadályozta a dögvész behurczolását Törökországból. István utóbb vármegyei táblabíróvá neveztetett ki.

A család nemzedékrendje ez:[3]

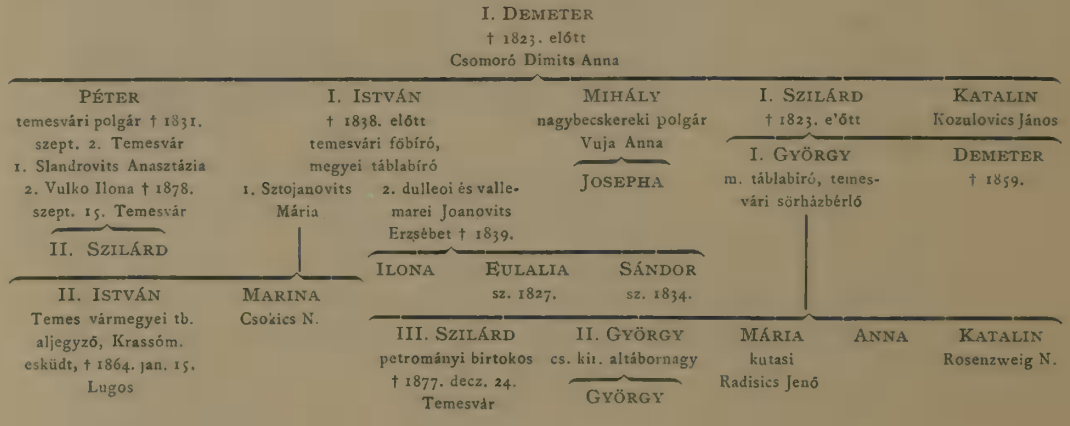

[1] Bogma, II. 511 — Nagy Iván, IV. 362.

[2] Jkv. 1823. évi 3175.

[3] Jkv. 1825. évi 1584., 1831. évi 245, 1841, 1989 és 2485, 1832. évi 1991 és 2288, 1837. évi 962, 1838, évi 2416, 1844. évi 3925, 1861. évi 232.

A család gör. kel. szerb vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. ezüst mezőben zöld dombon ülő, balra visszanéző sólyom; a 2. vörös mezőben jobbra fordult, ágaskodó arany oroszlán, jobb előlábában arany markolatu kivont kard; a 3. kék mezőben zöld alapon fészkében ülő pelikán, melle vérével három fiát táplálva; a 4. zöld mezőben két hullámos gerenda. Sisakdísz: jobbra fordult sólyom. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családot nem ismertetik.

Gergely (baróthi). Baróthi Gergely András, csanád-egyházmegyei növendékpap Temes vármegyének 1847. jun. 9. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Három- és törv. egyesült Miklósvár székely székeknek 1846. nov. 25. kelt bizonyságlevelével.[1] 1848-ban szenteltetett fel áldozárrá és az ötvenes években elkerült Temesvárról. 1858-ban cooperator volt Csókán.[2]

Gerliczy (aranyi és szent-gerlistyei) báró. Egyike a legrégibb magyar családoknak. Neve hajdan *Gerlistyei* volt; ősi fészke a mai Rudária (Krassó-Szörénym.), melyet hajdan Gerlistyének hívtak. Okiratilag ismeretes, hogy Gerlistyei István 1410. jun. 16-án Ozorai Pipo temesi gróf és főispántól — a ki egyszersmind zarándi és krassói főispán, valamint szörényi bán és kir. sókamarai gróf volt — uj adományt nyert Gerlistyé-re, melyet — ugymond az oklevél — mind ő, mind pedig nemzetsége azelőtt is régi idők óta békességesen bírt. Utóbb e falura, több más ősi birtokkal együtt, Gerlistyei Jakab, Mátyás királytól 1484. szeptember 21. (Buda) ismét új királyi adományt kapott. Ez a Gerlistyei másképp Gerlisthey Jakab az ország bárói közé soroltatott és 1495—1508 szörényi bán volt.[3] A családnak egyik Erdélybe szakadt ága a hunyadmegyei Arany-ról írta előnevét. Egy másik ág átszármazott Horvátországba és Boszniába, hol tagjai a XIV. századtól kezdve előkelő szerepet játszottak; itt a család *Gerlich*, *Gerlichich* néven neveztetett.

Gerliczy másképp Gerlichich *János-Félix* fiumei-buccari-tersatoi cs. királyi személynök, előbb osztrák bárói rangra emeltetett; azután úgy az ő, mint gyermekei: *Antal*, bánáti határőrezredbeli kapitány, *Ferencz*, erdélyi bányafőnök és *Mária Jozéfa* részére az ausztriai örökös tartományokban nyert bárói méltóság (Bécs, 1777. máj. 23.) Magyarországra kiterjesztetett.

A család nemesi ágából senkisem szerepelt Temes vármegyében. A bárói ágból: *Mihály*, cs. kir. kamarás, a m. kir. helytartótanács tanácsosa, az 1829. jul. 24. kelt királyi rendelettel Temes vármegye főispáni helytartójává kineveztetett, 1833. évben a val. belső titkos tanácsosi méltóságot kapta és az 1836. május 19. kelt királyi leirattal főispáni helytartói állásától felmentetett. Temes vármegyében általánosan tisztelték és szerették, habár ritkán tartózkodott a megyében. Birtoka: a torontálmegyei Deszk, ma is a család birtokában van; jelenleg br. Gerliczy *Ferencz*, cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag tulajdona, aki veje br. Fejérváry Géza táborszernagy, honvédelmi miniszternek. Mihály öcscse: *Fülöp*, 1829-ben Temes vármegye táblabirájának neveztetett ki.

A bárói ág nemzedékrendje ez:

[1] Jkv 1847. évi 2148.

[2] Schematismus Cleri Dioecesis Csanádiensis pro anno Domini 1858., pag. 76.

[3] Nagy Iván (IV., 376) és utána a „Magyar Nemz. Zsebk." (I, 334) tévesen irja, hogy G. Jakab 1498—1502. volt szörényi bán. (L. Pesty: A szörényi bánság tört. I., 290.)

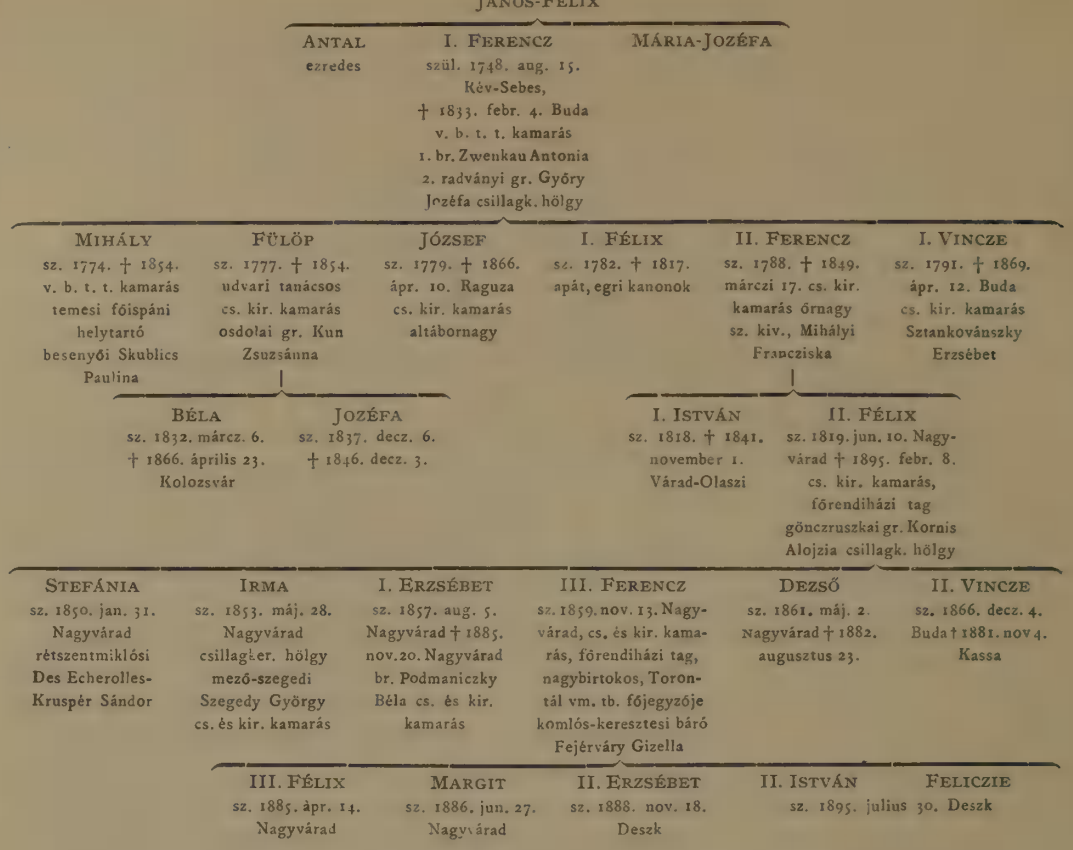

Bárói *czímer* az 1777. diploma szerint: Haránt négyelt pajzs, szívpajzszsal; ebben az ősi czímer: vörös mezőben zöld hármas halmon ülő fehér gerlicze, csőrében gyöngyös és rubinos aranygyürüt tart; e fölött kék pajzsfőben egy sorban három arany hatágu csillag. — A nagy pajzs felső osztálya kékkel és zölddel vágva; fönt ezüst keresztecske (crucula), lent a magyar sz. korona. Jobb- és baloldali osztály: arany mezőben a belső osztásvonalakra támasztva, vörössel fegyverzett, fekete kétfejü sasnak egy-egy fele. Alsó osztály: kék mezőben arany horgony. — Három sisak. Sisakdíszek: 1. (középső) aranynyal és kékkel váltakozva vágott két elefántagyar közt az arany horgony; takaró: arany-kék. 2. Keresztbe tett egyenes és görbe, aranymarkolatu kardok közt az ezüst kereszt; takaró: arany-fekete. 3. Két, keresztbe tett ezüst bányász-kalapács közt hármas zöld halmon a szívpajzsbeli gerlicze; takaró: ezüst-vörös. Pajzstartók: jobbról arany oroszlán, balról természetes tigris.

Források: Temes vármegye levéltára: Jkv 1829. évi 1825 és 2277, 1833. évi 231, 1039 és 1373, 1836. évi 1660. — Nagy Iván: „Magyarország családai", IV. 374—383 és pótkötet, 252. — Magyar Nemzetségi Zsebkönyv, I, 334—336. — Pesty Frigyes: „A szörényi bánság története", I. 452, 467, 468. — Siebmacher: 196. l. — Góthai Almanach, 1862. évfolyam. — Bogma: Magyarország nemes családainak tára. II. 525—529, a ki azt állítja, hogy János-Felix atyja, György Antal már 1730-ban osztrák báró lett.

Ghequier (mélynádasi.) Trajcsik Ádám és Ghequier József 1781-ben 31.100 frtért megvették a kincstártól Duboki-Nádast (Mély-Nádast).[1] A következő évben II. József császár (Bécs, 1782. aug. 9.) Trajcsik Ádám és neje, Sartory Karola, valamint Ghequier József és neje, Schwarcz Borbála részére adománylevelet adott a birtokra nézve; egyben

[1] Szentkláray: Száz év I., 407.

mindkét család részére a *duboki-nádasi* vagy *mélynádasi* előnevet, Ghequier részére pedig a nemességet adományozta. Ez adománylevél kihirdettetett Temes vármegyében 1783. junius 38-án.[1] Ghequier egyébként nem sokáig volt részbirtokosa Mély-Nádasnak; birtokrészét ugyanis 1790-ben Althann János gróf, mint a saját birtokát eladta remetei Kőszeghy Jánosnak, a kitől 1798-ban a birtok Tormássy Antalra szállott. Ghequier — ugy látszik — ekkor elköltözött Temes vármegyéből; a voksoló nemesek lajstromában legalább nem találom nevét a későbbi években. Naquart Károlynak 1813-ik évről keltezett végrendeletében — mely a vármegye levéltárában őriztetik — mélynádasi Ghequier Ferencz, cs. kir. őrnagy mint tanu van aláírva. Ez az egyetlen nyom csupán, a mit a családról a vár megye levéltárában még találtam.

Gombás. Gombás Károly temesvári irodai gyakornok Temes vármegyének 1847. junius 9. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Fogaras vidékének közönsége által 1847. márczius 26. kiállított bizonyságlevelével, a melyből csupán az tünik ki, hogy Károly atyja József volt.[3] Gombás Károly az ötvenes években községi jegyző volt Jezvinben.[3] Családja nem lakik Temesben.

Gombos. Gombos Károly, szolgabirói irnok, Temes vármegyének 1827. junius 11. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Bács-Bodrog vármegyének 1816. decz. 16. kelt bizonyságlevelével.[4] E bizonyságlevél szerint Károly atyja, Pál pándányi (Torontálm.) lakos volt és nemességét Torontál vármegyében 1820-ban hirdettette ki. Károly 1807. április 7. született Móriczföldön. Temes vármegyében rövid ideig lakott, mert neve a voksoló nemesek 1832-iki összeírásában nem fordul elő.

Goris Goris Károly lippai porczellán-gyáros, Temes vármegyének 1847. szeptember 24. tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Kraszna vármegyének 1847. julius 1. kelt bizonyságlevelével.[5] E család csak rövid ideig lakott Temes vármegyében, hol a porczellánipar egészen elpusztult.

Gorove (gattajai) és Gorovei. A gattajai Gorove- és Gorovei-családok közös eredetüek, bár különböző időben emeltettek nemesi rangra. A Gorovei családnévben a név végén levő i betü az örmény sajátitóeset ragja, mely a magyar *é* vagy *nak-nek* ragnak felel meg.[6]

A Gorove-család örmény eredetü. A XVII. század végén származott Erdélybe és Szamosujvárott telepedett le. Gorove Jánosnak három fia volt: László, Kristóf és Antal. *László* özvegye Pap Mária, valamint fiai Kristóf szamosujvári kereskedő és leányai Anna, Róza, Teréz, Rebeka, Mária Terézia királynő által (Bécs, 1760. jul. 28.) nemesittettek; a következő évben Mária Terézia királynő (Bécs, 1761. okt. 25.) nemesitette László testvérét: *Kristóf* szamosujvári kereskedőt és ennek nemes Daniel Annától született János, Antal és Tivadar nevü fiait. Ez utóbbi diplomában a család vezetékneve Gorovei-nek, az előbbiben Gorove-nek iratik. János harmadik fia: *Antal*, nem kapott nemességet.[7] Az 1760-ban nemesített Gorove- és az 1761-ben nemesített Gorovei-család

[1] Jkv. 1783. évi 105.

[2] Jkv. 1847. évi 2147.

[3] Handbuch der Wojwodschaft Sertin für das Jahr 1855, 152. l.

[4] Jkv. 1827. évi 1462.

[5] Jkv. 1847. évi 3824.

[6] Temesváry: A magyar-örmény nemes családok, 61.

[7] Ennek leszármazója volt Gorove Antal budapesti kir. közjegyző, sz. állom. honvéd-ezredes (megh. 1881. nov. 27. Budapest), a ki 1848/49-ben a 3. sz. (vörös sipkás) honvéd-zászlóalj őrnagya és parancsnoka volt.

utóbb e század végén ismét egyesült egy János személyében, a ki örökölte anyai részén nagybátyja: gattajai Gorove István birtokait és a kinek I. Ferencz király (Bécs, 1886. jul. 3) a gattajai előnevet adományozta és megengedte, hogy *Gorovei* családnevét, magyar nemességének épségben tartása mellett, *Gorove*-ra változtathassa át.[1]

Temes vármegyében 1823-ban telepedtek le a Gorove-család tagjai közül László, Lajos és Károly, a kik az 1760-iki nemességszerző: Kristóf fiai voltak. Megvásárolták a kincstártól Gattaját és arra I. Ferencz királytól (Bécs, 1824. decz. 23.) adománylevelet kaptak; egyszersmind megkapták a *gattajai* előnevet. Nemességüket Temes vármegyének 1823. szept. 10. tartott közgyülésén hirdettették ki, Heves és Külső-Szolnok vármegyék 1812. julius 16. kelt bizonyságlevelével.[2] Előzőleg a család megszerezte a Szolnok melletti varsányi pusztát, mely Gattajával együtt most is a család birtoka.

A jelenleg egyesült Gorove- és Gorovei-családok nemzedékrendje a következő:

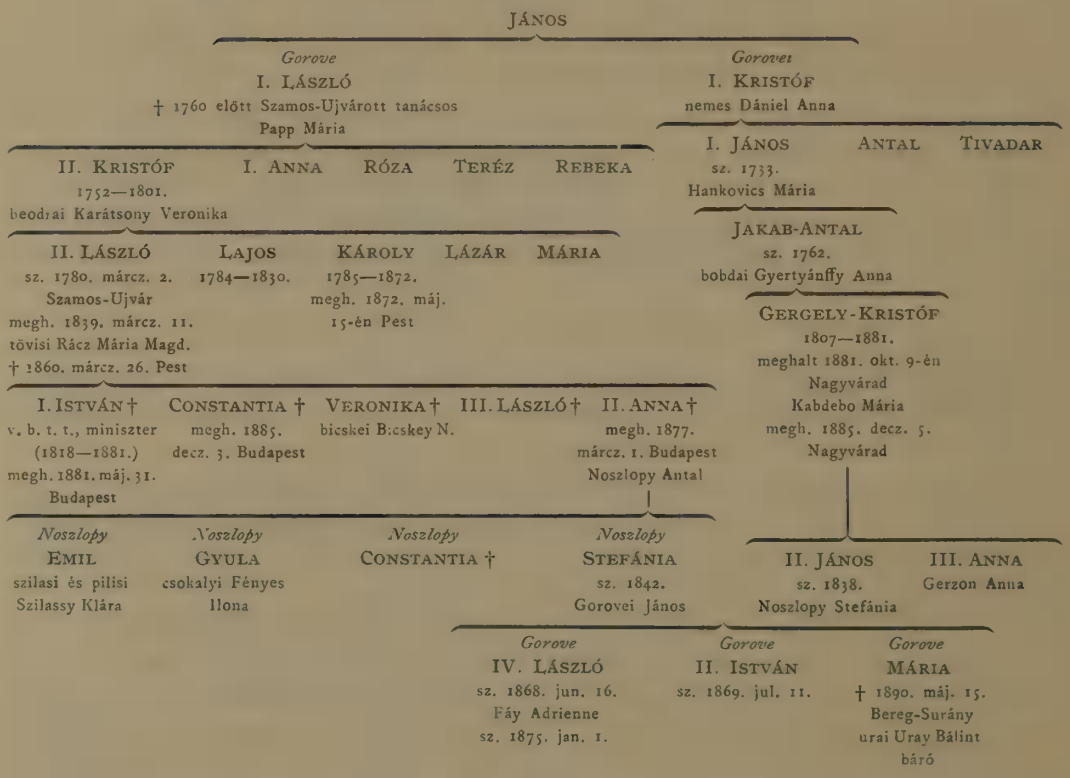

A nemzedékrenden említett *II. László*, Heves, Békés és Temes vármegyék táblabírája volt. Gattajai birtokán személyesen gazdálkodott és oda magyarokat telepített. Hivatalt nem vállat, gazdasága mellett az irodalomban lelte gyönyörüségét. Buzgó bajnoka volt a magyar közművelődésnek. Kezdetben a színügy foglalkoztatta és 1807. három színdarabot bocsátott közre: *Jetzid és Hábá*, avagy a féltés és meghasonlás, szomorújáték 5 felv.; *Az érdemes kalmár*, hazai történeten épült eredeti darab 5 felvonásban, tendenciózus dráma; *A jegyesek Carthagóban* vagy a nagy Scipió, eredeti munka és vitézi történet. Később etikai és történelmi tanulmányokkal foglalkozott. Nagyobb munkája: *A férjfiunak tökéletességei*, erkölcstan (Pest, 1823). Sok

[1] Tört. és Rég. Értesitő, 1886. évf. 176.
[2] Jkv. 1823. évi 2589.

értekezése jelent meg a Tudom. Gyüjtemény köteteiben. *A bánsági bolgárok*-ról irt történeti munkáját 1838-ban Temes vármegyének ajánlotta.[1] Az akadémia 1835. levelező tagjául választotta. Testvéreivel együtt 1839. ezer forintos alapítványt tett az akadémiánál; fia, István ezt az alapítványt oly összegre emelte, hogy kamataiból évenként száz arany jutalmat lehessen kitűzni. A pályakérdések felváltva az erkölcstudomány, széptan és a magyar műveltségtörténet köréből veendők.[2] Halála előtt Temesben gazdasági egyesület alakításán fáradozott.

Fia, *István,* már ifju korában feltünt az irodalom terén. Már mint jogász a pesti tudományos egyetemen hazafias és irodalmi czélokra kört alakított, melynek dolgozatai közt csinos művei jelentek meg. Később Temes vármegyébe, gattajai jószágára jött és e megye ellenzékének egyik vezérférfia és legkitünőbb szónoka volt. 1842—43. nagyobb utazást tett Nyugat-Európa művelt országaiban, melynek gyümölcse *Nyugat* cz. munkája lett. (Pest, 1844. 2 köt.) *Nemzetiség* cz. nagy politikai műveért (1842), jeles hirlapi czikkeiért és a *Nyugat* cz. műveért 1843. okt. 7. a magyar tud. akadémia levelező tagjává választotta. 1847. Kossuth lemondása után a védegylet igazgatója lett. 1848-ban az orczyfalvi kerület országgyűlési képviselővé választotta; 1848. aug. 3. ő tette az országgyűlésen ama nevezetes indítványt, a Frankfurtban egyesült Németországgal való minél szorosabb szövetségre nézve. A szabadságharcz leveretése után külföldre menekült, honnét csak 1861. tért ismét vissza. Ezután a Deák-párt legkiválóbb férfiai közé tartozott és 1867. Andrássy Gyula gróf kabinetjében a földmívelés, ipar és kereskedelem minisztere lett, mely állást 1870. a közlekedési miniszteri tárczával cserélte föl. Ezen állástól való visszalépte egyidejüleg történt Horvát Boldizsár igazságügyminiszter visszaléptével, a municzipális törvény megszavazása alkalmából. Később mint az orczyfalvi kerület országgyűlési képviselője a kormánypárt soraiban foglalt helyet, de utóbb megroncsolt egészsége miatt a politika teréről egészen visszavonult. Nagybecsü emlékiratokat hagyott hátra, melyek különösen a kiegyezési tárgyalásokra vetnek világot. Hagyatékából több iratot kiadott családja *Gorove emlékezete* czím alatt. Gyászbeszédet Jókai Mór, emlékbeszédet az akadémiában György Endre tartott fölötte.[3]

A család jelenlegi feje: gattajai Gorove *János,* a magyar állam ezredéves fönnállása alkalmából, szegénysorsu egyetemi hallgatók ösztöndíjául 20.000 koronás alapítványt tett.[4]

Czímer az 1760. és 1761-iki diplomák szerint: Kék mezőben hegyével fölfelé keresztbe tett két ezüst nyíl; a nyilak körül négy arany csillag (hatágu). Sisakdísz: jobbra fordított könyöklő pánczélos kar, markában a pajzsbeli két nyíl. Takarók: arany-kék és ezüst-kék.[5]

Gotthilf (miskolczi.) Gotthilf Ede temesvári gyárost és általa nejétől, született Stern Jozefától származott Ferencz, Aladár és Ernő nevü fiait és Irma nevü leányát, I. Ferencz József király (Schönbrunn, 1885. szeptember 4.) nemesi rangra emelte és nekik a ***miskolczi*** nemesi előnevet adományozta. Az erről szóló czímeres levél Temes vármegyének 1886. junius 10. tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[1] A czímeres nemeslevél kiemeli, hogy Gotthilf Ede a hazai kereskedelem és ipar terén közhasznu tevékenységet fejtett ki s a hazai fatermékeknek forgalomba hozatala és azok értékének a külfölddel való megismertetése czéljából Temesvárott nagyszabásu gőzfürész-telepet állított.

[1] Jkv. 1838. évi. 106. — [2] Nagy Iván, IV. 424., Pallas Nagy Lexikona, VIII. 123. — [3] Pallas Nagy Lexicona, VIII, 122. — [4] Budap. Közl., 1896. május 17. — [5] Nagy Iván (IV, 422) és utána Siebmacher tévesen ismertetik a czímert; a nyilakat hegyükkel lefelé rajzolják és a czímer mellé két himoroszlánt állítanak czímertartókul.

[1] Jkv. 1886. évi 487.

A család leszármazási rendje ez:

Ede, született 1834. április 24. Temesvárott, meghalt 1889. április 2. Temesvárott. Neje: Stern Jozefa.

Gyermekei:

1. *Irma*, született 1860. junius 5. Temesvárott. Férje: Braun Pál, esk. 1883. május 7. Temesvár.

2. *Ferencz*, született 1861. május 17. Temesvárott. Neje: Gartenberg Adel, esk. 1892. junius 14. Budapest.

3. *Alfréd*, született 1863. deczember 22. Temesvárott. Neje: Milko Ilona, esk. 1893. Szeged.

Gyermeke:

a) *Zsuzsi*

4. *Ernő*, született, 1865. október 1. Temesvárott, építész Bécsben. Neje: Zifferer Elza, esk. 1892. márczius 20. Bécs.

Gyermeke:

a) *István*.

A család izrael. vallásu.

Czímere az oklevél szövege szerint: „Álló vitéz-vért, fűrészalaku, alul hegyes fogu, ezüst vonal által keresztben átvágva s felső kék és alsó vörös mezőkre osztva; a felső kék mezőben három, jelesül kettő fölött egy arany csillag tündöklik; az alsó vörös mezőben ezüst liliom díszlik. Sisakdísz: zárt sasszárny, alsó arany és felső kék szárnyakkal, az utóbbin ugyanazon három arany csillag ragyog. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös. A vért alatt kék szalag vonul körül, melyen arany nagy betükkel e jelmondat van írva: Labora ot obdura."

Govrik. Govrik János és Tódor szamos-ujvári kereskedőket, anyjukkal: özv. Govrik Mártonné szül. Miklósi Manuséggal együtt, továbbá Jánosnak Issekutz Máriával kötött házasságából származott Tódor nevü fiát, végre Tódornak Jakabfy Máriától származott Anna-Mária nevü leányát, Mária Terézia királynő (Bécs, 1760. julius 28.) nemesítette. A czímeres nemes-levél Csanád vármegyének 1760. deczember 18. Makón és Belső-Szolnok vármegyének 1761. február 12. Deésen tartott közgyűlésén lett kihirdetve.

Ifj. Tódornak egyik fia volt: *Simon*, ki Belső-Szolnok vármegyétől 1814. márczius 11. nemesi bizonyság-levelet kapott; Simon fia, *Sándor* a harminczas években Vingán telepedett le, hol földbirtokot vásárolt és Temes vármegyének 1839. november 21. tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Belső-Szolnok vármegyétől 1838. junius 9-én kapott bizonyság-levéllel.[1] Sándor született 1801. Szamosujvárott, meghalt 1884. augusztus 31. a temesmegyei Bresztovácz (a mai Aga) községben; neje volt baraczházi Capdebo Jozefa; gyermekei; a) *Ilona*, született 1841. november 6. Barczháza, férje: rétháti Kövér Ferencz; b) *Sándor*, szül. 1846. április 26. Szamosujvár, róm. kath. plébános Szajánban; c) *Lajos*, született 1849. junius 5. Szamosujvár, agai földbirtokos és postamester; első neje: Verzár Vilma, második neje: De Wuits Erzsébet. Gyermekei az első házasságból: *Sándor*, született 1881. október 27. Aga és *Dezső*, született 1886. november 5. Aga.

Govrik Sándor agai postamester közlése szerint a fennebb emlitett ifj. Tódornak Simonon kivül még a következő gyermekei voltak: 1. Veronika, férjezett Verzár Joachimné; 2. Márton, a bihar-bakonyszegi ág megalapitója; 3. Mária, férjezett Lászlóffy Deodatné; 4. János, a kinek neje Lászlóffy Rebeka volt; 5. Gajanna, férjezett Mály Kristófné, Mály István curiai biró, törvényszéki elnök nagyanyja; 6. Kristóf, a bihar-

[1] Jkv. 1839. évi 3679.

kötegyáni ág megalapítója; 7. N. férjezett Gajzágóné, Gajzágó Salamon nagyanyja; 8. N. férjezett Lázár Lázárné.

A család *címere:* Az aranynyal koczkázott vörös mezőben ágaskodó, jobbra néző és kiöltött nyelvü, zsákmányra kész medve. Sisakdísz: a pajzsbeli medve, a koronából kinőve. Takarók: arany-vörös és arany-fekete.[1]

Görgey (görgői). A Temes vármegyébe származott Görgey-családnak okiratilag kimutatható első őse Görgey Miklós, ki II. Ferdinánd királytól, 1625. május 20-iki (Bécs) kelettel kapott czímeres nemes-levelet. Görgey István és György testvérek Zemplén vármegyének 1745. január 5-én tartott közgyűlésén — törvényes leszármazásuk igazolása mellett — kihirdettették e nemes-levelet, a miről Zemplén vármegyétől 1746. február 15. bizonyság-levelet kaptak.[2] Ettől fogva e század közepéig a család állandóan Zemplén vármegyében lakott,hol részbirtokai voltak Cselej és Egres községekben. Az ötvenes évek óta János és utóbb ennek fia, Gyula a német-remetei (Temes vármegye) nemesi birtok tulajdonosa. A család nemzedékrendje ez:[3]

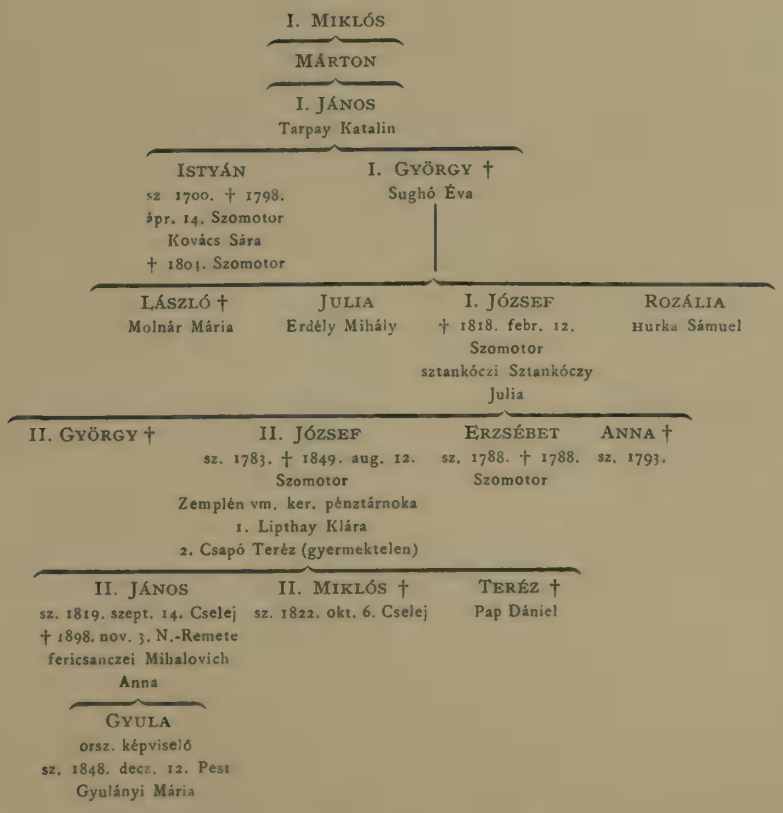

A Temes vármegyébe származott Görgey János ügyvéd, a negyvenes és ötvenes években Budapesten tekintélyes ügyvéd és számos előkelő uradalom ügyésze volt. Fia: Gyula, német-remetei nagybirtokos, 1896. óta a lippai kerület országgyűlési képviselője, Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának két évtized óta tagja;

[1] Temesváry: Magyar örmény családok, 67. és 68.

[2] Zemplén vármegye nemesi jegyzőkönyve, 1745. évről, 55. oldal, 37. sz. — [3] Zemplén vármegye levéltára: 1744. évi Prot I Pag. 444, 1751. évi fasc. 21. N. 387, 1790. évi jkv. 478. lap, 1791. évi 109. jkv. 841. lap, 1800. évi 126. jkv. 473. lap, 1813. évi 139. jkv. 400. lap, 1809. évi nemesi összeirás 70. tétele, 1817. évi 147. sz. jkv. 1051. sz., 1828. évi 169. sz. jkv. 503. lapja.

Magyarország ezredéves fennállásának alkalmából, a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismeréseül a III. osztályu vaskorona-rendet kapta.[1]

A család evangelikus református vallásu.

Czímere: Kék mezőben hármas zöld halmon arany oroszlán, felemelt jobb előlábával buzogányt tartva. Sisakdísz: az oroszlán, kiemelkedve.

Graff utóbb Graffay (daruvári). Graff Károly temesvári kincstári ügyész, Temes és Vas vármegyék táblabírája, valamint neje, özv. Küttel Istvánné született Ludwigh Katalintól származott gyermekei: Kálmán-Máté és Emilia-Erzsébet, V. Ferdinánd király által (Bécs, 1840. február 27.) nemesittetett; Graff Károly egyszersmind adománylevelet kapott a daruvári kincstári birtok egyhatodrészére, melyért 11.148 frt 35 krt fizetett és megkapta a „daruvári" előnevet. Az erről szóló királyi adomány-levél Temes vármegyének 1840. április 14. tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[2] Graff 1848-ban *Graffay*-ra változtatta át vezetéknevét.[3]

A család nemzedék rendje ez:[4]

KÁROLY
cs. kir. főügyész † 1855. Pesten
ns. Ludwigh Katalin

EMILIA	KÁLMÁN † 1875.	VILMOS † 1885.
felső-kubini	cs. kir. utászhadnagy	cs. kir. huszárfőhadnagy
Meskó Kálmán	1861—1875. Temes vm.	Temes vm. árvasz. iktató
	esküdtje és aljegyzője	Risztits Minadora
	Bakalovich Mária	ILONA
	ENDRE	DÓRA
	cs. és kir. főhadnagy	
	a méneskarban	

A család *czímere* a diploma szerint: Kék mezőben felfordítva álló ezüst horgony, karikáján áthuzott vörös kötéldarabbal. Sisakdísz: két kifeszített sas-szárny között háromszög alakjában felrakott három 5 sugaru ezüst csillag. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Grmanecz másképp Germanecz. Grmanecz másképp Germanecz József-Alajos, Temes vármegyének 1823. jan. 13. tartott közgyűlésén kihirdette nemességét, Nyitra vármegyének Grmanecz János, László és József részére 1780-ban kiadott bizonyságlevelével.[5] E bizonyság levél szerint Grmanecz Mihály, I. Lipót királytól 1677 julius 24. czímeres nemes-levelet kapott. Ennek a Mihálynak unokája László, a kinek fia József-Alajos, a ki 1777. ápr. 11-én szül. Csermend községben. József-Alajos csak rövid ideig lakhatott a megyében, mert neve a voksoló nemesek 1832. évi lajstromában már nem fordul elő. Nagy Iván és Siebmacher e családot nem említik.

Grubiczy (dragonyi). Dragonyi Grubiczy Ferencz, volt testőrségi hadnagy, temesi kir. kincstári tollnok, Temes vármegyének 1844. szept. 11-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Sáros vármegyének 1844. május 20-án kelt bizonyságlevelével.[6] E bizonyságlevél szerint II. Rudolf király 1583-ban nemesítette drágonyi Grubiczy Simont; Sáros vármegyében Imre és Károly testvérek 1778-ban igazolták nemességüket; Imre fiai: János, Antal és Károly; János neje: szalai Barkóczy Leopoldina, kitől gyermekei: István, Ferencz (a ki Temesben letelepedett), László, Albert és Sándor. Grubiczy Ferencz az ötvenes években már nem lakott Temesben. Nagy Iván e családot nem ismerteti.

[1] Budapesti Közlöny 1896. évi 135. sz.
[2] Jkv. 1840. évi 715. — [3] Jkv. 1848. évi 380. — [4] Jkv. 1861. évi 898. és 1873. évi 750.
[5] Jkv. 1823. évi 97.
[6] 1844. évi 3447.

Gusztinyi másképp Guszténvi (theési). Gusztinyi András 1781-ben 21.000 frtért megvette a theési kincstári birtokot, Temes vármegyében.[1] A következő évben II. József császár (Bécs, 1782. jul. 5.) czímeres nemes-levelet adott neki, 1782. nov. 22-én pedig adomány-levelet a theési birtokra és egyszersmind a „theési" előnevet. II. József császár (Bécs, 1783. márcz. 28.) ujra czímeres nemes-levelet adott Gusztinyi András, ügyvéd, temesmegyei főszolgabíró, táblabíró és édes testvére, Gusztinyi János részére. Ezt a nemeslevelet, mely egyszersmind adománylevél a theési birtokra nézve, I. Ferencz király 1798. aug. 3. megerősítette, mire Gusztinyi András és János a csanádi káptalan 1799. április 15-én ünnepélyesen bevezette a theési birtokba. A czímeres nemeslevél és az adománylevelek Temes vármegyének 1784. aug. 2. és 1799. szeptember 2. tartott közgyűlésein lettek kihirdetve.[2] A czímeres nemes-levélben említés tétetik arról, hogy András és János nagybátyja: János, nyitrai püspök. E szerint téves Nagy Iván[3] azon állítása, hogy a czímerszerzők egyike: János nyitrai püspök volt.

A nemességszerzők közül András 1800. április 15-én lemondott főszolgabírói állásáról és elköltözött a megyéből. Úgy látszik, fiu-örökös nélkül halt meg, mert a theési birtok utóbb Jánosra és ennek Szilágyi Lenke nevü nejétől 1797. deczember 22-én Zubrohlava árvamegyei községben született egyetlen fiára: Jánosra szállott át.[4] Ez utóbbi János, a ki Guszténvi-nek írta vezetéknevét, a negyvenes években Nyitra vármegye főjegyzője volt és a hatvanas években theési birtokán hunyt el. Sírja felett Nyitra vármegye közönsége díszes síremléket állíttatott Theésen.

Czímer a diploma szerint: Balról jobbra egy kékszínü, három arany csillaggal megrakott pólya által két részre osztott pajzs. A jobboldali arany mezőben egy veres nyelvét kinyujtó, szárnyát kifeszítő, balra fordított vörös griffmadár, előlábaival zöld pálmaágat tartva A baloldali ezüst mezőben jobbra fordított vörös oroszlán, előlábaival szintén zöld pálmaágat tart. Sisakdísz: Két fekete sas-szárny között nyusztkalpagu, arany zsinórral és sárga övvel diszített vörösruháju magyar harcos emelkedik ki, jobbjában kard, bal kezét a csipőjére illeszti. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Gyika (dézsánfalvi). Gyika Constantin-Emanuel és nejétől, Dadany Anasztáziától született gyermekei György, Anna, Katalin, Mária és Aspasia, I. Ferencz király által (Bécs, 1813. jan. 15.) nemesíttettek. Gyika Constantin-Emanuel testvérével, János-Emanuellel együtt megvásárolta a dézsánfalvi nemesi birtokot 132.000 forint 43 krért. I. Ferencz király erről (Bécs, 1817. aug. 8.) adomány-levelet adott ki, ebben egyszersmind nemesi rangra emeli János-Emanuelt, kibővíti a korábbi czímert és a dézsánfalvi előnevet adományozza. E czímeres adomány-levél Temes vármegyének 1818. évi junius hó 23-án tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[5]

E család számos tagja előkelő szerepet vitt a vármegye közéletében. Tivadar és György hosszu ideig főszolgabírák voltak; Emánuel előbb cs. kir. főhadnagy, utóbb 1848-ban vármegyei adószedő volt; Imre, jelenleg vármegyei tb. főügyész, a közigazgatási bizottság tagja; Árpád és Elemér dézsánfalvi földbirtokosok, a vármegyei törvényhatósági bizottságnak virilis jogon tagjai.

Dézsánfalván kivül a család birtokolt még a krassómegyei Kossovitza, Petroza és Krivina községekben. Az 1827. évben elhunyt Gyika Emanuelnek nagy házai voltak a fővárosban és Komáromban.

A család nemzedékrendje ez:[6]

[1] Szentkláray: Száz év, I. 407. — [2] Jkv. 1784. évi 117. és 1799. évi 1642. — [3] Nagy Iván, IV. 458. — [4] Jkv. 1826. évi 765.

[5] Jkv. 1818. évi 1552. sz. — [6] Jkv. 1827. évi 1238, 1329, 1637, 2482, 3171. 1828. évi 580, 1830. évi 2969, 1832. évi 1404, 1833. évi 1092, 1833. évi 1063. sz. Gyika Tivadar végrendelete a vármegye levéltárában. Gyászjelentés-gyüjtemény múzeumunk levéltárában.

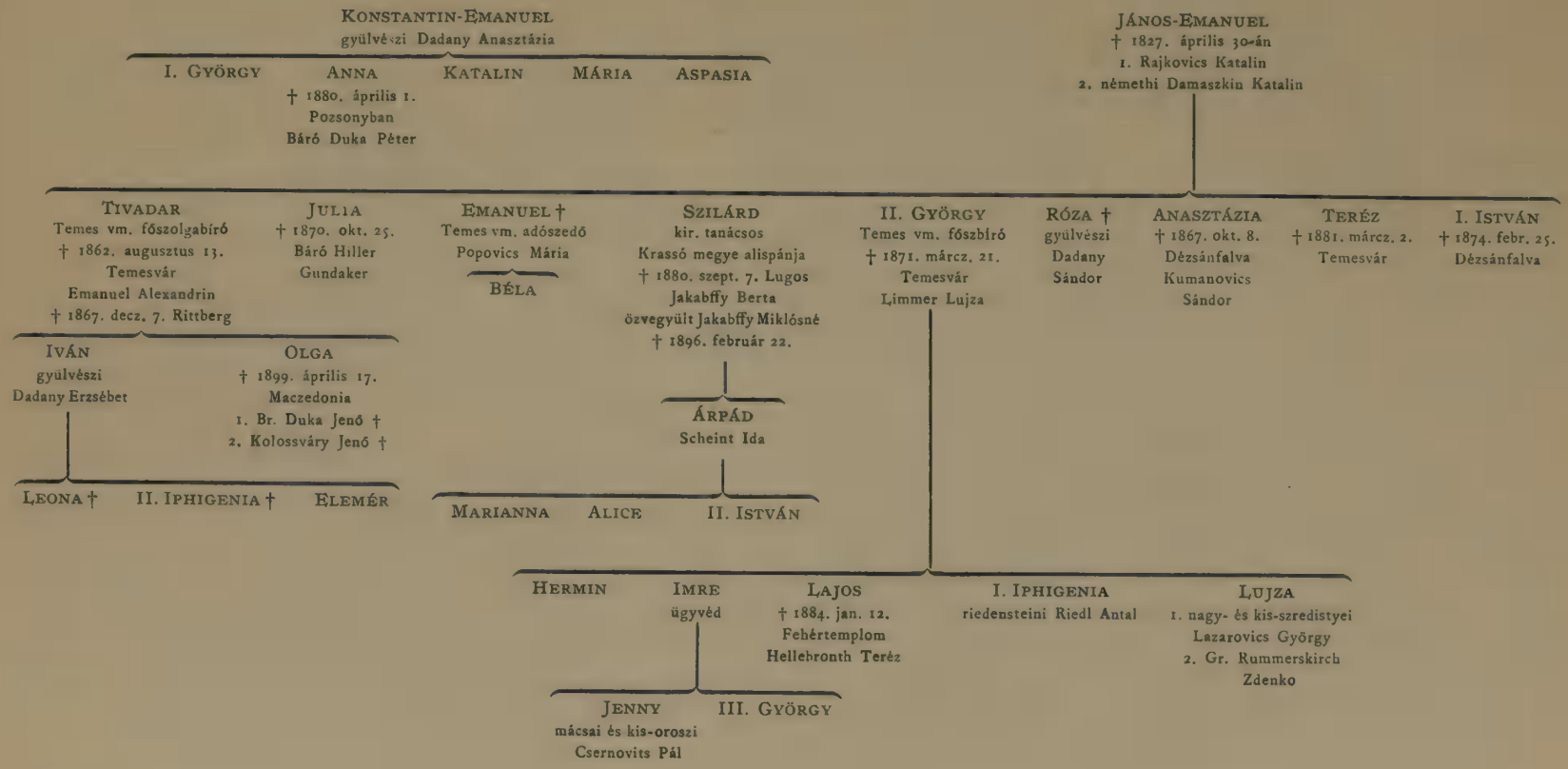
KONSTANTIN-EMANUEL
gyülvészi Dadany Anasztázia
I. GYÖRGY
ANNA
† 1880. április 1.
Pozsonyban
Báró Duka Péter
KATALIN
MÁRIA
ASPASIA
JÁNOS-EMANUEL
† 1827. április 30-án
1. Rajkovics Katalin
2. némethi Damaszkin Katalin
TIVADAR
Temes vm. főszolgabíró
† 1862. augusztus 13.
Temesvár
Emanuel Alexandrin
† 1867. decz. 7. Rittberg
JULIA
† 1870. okt. 25.
Báró Hiller
Gundaker
EMANUEL †
Temes vm. adószedő
Popovics Mária
BÉLA
SZILÁRD
kir. tanácsos
Krassó megye alispánja
† 1880. szept. 7. Lugos
Jakabffy Berta
özvegyült Jakabffy Miklósné
† 1896. február 22.
II. GYÖRGY
Temes vm. főszbíró
† 1871. márcz. 21.
Temesvár
Limmer Lujza
RÓZA †
gyülvészi
Dadany
Sándor
ANASZTÁZIA
† 1867. okt. 8.
Dézsánfalva
Kumanovics
Sándor
TERÉZ
† 1881. márcz. 2.
Temesvár
I. ISTVÁN
† 1874. febr. 25.
Dézsánfalva
IVÁN
gyülvészi
Dadany Erzsébet
OLGA
† 1899. április 17.
Maczedonia
1. Br. Duka Jenő †
2. Kolossváry Jenő †
LEONA †
II. IPHIGENIA †
ELEMÉR
ÁRPÁD
Scheint Ida
MARIANNA
ALICE
II. ISTVÁN
HERMIN
IMRE
ügyvéd
LAJOS
† 1884. jan. 12.
Fehértemplom
Hellebronth Teréz
I. IPHIGENIA
riedensteini Riedl Antal
LUJZA
1. nagy- és kis-szredistyei
Lazarovics György
2. Gr. Rummerskirch
Zdenko
JENNY
mácsai és kis-oroszi
Csernovits Pál
III. GYÖRGY

A Gyika-család gör. kel. szerb vallásu.

Czímere a diploma szerint: Hasított pajzs. A jobb ezüst mezőben koronázott zöld dombon repülésre készülő, jobbra fordított csőrében fekete keresztet tartó, természetes színü sólyom; a bal vörös mezőben ezüst ökörfej. Sisak-dísz: a pajzsbeli sólyom. Takarók: mindkét oldalon ezüst-vörös.

E családról nem emlékezik meg sem Nagy Iván, sem Siebmacher.

György másképp **Györgyffy** (csikszentimrei). Csik-szent-imrei György másképp Györgyffy József torontálmegyei termesztményi biztos, Temes vármegyének 1828. január 21-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Torontál vármegyének 1827. augusztus 6-án kelt bizonyságlevelével.[1] Fiai: Ernő, Ágoston, József, Gyula és Géza az 1845. augusztus 23-án tartott közgyűlésen ismertettek el nemeseknek.[2] A fiúk közül József, a temesi kincstári igazgatóságnál gyakornok volt, de csak rövid ideig. A család az ötvenes évek óta nem lakik Temes vármegyében.

György (gyergyó-remetei). Gyergyó-remetei György Kálmán, temesi kir. kamarai dijnok, Temes vármegyének 1846. november 28-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Csik, Gyergyó, és Kászon székely székeknek 1846. augusztus 19-én kelt bizonyságlevelével, a melyből kitünik, hogy atyja György József-Ede gottlobi (Torontál megye) községi jegyző.[2] E család nem szerepelt Temes vármegyében.

Győry (márialaki). Rákóczy György fejedelem (Gyulafehérvár, 1638. május 4.) nemesi rangra emelte márialaki Győry Jánost és nejét Szüts Ágnest, valamint Mihály, György, János és Gáspár nevü fiait. Az erről kiadott nemesi czímeres levél kihirdettetett Bihar vármegyének Nagyváradon, 1639. május 21-én tartott közgyűlésén. E család nemessége iránt 1766-ban vizsgálat volt folyamatban, mely alkalommal nemessége tanuk vallomása által igazoltatván, Szatmár vármegye 1780. junius 5-én nemesi bizonyságlevelet állított ki Győry László vitkai lakos részére. Bereg vármegye 1785. április 21-én tartott közgyülésén e bizonyság-levél alapján Győry László vitkai lakost a megyei nemesek sorába felvette, Győry József dédai lakos részére pedig a hirdetésről bizonylatot adott ki.[3]

E családból származik Győry Imre csakovai (Temes vm.) járási főszolgabíró, a kinek nagyatyja, Lajos vitkai földbirtokos és beregmegyei esküdt volt és 1831. január 12-én hunyt el, 39 éves korában Beregszászon. Lajos neje Groftsik Julia volt; esküvő 1825. decz. 1-én a beregszászi r. kath. plébánia-templomban. E házasságból született 1827. aug. 19-én Beregszászon: Sándor, a ki dédai (Bereg vm.) földbirtokos lett és 1851. május 11-én lépett házasságra a paposi (Szatmár m.) r. kath. templomban Lentsés Piroskával. Sándor fia: Imre, főszolgabíró.[4]

A család ev. református vallásu.

Czímere az 1638-iki diploma szerint: Kék mezőben fekete lovon vágtató harczos, a ki jobb kezében kivont kardot, balkezében pedig aranyozott kantárszárakat tart. Sisakdísz: egy harczos, jobb kezében fölfelé zöld pálmát, balkezében levágott török fejet hajánál fogva tart. Takarók: nincsenek kitüntetve.

[1] Jkv. 1828. évi 179. — [2] Jkv. 1845. évi 3954.

[2] Jkv. 1846. évi 5014.

[4] Bereg vármegye levéltárnokának 1896. évi 267. sz. jelentése Bereg vármegye alispánjához. Szatmár vármegye levéltára 1780. Fasc 3, No 75, Váradi káptalan levéltára, XXX. 130. 25. — [3] Az illető plébánia-hivatalok által kiállított anyakönyvi kivonatok adatai.

Győry (nádudvari). Nádudvari Győry Lajos vármegyei földmérő Temes vármegyének 1833. deczember 9-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Szabolcs vármegyének 1833. szeptember 9-én kelt bizonyságlevelével.[1] E szerint a család Győry Gáspártól származik le, kit III. Ferdinánd király 1656-ban nemesített; Lajos atyja volt Mihály, ezé szintén Mihály, a kinek testvérei voltak: János és Gáspár.

Győry Lajos 1832-ben neveztetett ki Temes vármegye földmérőjévé.[2] Másfél évtizedig állott a vármegye szolgálatában. 1877. évi február 12-én halt meg Budapesten, 76 éves korában. Visszamaradt gyermekei: Győry Albert dr., Teréz férj. Mandello Ignácné és Lajos.[3]

Gyula alias Szigethy. L. Szigethy alatt.

Gyulay. Gyulay Ferenc ittebei lakos, Böjtös Imre temesmegyei mérnök hajósgazdája, Temes vármegyének 1844. október 9-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Bihar vármegyének 1835. február 23-án kelt bizonyságlevelével.[4] E bizonyságlevél szerint Mária Terézia 1759. április 3-án megerősitette Gyulay Ferencz nagyszalontai lakos ősi nemességét. Ennek leszármazottja Ferencz, kinek neje Hollósi Erzsébet, fiai pedig: Ferencz (ittebei hajósgazda), Dániel, Imre és János. Mind a négy a torontálmegyei Magyar-Ittebén született s pedig Ferenc 1810. augusztus 7-én, Dániel 1817. január 1-én, Imre 1820. február 1-én és János 1825. november 1-én. — E család ev. reform. vallásu; tagjai nem szerepeltek Temes vármegyében.

Gyuritsko (módosi, helyesebben modoschi). Gyuritsko István, a temesvári szerb magisztrátus tanácsnoka, a temesi bánságban garázdálkodott rablók kiirtására alakult egyesület elnöke, a közügyek és az illyr nép által összehívott nemzeti kongresszuson a szerb egyházi ügyek körül szerzett érdemeiért, unokaöcscsével, Gyuritsko Györgygyel együtt, Mária Terézia császárné és királyné által (Bécs, 1773. május 13-án) osztrák nemesi rangra emeltetett. István unokái: Gyuritsko Miklós temesvári ügyvéd és Gyuritsko Pál kir. táblai joggyakornok, utóbb I. Ferencz királytól (Bécs, 1827. január 5-én) a magyar nemességet kapták, a *modoschi* előnévvel. Az erről szóló diploma Temes vármegyének 1827. junius 11-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve.[5] Ugyanezen közgyűlésen a zágrábi káptalan óvást emelt az ellen, hogy Gyuritsko Miklós és Pál a káptalan módosi (Torontál vm.) birtoka után használják előnevüket. A két Gyuritsko erre jegyzőkönyvbe vétette, hogy ők nem a *módosi*, hanem a *modoschi* előnevet használják, a mihez az armális értelmében joguk van.[6] A család egyébiránt az idők folyamán a közéletben Modos vezetéknév alatt vált ismeretesebbé és 1832. évről a voksoló nemesek jegyzékében Modosi vezetéknév alatt fordul elő.

Miklós és Pál leszármazói ezek:

[1] Jkv. 1833. évi 3189. — [2] Jkv. 1832. évi 3460. — [3] Gyászjelentés-gyüjtemény múzeumunk levéltárában.

[4] Jkv. 1844. évi 3919.

[5] Jkv. 1827. évi 1387. — [6] Jkv. 1827. évi 1385. 1386.

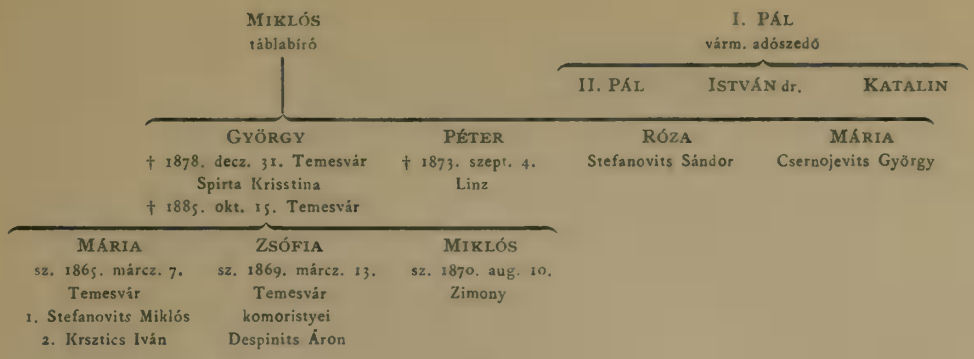

A család gör. kel. szerb vallásu.

Czímer a diploma szerint: A pajzs egy vízszintes ezüst pólya által — melyen jobbról II. József, balról Mária Terézia fekete színü kezdőbetüi (J. II. és M. T.) láthatók — két részre van vágva, a felső része pedig hasított. A felső jobboldali arany mezőben kiterjesztett szárnyu, balra néző sas, a baloldali vörös mezőben jobbra fordított, ágaskodó oroszlán, jobb előlábában kardot tartva, bal lábát ragadozásra kinyujtva. Az alsó kék mezőben háromszögalaku arany pólya, három hatsugaru vörös csillaggal megrakva; a mező jobb felső részén arany szőlőfürt, bal részén pedig arany kertész-kés. A pólya két ága alatt zöld pázsiton jobb felé vágtató fehér ló. Sisakdísz: Kiterjesztett két fekete sas-szárny között, zöld halmon jobbra fordított, vörös csőrében 3 arany buzakalászt tartó fehér galamb. Takarók: arany-fekete és arany-vörös.[1]

Gyürky (gyürki). Gyürki Gyürky Ambrus temesvári lakos Temes vármegyének 1832. junius 25-én tartott közgyűlésén kihírdettette nemességét, Hont vármegyének 1832. május 8-án kelt bizonyságlevelével.[2] Ebből kitünik, hogy Ambrus testvére: Bálint, ki a nógrádmegyei Nőténcs községben tanító volt; édes atyjuk, Ignác, gyürki (Nógrád vm.) birtokos. Gyürky Ambrus rövid ideig lakott Temesvárott; neve a voksoló nemesekről vezetett 1838. és 1841. évi lajstromban már nem fordul elő.

Gyürky (losonczi) nemes és gróf. Ősrégi család, melynek egyik őse — a családi hagyomány szerint — Róbert Károly király zászlótartója volt. A *losonczi* előnevet a család akkor vette föl, mikor Gyürky István, nejével: Molnár Borbálával együtt, Losoncz városában gróf Forgách Ádámtól adományban egy házat nyert és annak birtokába mindkét ágra nézve királyi beleegyezéssel 1634-ben beiktattatott.[3] De már Istvánt megelőzőleg is kiváló tagjai voltak a Gyürky-családnak. Így például László 1566-ban elesett Esztergom alatt, Benedek 1602-ben Zólyom vármegye alispánja, István 1621-ben Nógrád vármegye másod-alispánja volt.[4] Egy másik István 1641-ben Nógrád vármegye első alispánja volt; ennek fia: Pál, 1686-ban magyar lovasezred-tulajdonos és dandárnok, 1687-ben Nógrád vármegye alispánja volt.

A családból Gy. György 1652-ben nyert czímeres levelet. Gyürky Ábrahám, valamint nejétől: báró Orczy Saroltától született gyermekei: Pál, László, István és Alice (Bécs, 1867. január 16-án) I. Ferencz József király által emeltettek grófi rangra, mely aztán 1874. márczius 2-án megerősíttetett.

Temes vármegyében e század elején Gyürky István (IV.), királyi jóváhagyás mellett, megvette Gyarmatha egy részét, továbbá Balázsfalvát, Medvest, Girodát és Szinérszeget. Ezenfelül bírta Nógrád vármegyében Kis-Terennét, Kis-Hartyánt és Karancs-

[1] Siebmacher (214) tévesen hozza a család nevét Gyuritskov-nak és részben tévesen a czímert is.
[2] Jkv. 1832. évi 1473.
[3] Nagy Iván, IV. 501. — [4] Bogma, II. 619.

Keszit, Heves vármegyében Dorogházát, Kis-Batonyt és a pásztói uradalmat hat faluval, Hont vármegyében Gyürk falut. A Temes vármegyebeli birtokok egy részét (Gyarmathán, Medvesen és Girodán) jelenleg gróf Gyürky Viktor bírja.

Gyürky *István* (IV.), a ki Temes vármegyében birtokokat vásárolt, 1790—1796. Nógrád vármegye első alispánja volt; utóbb udvari tanácsos, a kir. kamaránál tanácsos, majd az udvari kanczelláriánál referendarius, végre pedig septemvir, Torontál vármegye főispánja, a Szt. István-rend vitéze és 1807-ben valóságos belső titkos tanácsos lett. 1802-ben az országgyűlés által korona-őrnek ajánltatott. Meghalt 1807. szept. 2-án Temes-Gyarmathán, holttestét Kis-Terennén (Nógrád vármegye) temették el.[1]

Fia: *Pál*, 1818-ban Nógrád vármegye első alispánja; ezután cs. kir. tanácsos és kamarás, 1830-ban Krassó vármegyében főispáni helytartója, 1832—45. Krassó vármegye főispánja. Közben 1840. v. b. t. tanácsos, 1844-ben az országgyűlés által koronaőrnek ajánltatott.

Pál fia, *Ábrahám,* ki a család grófi ágának megalapítója, 19 éves korában hadnagy lett a 8. számu dzsidás-ezredben és több ízben kitüntette magát a harczmezőn az orosz-török háborúban. Midőn tíz évvel később, 1866-ban a porosz-olasz háboru kitört, Gyürky példaszerü áldozatkészséggel, mint önkéntes huszár-főhadnagy a hadi szolgálatba állott. E lépése, előző hadi szolgálata, oly mértékben megszerezte Ő Felsége kegyelmét, hogy méltányolva érdemeit, 1867-ben grófi rangra emelte. Utóbb 1872-ben Nógrád vármegye főispánja lett, 1862-ben a kamarási méltósággal, 1881-ben a Lipót-rend közép-keresztjével tüntettetett ki, 1884-ben v. b. t. tanácsos lett. 1884—1887-ig egyszersmind Nyitra vármegye főispánja is volt és midőn Nyitra vármegyének főispáni tisztétől fölmentetett, Nyitra város őt díszpolgárává választotta meg. Tagja volt úgy a főrendiháznak, mint az országgyűlés képviselőházának. A porosz királyi Johannita-rend lovagja. Jelenleg nyugalm. főispán.

A család helvét hitvallásu.

Nemzedék-rendje ez:

[1] Nagy Iván, IV. 503.

István
v. b. t. tanácsos Torontálmegye főispánja
† 1807. szept. 2. Temes-Gyarmatha
1. Darvas Katalin
2. ócsai Balogh Janka

Pál
v. b. t. tanácsos Krassómegye főispánja cs. kir. kamarás
† 1859. Pest
1. Bay Franciska
2. Kapy Amália
3. Gr. Vay Erzsébet

Klára
Sréter Mihály

I. Erzsébet
sédeni Ambrózy Lajos cs. kir. kamarás

Magdolna
1. Watthay József
2. Fáy Mózes

Teréz
Dessewffy Tamás

2-ik nejétől
Johanna
Szirmay N.

Első nejétől

Francziska
† 1858.
Kubinyi Ferencz

Lujza
† 1844.
Br. Podmaniczky Mihály

Petronella†

Teréz
sz. 1814. † 1869. febr. 23. Pest
Br. Podmaniczky Andor

II. Erzsébet†
Kandó N.

Második nejétől

Paulina
sz. 1822. jul. 18.
Br. Roszner József

Eleonora
sz. 1823. aug. 11.
† 1867. jun. 5.
Gr. Forgách Sándor

Amália
1. Ottlik Ákos
2. Tessedik Imre

Alexandra
Gr. Vay József

Harmadik nejétől

Ábrahám
Innen a grófi ág
L. alább

Lila
Almássy Ödön

Malvin

Béla

A grófi ág.

Ábrahám
sz. 1836. jan. 29.
Kis-Terenne
cs. és kir. kamarás, v. b. t. t., Nyitra- és Nógrádmegye volt, főispánja
Br. Orczy Sarolta

Pál
(István, Ábrahám)
cs. és kir. kamarás
7. husz. főhadnagy
sz. 1859. jun. 30.
† 1892. jun. 21. Budapest.

László
(István, Ábrahám)
sz. 1860. nov. 29.

Alice
(Mária)
sz. 1862. nov. 27.
Gr. Sant-Albino Fülöp
esk. Nizza 1886. máj. 3.

István
(Ábrahám)
sz. 1864. jan. 17.
cs. és kir. kamarás

Viktor
(Mária)
sz. 1870. szept. 11.
Br. Solymosy Irma
esk. 1893. jul. 15.
Nagy-Lózs (Sopron m.)

Alice
sz. 1894. nov. 6.
Kis-Terenne

A grófi *czímer* az 1867. oklevél magyar szövege szerint: „Egy négy részre osztott álló vitézvért, kék középpajzszsal, melynek alsó bal részéről természetes felhő tűnik elő, melyből arany pánczélos kevéssé hajlott jobb kar nyulik ki, markában arany markolatu meztelen kardot tart maga előtt, melylyel bevágott török fő van átszúrva; a kard előtt hegyével jobbra fordított, veres tollazatu, kifeszített arany ívben fekmentesen illesztett nyíl van, a kard mögött könyökön nyugvó, alul vörös, felül fehér harántékosan osztott zászlócska arany póznán lobog balra; a vért hátrészének első és negyedik mezeje veres és ezüst síkra keresztben van osztva; a veres mezőn egy ezüst rózsa, az ezüst mezőn pedig két veres rózsa van; a második arany mezőben a pajzs-talapzatból térden felül érő, vörös öltönyü, arany zsinórzattal és aranyövvel diszített, barna prémes veres süvegü férfi emelkedik ki, jobbjában maga felett török fejen átszúrt, meztelen szablyát villogtatva, balját csípőjén nyugtatja; a harmadik kék mezőn természetes színü felállott szarvas szökdel jobbra, feje lefelé fordított hegyü, veres tollazatu nyíl által félszögösen jobbra keresztül lőve. A vért felső szélén grófi korona és ezen három koronázott nyilt sisak nyugszik, melyek közül jobbra kék aranynyal, balra vörös ezüsttel bélelt sisaktartókkal ékített, középsőn természetes színü fehér rózsa, kék-vörös közt, zöld levelü száron, két fekete sas-szárny közé zárva, nyúlik fel; az első sisak kék aranynyal bélelt takaróján koronás, befelé fordult arany griff áll kinőve, mindkét markával jobbra lobogó, fehérből veres fölött harántékosan osztott zászlócskát arany póznán maga előtt tart; a harmadik sisak veres ezüsttel bélelt takaróján jobbra fordult szarvas nő ki, fejét veres tollazatú nyíl rézsútosan lövi át. Vért tartó őrökül jobbra koronázott arany griff, balra koronás arany oroszlán áll barna rézszínű lombozat-lépcsőn, mely körül arany szegélyzetü kék szalag övedzik, melyen arany nagy betűkkel e jelmondat van írva: „*Pro rege.*“

Hadik gróf (futaki). A gróf Hadik-családból vármegyénkben senki sem lakott ugyan, de gr. Hadik Sándor (sz. 1865. május 8.) 1891—92-ben az ujaradi választókerület országgyűlési képviselője volt; testvérbátyja, János (sz. 1863. november 23.) pedig, nejével, szül. gr. Zichy Alexandrával, négy év óta tulajdonosa a nagyzsámi nemesi birtoknak. — A család eredetét és nemzedékrendjét tüzetesen ismertetik: Nagy Iván (V., 6—14.) és a Magyar Nemzets. Zsebkönyv (I., 120—122.).

Hadnagy (dálnoki). Dálnoki Hadnagy Lukács Temes vármegyének 1827. junius 11-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Krassó vármegyének 1824. szeptember 22-én kelt bizonyságlevelével, mely szerint fiai: Béla, Caesar és Antal.[1] Hadnagy Lukács 1826-ban dentai jegyző, utóbb (1828-ban) sósdiai urad. tiszt volt.[1] Mikor 1828-ban dolga akadt Karánsebesen, ott vámot szedtek tőle, mire panaszt emelt. A bánsági főhadi kormány erre értesítette a vármegyét, hogy azért szedtek Hadnagy Lukácstól vámot, mert nem igazolta nemességét; egyben kérte elrendelni, hogy minden nemes ember, ki a katonai határőrvidékre utazik, vigye magával a nemesi bizonyságlevelét. A vármegye ezt elrendelte.[2] Hadnagy Lukács 1831-ben Lieblingen elhunyt.[3] Családja ezután elköltözhetett a megyéből, mert 1838. és 1841-ben nincs felvéve a voksoló nemesek lajstromába.

Hajnik. Hajnik Károly 1828-ban Temes vármegyénél mint tiszteletbeli aljegyző lépett a közpályára.[4] Innen mint követi irnok (kis-követ) került fel az országgyűlésre, hol ő alkalmazta először gyakorlatilag a stenographiát. Érdemeiért 1832-ben Temes vármegyei táblabirónak neveztetett ki.[5] Temes vármegyében abban az időben annyira érdeklődtek az országgyűlési viták részletei iránt, hogy az országgyűlési naplók írójának

[1] Jkv. 1827. évi 1417.

dijazására részvénytársaságot alakítottak, mely e czélra 235 ezüst forintot gyüjtött össze. A temesi követek szerződést kötöttek Hajnikkal az országgyűlési és kerületi napló szerkesztésére. Hajnik kötelezte magát e naplóknak nyolcz naponként két példányban való megküldésére; a temesi követek viszont az említett 235 forinton felül pótlékul még havonként fizetendő 20 ezüst forintot biztosítottak neki,[6] Hajnik Károly pontosan megfelelt elvállalt kötelezettségének és naplóival országos elismerést vívott ki magának, a mi kitünik abból is, hogy az 1841—43. országgyűlésre Kemény Ferenc br. hívta meg az országgyűlés naplójának szerkesztésére. Az 1843—44. országgyűlésen mindkét tábla naplóját ő szerkesztette. Jelen volt az 1848-iki erdélyi országgyűlésen s ő hozta meg Pestre az unió kimondásának hírét. A szabadságharcz után az irodalomnak élt, megszerkesztvén 30 kötetét a Vasárnapi Könyvtárnak, majd a Hírmondó és Képes Ujság czímü néplapokat, s Visszaemlékezéseket közölt; 1857—1862-ben a Magyar Sajtó szerkesztője volt. Mint gyorsíró a Taylor-féle angol gyorsírási rendszernek volt híve, mely vele ki is halt Magyarországon.[7]

Hajnik Károly 1806. deczember 10-én Pozsonyban született; meghalt 1866. szeptember 21-én Budán. Fia volt id. Hajnik *Pál*-nak, a híres egyetemi tanár és jogtudósnak, kit I. Ferencz király (Pozsony, 1808. október 16.) Ferencz és Nep. János nevü testvéreivel, valamint nejétől: Markovits Antóniától született Lipót és Károly nevü gyermekeivel, valamint Ferencné Platner Annától született Pál, Károly, Francziska és Borbála nevü unokáival együtt nemesített.[8]

Hajnik Károly Temes vármegyében nem hirdettette ki nemességét; mindazért fel volt véve a voksoló nemesekről vezetett 1832. évi lajstromba.

Rokona volt: *János*, (szül. 1811. junius 22., meghalt Czegléd-Berczelen 1811. junius 25-én) a ki 1848—52-ben Sina Simon br. uradalmainak jószágigazgatója, 1868—75-ben pedig temesvári m. kir. jószágigazgató volt és ez idő alatt „Praktische Anleitungen zu einem rationellen Wirthschaftbetrieb für den Banat“ cz. alatt füzetet adott ki, melyet számos példányban osztott ki a kisgazdák között.

János testvére: *Pál*, (szül. 1808. január 18., meghalt 1864. április 28-án Budán) 1848-ban országos rendőrfőnök, az alkotmány visszaállitása után országgyűlési képviselő, a képviselőház háznagya, a nemzeti kaszinó egyik igazgatója. Fia: *Béla*, iró, az Anker életbizt. társ. főfelügyelője, szül. Pesten 1851.

A család egyik legkiválóbb tagja: *Imre*, jogtudós, id. Hajnik Pál unokája (szül. 1840. Pesten), 1865—73-ban a nagyváradi, kassai, utóbb a győri kir. jogakadémia tanára, 1873. óta a budapesti egyetem tanára, két ízben a jogi kar dékánja, 1889—90-ben rector magnifikus, hírneves jogtörténelmi iró, a magyar tudományos akadémia rendes tagja; írt számos jeles munkát.[1]

Hajóssy. Hajóssy Ignácz Temes vármegyének 1806. szept. 4. közgyűlésén és utóbb fia, Lajos az 1830. jul. 26-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Nyitra vármegyének 1790. nov. 10-én kelt bizonyságlevelével.[2] Ignácz előbb Torontál vármegyében mint aljegyző és esküdt, utóbb Vingán mint városi főjegyző (1826—29.) szolgált. Meghalt Vingán, 1829. aug. 5-én.[3] Két gyermeke maradt: Lajos (szül. 1811.) és Teréz (szül. 1809). Lajos Temesmegyénél irnok, utóbb esküdt lett. Meghalt 1846.

[1] Jkv. 1826. évi 36. — [2] Jkv. 1828. évi 48. — [3] Jkv. 1836. évi 3392.

[4] Jkv. 1828. évi 1855. — [5] Jkv. 1832. évi 1518. — [6] Dr. Berkeszi István: Adatok a reformkorszak történetéhez Temes vármegyében; 36. lap. — [7] Pallas Nagy Lexicona, VIII. 531. Cserei: Millenniumi Gyorsírász. Emlékkönyv, 12. és 13. lap. — [8] Nagy Iván, V., 19. és Lib. Reg. LXII. 889.

aug. 3-án Vingán.[4] Nejétől nagy-nyujtódi Farkas Rozáliától egyik fia: Lajos fiatal korában meghalt, másik fia: Ottó, Békés vármegye szolgálatába lépett.[5] Hajóssy Lajos a „nagyzsuri és hajósi“ előneveket használta.

Harmos. Harmos János buziási lakos és fiai: Mátyás és János, Temes vármegyének 1844. okt. 9-én tartott közgyűlésén kihirdettették nemességüket, Nógrád vármegyének 1844. aug. 28-án kelt bizonyságlevelével.[6] E család csak rövid ideig lakott a megyében.

Hatvani. Hatvani Imre temesvári ügyvéd Temes vármegyének 1847. szept. 22-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Bihar vármegyének 1847. jun. 21-én kelt bizonyságlevelével.[7] Az előterjesztett iratok szerint a család nemzedékrendje ez:

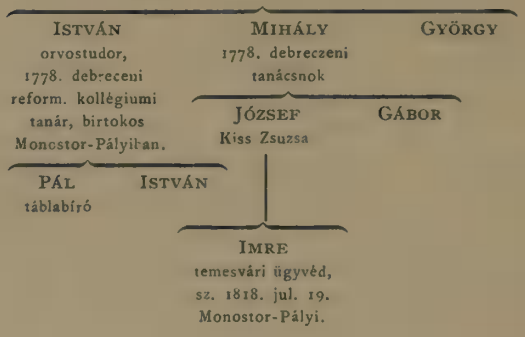

Hatvani Imréről mindössze annyi adatot találtam levéltárunkban, hogy Szentiványi Gábor veje volt.[8] Az ötvenes években már nem lakott Temesvárott.

Hatvany-Deutsch (hatvani). Az 1879-ben nemesi rangra emelt Deutsch Bernát és testverbátyja, id. Deutsch József fiai közül I. Ferencz József király (Bécs, 1897. május 12.) hatvani Deutsch Sándor, József, Károly és Bélának megengedte, hogy magyar nemességük és előnevük épségben tartása mellett, a *Hatvany-Deutsch* kettős vezetéknevet viselhessék.[9]

E család 1861—1884-ben bírta a temesmegyei szécsányi és 1872—1894-ben a temesmegyei szépfalui nemesi birtokot. A nyolczvanas évek eleje óta bírja továbbá Temesvárott a gyárudvari sörfőzdét, melynek nagy kiterjedésü telkéből két holdat ajándékozott a temesvári állami tanitóképezdei épület czéljaira. Egyike a legkiválóbb hazai izraelita családoknak. A család bírja a hatvani nemesi birtokot, a surányi, hatvani és sárvári cukorgyárakat, valamint a losonczi gőzmalmot. Hatvany-Deutsch József cukorgyáros, a közgazdaság és különösen a gyáripar terén szerzett érdemei elismeréseül 1899. évben a III. osztályu vaskorona-renddel tüntettetett ki.[1]

A család tagjait a következő táblázatok tüntetik fel:

[1] Pallas Nagy Lexicona, VIII., 530. és 531.

[2] Jkv. 1806. évi 795. és 1830. évi 1698. — [3] Jkv. 1826. évi 651. és 1829. évi 1783. — [4] Jkv. 1847. évi 2196½. — [5] Nagy Iván: Pótkötet, 266—267.

[6] Jkv. 1844 évi 3936.

[7] Jkv. 1847. évi 3732. — [8] Jkv. 1847. évi 2222.

[9] Bpesti Közl. 1897. évi 122. sz.

I.

BERNÁT
Weisz Laura

II JÓZSEF	EMMA	ADÉL	IRÉN	KÁROLY	BÉLA	JANKA
a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa vágujhelyi Laczko Fanny	Hatvany-Deutsch Sándor	tornyai báró Schossberger Nándor	meghalt Bpest, 1880.	Csányi Renée	Taussig Klára	csetei Herzog Mór

ENDRE LILI ANTÓNIA

II.

I. JÓZSEF
Krieshaber Paula

SÁNDOR	LÁSZLÓ	HERMINA
a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa, a „Hazai bank" részvénytársaság elnöke hatvani Deutsch Emma	meghalt Bpest, 1880.	zempléni Moskovitz Géza

LAJOS FERENCZ IRÉN

Hauser báró. Hauser Bernát (Mátyás-Máté) német birodalmi báró 1863-ban a temesmegyei Dentán birtokot vásárolt és 1865-ben magyar leányt, néhai hannseni Deschan Achill leányát vette nőül; utóbb birtokos lett a temesmegyei Szent-András és Dezsánfalva községekben is. Kétségkivül nejének érdeme, hogy gyermekeit derék magyar hazafiakká nevelte; köztük Károly, volt főispáni titkár, jelenleg főszolgabíró Torontál vármegyében.

E család 1803-ban emeltetett bárói rangra; II. Ferencz német birodalmi császár (1803. jun. 23.) emelte bárói rangra Hauser Mátyás cs. kir. ezredest. Ennek fia volt: György cs. kir. alezredes (szül. 1784. május 5-én Bécben, meghalt 1828. nov. 10-én Bécs), a kinek báró Störch Saroltával (szül. 1790. márcz. 25-én Florenzben, meghalt 1870. szept. 6-án Bécs) kötött házasságából származott gyermekei a következők:

1. † *Lujza*, szül. 1819. nov. 29, férje: lovag Pesinsztin Nándor, cs. kir. udvari tanácsos (†);

2. *Károly*, szül. 1821. decz. 18-án, nyug. udvari titkár, l. Klagenfurt; neje: ns Bell Sarolta; gyermeke:

a) *Frigyes*;

3. *Bernát*-Mátyás-Máté, szül. 1823. aug. 12-én Bécs) volt cs. kir. kormánybiztos; neje: néhai hannseni Deschan Judit, néhai hannseni Deschan Achill, a Lipót-rend lovagja és nagy- és kis-semlaki Osztoics Sarolta leánya (esk. 1865. nov. 20-án Bukovecz, Temes vm.); gyermekeik:

a) *Károly*-György-Achill, főszolgabíró, szül. 1866. november 10-én Dentán, Temes vm.;

b) *Judit*, szül. 1868. aug. 6-án Dentán;

c) † *Lajos*, szül. 1870. ápr. 20-án Dentán;

d) *Bernát* (Mátyás-Máté), szül. 1872. ápr. 21-én Dentán;

e) *Lothár*, szül. 1874. ápr. 17-én Dentán;

4. *Mária*, szül. 1826. jan. 4-én, férje: Seligman Kelemen, cs. kir. főtörvényszéki bíró (†);

5. *Sarolta*, szül. 1827. április 30-án, férje: báró dr. Härdtl Károly, az osztrák urakháza tagja (†).

A család r. kath. vallásu.

[1] Bpesti Közl. 1899. évi 24. sz.

Címere a hozzám beküldött pecsét-lenyomat szerint: Hasított pajzs; jobboldali kék mezőben, zöld dombon álló fehér hattyu; baloldali kék mezőben ezüst csillag. Sisakdísz: a pajzsbeli hattyu. Takarók mindkét oldalon: ezüst-kék.

Heinrich (ó-moraviczai.) Heinrich Alajos és Ferencz I. Ferencz király által (Bécs, 1827. junius 1.) nemesíttettek és egyszersmind az *„ó-moraviczai“* előnevet kapták. Utóbb Heinrich Ferencz V. Ferdinánd királynak Bécs, 1845. jun. 3-án kelt engedélyével *Inczédy*-re változtatta vezetéknevét. A Heinrich-családból jelenleg két ág él. A *budapesti* ág leszármazási rendje ez:

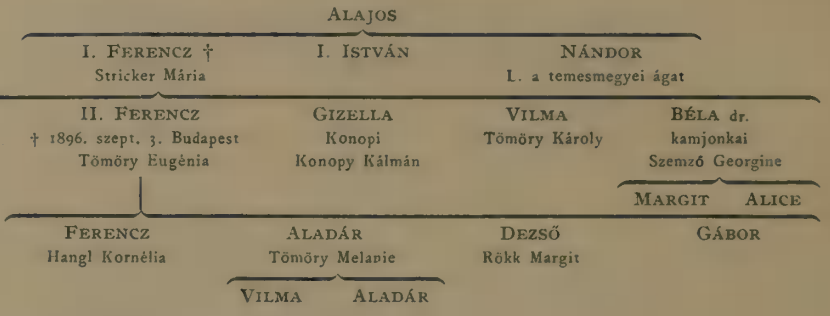

A *temesvármegyei* ág leszármazási rendje:

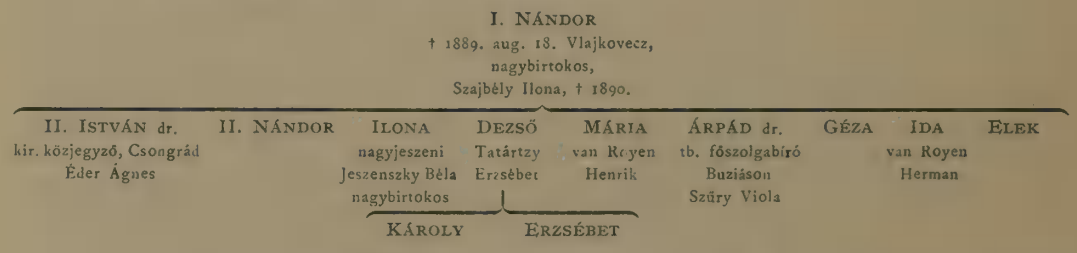

A temesmegyei ág feje: Heinrich Nándor, 1865—1889. vlajkoveczi földbirtokos, Temes vármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának tagja, 1887—89. a temesvári állandó vegyes felülvizsgáló bizottság polgári elnöke és számos temesvári s verseczi kulturális intézmény alapító tagja volt. 1873-ban az ő elnöklete alatt alakult meg a ma is virágzó Versecz és vidéke társasköre; egyik áldozatkész megalapítója volt a „Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő-egyesületé“-nek is.

A család r. kath. vallásu.

Címere a diploma szerint: Négyelt pajzs. 1-ső vörös mezőben zöld dombon álló, balra fordult arany oroszlán; 2-ik kék mezőben ezüst horgony; 3-ik kék mezőben két vízszintes ezüst pólya, melyeknek szélei felül fehér, alul fekete, a felső pólya felett nemesi korona; a 4-ik vörös mezőben zöld dombon álló arany oroszlán, jobbra fordulva. Sisakdísz: Két nyitott sasszárny között, melyek közül a jobboldali arany-vörös, a baloldali kék-ezüst színü, nemzeti színü lobogó. Takarók: ezüst-kék és arany-vörös.

Heiser. L. Kudriczy alatt.

Hellner (mnizseki). V. Ferdinánd király (Bécs, 1840. jul. 30.) nemesi rangra emelte id. Hellner Sámuel-Illés hites ügyvédet és nejétől, Neustaedter Zsófiától származott Károly-Polycarp és Péter-Pál-Todor nevü fiait; egyszersmind neki és ifj. Hellner Sámuelnek adományt adott a szepesmegyei Kácse nemesi birtokra és Mnizsek nevü pusztára, a *„mnizseki“* előnév használatának engedélyezése mellett. Az erről szóló címeres nemes- és adománylevél Sáros vármegyének 1841. márcz. 8-án és Szepes vármegyének 1841.

ápr. 23-án tartott közgyűlésén lett kihirdetve. — A nemeslevélben említett ifj. Sámuel fia volt id. Sámuel testvéröcscsének, Tóbiásnak, a ki, idősebb Sámuellel együtt, már 1825. január 4-én királyi adományban részesült a mnizseki és kácséi birtokokra nézve, de mivel e nemesség-adomány a kettős nemesítési taksa lefizetéséhez volt kötve, ifj. Sámuel pedig ezt nem fizette le, ő csak később lett nemesítve, I. Ferencz József királynak Bécsben, 1866. január hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával.[1] A nemesítési taksát, 3150 frtot, Hellner Sámuel három részletben, 1883. és 1884. évben fizette le. E Sámuelnek fia: Armand, volt temesvári kir. alügyész, jelenleg ügyvéd a temesvármegyei Buziáson.

A család nemzedékrendje ez:

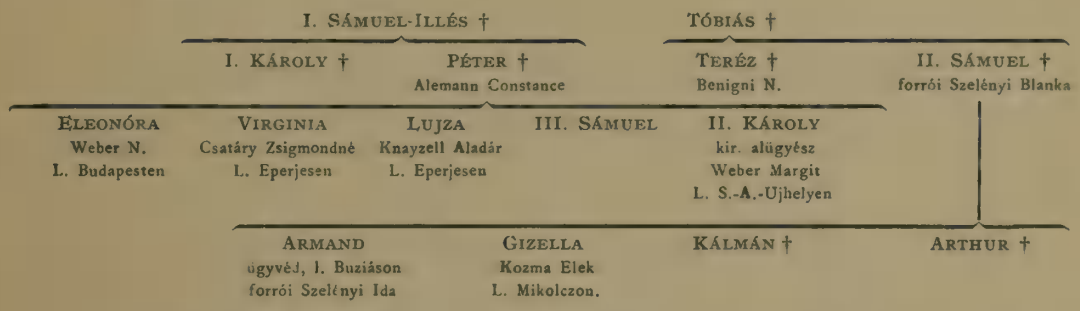

Czímere a diploma szerint: Az ezüstszínü pajzs zöld alapjából kiemelkedő zöld hegy gerinczén — mely mögött aranysugaru fölkelő nap, a pajzs balsarkában hatsugaru arany csillaggal és arany félholddal kisérve — magyar nemes áll, aranyzsinóros nemzeti kék öltönyben, arany övvel, tollas (forgós) vörössüvegü nyusztkalpagban, karddal övezve, sarkantyus sárga csizmában; balkezét egy kőoszlopon fekvő törvénykönyvön nyugtatja, fölemelt jobbjában kivont kardot tart, melynek pengéjére e szavak vannak vésve: „Pro rege et Patria“. A sisak-korona dísz nélkül. Takarók: mindkét oldalon ezüst-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családot nem ismertetik.

Hencz. Hencz Balázst és nejét Phülöp Orsolyát, valamint testvérét: Hencz Györgyöt II. Ferdinánd király (Bécs, 1627. junius 18.) nemesítette.[2] A család jelenleg három ágból áll. A két első ág ágost. evang. vallásu; ezek közül

1. Hencz *János* ágából Antal, keszthelyi épitész-mérnök; ennek gyermekei: Aladár és Izabella;

2. a másik ág, Hencz *Károly* ágának egy része Temes vármegyébe származott át;

3. a harmadik ág Somogy, Zala, Győr és Veszprém vármegyékben lakik. Ezek Hencz, másképp Sauer György és István leszármazói, kiknek nemessége Mária Terézia királynő által (Bécs, 1763. okt. 12.) megerősíttetett. Ez az ág róm. kath. vallásu.

A temesmegyei ág nemzedékrendje ez:

[1] Az orsz. levéltár igazgatóságának Temes vármegye alispánjához intézett 1896. évi 792. számu átiratából. (Temes vm. levéltára 1896. évi 4938. iratt. sorsz.)

[2] Siebmacher (231. l) tévesen hozza a nemesítettek neveit és a diploma keltét.

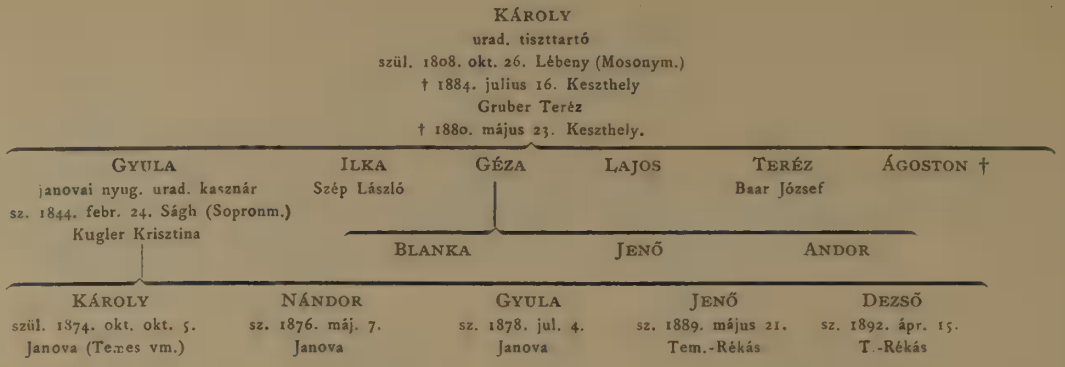

Czímere a Hencz Antal keszthelyi építész-mérnök birtokában levő eredeti diploma szerint: Kék mezőben zöld halmon álló arany griff, első két lábát ragadozásra nyujtja, farkát hátára emeli, csőre tátva, vörös nyelve kilóg. Sisakdísz: a pajzsbeli griff, kiemelkedve. Takarók: arany-kék és ezüst-vörös.

Hendrey. Hendrey Simon, vármegyei pénztárnok Temes vármegyének 1795. okt. 3-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét Arad vármegye bizonyságlevelével.[1] Hendrey már előzőleg 1787-ben megyei esküdt, 1788-ban megyei adószedő volt Uj-Aradon, utóbb főadószedő és megyei táblabíró lett. Meghalt 1826-ban Uj-Aradon.[2] A vármegyei levéltárban őrzött végrendelete szerint két neje volt: Erzsébet, özvegyült Marsovszkyné és Stolczer Rozália. Gyermekei: Pál, Erzsébet és Simon fiatal korukban elhaltak. Simon testvére: Pál, aradmegyei táblabíró, 1823-ban kincstári bérlő volt Füskuton.[3] és 1830. évben perben állott Simon özvegyével.[4] Valószinüleg ugyanezen Pál (Bécs, 1831. ápr. 30.) a *felső-repszeghi* előnevet kapta, 1841-ben pedig kir. udvarnok lett. A család ezidőszerint Aradmegyében él. *Ferencz* (szül. 1806. megh. 1870.) és neje, Biró Éva gyermekei: *Klára* (Remekházy Károlyné) *Pál* (neje: Blázsi Auróra), *Mária* (Szőke Jánosné), *Fidél* († 1888. mint Kövér Béláné) és *Anna* (br. Mannsdorf Károly özvegye).[5]

Hennemann. I. Ferencz király (Bécs, 1793. május 16.) nemesi rangra emelte Hennemann Jakab verseczi lakos özvegyét, Feszter Borbálát és János, Sámuel, Lipót és Katalin nevü gyermekeit.[6] Ennek a nemesítésnek érdekes a története. Midőn 1788-ban a törökök betörtek a délvidékre, Kubin, Palánka, Fehértemplom és Pancsova csakhamar a tűz prédája lett s a török csapatok Temesvár felé nyomulva, hátrálásra kényszerítették a császári csapatokat, melyek elhagyták Verseczet és felszólították a verseczieket, hogy hagyják el házaikat, mert a helységet a maga sorsára kell hagyniok. A lakosság legnagyobb része engedett a parancsnak és menekült; a hivatalok megszüntették működésüket és sietve átköltöztek Temesvárra. Mindenki menekülni igyekezett a bizonyos veszedelem elől. Maguk a császáriak akarták felégetni Verseczet, hogy ne szolgálhasson az ellenségnek támaszpontul. Ámde 75 részint német, részint szerb lakos vállalkozott a város megmentésére. Visszamaradtak elszántan, hogy védjék a helyet és a hátrahagyot vagyont. A bátor kis csapat gyorsan elsánczolta a helységet, őrszemeket állított ki, különböző helyeken nagy őrtüzeket élesztett, az utcákban dobolás és szakadatlan zaj által igyekezett ámítani az ellenséget és vele elhitetni, hogy itt nagyobb őrcsapat táboroz. E vállalat élén a visszamaradt bátrak legbátrabbika, Hennemann Jakab

[1] Jkv. 1795. évi 71. — [2] Jkv. 1826. évi 2721., 1827. évi 861., 1839. évi 3760. — [3] Jkv. 1823. évi 2405. — [4] Jkv. 1830. évi 565. — [5] Márky: Arad tört. II., 681.

[6] Nagy Iván (V. 89.) és Siebmacher (231. l.) tévesen hozzák a diploma keltét.

földmíves állott, őt választották vezérükké, neki fogadtak engedelmességet, híven kitartva mellette mindvégig. Hennemann derekasan megfelelt a beléje helyezett reménynek, s a nehéz feladatot erélylyel és tapintattal hajtotta végre. 1788. szeptember 21-én jelentek meg a török csapatok a helység déli oldalán. Ugy tetszett, hogy Versecz végórája ütött. Hennemann és hívei azonban bátran kiállottak. A törökök meghökkentek; hallván a helység utcáin a zajt s látván az egyenruhás előőrsöket, nem mertek támadni s végre is elámítottan visszahúzódtak Alibunár környékére. A Verseczczel szemben állott török hadosztály mintegy 7—800 emberből állott, Alibunáron táborozott és Versecet folytonosan éber figyelemmel kisérte. Többször közeledtek ezután is a helység felé, s ennek védelmezői mindig készen várták támadásukat; de szerencséjükre, a törökök mindig ismét visszahuzódtak. Október 18-án végre két gyalogezred érkezett a versecziek fölmentésére. Hennemann híveinek kis csapata tehát nem hiába virrasztott volt éjjel-nappal, nem hiába koczkáztatta életét: Versecz, benne ezreknek vagyona, a köz- és magán-épületek, meg volt mentve az enyészettől.

A versecznieknek e háborúban szerzett érdemei nem maradtak jutalmazatlanul. Temes vármegye azon 75 embernek, kik Versecz védelmében részt vettek, életük fogytáig fejadó-mentességet adott, többeket érmekkel díszített fel, Hannemann Jakabot pedig rendkivüli bátorságáért, melyet a helység védelme körül tanusított, nemességgel való kitüntetésre ajánlotta.

A kitüntetés azonban II. Józsefnek nemsokára bekövetkezett elhunyta, valamint utódjának, II. Lipótnak rövid uralkodása és szintén korai halála miatt halasztást szenvedvén, időközben Versecz hőslelkü védőjét is elragadta a halál; meghalt 1792. évi november hó 16-án. I. Ferencz király tehát elismerése jeléül s hogy az érdem elismerés nélkül ne maradjon, Hennemann Jakab özvegyének és gyermekeinek adományozta a nemességet; ezenkívül a család Versecz határában 80 hold földet kapott haszonélvezetül, igen csekély évi haszonbér mellett.

Hennemann czímeres nemeslevele Temes vármegye 1794. ápril 9-iki közgyülésén lett kihirdetve.[1] Ez alkalommal Hennemann Jakab legidősebbik fiának, Jánosnak — a ki atyja oldala mellett részt vett Versecz védelmében — mellére egy tallérnyi nagyságu aranyérmet tűztek, melyhez azon jog van kötve, hogy azt mindenkor a család legidősebb tagja viselheti.

Hennemann Jakab, Versecz hős védője, 1744. évi április hó 12-én Verseczen született. Atyja: Menyhért, 1770—1771. Német-Versecz Schultheisz-a, anyja Speier Ottilia volt. A török háboru idején tehát 44 éves volt.[2]

Mint Milleker Bódog, Versecz jeles történetirója közli velem, a Hennemannok most is mind egyszerü földmívelők. A nemesített Jakabon kivül egy sem vergődött fel úri módba. Jelenleg H. György, a legtekintélyesebb a családban; ennek fia nem lévén, a czímeres nemeslevelet a verseczi múzeumnak adta át. Györgyön kivül még mintegy 20 nagykoru családtag lakik Verseczen.

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az első és negyedik mezőben zöld síkon korona, melyen oroszlán áll, jobb előlába karmai közt kardot villogtatva, melyre törzsétől elvált fej van tűzve; a harmadik és negyedik kék mezőben hármas fehér sziklán gólya áll, piros csőrrel, piros lábakkal, csőrében arany kígyót tartva; a gólya felett jobbról ezüst félhold, balról aranysugaru nap. Sisakdísz: két kiterjesztett sas-szárny között vértezett kar, mely buzogányt tart. Takarók: arany-fekete és ezüst-kék.

[1] Jkv. 1794. évi 24. sz. — [2] Milleker Bódog: Versecz város története I. 205, 206, 219—221, 253.

Herbay (harczvári). Herbay Miklóst, 1. számu könnyü lovasezredbeli századost, I. Ferencz király (Perusia, 1819. jun. 26.) nemesítette és egyszersmind neki a *harczvári* előnevet adományozta. Az erről szóló czímeres nemeslevél Temes vármegyénél kihirdettetett.[1] Herbay Miklós 1831-ben már nem volt életben, mert nejét szül. némethi Damaszkin Pulheriát ez évben özvegynek írják.[2] 1832-ben özvegye még fel van véve a voksoló nemesek lajstromába, de 1838. és 1841. években már nincs felvéve.

Nagy Iván és Siebmacher e családról nem emlékeznek meg.

A család *czímere* a diploma szerint: Harántosan hasított pajzs. A jobb kék mezőben folyó partján, zöld alapon emelkedő két csúcsos sziklás hegy; a bal vörös mezőben kékbe öltözött, ezüst zsinóros, vörös övü magyar (Hungarus), vállra vetett mentével és prémes forgós kalpaggal, jobbjában kard, annak hegyén átszúrt török turbán, baljával a kard hüvelyét tartja. Sisakdísz: a pajzsbeli sziklás hegy. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Herdt. Herdt Antal Nep. Jánost, a szászkabányai kincst. bánya kezelőjét és nejétől Hirschbach Magdolnától született Lipót, Ferencz és Orsolya nevü gyermekeit II. Lipót király (Florencz, 1791. ápr. 28.) nemesítette. Az erről szóló czímeres nemeslevél Temes vármegyének 1791. deczember 12-én tartott közgyűlésén kihirdettetett.[2] Herdt Antal N. János utóbb 1795—1806. kamarai gazdasági biztos volt Verseczen,[3] azután nyugdijba ment és Temesvárra tette át lakását, hol 1828-ban meghalt.[4] A vármegye levéltárában őrzött eredeti végrendelete szerint első nejétől, Hirschbach Magdolnától származott gyermekei: Orsolya, Julia, Lipót és Ferencz; második neje Eisenführer Zsuzsanna, özvegyült Aichingerné volt, kivel nem voltak gyermekei. Fiai közül Lipót, kir. kamarai földmérő és vármegyei táblabíró volt Verseczen, hol 1831-ben kirabolták;[5] ugyanezen Lipót 1836-ban folyamodott Hugó nevü fiának a katonaságtól leendő elbocsátása iránt.[6] Hugó utóbb az ötvenes években a koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa és községi jegyző volt Buziáson.[7] Lipót egyéként a negyvenes években kincst. földmérő volt Szt-Andráson s három fia volt: 1. Lipót, kamarai felvigyázó Allioson, 2. Hugó és 3. Hermann, a ki kereskedő volt.[8] — A nemességszerző Antal-János másik fia, Ferencz, a harminczas évek elején Moldován viselt kincstári hivatalt.

Nagy Iván (V. 97) és utána Siebmacher (233) tévesen írják „Herdh"-nek e család nevét és azt, hogy a nemesség Antal és Nep. Jánosnak, vagyis két Herdt-nek adatott meg.

A család *czímere* közgyűlési jegyzőkönyveinkbe nem vezettetett be.

Hermann másképp **Szabó.** Hermann másképp Szabó János Temes vármegyének 1816. junius 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Szerém vármegyének 1814. május 4-én kelt bizonyságlevelével.[9] Ebből kitűnik, hogy I. Lipót király (Bécs, 1690. ápr. 28-án) nemesíttette Hermann másképp Szabó Jánost és testvérét Sámuelt. Ez utóbbi Sámuelnek egyik fia volt István, ezé pedig János, a ki 1762-ben abaujvári Szántón lakott és az 1762. január hó 27-én Szikszón tartott nemességi nyomozás alkalmával bemutatván az eredeti czímeres nemeslevelet, — mely Liptó vármegyében 1690. szeptember 9-én kihirdettetett — annak alapján Abauj vármegyétől 1764. április 3-án nemesi bizonyságlevelet kapott. Ennek a Jánosnak hasonnevü fiától származott a Temes vármegyébe költözött János, ki Abauj vármegyétől 1805. márczius 12. és Bihar vár-

[1] Jkv. 1820. évi 1163. — [2] Jkv. 1831. évi 728.

[2] Jkv. 1791. évi 197. — [3] Milleker: Versecz tört. II, 243, I, 241, 245, 251, 259, 309. — [4] Jkv. 1828. évi 1154. — [5] Jkv. 1831. évi 2234. — [6] Jkv. 1836. évi 360. — [7] Handbuch der Wojwodschaft. 1855. 162 l. — [8] Voksoló nemesek lajstroma, 1841.

[9] Jkv. 1816. évi 1004. Nagy Iván: V. 102. Siebmacher, Függelék 133.

megyétől 1806. február 13-án kapott nemesi bizonyságleveleket s a szerémmegyei Schyd községből költözött ide.

Valószinüleg a fia volt József, a ki 1832-ben Dentán lakott.[1] 1841-ben a voksoló nemesek lajstromában Versecz lakhelylyel fel vannak véve: H. József özvegye, továbbá Hermann András, Károly és László. A család azóta nem lakik a megyében.

Hertelendy (hertelendi és vindornyalaki). Ezen előkelő, régi nemes család tagjai közül senki sem viselt tisztséget Temes vármegyében. A harminczas és negyvenes években azonban többen közülök a telet állandóan Temesvárott töltötték és ezen idő alatt részt vettek Temesvár szab. kir. város és Temes vármegye közéletében. Hertelendy Miksát 1839-ben Temesvár szab. kir. város díszpolgárává választották. Ő különben már 1828-ban fel volt véve Temes vármegye voksoló nemesei közé, habár a család nálunk nem hirdettette ki nemességét. Ignácz nevü testvérét 1828-ban temesvármegyei táblabírónak nevezték ki.[2] Voksoló nemeseink közé fel voltak véve a család tagjai közül: 1832-ben Ignácz, Károly és Miksa; 1838-ban és 1841-ben ugyanazok.

Ignácz temesmegyei táblabíró unokája, József torontálmegyei főispán 1877—1891. a Temesvárott székelő temesbégavölgyi vízszabályozási társulat kormánybiztosa, 1878—1881. Versecz város kormánybiztosa volt és felejthetlen emléket biztosított magának erélyes, czéltudatos és hazafias működésével.

A család zalamegyei eredetü, hol már 1524-ben bírták a Vindornya nevü pusztát, több más földbirtokkal. Hertelendy József nőül vévén écskai Lázár Katalint, Torontál vármegyébe telepedett, hol I. Ferencz királytól 1803. julius 8-án Bocsár helységet 73.329 frt 04 krért királyi adománykép kapta. Hertelendy József 1779. Torontál vármegye főjegyzője, 1790—1803. Torontál vármegye alispánja, 1790—1792. követ az országgyűlésen, utóbb kir. tanácsos és aranysarkantyús vitéz lett.[3]

József leszármazói ezek:

JÓZSEF
Torontál vm. alispánja
kir. tanácsos aranysark. vitéz
écskai Lázár Katalin

KÁROLY
sz. 1786. † 1857.
cs. kir. kamarás
lovas kapitány
hrabovai Hrabovszky
Leopoldin

IGNÁCZ
sz. 1789. jul. 31.
† 1856. aug. 13.
Torontál m. főispánja
cs. kir. kamarás
udv. tanácsos
Zicher Anna

MIKSA
szül. 1792. †
Temesvár díszpolgára
Torontál vm. követe
beodrai Karátsony Mária

JOZEFA
Heyde őrnagy

ANTONIA
br. Lebzeltern
altábornagy

GYULA
† 1885. jan. 30. Bocsár
Hardung Leopoldina

KATALIN
† 1896. okt. 5.
Budapest
futaki Hauik Gusztáv
gróf

IMRE
párdányi főszbíró

JÓZSEF
sz. 1833. máj. 23. Bocsár
† 1891. aug. 31. Marillafürdő
Torontálmegye főispánja
főrendiházi tag, a Szt. István-rend kiskeresztese
dávodi Bakó Zaida

MATILD
Kienberger János
ezredes

HERMIN
Hadfy Döme
kir. közjegyző

JÓZSA
† 1899. márcz. 1. Bécs
Gaisin György
százados
a magyar testőrségben

MARGIT
kis-lapási
Juhász Zsigmond
cs. és kir. kamarás
százados
a magyar testőrségben

[1] Voksoló nemesek lajstroma.
[2] Jkv. 1828. évi 1855. — [3] Nagy Iván: V., 104—107. és Bogma, II. 764—765.

Hiller báró (buttyini). Hiller *János-Károly* alezredest II. József császár (Bécs, 1789. február hó 26.) osztrák bárói rangra emelte; utóbb I. Ferencz király (Bécs, 1792. október hó 25.) Hiller János-Károly báró, ezredesnek és nejétől Ertl De Seau Valpurga bárónőtől született János, Antal, Ernő, József, Gundaker és Vilma nevü gyermekeinek a magyar bárói méltóságot adományozta. Ugyancsak I. Ferencz király (Vicenza, 1816. ápr. 5.) Hiller János-Károly báró táborszernagy, Galiczia főhadi kormányzójának a Temes vármegyében fekvő Buttyin helységet és a *buttyini* előnevet adományozta. Három év mulva (1819. febr. 25.) Hiller János-Károly a temesvármegyei Perkoszovát kapta 51.000 frtért királyi adományba. Röviddel ezután, 1819. junius 5-én Lembergben meghalt. Családjának egyes tagjai utóbb Temes vármegyében telepedtek le és élénken vettek részt közügyeinkben. Fiai: *Gundaker*, *Ernő* és *József* táblabírói tisztségeket viseltek vármegyénkben;[1] unokái közül *Ervin* kir. járásbírósági albíró volt Temesvárott, *Ernestine* alsebesi Tormássy Kálmán orsz. képviselő neje lett; *Aurelia*, *Adél* és *Iphigenia* baronessek most is Temesvárott laknak, hol előkelő társadalmi helyzetükben különösen a jótékonyság terén, nevezetesen mint a kath. nőegylet és mint a vöröskereszt-egylet temesvári és temesmegyei választmányának tagjai tüntek ki önfeláldozó és buzgó müködésükkel. Adél bárónő, a közönséges mértéket messze túlhaladó, kitűnő dilettáns színésznőként is szerzett magának babérokat. A család férfiágon kihalt.

Hiller János-Károly báró élete egyike a legérdekesebb és legdicsőségesebb pályafutásoknak. 1748-ban született Regioban, Olaszországban. Atyja, *Antal*, mint őrnagy halt meg, miután 52 évi jeles katonai szolgálataiért 1771-ben Mária Terézia által osztrák örökös tartománybeli nemességgel lett jutalmazva. A család egyébként würtembergi eredetü, hol most is vannak báró Hillerek. Az említett *Antal* őrnagy ifjabbik fia porosz szolgálatba lépett; ennek fia, *János-Ágost-Frigyes* Berlinben 1856. január 18-án mint porosz táborszernagy halt meg; ez utóbbinak fia, *Vilmos* porosz ezredes résztvett az Ausztria elleni 1866-iki hadjáratban és Königgrätznél lelte halálát.

Antal őrnagy idősebbik fia: *János-Károly* 1763-ban hadapródnak lépett be a Hildburgshausen-gyalogezredbe; 1768-ban alhadnagy lett a Württemberg-dragonyosoknál. 1778-ban a poroszok elleni hadjáratban kitüntette magát és századossá lépett elő. A törökök elleni háborúban Novi első megszállásánál és Dubicza vár ostrománál szerzett harczi babérokat. Laudon tábornagy fölismerte benne a rendkivüli tehetséget és 1788. nov. 12. az ő ajánlatára kapta a Mária-Terézia rendet, melyet 1788. nov. 23-án Ujgradiskán Laudon sajátkezüleg tüzött fel Hiller mellére; ugyanekkor bárói rangra is ajánlotta őt és megengedte, hogy bárói czímerében az ő czímerét tartó két vad embert felvehesse. Belgrád ostrománál is rendkivüli érdemeket szerzett és ezredessé léptettetett elő. Laudon ekkor főhadsegédévé tette és haláláig maga mellett tartotta. Halála előtt nejével és öcscsével együtt az uralkodó kegyeibe ajánlotta. Hiller ekkor kapta a magyar indigenátust. 1794-ben vezérőrnagygyá lépett elő, 1796-ban a Rajna melletti táborhoz, utóbb a Lech-táborhoz rendeltetett ki; 1799-ben Korszakov és Suwarow orosz hadvezéreknél katonai miniszternek neveztetett Károly főherczeg által; 1799. junius 4-én a zürichi ütközetben megsebesült, 1799. szept. 2-án altábornagygyá lépett elő, 1800-ban a tiroli hadsereg vezényletét bízták rá. A zürichi erősség bevétele körül szerzett érdemeiért a szentgalleni apát 1799-ben honosította és „Gotteshausmann"-nak nevezte ki. I. Ferencz király 1801-ben a Ferdinánd főherczeg nevét viselő 2. sz. gyalogezred 2-od tulajdonosává tette, 1807-ben pedig a valóságos belső titkos tanácsosi méltóság adományozásával tüntette ki.

[1] Jkv. 1836. évi 2589.

A franczia háborúban rendkivüli érdemeket szerzett; majdnem minden döntő ütközetben nagy része volt. Két ízben magával Napoleonnal állott szemben: Neumarktnál és Aspernnél. Napoleon 1809. tavaszán Bécs felé nyomult és azt 1809. május 13-án be is vette. Utjában volt Hiller br. három hadteste, 64 zászlóalj gyalogsággal és 64 század lovassággal, valamint Károly főherczegnek három hadteste. Napoleon elhatározta, hogy a két osztrák hadcsapatot elvágja egymástól és aztán külön-külön megveri őket. Április hó 20-án személyes vezénylete alatt megtámadta Hiller br. seregét és visszavonúlásra kényszerítette. Ez által szétválasztotta a két osztrák hadsereget. Hiller visszavonúlása közben Neumarktnál megverte a Bissières vezénylete alatt állott franczia hadtestet, de e győzelem nem tarthatta fel a visszavonúlást a Dunáig és Hiller április 25-től május 3-ig Burghausenen át Linzbe, innen Ebelsbergre vitte seregét. Itt aztán ellentállott a francziák támadásának, de mivel Napoleon be akarta seregét keríteni, kénytelen volt hadiállását elhagyva, a Duna balpartjára vonúlni. 1809. május 13-án, Bécs kapitulácziója napján sikeresen harczolt Lannes ellenében és magához véve a bécsi helyőrséget, május hó 16-án egyesült Károly főherczeg seregével. Egy hét múlva a híres asperni csatában állott szemben Napoleonnal. Aspernnél 1809. május 21. és 22-én Hiller báró hadserege ment elsőnek a tűzvonalba. Hiller br. május 21-én kezdte a támadást, másnap pedig megsemmisítette a franczia hadsereg balszárnyát. A Neumarkt mellett tanusított vitézségeért a Mária Terézia-rend nagykeresztjét, az asperni győzelemért a temesmegyei Buttyint kapta királyi adományba és 1809. julius 31-én táborszernagygyá lépett elő. Károly főherczeg 1809. aug. 6-án kelt és a család birtokában levő levelében gratulált Hiller bárónak, táborszernagygyá történt előléptetéséhez; a leveléhez csatolt bizonyítványban igazolja, hogy első sorban Hillernek köszönhető az asperni győzelem; ezt bizonyítják a 6. hadtest összes dandár- és ezredparancsnokai is.

Hiller János-Károly báró 1814. junius 11-én Erdély parancsnokló tábornokává neveztetett ki, de még ugyanazon évi augusztus 19-én hasonló minőségben Galicziába helyeztetett át; 1814-ben első tulajdonosa lett az 53. sz. gyalogezrednek. Hogy mennyire szerették és tisztelték őt mindenütt, kitűnik abból, hogy Karinthia rendei 1813. szept. 21-én, Stájerország rendei 1813. decz. 24-én, Tyrol rendei 1816. szept. 6. honfiusították.

A vitéz katona élete folyamán inkább babérszedéssel, mint vagyongyüjtéssel foglalkozott. Ezért nem volt képes lefizetni a honfiusítása alkalmával az 1802. évi XXXIV. t.-czikkel megállapított fél taksát sem; a 2500 frt honosítási illeték megfizetése utóbb az 1836. évi XLVI. t.-cz. által elengedtetett Ernő, József és Gundacker fiainak; az 1840. évi L. t.-cz. pedig fölmenti Antal-Lajos nevü fiától származott unokáját, Józsefet is a taksa megfizetése alól és őt honosított magyar nemesnek elismeri.

A család érdemesnek bizonyult a magyar országgyűlés e kiváló figyelmére; tagjai a hazának derék fiai és honleányai lettek. A többek közt egyik fia, I. Gundacker, a ki 1835-ben mint cs. kir. őrnagy ment nyugdíjba, 1848-ban a temesvári polgárság által a nemzetőrség parancsnokává választatott; hazafias magatartása miatt Temesvár 1849-iki ostroma alatt fogva tartotta őt a várőrség és az abszolutizmus korszaka alatt rendőri felügyelet alatt volt buttyini birtokán.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

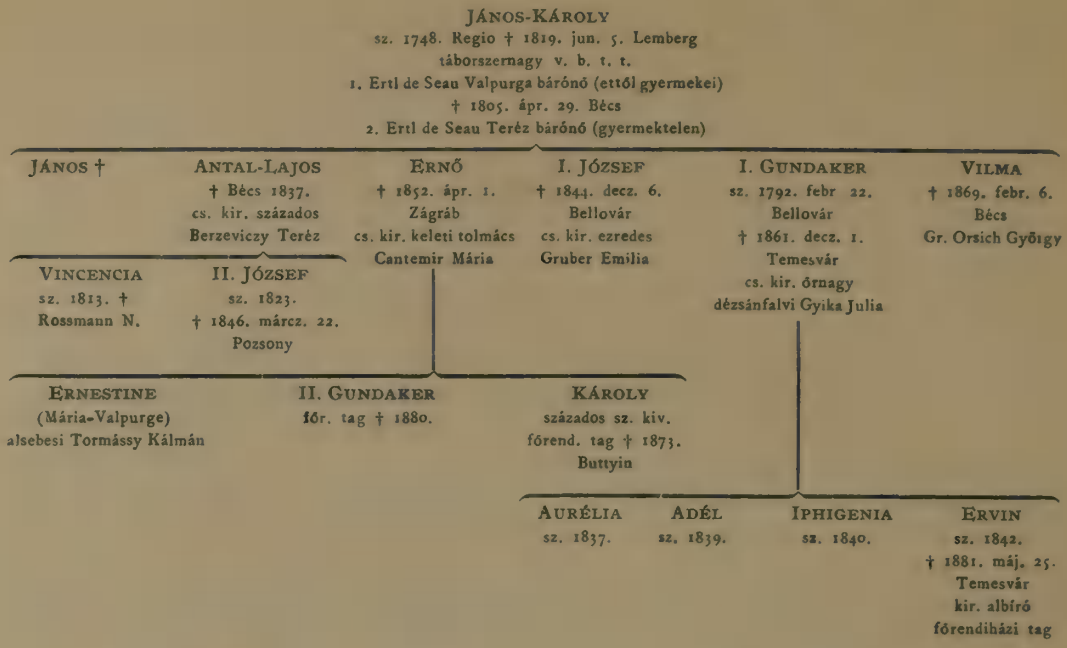

Czímere a diploma szerint: A pajzs aranymezejében koronás szívpajzs, mely négy részre van osztva; 1-ső és 4-lk mezőben a belső oldalból kétfejü fekete sas félteste nyúlik ki; a 2-ik kék mezőben pánczélos kar könyököl, aranymarkolatu kivont kardot tartva; a 3-ik kék mezőben hátulsó lábain álló ezüst oroszlán, balra fordulva. A szívpajzs feletti koronán vörös kar könyököl, aranymarkolatu kivont kardot tartva. A nagy pajzs feletti bárói koronán három koronás sisak; a középső sisak koronájából két fekete sas-szárny között pánczélos, sisakos férfiu áll, jobbjában aranymarkolatu kivont kardot tartva, balját csipőjére illesztve; a jobboldali sisak koronáján négy, egymástól elhajló strucztoll között, melyek közül az első és harmadik arany, a második és negyedik fekete szinü, kettős török lófarku zászló; a baloldali sisak koronája felett két bivalyszarv között, melyek közül az 1-ső felül arany, alul vörös, a 2-ik felül vörös, alul arany szinü, vörösbe öltözött kar, kivont kardján átszurt levágott török fejet tartva. Takarók: középső sisaknál arany-fekete és ezüst-kék; a jobboldali sisaknál mindkét oldalon arany-fekete; a baloldali sisaknál mindkét oldalon arany-vörös. Sisaktartók: két, fején és csipője körül cserlombbal koszorúzott vadember, ősz hajjal és szakállal, kezeikkel fadorongokra támaszkodva. A czímer alatt e jelmondat: „Fortitudine et Meritus."

Források: A báró Hiller-család oklevelei és levéltára a Hiller baronessek és özv. Tormássy Kálmánné birtokában, melyek legnagyobb része múzeumunkba kerültek. Báró Hiller János-Károly, báró Hiller Antal-Lajos és báró Hiller Gundaker végrendeletei Temes vármegye levéltárában. — Nagy Iván, V. 113—114. és Bogma, II. 774; mindkettő azonban némileg téves adatokat közölnek. — „Feldherr Hiller in seinen Thaten geschildert." Bécs, 1813. Schmidt András-Mátyás kiadása. — Fillértár, hetilap. Pozsony, ifj. Schmidt Antal kiadása, 1834. évf. 8. és 9. sz. — „Der Militär-Maria Theresien-Orden und seine Mitglieder." Irta: Hirtenfeld I. Bécs, 1857.

Hlatky. Hlatky János vingai lakos, Temes vármegyének 1841. jul. 19-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Győr vármegyének 1814. nov. 5-én kelt bizonyságlevelével.[1] Ugyanez alkalommal elismertetett Károly és János nevü fiainak nemesi származása is. Az előterjesztett iratokból kitűnik, hogy III. Ferdinánd király 1642-ben neme-

[1] Jkv. 1841. évi 2116.

sítette Hlatky Jánost és fiát, Jánost; az erről szóló címeres nemeslevél kihirdettetett 1643-ban Nyitra- és Abauj vármegyékben.

A leszármazási rend ez:

I. JÁNOS
1642. évben nemesíttetett

II. JÁNOS

I. ISTVÁN

II. ISTVÁN
Nyitra vármegyei Kopcsanyról Győr vármegyei Ercsibe költözött

ANDRÁS | III. ISTVÁN

JÓZSEF | III. JÁNOS
Győr vármegyében 1753-ban kihirdették nemességüket

IV. JÁNOS
vingai lakos
Gerza Francziska

KÁROLY	V. JÁNOS	ÁGNES	FANNI
sz. 1817. nov. 29. Kis-Jenő	karánsebesi kir. ügyész sz. 1822. nov. 23. Kis-Jenő † 1883. márcz. 11. Karánsebes Jankovich Irma	Kuncz József	Berta János

Hlatky János karánsebesi kir. ügyész családi gyászjelentésében[1] a „bannai és réthalapi“ előnév van kitüntetve.

Hofbauer (felső-teszéri). I. Ferencz király (Besztercze, 1817. aug. 14.) nemesi rangra emelte sztregovai Madách Sándor hontmegyei birtokos vejét, Hofbauer Ferencz ügyvédet és nejétől: Madách Ludovikától származott gyermekeit; egyszersmind adományt adott neki a hontmegyei Felső-Teszéren. Az erről szóló címeres nemeslevél Arad vármegyének 1818. márcz. 5-én tartott közgyűlésén lett kihirdetve s egyszersmind Hofbauer Ferencz gyermekei: Sándor, Lajos és Szidónia nemeseknek elismertettek. A címeres nemeslevél fölemlíti, hogy Ferencz nagyatyja: Jakab tanár, szépatyja: János pedig jeles katonai állást töltött be, mint hadparancsnok.

H. Ferencz egyik fia, Lajos, Arad vármegye szolgálatába lépett; 1836. aradmegyei aljegyző, majd főszolgabíró, utóbb cs. kir. helytartó-tanácsos, 1861-ben Aradmegye adminisztrátora volt. Meghalt 1887. aug. 11. Aradon.[2] Leszármazói ezek:

I. LAJOS
Aradmegye adminisztrátora
† 1887. aug. 11.

ZSIGMOND	II. LAJOS	FLÓRA	VILMA	LÁSZLÓ †	I. SÁNDOR	I. PÉTER
világosi kir. járásbíró † Koricsánszky Berta	† 1890. aradvárosi tb. főjegyző Végh Teréz		† 1899. máj. 27. Szeged		battonyai kir. közjegyző † 1898. decz. 17. kézdivásárhelyi Vásárhelyi Lenke	temesvári kir. itélőtáblai biró May Ilona

PIROSKA	JÁNOS	RÓZA
Török Árpád		Banfalvy Gyula

ELMA	MAGDA

II. PÉTER	II. SÁNDOR	BÉLA	ILONA
	végzett joghallgató † 1898. szept. 11. Temesvar		

[2] Múzeumunk levéltára.

[1] Márki Sándor: Arad tört. II., 682.

A család másik ágának feje: H. István m. kir. honvéd-ezredes, neje: Orovècz Bella.

A Temesvárra származott Hofbauer Péter, 1879—1883. Versecz város polgármestere volt; jelenleg a temesvári kir. járásbíróság vezetője, ítélőtáblai bírói ranggal.

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Vörös mezőben hármas zöld halmon ülő természetes színü bagoly. Sisakdísz: sötétkék, aranyzsinóros ruháju, prémes mentéjü magyar vitéz, arany övvel, fején aranybojtos fekete nemez-süveg. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

Hoffmann. Hoffmann Mihály-Szilárd temesvári kamarai adminisztrátor és nejétől, Aexel Erzsébettől született Ignácz, Anna és Francziska nevü gyermekei II. Lipót király által (Flórencz, 1791. ápr. 28-án) nemesíttettek. Az erről kiállított czímeres nemeslevél Temes vármegyének 1791. decz. 12-én tartott közgyűlésén kihirdettetett,[1] a jegyzőkönyvben azonban tévesen tüntettetett ki a diploma keltéül az 1790. év.[2] A család 1831. évben férfiágon már kihalt. Kelle Fülöp volt kamarai ülnök fiai: János és Lipót, kiknek Hoffmann Mihály-Szilárd anyai részről nagyatyjuk volt, folyamodtak, hogy a férfiágon magvaszakadt Hoffmann-család nemessége rájuk átruháztassék.[3] A család utolsó női tagja: Anna, Szentkereszty Lipót kamarai ülnök neje volt és 1832—38. években, mint özvegy, Temes vármegye voksoló nemeseinek lajstromába fel volt véve. A vármegye levéltárában őrzött és 1842. márcz. 19-ről keltezett végrendeletében a Hoffmann-család eredeti czímeres levelét unokaöcscsére, Kelle Lipót vingai városi főjegyzőre hagyta. — Nagy Iván tévesen írja, hogy Hoffmann Ferencz dognácskai lakos e családból származott.

Hoffmann. II. Lipót király (Milano, 1791. junius 3-án) nemesítette Hoffmann Györgyöt és nejétől: Luthspech Ilonától született Antal-György, Ferencz-Kelemen, Nep-János, Terézia, Johanna, Katalin és Karolina nevü gyermekeit. Az erről szóló czímeres nemeslevél kihirdettetett Temes vármegyének 1792. április 18-án tartott közgyűlésén.[4] E család nem lakott és nem szerepelt Temes vármegyében. Leszármazói jelenleg Budapesten laknak. A diploma másolata nincs bevezetve közgyűlési jegyzőkönyvünkbe.

Hoffmann (daruvári). L. Reményi-családot.

Hollóssy (gertenyesi). E kiváló temesmegyei család czímerszerzője *Korbuly Bogdán* szamosujvári polgár, a hatvanas évek legünnepeltebb opera-énekesnőjének, a „magyar csalogány"-nak nevezett Hollóssy Kornélia (később krivinai Lonovics József főispán neje) atyja volt, kit I. Ferenc király (Bécs, 1832. május 3) a temesmegyei gertenyesi uradalomnak 66.511 frt és 5 kr összeg árán történt megvétele alkalmából, — hű szolgálati és a közügyek iránti áldozataiért — nevének *Hollóssy*-ra változtatása és a „*gertinyesti*" előnév használatának engedélyezése mellett, hozzátartozóival, u. m. nejétől Csausz Magdától született Márton-Mihály, Salamon-Vincze, Mihály-Jakab, Antal, József, Anna-Mária, Katalin-Margit, Ludovika, Mária-Anna, Czeczilia

[1] Jkv. 1791. évi 194. h./621. pag. — [2] Lib. Reg. LV. 631. Nagy Iván, V. 127. és Siebmacher, 240. — [3] Jkv. 1831. évi 239.

[4] Jkv. 1792. évi 227. lap. Nagy Iván V, 128. tévesen tünteti ki a diploma keltéül junius 2-ikát. A „Turul" 1889. évfolyamának 51. lapján terjedelmes ismertetést hoz e diplomáról, melyben tévesen tünteti ki a kiállítás helyéül Pozsonyt.

és Kornélia-Julia-Klára nevü gyermekeivel együtt nemesi rangra emelt.[1] A királyi adománylevél Temes vármegyének 1832. okt. 8. tartott közgyűlésen lett kihirdetve.[2]

E családból négyen mint főszolgabírák szolgálták Temes vármegyét. Mihály csakovai, Antal rittbergi, József buziási és Gyula központi járási főszolgabíró, végre II. István lippai járási szolgabíró volt. A gertenyesi birtok egy része most is a család birtokában van. A férfi-tagok közül egyedül Hollóssy Gyula dr. nyug. főszolgabíró van életben, kinek kamjonkai Szemző Ilonával, kamjonkai Szemző János kir. tanácsos és neje Sztrilich Izabella leányával kötött házassága (esk. 1880. junius 19. Zombor) gyermektelen.

A család r. kath. vallásu. Nemzedékrendje ez:

[1] Nagy Iván (V, 136) csupán röviden emlékezik meg a családról és tévesen írja nevét egy s-el. Ugyanezt a hibát követi el dr. Temesváry (Magyar-örmény nemes családok, 75. l.), ki 11 helyett 14 gyermeket mutat ki, a nevek téves összekapcsolása folytán. — A *gertinyesti* előnév a nemesi diplomába tévesen iratott, mert az 1779-iki incorporationalis jegyzőkönyvben e temesmegyei község *Gertenyest* néven fordul elő, a harminczas években pedig e községet a t végbetü nélkül *Gertenyes* nek írták és így írják ma is. A család mindig a *gertenyesi* előnevet használta. — [2] Jkv. 1832. évi 2658. sz. Érdekes, hogy a közgyülési jegyzőkönyvben a *gertenyesi* előnév van kitüntetve.

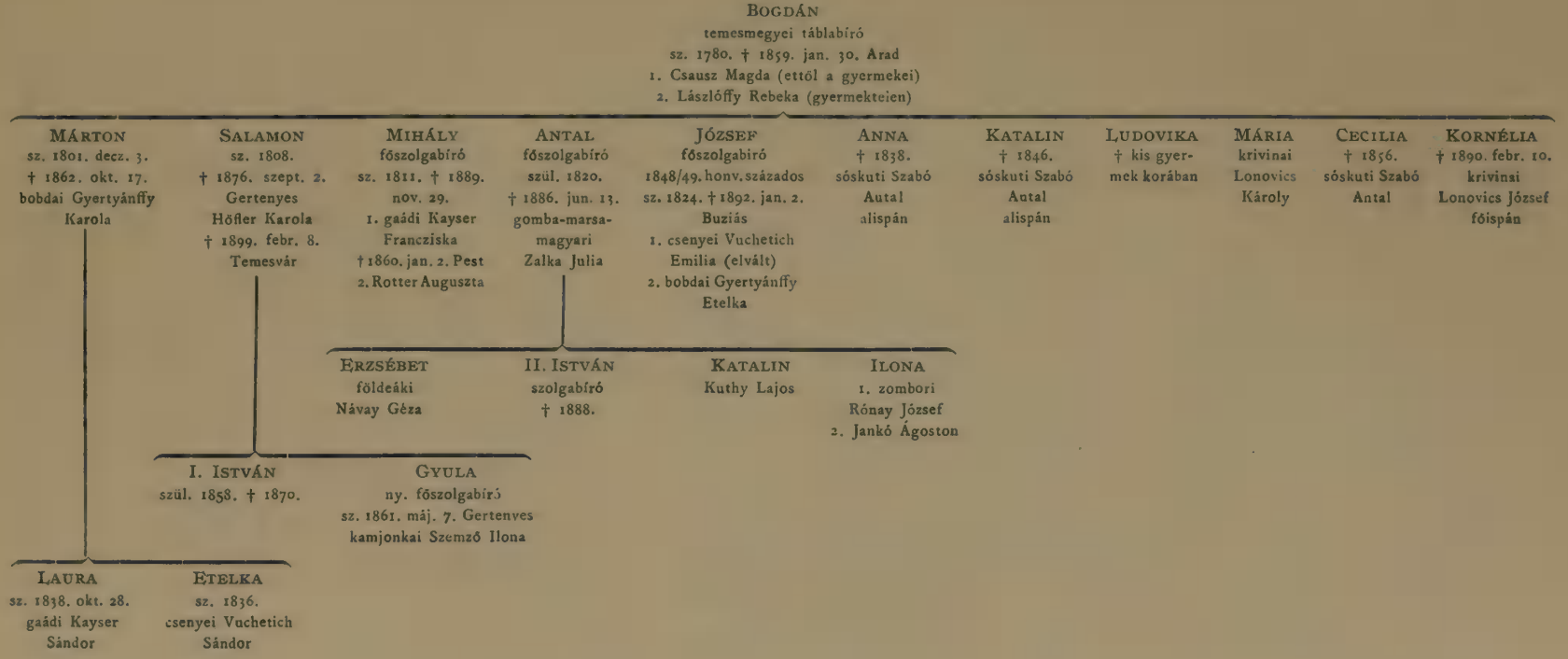
BOGDÁN
temesmegyei táblabíró
sz. 1780. † 1859. jan. 30. Arad
1. Csausz Magda (ettől a gyermekei)
2. Lászlóffy Rebeka (gyermekteien)
MÁRTON
sz. 1801. decz. 3.
† 1862. okt. 17.
bobdai Gyertyánffy
Karola
SALAMON
sz. 1808.
† 1876. szept. 2.
Gertenyes
Höfler Karola
† 1899. febr. 8.
Temesvár
MIHÁLY
főszolgabíró
sz. 1811. † 1889.
nov. 29.
1. gaádi Kayser
Franczíska
† 1860. jan. 2. Pest
2. Rotter Auguszta
ANTAL
főszolgabíró
szül. 1820.
† 1886. jun. 13.
gomba-marsa-
magyari
Zalka Julia
JÓZSEF
főszolgabiró
1848/49. honv. százados
sz. 1824. † 1892. jan. 2.
Buziás
1. csenyei Vuchetich
Emilia (elvált)
2. bobdai Gyertyánffy
Etelka
ANNA
† 1838.
sóskuti Szabó
Antal
alispán
KATALIN
† 1846.
sóskuti Szabó
Antal
alispán
LUDOVIKA
† kis gyer-
mek korában
MÁRIA
krivinai
Lonovics
Károly
CECILIA
† 1856.
sóskuti Szabó
Antal
KORNÉLIA
† 1890. febr. 10.
krivinai
Lonovics József
főispán
ERZSÉBET
földeáki
Návay Géza
II. ISTVÁN
szolgabíró
† 1888.
KATALIN
Kuthy Lajos
ILONA
1. zombori
Rónay József
2. Jankó Ágoston
I. ISTVÁN
szül. 1858. † 1870.
GYULA
ny. főszolgabíró
sz. 1861. máj. 7. Gertenves
kamjonkai Szemző Ilona
LAURA
sz. 1838. okt. 28.
gaádi Kayser
Sándor
ETELKA
sz. 1836.
csenyei Vuchetich
Sándor

Czímere a Hollóssy Gyula dr. által múzeumunknak ajándékozott eredeti diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1-ső kék mezőben egyenlő száru, a pajzs szélét nem érintő arany kereszt; a 2. és 3-ik vörös mezőben jobbra fordult pánczélos jobb kar, markában aranymarkolatu magyar görbe kard. A 4-ik kék mezőben arany gabonakéve. Sisakdísz: fészkében ülő, kiterjesztett szárnyu ezüst gödény (pelikán), melle vérével kicsinyeit táplálva. Takarók: arany-vörös és ezüst-kék.

Hollósy. Hollósy József aradi kamarai ügyész Temes vármegyének 1831. febr. 7-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Bács vármegyének 1819. deczember 16. és Fejér vármegyének 1819. október 18-án kelt bizonyságleveleivel, melyekből kitünik, hogy atyja H. István volt.[1]

Nagy Iván (V. 136) és utána Márky Sándor (Arad tört. II. 682.) tévesen írja, hogy Hollósy József rokonságban állott volna a gertenyesi Hollósy-családdal, mely 1819—1831. években még a Korbuly nevet viselte.

Hollósy József egyébként Temes vármegyében nem lakott és nem szerepelt.

Hornig. Hornig Jakab Lajos cs kir. élelmezési biztost, valamint neje, felsenburgi Förster Jozefától született Henrik, József, Bernát, Lajos, Francziska, Antonia és Anna-Mária nevü gyermekeit I. Ferencz király (Bécs, 1796. febr. 4) nemesítette. Az erről szóló czímeres nemeslevél kihirdettetett Pozsony vármegyében 1796. ápr. 3-án, Sopron vármegyében 1809. márcz. 23-án, Komárom vármegyében 1811. febr. 19-én, Győr vármegyében 1813. szept. 30-án, Pest vármegyében 1816. decz. 17-én, Bereg vármegyében 1838. aug. 10-én, végre a nemességszerző egyik fia, *Bernát,* cs. kir. őrnagy, temesvári térparancsnok, vármegyei táblabíró és ennek János nevü fia kérelmére Temes vármegyében az 1841. márcz. 29. tartott közgyűlésen.[2] Hornig Bernát őrnagy a következő évben (1842.) elhunyt.[3] Özvegye, szül. eichingeni Rauch Johanna, valamint János nevü fia (szül. 1819. ápr. 14-én a galicziai Sokolow községben) és Francziska nevü leánya ekkor elköltöztek Temesvárról.

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs. Az 1. és 4. arany mezőben kiterjesztett szárnyu, vörössel fegyverzett, koronás fekete sas; a 2. és 3-ik, fekmentes ezüst pólyával áthúzott vörös mezőben hármas zöld halmon ágaskodó, befelé fordult koronás arany oroszlán, jobb előlábában arany markolatu kard, bal lábát ragadozásra kinyujtja. Sisakdísz: két sisak; a jobboldalinak dísze a pajzsbeli sas (takarók: arany-fekete), a baloldalinak dísze a pajzsbeli oroszlán (takarók: ezüst-vörös).

Hölbling. Hölbling János-György mohácsi adószedő és neje Erzsébettől származott József, Ferdinánd, János, György és Antal nevü gyermekei Mária Terézia királynőtől (Pozsony, 1751. aug. 27.) czímeres nemeslevelet kaptak. Hölbling Antal, kamarai kasznár, Temes vármegyének 1828. julius 14-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Baranya vármegyének 1803. junius 16-án kelt bizonyságlevelével.[4] Hölbling Antal utóbb kamarai ellenőr lett Rékáson (1832—1841.), a negyvenes években azonban elköltözött Temes vármegyéből.[5]

Horváth. Horváth *Pál* megyei irnok Temes vármegyének 1791. decz. 12-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Vas vármegyének 1791. május 24-én kelt

[1] Jkv. 1831. évi 258.
[2] Jkv. 1841. évi 921. — [3] Jkv. 1842. évi 2977.
[4] Jkv. 1828. évi 1905. — [5] Voksoló nemesek lajstromai, 1832, 1838. és 1841. évekről.

bizonyságlevelével.[1] Sem róla, sem családjáról egyéb feljegyzést nem találtam a vármegye levéltárában.

Más családból származhatott Horváth *László,* nyug. számtartó, a ki Lippán 1844-ben elhunyt.[2] A vármegyei levéltárban őrzött végrendeletében említi, hogy neje: Kertheisz Kunigunda; testvére; Mihály, facseti irnok, a kinek neje: Richter Erzsébet. Pecsétje szerint címere: harczos, jobb kezében kivont kard, azon török fő; sisakdísz: oroszlán, kivont karddal.

Egy harmadik Horváth: *Ferencz,* a ki 1816-ban Kétfélen elhúnyt és végrendelete a vármegyei levéltárban őriztetik.[3]

Volt egy negyedik Horváth: *István,* ki a temesmegyei Paulison urad. tiszttartó volt és az 1843. okt. 7-én tartott közgyűlésen hirdettette ki nemességét, Zaránd vármegye 1843. május 2-án kelt bizonyságlevelével. Az ő családjáról sem maradt fenn közelebbi följegyzés.

Egy ötödik Horváth: *János,* kamarai ispán volt Dentán, hasonnevü fia pedig orvos ugyanott.[4]

Horváth (zsebeházi). Zsebeházi (sebeházi) Horváth József lippai lakos Temes vármegyének 1828. decz. 29-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Sopron vármegyének 1828. aug. 26-án kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitűnik, hogy I. Lipót király 1701. nov. 7-én megujította a zsebeházi Horváth-család nemesi czímerét. A czímerujítók: István és fiai: János, Ádám és Ferencz. János fia volt István, ezé Ferencz, a ki Szil-Sárkány sopronmegyei községben lakott és 1754-ban igazolta nemességét. Ferencz fia: István lovas-főhadnagy, a ki 1797-ben meghalt. István fiai: *Antal,* Bihar- és Aradmegyék táblabírája, a debreczeni kerül. só- és harmincad-tisztségek inspektora; *József,* a ki Lippán letelepedett és *Ferencz,* gyalogos kapitány.

A Lippán letelepedett József fiai voltak: János, József, Ferencz és Antal.[2] Ezek közül megyei tisztséget csupán János viselt, a ki esküdt volt Lippán, majd Kudriczon és 1847. jan. 23. Oraviczán elhunyt.[3]

Hoszú. Hoszú Pál Temes vármegyének 1794. junius 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Nyitra vármegyének 1792. május 3-án kelt bizonyságlevelével.[1] E család sohasem lakott Temes vármegyében.

Hunyady (hunyadi). Hunyadi Hunyady Ferencz csanádmegyei táblabíró és temesvári ügyvéd Temesvárott 1812-ben elhunyt.[1] A Temes vármegye levéltárában őrzött végrendeletében említi, hogy 30 éves; hogy atyja: nemes és nemzetes Hunyady András, lakik a pozsonymegyei Réthe községben. Nemes volt-e tényleg és a Hunyady-családok közül melyikből származott, nem állapíthatom meg, mert Temes vármegyénél nem igazolta nemességét. A végrendeleten látható pecsétje szerint címere: fekete holló, csőrében arany gyűrűvel; sisakdísz: két hadi lobogó közt egy kiterjesztett sas-szárny. Nagy Iván (V. 199.) a kis-keresztyeni Hunyadyak hasonló czímerét közli; ebben azonban a fekete holló mellett egy ülő medve van, mely három nyilat tart.

[1] Jkv. 1791. évi 200. — [2] Jkv. 1844. évi 3471. — [3] Jkv. 1816. évi 2038. — [4] Jkv. 1843. évi 3399. Voksoló nemesek lajstroma 1838. évről.

[1] Jkv. 1828. évi 3210. — [2] Voksoló nemesek lajstromai 1832., 1838. és 1841. évekről. — [3] Jkv. 1847. évi 207.

[1] Jkv. 1794. évi 279.

[1] Jkv. 1812. évi 641.

Huszty másképp **Damberger**. Damberger másképp Huszty Sándor nagyköveresi közalap. urad. erdész Temes vármegyének 1845. márcz. 10-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, bemutatva az eredeti czímeres nemeslevelet, melyet I. Ferencz király (Lemberg, 1817. julius 23.) Damberger másképp Huszty József-Alajos patkai urad. kasznár, a Lipót-rend kis keresztes vitéze és ennek neje Gombos Katalintól született gyermekei: Sándor-István, Rudolf-Zsigmond, Francziska-Klára, Mária-Katalin és Jozefa-Terézia részére kiadott.[1] A czímeres nemeslevél kiemeli, hogy a czímerszerző a József nádor nevét viselő huszárezredben mint kadétkáplár, majd 1809-ben mint főhadnagy a nemesi fölkelő seregben szolgált és a Napoleon által fogságba vetett és Bécs felé hurczolt előkelő foglyokat kiszabadította fogságukból; egyúttal elkobozta a Napoleon által a magyar nemzethez intézett kiáltványokat. 1809. junius 1-én a Sárvár melletti ütközetben három súlyos sebből vérzett, de a harcztért csak akkor hagyta el, mikor egy csapat ellenséget elfogott. E vitézségeért a Lipót-rend kis keresztjét kapta és lovassági másodparancsnoknak lépett elő.

A czímeres nemeslevél kihirdettetett 1817. decz. 3-án Győr, 1817. decz. 16-án Veszprém, 1837. szept. 1-én Pest és 1845. márcz. 10-én Temes vármegyénél. — A család nem szerepelt Temesben, hol csak pár évig lakott.

Czímere a diploma szerint: Négyelt pajzs; az 1. és 4. ezüst mezőben zöld alapon befelé fordult, felkantározott sárga lovon vágtató, aranysujtásos kék ruhájú, kalpagos, nemesi fölkelő vitéz, emelt jobbjában kivont karddal; a 2. és 3. kék mezőben zöld alapon egy-egy öt méhvel körülröpködött arany méhkas. Sisakdísz: aranysujtásos, kékruhájú, aranyövü nemesi fölkelő, kiemelkedve, jobbjában aranymarkolatu kard. Takarók: ezüst-kék és arany-kék.

Nagy Iván és Siebmacher e családról nem emlékeznek meg.

Igaz (tordai). Igaz Kálmán zsebelyi földbirtokos. Temes vármegyének 1897. október 4-én tartott közgyűlésén kihirdettette a nemességének igazolására vonatkozó okiratokat, melyek alapján kétségtelen, igaz, magyar nemessége elismertetett.[2] A jelenleg Igaz János birtokában levő eredeti diploma szerint Apafi Mihály erdélyi fejedelem (Gyulafehérvár, 1669. február 13.) nemesítette tordai Igaz Andrást és ennek Péter-András és György nevü fiait. Az erről szóló czímeres nemeslevél Bihar vármegye 1683. ápr. 8-án tartott közgyűlésén lett kihirdetve. Igaz Kálmán hiteles okiratokkal kimutatta, hogy a család temesmegyei ágának leszármazási rendje ez:

[1] Jkv. 1845. évi 1631.

[2] Jkv. 1897. évi 1493 kgy., 50042 ajk.

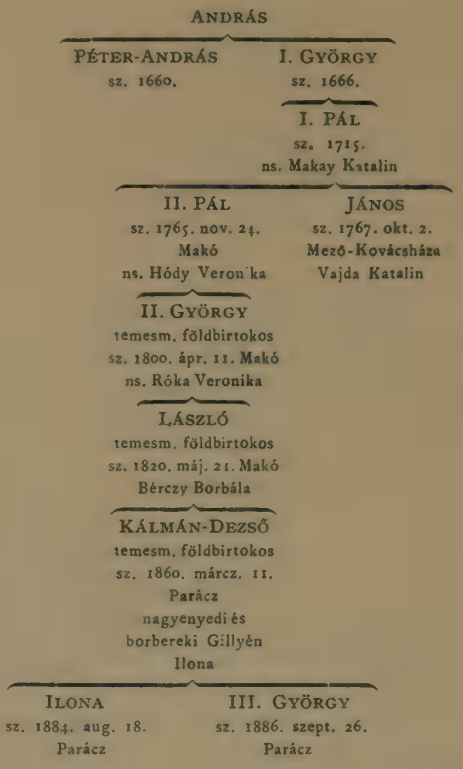

Igaz Kálmán Temes vármegye törvényhatóságának tagja; neje: nagyenyedi és borbereki Gillyén Ilona, Gillyén Árpád cs. és kir. kamarás és neje, Szilvásy Gizella leánya, szül. 1862. május 5. Koronka; esküvő: 1883. nov. 18. Parácz.

A család r. kath. vallásu.

Czímere a diploma szerint: Kék mezőben zöld pázsiton természetes színü oroszlán, jobb első markában kivont kardot, baljában aranyalmát tartva. Sisakdísz: a koronából egy tört felfelé tartó emberi kar emelkedik ki. Takarók: ezüst-vörös és arany-kék.

Imets. Imets Ignácz giládi községi jegyző Temes vármegyének 1827. junius 11-én tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Küküllő vármegyének 1821. aug. 8. kelt bizonyságlevelével.[1] Ebből kitünik, hogy Mária Terézia királynő (Bécs, 1742. aug. 4-én) nemesítette Imets Márton kézdi-szt-léleki lakost, valamint László, Márton, Antal és Ferencz nevü fiait. Ezek leszármazója Imets Ignácz, a ki egyébiránt 1832-ben már nem volt életben, mert ez évről özvegye van felvéve a voksoló nemesek lajstromába. A család más tagja nem szerepelt vármegyénkben.

Ivády (ivádi). Felső-magyarországi ősrégi nemes család, melynek nemességét II. Ferdinánd király 1635-ben megerősítette. A család ősi birtokai a törökök kezére kerülvén, a törökök visszavonulása után Wesselényi nádor 1655-ben Stubnyáról keltezett adománylevelében a család nevét viselő „Ivágy" nevü birtokot, 32 nemesi sessio terjedelmében visszaadta az Ivády-családnak. A kérdéses földterület Heves vármegye északnyugati határán fekszik és Ivád kis-község néven jelenleg is az Ivády-család birtokában van.

E család egyik tagja, Ivády *Béla*, ivádi földbirtokos, 1866-ban a Temes vármegye területén Folya községben birtokos erzsébetvári Csiki Emanuel és baraczházi

[1] Jkv. 1827. évi 1418.

Capdebo Mária egyik leányát, Jozefát vevén nőül, ezen idő óta temesmegyei földbirtokos és Temes vármegye törvényhatósági bizottságának virilis jogon tagja.

Ivády Béla 1838-ban született Ivádon, Heves vármegyében. Az 1861. évi országgyűlésen Keglevich Gyula gróf mellett, mint „kis-követ“ volt jelen. 1875—1892. a pétervári (Heves vármegye) kerületet képviselte az országgyűlésen. Neje: Csiki Jozefa; gyermekei: 1. Ilona, férjezett dr. Hazslinszky Hugóné; 2. Tihamér, 3. Béla, 4. Antonia, 5. Sarolta.

Izdenczy báró (monostori és komlósi). Felső-magyarországi eredetü ősrégi család, melynek korábbi története tisztázva nincs. Izdenczy Márk állítólag Aba Sámuel király udvarnoka, Izdenczy Péter pedig 1170-ben szolnoki castellan volt. Izdenczy Miklós Eger várának megvédése körül szerzett érdemeiért I. Ferdinánd királytól több birtokot kapott.

Izdenczy József (szül. 1733. megh. 1811. szept. 4-én) udv. kanczelláriai referendárius, állam-miniszter, a Szt-István-rend vitéze — ki a temesmegyei Monostorra már korábban (1797.) adományt nyert — 1811. julius 31. (Bécs) bárói rangra emeltetett. Fiai: János és József, 1827-ben osztozkodtak a temesmegyei monostori birtokon, mely ez idő szerint a család leány-ágának tulajdonában van.[1]

A fiuágon kihalt család nemzedékrendje ez:[2]

I. JÓZSEF
sz. 1733. † 1811. szept. 4.

JÁNOS †	II. JÓZSEF	ÁGNES †
gróf Auersperg Anna	sz. 1790. jan 13. † 1868. jun. 21. Monostor gyula-varsándi Névery Mária † 1882. decz. 6. Bécs	báró Bedekovich
MIKSA sz. 1836. † 1847. május 2. Grácz		

ANGELIKA	KAROLINA
sz. 1823. márcz. 1. Pest † 1894. jun. 17. belasi gr. Khuen Antal cs. kir. kamarás † 1886. máj. 21. Monostor	pabienitzi gr. Woraczicky Henrik

Izdenczy János és József bárók a harminczas és negyvenes években igen élénken részt vettek a vármegyei közéletben, s mindketten táblabírói tisztséget viseltek. József báró több ízben a követi utasításokat szerkesztő bizottságnak is tagja volt.

A család r. kath. vallásu; a temesmegyei Monostoron kivül birtoka van még a steierországi Finkeneggen.

Bárói *czímer:* Négyelt pajzs, szívpajzszsal; ebben vörös mezőben ezüst rózsa. A nagy pajzs 1-ső és 4-dik fekete mezejében zöld alapon ágaskodó arany griff; 2-dik és 3-dik kék mezejében átvonuló ezüst bal-haránt gerenda, egy-egy zöldszáru természetes színü rózsával megrakva. Sisakdísz: egy arany-feketével és egy vörös-ezüsttel vágott, öblös végü elefánt-agyar közt a kinövő arany griff, felemelt jobbjában kivont kardot tart. Takarók: ezüst-vörös és arany-fekete.[3]

[1] Izdenczy József báró 1868. jun. 6. kelt végrendelete Temes vármegye levéltárában. — [2] Jkv. 1847. évi 2688., 1826. évi 4. és 826, 1838. évi 638. — [3] Magyar Nemzets. Zsebkönyv I, 464. Nagy Iván (V, 272) és Siebmacher (262. l.) egymástól eltéröleg, hibásan közlik a czímert.

Izsó. Izsó Gergely rittbergi (a mai Végvár) lakos, András, János, Márton és Bálint nevü testvéreivel együtt, Temes vármegyének 1822. évi szeptember hó 3-án tartott közgyűlésén kihirdettette nemességét, Békés vármegye által 1812. junius 2. és 1818. decz. 9. kiállított bizonyságlevelekkel.[1] Ezek szerint a helytartótanács 1812. febr. 18-án 3570. sz. a. kelt határozatával megengedtetett, hogy Izsó András, királyi jóváhagyás folytán, a nemesek közé beírattassék. — Izsó Gergely 1832. évben már nem volt életben, mert ez évről a voksoló nemesek lajstromába özvegye van felvéve; 1838-ban már özvegye sem volt életben. Az 1841. évben készült „voksoló nemesek lajstromá"-ba fel vannak véve: Izsó Bálint, Izsó László, Izsó János, özv. Izsó Sári és özv. Izsó Zsuzsanna. A család tagjai iparosok és földmívelők voltak.

Nagy Iván és Siebmacher nem emlékeznek meg e családról.

[1] Jkv. 1822. évi 2685.

70/B91

I-III серве

70В91

0022022